

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

Introductiedossier

Bewindspersonen

Inhoudsopgave

Deel I Introductie

1	Inleiding	9
2	De periode tot aan de beëdiging	10
2.1	Periode vóór het constituerend beraad	10
2.2	Constituerend beraad	11
2.3	Onderraden	11
2.4	Ministeriële commissies	12
2.5	Ministerieel beleidsteam in crisissituaties	12
3	Dag van de beëdiging	13
3.1	Indicatief programma bewindspersonen – Dag van de beëdiging	13
4	De dagen na de beëdiging tot aan de regeringsverklaring	16
4.1	Welkomstbijeenkomst	16
4.2	Indeling van de ochtenden	16
5	Introductieprogramma	17
5.1	Kennismakingsgesprekken met de beleidsdirecties	17
5.2	Kennismakingsgesprekken met externe relaties	17
5.3	Agenda	18
6	Werkwijze ministerie	19
6.1	Organisatie	19
6.2	Sturingsmodel BZK	20
6.3	Overlegstructuren binnen BZK	21
6.4	Onderraden en ministerraad	23
6.5	Europese Unie: de JBZ-raad	24
6.6	Integriteit bij het Rijk	24
7	Financieel kader	26
8	Voorzieningen voor bewindspersonen	29
8.1	Persoonlijke ondersteuning	29
8.2	Overige voorzieningen	30

Deel II

De organisatie van BZK

Organogram	31, 32
A. Algemene leiding	33
CV's SG, DG'en en plv. DG'en	33
1. Algemene leiding	33
2. Directoraat-generaal Bestuur en Koninkrijksrelaties	34
3. Directoraat-generaal Organisatie en Bedrijfsvoering Rijk	34
4. Directoraat-generaal Veiligheid	34
5. Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst	35
6. Bureau Algemene Bestuursdienst	35
7. Inspectie Openbare Orde en Veiligheid	36
8. Dienst Concernstaf en Bedrijfsvoering	36
B. Directoraat-generaal Bestuur en Koninkrijksrelaties	37
1 Algemene introductie	37
2 Politiek-bestuurlijk relevante onderwerpen van DGBK	40
2.1 Bestuurlijke structuur en interbestuurlijke verhoudingen	41
2.2 Bevolkingsdaling/krimp	42
2.3 Burgerparticipatie en democratische vernieuwing	43
2.4 Koninkrijksrelaties (transitieproces)	44
2.5 Dienstverlening en open overheid	45
2.6 Nationaal Uitvoeringsprogramma Dienstverlening en E-overheid (NUP)	46
2.7 Bezuinigingen op ambtenaren	47
2.8 Harmonisering ambtelijke rechtspositie (Koşer Kaya en Van Hijum)	48
2.9 Veilige Publieke Taak	49
C. Directoraat-generaal Organisatie en Bedrijfsvoering Rijk	51
1 Algemene introductie	51
2 Politiek-bestuurlijk relevante onderwerpen van DGOBR	54
2.1 Uitbouw shared service organisaties (SSO's)	55
2.2 Voorbeeldgedrag rijksdienst	55
2.3 Taakstelling bedrijfsvoering € 250 miljoen	56
2.4 Grote ICT-projecten, Gateway, DWR, P-Direkt en Informatiehuishouding	57
2.5 Rijkshuisvesting	57
2.6 Nieuwe CAO Rijk	58
2.7 Externe inhuur van personeel	59
2.8 Duurzame bedrijfsvoering rijk	60
2.9 Inkoopbeleid rijksoverheid	60

D. Directoraat-generaal Veiligheid	63
1 Algemene introductie	63
2 Politiek-bestuurlijk relevante onderwerpen van DGV	65
2.1 Het politiebestedel	66
2.2 Financiële problematiek politie (motie-Van Raak), sterkte Nederlandse politie en follow-up ICT politie	66
2.3 Wetsvoorstel Regierol gemeenten, integrale planverplichting gemeenten	70
2.4 Stand van zaken overlast en verloedering	71
2.5 Wijziging van de Wet Bibob en Wetsvoorstel Prostitutie	72
2.6 Meldkamers en C2000-project	74
2.7 Stand van zaken strategie nationale veiligheid	75
E. Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst	77
1 Inleiding	77
2 De missie van de AIVD	78
3 De taken van de AIVD	79
4 De aandachtsgebieden van de AIVD	79
5 Samenwerking algemeen	81
6 Samenwerking met het Openbaar Ministerie	81
7 Lokaal bestuur en regionale politiekorpsen	82
8 Samenwerking Internationaal	83
F. Algemene Bestuursdienst (ABD)	85
1 Algemene introductie	85
2 Politiek-bestuurlijk relevante onderwerpen van Bureau ABD	86
2.1 De Algemene Bestuursdienst	87
2.2 De ABD-Topmanagementgroep (TMG)	87
2.3 De Politietop	88
G. Inspectie Openbare Orde en Veiligheid	91
1 Algemene introductie	91
2 Werkwijze	92
3 Politiek-bestuurlijk relevante onderwerpen van de Inspectie OOV	94
3.1 Toezicht op de politie	94
3.2 Politiebestedel (zie ook de toelichting bij de DGV-onderwerpen)	94
3.3 Politieonderwijs (zie ook de toelichting bij de DGV-onderwerpen)	94
3.4 Stand van zaken veiligheidsregio's (zie ook de toelichting bij de DGV-onderwerpen)	94

H. Dienst Concernstaf en Bedrijfsvoering 95

1	Algemene Introductie	95
1.1	Directie Bestuursondersteuning	96
1.2	Directie Constitutionele Zaken en Wetgeving	97
1.3	Directie Financieel-Economische Zaken	97
1.4	Directie Communicatie	98
1.5	Directie Personeel, Regie, ICT en Organisatie	99
1.6	Directie Kennisontwikkeling voor openbaar bestuur en veiligheid	99
1.7	Secretariaat Raad voor het openbaar bestuur en Raad voor de financiële verhoudingen	100
1.8	Secretariaat van de Kiesraad	101
1.9	Projectdirectie Nieuwbouw Justitie en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties	101
2	Politiek-bestuurlijk relevante onderwerpen van CZW	102
2.1	Staatscommissie Grondwet	102
2.2	Algemene wet gelijke behandeling	103
2.3	Richtlijn gelijke behandeling buiten arbeid	104
2.4	Staat van de Grondrechten-rapport	105
2.5	Uitspraak Hoge Raad betreffende SGP	105
2.6	Grondwetswijzigingen	106
2.7	Staatsrecht in bedrijf	109
3	Uitgebreide beschrijving taken FEZ	110

Deel III BZK - brede thema's

1	Bestuurskracht en transparantie	113
2	Decentralisatie en (bestuurs)akkoorden	115
3	Burgerparticipatie	117
4	Regeldruk en Administratieve Lastenvermindering	119
5	Privacy, veiligheid, en dienstverlening	121
6	Sociale veiligheid – slagkracht van het lokaal bestuur	123
7	Arbeidsmarkt en arbeidsvoorwaarden	125
8	Diversiteit	127

Deel IV

Dossier op thema

A. Dossiers DGBK	129
1 Directie Arbeidszaken Publieke Sector (APS)	129
1.1 Arbeidsvoorwaarden publieke sector 2011 – 2015	129
1.2 Werkloosheidswet - duurverkortings en eigenrisicodragen	130
1.3 Arbeidsmarkt Publieke Sector	131
1.4 Diversiteit	132
1.5 Klokkenluiders (Instituut)	132
1.6 Bestuurlijke Integriteit	133
1.7 Rechtspositie politieke ambtsdragers (Dijkstalwetsvoorstellen en vervolg)	134
1.8 Normering inkomens topfunctionarissen in de publieke- en semipublieke sector	135
1.9 Harmonisering ambtelijke rechtspositie	136
1.10 Pensioenen/ABP	137
2 Directie Koninkrijksrelaties (KR)	138
2.1 Projectgroep Rechtspleging, Rechtshandhaving en Constitutionele Zaken (wetgeving/ uitvoering)	138
2.2 Recherche Samenwerkings Teams (RST)	139
2.3 Ontmanteling Nederlandse Antillen / Transitieproces 10-10-10 / Stand van zaken staatkundige vernieuwing / BES-eilanden	140
2.4 Toetsing overheidsapparaten Curaçao en Sint Maarten	142
2.5 Visie op het koninkrijk	143
2.6 Isla Raffinaderij	144
2.7 Bon Futuro gevangenis te Curaçao	145
2.8 Rijksdienst Caribisch Nederland	146
3 Directie Openbaar Bestuur en Democratie (OBD)	147
3.1 Implementatie en uitvoering wetgeving BES	147
3.2 Financieel toezicht en art. 12 Financiële-verhoudingswet (Fvw)	148
3.3 Financiering politieke partijen	149
3.4 Visie burgemeestersambt	150
3.5 Financiële verhouding Rijk-medeoverheden	151
3.6 Code Interbestuurlijke Verhoudingen	152
3.7 Decentralisatie	153
3.8 Bestuursakkoorden	154
3.9 Provincies; kerntaken en daarbij passende financiële verhouding/positie waterschappen	155
3.10 Huis voor democratie en rechtsstaat	157
3.11 (Modernisering) GBA	158
3.12 Burgerparticipatie en democratische vernieuwing	159
3.13 Grondrechtenbeleid	160
3.14 Binnenlands Bestuur en Europa	161
3.15 Evaluatie Hoofdstuk 7 Grondwet	162
3.16 Verkiezingsproces	163
3.17 Wet op de lijkbezorging	164
3.18 Nieuwe online raadpleegbare reisdocumentenadministratie (ORRA)	165
3.19 Geldigheidsduur paspoort en Nederlandse identiteitskaart	166
4 Programma Dienstverlening, Regeldruk en Informatiebeleid (DRI)	167
4.1 Regeldruk en Administratieve Lastenvermindering	167
4.2 Beheer e-overheidsvoorzieningen	168
4.3 Identiteit- en persoonsinformatiebeleid	169

5	Programma Krachtig Bestuur (PKB)	170
5.1	Herziening Interbestuurlijk Toezicht	170
5.2	Bestuurskracht Rijk	171
5.3	Intergemeentelijke samenwerking	172
5.4	Gemeentelijke herindeling	173
5.5	Financiële instrumenten	174

B. Dossiers DGV **175**

1	De minister als korpsbeheerder van het Korps landelijke politiediensten	175
2	Directie Politie en Veiligheidsregio's	177
2.1	Politiebestel	177
2.2	Financiële problematiek politie	178
2.3	Motie Van Raak; stoppen met de bezuinigingen op de politie	179
2.4	Sterkte Nederlandse politie	180
2.5	Follow-up ICT Politie	181
2.6	Administratieve lasten politie	182
2.7	Stand van zaken wetsvoorstel Automatische Nummerplaatherkenning (ANPR)	183
2.8	Politieonderwijs	184
2.9	Burgernet	186
2.10	Stand van zaken wetsvoorstel Ondersteuningsorganisatie Fysieke Veiligheid	187
3	Directie Nationale Veiligheid	188
3.1	Stand van zaken strategie nationale veiligheid	188
3.2	Kabinetsreactie Kwetsbaarheidsanalyse Spionage	189
3.3	Project Digitale Veiligheid	190
3.4	C2000 project	191
3.5	Meldkamers	192
3.6	Nationaal CrisisCentrum (NCC)	193
3.7	Stand van zaken Veiligheidsregio's	194
4	Directie Veiligheid en Bestuur	195
4.1	Stand van zaken Overlast en Verloedering	195
4.2	Jeugdgroepen	196
4.3	Wetsvoorstel wijziging Drank- en Horecawet	197
4.4	Blaastesten in de openbare ruimte (alcohol)	198
4.5	Wetsvoorstel Regierol Gemeenten/Integrale Planverplichting gemeenten	199
4.6	Straattoezicht en handhaving/Particuliere beveiliging	200
4.7	Wetsvoorstel Maatregelen Bestrijding Voetbalvandalisme en Ernstige Overlast	201
4.8	Fenomeenonderzoek	202
4.9	Stand van Zaken polarisatie en radicalisering	203
4.10	Wijziging van de Wet bevordering integriteitsbeoordeling door het openbaar bestuur (BIBOB) en de Wet op de kansspelen.	205
4.11	Regionale Informatie en Expertise Centra (RIEC)/Landelijk Informatie en Expertise Centrum (LIEC)	206
4.12	Wetsvoorstel Regulering Prostitutie en Bestrijding Misstanden Seksbranche	207
4.13	Drugspilots	208

C. Dossiers ABD **209**

Deel V Bijlagen

Wetgeving	213
Agentschappen, ZBO's en stichtingen	221
Afkortingenlijst	223

1 Inleiding

Hartelijk welkom bij het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. De komende weken zult u zich het BZK-domein zeer snel eigen maken. Wij zijn u daarbij graag behulpzaam. In het kader van uw introductie- en inwerkprogramma hebben wij kennismakingsgesprekken voor u gepland met BZK-ambtenaren uit verschillende domeinen en departementsonderdelen.

Dit introductiedossier is bedoeld als eerste kennismaking met de organisatie van BZK en de onderwerpen waar het ministerie zich op richt. Het bestaat uit drie delen:

- Praktische informatie over onder andere het programma rond de beëdiging, uw directe medewerkers, de voorzieningen voor bewindspersonen en de werkwijze van het ministerie.
- Inhoudelijk beschrijving van de belangrijkste beleidsonderwerpen.
- De beleidsdoorsnijdende thema's (BZK-breed). Deze beschrijving geeft u de mogelijkheid om een beeld te vormen van lopend en mogelijk toekomstig beleid op het BZK-domein.

Bij de samenstelling van het dossier is uitgegaan van het beleid dat is ingezet door uw ambtsvoorgangers. De teksten zijn opgesteld voordat het regeerakkoord bekend was. U ontvangt een apart document waarin de BZK-onderwerpen langs de lat van het regeerakkoord zijn gehouden.

Secretaris-generaal
Ing. Roos M. van Erp-Bruinsma

Den Haag, 27 september 2010

2 De periode tot aan de beëdiging

2.1 Periode vóór het constituerend beraad

De Secretaris-generaal (SG) is voorafgaand aan het constituerend beraad beschikbaar voor overleg met u. Daarbij worden de stukken die als introductie dienen, aangeboden en toegelicht. In dit gesprek kunnen de volgende zaken aan de orde komen:

Inhoudelijk

- de inhoud van het regeerakkoord in relatie tot staand BZK-beleid;
- de kansen en uitdagingen van het regeerakkoord;
- het constituerend beraad;
- de portefeuillevereiding tussen de bewindspersonen;
- de ambitie die en/of het beeld dat de bewindspersonen extern willen neerzetten;
- de algemene informatie over de stand van zaken op de beleidsdossiers + een financiële toelichting;
- de verwachtingen en wensen voor de eerste dagen;
- een eerste uitleg van de werkwijze en procedures in het ministerie;
- de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD).

Relatie/werkwijze

- Bewindspersonen - de BZK-organisatie – SG – DG's – hoofd AIVD – hoofd IOOV;
- eventuele aanstelling politiek assistent;
- voorstel voor een interne welkomstbijeenkomst voor BZK-medewerkers op de dag na beëdiging (zie paragraaf 4.1);
- kennismaking met en bij de directies van BZK;
- kennismaking met externen (bijvoorbeeld leden Hoge Colleges van Staat).

Uw cv en andere achtergrondinformatie wordt verzameld zodra u als kandidaat bekend bent gemaakt. Het te publiceren deel wordt voorafgaand aan de publicatie aan u voorgelegd. De cv's worden in de talen Engels, Frans, Duits en Papiaments uitgebracht. In de talen Engels en Papiaments worden ze op de BZK-site geplaatst.

Startberaad en verder

Voorafgaand aan de benoeming en beëdiging van de nieuwe bewindspersonen is er een informele kennismakingsbijeenkomst, het zogenaamde Startberaad. De dag na het Startberaad vindt doorgaans de constituerende vergadering plaats. Dit vormt het sluitstuk van de kabinetsformatie. Deze vergadering is nog geen ministerraad en vindt daarom niet plaats in de Trêveszaal van het ministerie van Algemene Zaken (AZ), maar bijvoorbeeld in het Catshuis of in de RVD-zaal op het ministerie van AZ. U wordt tijdig geïnformeerd over het definitieve programma.

In de constituerende vergadering worden, onder leiding van de beoogd minister-president, procedurele en inhoudelijke afspraken gemaakt over het nieuwe kabinet. Bijvoorbeeld over de hoofdlijnen van de regeringsverklaring, de taakverdeling, vervangingsregeling en budgettaire zaken.

Als vervolgens de Koningin de Koninklijke Besluiten heeft getekend, wordt daarmee de ontslagvraag van de vertrekkende bewindspersonen geaccepteerd en kunnen de nieuwe bewindspersonen worden benoemd.

De beëdiging van de ministers en de bekende bordesscène vindt meestal plaats in de middag op Paleis Huis ten Bosch, na de constituerende vergadering. De staatssecretarissen worden later op deze dag op dezelfde wijze als de ministers benoemd.

Daarna is het gebruikelijk dat het protocol van overdracht (de overgave en overneming van het beheer van het ministerie) door de nieuwe en oude minister wordt ondertekend. Dit wordt ter kennisname naar de Koningin verzonden.

In de regeringsverklaring presenteert de minister-president het nieuwe kabinet aan de Tweede Kamer. Ook bevat de regeringsverklaring de belangrijkste plannen voor de komende kabinetsperiode. Vóór de regeringsverklaring doen de bewindspersonen geen beleidsuitspraken.

De regeringsverklaring wordt besproken en vastgesteld in een of meerdere ministerraden. Het nieuwe kabinet treedt voor het eerst als zodanig op door in de Tweede Kamer bij monde van de minister-president de regeringsverklaring te presenteren, gevolgd door het debat daarover. Daarbij wordt door de minister-president ook verantwoording afgelegd over de kabinets(in)formatie. Het is gebruikelijk dat dit debat in de week na de beëdiging plaatsvindt.

2.2 Constituerend beraad

Voordat alle nieuwe ministers worden beëdigd, vindt onder leiding van de beoogd minister-president het *constituerend beraad* plaats. Deze bijeenkomst dient ertoe vast te stellen dat alle (kandidaat-)ministers hun post aanvaarden op basis van het *regeerakkoord*. Het is de laatste mogelijkheid nog iets te bepleiten/veranderen. Het regeerakkoord en de budgettaire kaders staan vast. Nadat alle ministers hebben ingestemd, wordt het regeerakkoord definitief vastgesteld en concludeert de toekomstig minister-president dat er geen beletselen zijn om als formateur zijn eindverslag aan de Koningin uit te brengen.

a. Brief Samenwerking met de minister van Financiën

Het is gebruikelijk dat de beoogd minister van Financiën in het constituerend beraad de brief ‘Samenwerking met de minister van Financiën’ bespreekt. Hierover is afstemming geweest tussen BZK en Financiën.

b. Verantwoordelijkheid Statuut bij BZK

De minister van BZK is belast met vraagstukken die de kern van de democratische rechtsstaat raken en in relatie staan tot het Statuut, de Grondwet en relevante Europese en internationale verdragen. Bij de totstandkoming van het kabinet-Balkenende IV is in de portefeuilleverdeling opgenomen: “De minister van Justitie is namens de rijksministerraad opdrachtgever voor de aanpassing van het Statuut, en van de organieke wetten ter uitvoering daarvan met betrekking tot de rechtspleging en de rechtshandhaving en voor eventuele aanpassing van de overkoepelende bestuursstructuur.”

c. Zeshoek

De Zeshoek is een van de belangrijkste ministeriële overlegorganen binnen het kabinet. Hierin worden alle belangrijke budgettaire en sociaal-economische onderwerpen door de betrokken ministers besproken, voordat zij in de ministerraad komen. De komende kabinetsperiode zullen forse ombuigingen op kosten van het ambtenarenapparaat moeten worden gerealiseerd.

2.3 Onderraden

De voorstellen waarover de ministerraad een besluit dient te nemen, worden in de regel eerst voorgelegd aan een onderraad van de ministerraad. Voordat de onderraad een voorstel behandelt zijn de geagendeerde stukken besproken in verschillende interdepartementale ambtelijke voorportalen, die zijn gekoppeld aan een onderraad.

De onderraden bestrijken het gehele terrein van het rijksbeleid, met uitzondering van de in het Handboek voor aantredende bewindspersonen (“het Blauwe Boek”) aangegeven onderwerpen die rechtstreeks geagendeerd kunnen worden.

De minister-president is voorzitter van alle onderraden en ministeriële commissies. Elke onderraad heeft een vaste samenstelling van ministers en staatssecretarissen.

Het is van belang dat de bewindspersonen van BZK vaste deelnemers van de onderraden zijn waarin voor BZK relevante onderwerpen worden besproken.

In het vorige kabinet waren de minister of staatssecretaris van BZK lid van de volgende onderraden:

- Raad voor de Nationale Veiligheid (RNV)
- Raad voor Bestuur (RB)

De Secretaris-generaal van BZK is voorzitter van het ambtelijke interdepartementale voorportaal, de Interdepartementale commissie voor Bestuur (ICB). BZK levert tevens een adjunct-secretaris aan de Raad voor Bestuur, mede verantwoordelijk voor de conclusies en het verslag.

- Raad voor Sociale Samenhang (RSS)
- Raad voor Veiligheid en Rechtsorde (RVR)

Van de volgende onderraden waren de bewindspersonen van BZK geen vaste deelnemers. Omdat bewindspersonen altijd aan de hand van de agenda kunnen besluiten om aan een vergadering deel te nemen, is het niet noodzakelijk om voor deze onderraden vaste deelnemer te zijn:

- Raad voor Internationale en Europese Zaken (RIEZ)

De raad is gekoppeld aan de Europese Raad en Europese thema's.

- Raad voor de Duurzame Leefomgeving (RDL)

De RDL behandelde kabinetsbesluiten over het samenhangende beleidsterrein energie, landbouw, milieu, natuur, ruimte, voedsel en water.

- Raad voor Economie, Kennis en Innovatie (REKI)

2.4 Ministeriële commissies

Naast de onderraden bestaan er ministeriële commissies, die in afwijking van de onderraden worden ingesteld voor de duur van de kabinetsperiode. Het is van belang dat bewindspersonen van BZK deelnemen aan de commissies ten aanzien van beleid dat BZK raakt.

Onderraden behartigen zaken over bepaalde delen van het regeringsbeleid, terwijl commissies worden gevormd ter voorbereiding of ter beslissing van bepaalde aangelegenheden zonder dat daar een verdere duiding aan gegeven wordt, ten behoeve van een bepaald thema of onderwerp. BZK was onder andere lid van de Deltacommissie en de ministeriële stuurgroep regeldruk.

2.5 Ministerieel beleidsteam in crisissituaties

De volgende tekst is voor BZK leidend en als zodanig opgenomen in het Blauwe Boek.

Crisisbesluitvorming op politiek-bestuurlijk niveau vindt plaats in het ministerieel beleidsteam (MBT). Activering ervan geschiedt door de minister van BZK als coördinerend minister voor crisisbeheersing, op verzoek van de minister-president, of op het verzoek van de inhoudelijk eerstverantwoordelijke minister. Het team bestaat uit de meest betrokken ministers, rekening houdend met het type en de aard van de crisis en het mogelijke verloop. De minister van BZK bepaalt in overleg met de vakminister en de minister-president de samenstelling van het team. In principe is de minister van BZK voorzitter of bij zeer grootschalige crises de minister-president. Er kan in overleg worden afgeweken van het vaste voorzitterschap.

Onder het vorige kabinet heeft het MBT met het oog op het kunnen nemen van officiële besluiten de status van 'ministeriële commissie' gekregen, de Ministeriële Commissie Crisisbesluitvorming (MCCb).

3 Dag van de beëdiging

Na de vaststelling van het regeerakkoord worden de nieuwe kabinetsleden bij Koninklijk Besluit benoemd en door Hare Majesteit de Koningin beëdigd. Een staatssecretaris wordt benoemd bij Koninklijk Besluit. Zijn/haar taak wordt vastgesteld bij ministerieel besluit, dat in de Staatscourant wordt gepubliceerd.

Op de beëdiging van de ministers door Hare Majesteit de Koningin, op Paleis Huis ten Bosch, volgt de staatsfoto op de trap van het paleis. Daarna gaan de leden van het nieuwe kabinet naar hun ministeries voor de overdracht van de portefeuilles. 's Avonds vindt in de Ridderzaal de mediapresentatie van het nieuwe kabinet plaats.

3.1 Indicatief programma bewindspersonen – Dag van de beëdiging

U ontvangt tijdig voor deze dag uw definitieve programma. Onderstaande indicatie is gebaseerd op de gebruikelijke gang van zaken.

Tijd (indicatief) Activiteit

	Dienstauto haalt kandidaat-minister op voor vervoer naar het ministerie van AZ. Eerste kennismaking met de chauffeur. Dienstauto haalt kandidaat-staatssecretaris op voor vervoer naar Paleis Huis ten Bosch. Eerste kennismaking met de chauffeur. +/- 10.30 - 12.00 uur Constituerend beraad van de kandidaat-ministers in de RVD-zaal op AZ, ingang Binnenhof 19, of in het Catshuis Aansluitend lunchbuffet.
	Vertrek kandidaat-minister per dienstauto van AZ naar Paleis Huis ten Bosch.
13.30 – 14.30u	Aankomst kandidaat-ministers op het paleis met begroeting onder aan de trap door een adjudant van HM de Koningin. Doorgeleiding via hoofdingang naar de hal, waar het gastenboek, in aanwezigheid van de toegevoegd Ceremoniemeester, de heer W.N. Cosijn, wordt getekend. Vervolgens kennismaking met de Grootmeester van HM de Koningin, de heer M. Hennis, en de directeur van het Kabinet van de Koningin, de heer P. Schellekens. Nadat alle kandidaat-ministers aanwezig zijn, maken zij hun opwachting bij HM de Koningin. De aanspreektitel bij begroeting is “Majesteit”. Dan volgt de ondertekening van de Koninklijke Besluiten en de beëdiging door HM de Koningin. Daarbij kan gekozen worden tussen het afleggen van de eed (“zo waarlijk helpe mij God almachtig!”) of de belofte (“dat verklaar en beloof ik!”). Staatsieportret op de trap van Paleis Huis ten Bosch. Placering wordt verzorgd door de directeur van het Kabinet van de Koningin en DG-RVD. Afrondend aperitief. Vertrek minister per dienstauto naar het ministerie van BZK.
15.00- 16.00 uur	Aankomst minister aan de voorzijde van het ministerie van BZK. U wordt opgewacht door de Secretaris-generaal (SG) om u welkom te heten. Begeleiding naar de derde etage laagbouw. Huisfotograaf aanwezig, mogelijk meer media. Overdrachtsgesprek tussen de aftredende minister en de nieuwe minister, in aanwezigheid van de SG.

	Tegelijkertijd vindt de beëdiging van de staatssecretaris door HM de Koningin plaats (gelijk als genoemd bij beëdiging minister).
+/- 16.15u	<p>De minister gaat naar de Thorbeckezaal. Ondertekening van het overdrachtsprotocol door de minister van BZK, in aanwezigheid van de SG. Huisfotograaf aanwezig.</p> <p>De minister neemt afscheid van de oud-minister en -staatssecretaris. Daarna nemen de oud-minister en -staatssecretaris afscheid van hun directe medewerkers. De SG doet hen uitgeleide.</p> <p>De minister gaat naar de werkkamer en maakt kennis met de waarnemend directeur Bestuursondersteuning, Martijn Wolthuis, de woordvoerders en de beleidsadviseurs.</p> <p>Tijdens dit gesprek wordt het programma voor de komende dagen doorgenomen. Tevens wordt u voorbereid op de persbijeenkomst (waarschijnlijk rond 18.00u) in de Ridderzaal.</p>
16.30 – 17.00u	De staatssecretaris vertrekt na de beëdiging op Paleis Huis ten Bosch naar het ministerie van BZK.
+/- 16.45u	<p>De staatssecretaris arriveert aan de voorzijde van BZK.</p> <p>U wordt opgewacht door de SG om u welkom te heten. Begeleiding naar de Willem van Oranjezaal voor een korte kennismaking met de Directeuren-generaal. Huisfotograaf is aanwezig bij de ingang, mogelijk meer media.</p>
+/- 17.00u	<p>De minister wordt door de waarnemend directeur Bestuursondersteuning begeleid naar de Willem van Oranjezaal.</p> <p>Ontvangst in de Willem van Oranjezaal voor een (nadere) kennismaking van de bewindspersonen met de Directeuren-generaal (DG's). Aanwezig zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Secretaris-generaal (SG), Roos M. van Erp-Bruinsma • Waarnemend Directeur-generaal Bestuur en Koninkrijksrelaties (DGBK), Gert-Jan Buitendijk, en Lucas Lombaers, directeur Arbeidszaken Publieke Sector • Directeur-generaal en plv. DG Veiligheid (DGV), Dick Schoof en Sandor Gaastra • Directeur-generaal en plv. DG Organisatie en Bedrijfsvoering Rijk (DGOBR), Jaap Uijlenbroek en Maarten Hillenaar • Directeur-generaal en plv. DG Bureau Algemene Bestuursdienst (BABD), Jan Willem Weck en Judith Meulenbrug • Hoofd en plv. Hoofd Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (HAIVD), Gerard Bouman en Jan Kees Goet • Hoofd Inspectie Openbare Orde en Veiligheid (IOOV), Gertjan Bos • Hoofddirecteur Dienst Concernstaf en Bedrijfsvoering (DCB) Nicole Stolk, waarnemend directeur Communicatie (C), Loek Caubo, directeur Constitutionele Zaken en Wetgeving (CZW) Harke Heida, directeur Financieel Economische Zaken (FEZ) Harry Medema en de waarnemend directeur Bestuursondersteuning (BO) Martijn Wolthuis

	<p>Daarna een korte kennismaking met:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Uw directe ondersteuning, de mensen die met u op de derde etage van de laagbouw werken, voorgesteld door de waarnemend directeur Bestuurondersteuning.
17.15-17.30 uur	<p>Vertrek per dienstauto van het ministerie van BZK naar het Binnenhof voor de perspresentatie. De bewindspersonen worden elk begeleid door een woordvoerder.</p> <p>In de Statenzaal staat een buffet gereed. Voor het begin van de opnames wordt u geschminkt.</p>
+/- 18.00 uur	<p>Waarschijnlijk organiseert de Rijksvoorlichtingsdienst een ontmoeting met de parlementaire pers; in het verleden vond deze plaats in de Ridderzaal.</p> <p>Ten behoeve van de departementale websites kan het zo zijn dat er op dat moment korte gefilmde interviews worden gemaakt die de volgende ochtend te downloaden zijn. De coördinatie is in handen van de Rijksvoorlichtingsdienst.</p>
.....	<p>Einde bijeenkomst. Vertrek per dienstauto.</p>

4 De dagen na de beëdiging tot aan de regeringsverklaring

4.1 Welkomstbijeenkomst

Voor de welkomstbijeenkomst (datum en tijdstippen nader te bepalen) hebben wij de volgende opzet in gedachten:

- ... Medewerkers protocol halen bewindspersonen op van hun kamers.
De SG voegt zich hierbij.
- ... Vertrek van het gezelschap naar het bedrijfsrestaurant
- ... Welkomstwoord door de SG, gevolgd door introducties van de bewindspersonen
- ... Aankondiging minister door de SG
- ... Toespraak door minister van BZK
- ... Aankondiging staatssecretaris door de SG
- ... Toespraak door staatssecretaris
- ... Einde bijeenkomst.
Bewindspersonen worden door medewerkers protocol terug naar hun kamers gebracht onder begeleiding van de SG.

De welkomstbijeenkomst wordt geregistreerd op video en live uitgezonden. Van de opnamen wordt een compilatie gemaakt, die de dagen na de bijeenkomst te zien zal zijn op BZKtv.

4.2 Indeling van de ochtenden

De dag na de beëdiging vindt om 10.00 uur de eerste ministerraad plaats. De conceptregeringsverklaring zal hier worden uitgedeeld en besproken. De visuele pers krijgt de gelegenheid opnamen te maken in de Trêveszaal. De staatssecretarissen worden uitgenodigd voor de lunch. Van hen wordt een groepsfoto gemaakt op de trap in de hal van Binnenhof 20.

De dagen volgend op uw beëdiging tot aan de regeringsverklaring is er dagelijks vanaf ca. 11.00 uur ministerraad over de regeringsverklaring. De minister heeft voorafgaand aan de ministerraden en eventueel daarna gelegenheid om overleg te voeren op het ministerie. In de ochtenden zou er dan ruimte zijn om te overleggen met uw secretaresses en beleidsadviseurs over praktische en urgente zaken en voor ochtendoverleg met onder meer SG, wnd. dBO, DG's en uw woordvoerder. Na terugkomst van de ministerraad kunnen dan overleggen plaatsvinden ter introductie op relevante, urgente beleidsonderwerpen.

5 Introductieprogramma

5.1 Kennismakingsgesprekken met de beleidsdirecties

Het is van belang dat de minister spoedig na aantreden een kennismakingsgesprek voert met de AIVD, het Nationaal CrisisCentrum (NCC) en de Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding (NCTb). Deze zijn zo snel mogelijk na de dag van de beëdiging gepland. Uitgebreidere kennismaking (zoals werkbezoek AIVD) wordt later ingepland.

Als coördinerend ministerie voor crisisbeheersing organiseert BZK minimaal één keer per jaar een crisisoefening op politiek-bestuurlijk niveau voor ministeries en leden van het kabinet. Eind september 2010 heeft Nederland deelgenomen met een ambtelijke crisisoefening deel aan de Amerikaanse oefening Cyber Storm III, een grootschalige internationale ICT-crisisoefening. Deze oefening dient in Nederland als inhoudelijke voorbereiding voor een politieke dilemmatraining voor het nieuwe kabinet. Opzet van de dilemmatraining is dat de ministers kennismaken met de basisbeginselen van de crisisbeheersing, hun rol en verantwoordelijkheden daarin. Daarnaast zullen de ministers tijdens de training kennismaken met de politiek-bestuurlijke dilemma's rondom het thema ICT-Veiligheid. De dilemmatraining wordt geagendeerd via een voorstel in de ministerraad.

Na afloop van de interne welkomstbijeenkomst (4.1) vinden presentatiesessies plaats, waarbij iedere DG zijn MT aan u voorstelt (45 minuten per DG). Per beleidsdirectie wordt een mondelinge beleidsinhoudelijke introductie verzorgd. Daarnaast zal een introductiegesprek met de hoofddirecteur Dienst Concernstaf en Bedrijfsvoering (DCB) en de waarnemend directeur Communicatie (C), de directeuren Constitutionele Zaken en Wetgeving (CZW) en Financieel-Economische Zaken (FEZ), de waarnemend directeur Bestuursondersteuning (BO), de secretaris-directeur Kiesraad en het hoofd Inspectie Openbare Orde en Veiligheid (IOOV) worden ingepland. In deze introductiegesprekken lichten de onderdelen de belangrijkste uitdagingen voor de komende vier jaar toe. Deze gesprekken worden bijgewoond door de SG. Ook uw woordvoerder, eventuele politiek assistent en beleidsadviseur sluiten aan bij de introductiegesprekken.

In deel II van dit introductiedossier treft u een beknopte toelichting op de organisatie en de hoofdlijnen van het beleid, in bijlage IV treft u een volledig overzicht van alle directies en onderwerpen per DG.

Over het benoemingenbeleid worden aparte overleggen gevoerd:

- SG, DGBK, hoofd Politieke Ambtsdragers (PA) over het benoemingenbeleid van Commissarissen der Koningin, burgemeesters, staatsraden en het decoratiestelsel;
- SG, DGABD en plv. DGABD over het ABD-benoemingenbeleid.

5.2 Kennismakingsgesprekken met externe relaties

U kunt in de eerste weken kennismakingsgesprekken voeren met voor BZK belangrijke stakeholders. In de hierboven genoemde introducties worden suggesties gedaan voor deze gesprekken. Daarnaast zullen er in de eerste twee maanden de volgende kennismakingsbezoeken worden afgelegd:

- Voorzitter en griffier van de Eerste Kamer;
- Voorzitter en griffier van de Tweede Kamer;
- Vice-President van de Raad van State;
- Nationale ombudsman;
- President van de Algemene Rekenkamer;
- Directeur van het Kabinet van de Koningin;
- Gevolmachtigd ministers van de Nederlandse Antillen en Aruba;

- CdK's (Commissaris der Koning(in)) – eind november staat reeds een CdK-overleg gepland. Dit kan als kennismakingsbijeenkomst gebruikt worden. Daaraan voorafgaand kan een kennismakingsgesprek plaatsvinden met de heer Fransen (als langstzittende CdK, de zgn. doyen, en voorzitter). Er vinden jaarlijks met alle CdK's voortgangsgesprekken plaats; die gesprekken kunnen dan ook gebruikt worden om nader met elkaar te spreken;
- Burgemeesters. Er wordt een kennismakingsgesprek ingepland met het bestuur van het Nederlands Genootschap van Burgemeesters (NGB).
- Het Dagelijks Bestuur van het Korpsbeheerdersberaad. De minister heeft regelmatig (reeds gepland in oktober) overleg met het Dagelijks Bestuur van het Korpsbeheerdersberaad waarin de belangrijkste burgemeesters zitting hebben, namelijk de 25 burgemeesters die tevens korpsbeheerder van een politieregio zijn.
- De burgemeesters van de G4. Afhankelijk van de tijd tussen aantreden en het eerstvolgende overleg kan besloten worden los hiervan eerder kennis te maken met de burgemeesters van de G4.
- Raad van Korpschefs.
- Voorzitter van de VNG, mevr. Annemarie Jorritsma.
- Voorzitter van de Onderzoeksraad voor Veiligheid, de heer Pieter van Vollenhoven of zijn opvolger Tjibbe Joustra (per 1 februari 2011).

Tevens zal de bewindspersoon die verantwoordelijk is voor de Koninkrijksrelaties binnen enkele weken naar de Nederlandse Antillen en Aruba reizen voor een kennismaking daar.

5.3 Agenda

Na uw beëdiging zal overleg plaatsvinden waarin agendatechnische zaken aan de orde komen. Besproken worden zowel periodieke overleggen en vaste agendaonderdelen als ook uw specifieke wensen ten aanzien van de agendaplanning.

6 Werkwijze ministerie

6.1 Organisatie

De hoofdstructuur van het ministerie van BZK bestaat uit de volgende dienstonderdelen:

- de Algemene Leiding
- het directoraat-generaal Bestuur en Koninkrijksrelaties (DGBK)
- het directoraat-generaal Organisatie Bedrijfsvoering Rijk (DGOBR)
- het directoraat-generaal Veiligheid (DGV)
- de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD)
- het Bureau Algemene Bestuursdienst (BABD)
- de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid (IOOV)
- de Dienst Concernstaf en Bedrijfsvoering (DCB)

De directoraten-generaal staan onder leiding van een directeur-generaal.

DGBK draagt zorg voor het bestuurlijk en ambtelijk functioneren van de publieke sector in Nederland en voor de handhaving en uitvoering van het Statuut van het Koninkrijk.

DGOBR heeft tot taak om te zorgen voor een integrale aanpak op het terrein van bedrijfsvoering van de rijksoverheid.

DGV is verantwoordelijk voor een integrale aanpak op het terrein van veiligheid.

De **AIVD** wordt geleid door een hoofd en een plaatsvervangend hoofd. De taken van de AIVD zijn vastgelegd in de Wet op de inlichtingen en veiligheidsdiensten 2002 (Wiv 2002). Deze zijn:

- het verrichten van onderzoek met betrekking tot organisaties en personen die door de doelen die zij nastreven, dan wel door hun activiteiten aanleiding geven tot het ernstige vermoeden dat zij een gevaar vormen voor het voortbestaan van de democratische rechtsorde, voor de veiligheid of voor andere gewichtige belangen van de Staat;
- het verrichten van veiligheidsonderzoeken;
- het bevorderen van maatregelen ter bescherming van de hierboven genoemde belangen, waaronder begrepen maatregelen ter beveiliging van gegevens waarvan de geheimhouding door de nationale veiligheid wordt geboden en van die onderdelen van de overheidsdienst en van het bedrijfsleven die van vitaal belang zijn voor de instandhouding van het maatschappelijk leven;
- het verrichten van onderzoek betreffende andere landen ten aanzien van onderwerpen die door de minister-president, minister van Algemene Zaken, in overeenstemming met de betrokken ministers zijn aangewezen;
- het opstellen van dreigings- en risicoanalyses op verzoek van de minister van BZK.

Het **BABD** staat onder leiding van een directeur-generaal en is verantwoordelijk voor het management development van de top van het Rijk (de Top Management Groep). De secretarissen-generaal, directeuren-generaal, inspecteurs-generaal en alle directeuren met integrale eindverantwoordelijkheid over mensen en middelen, behoren tot de doelgroep.

De **IOOV** staat onder leiding van een hoofd en houdt toezicht op de kwaliteit van de taakuitvoering van zowel de verantwoordelijke bestuursorganen als de operationele diensten die op de verschillende onderdelen van het OOV-terrein actief zijn, te weten politie, brandweer en geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen (GHOR).

Uitgebreide informatie over de bovenvermelde onderdelen treft u aan bij de desbetreffende hoofdstukken in dit introductiedossier.

DCB staat onder leiding van een hoofddirecteur en ondersteunt de lijnorganisatie en de politieke en ambtelijke leiding bij het beheer van het ministerie op de PIOFACH-disciplines¹⁾. Tevens zijn binnen deze eenheid de juridische, kennis- en internationale functie gecentraliseerd ondergebracht. Aan het hoofd staat een hoofddirecteur. FEZ en CZW rapporteren inhoudelijk rechtstreeks aan de SG.

6.2 Sturingsmodel BZK

De dienstonderdelen van het ministerie vallen onder de verantwoordelijkheid van de Algemene Leiding; de Secretaris-generaal. De Secretaris-generaal is belast met de ambtelijke leiding van het ministerie. Dit houdt onder meer in dat zij de bewindspersonen informeert en adviseert over aangelegenheden die de bewindspersonen of het ministerie betreffen en zorgt voor de coördinatie en integratie van beleidsvoorbereiding, beleidsontwikkeling en beleidsuitvoering binnen het ministerie. Zij oefent de algemene controlfunctie uit en geeft rechtstreeks leiding aan de directeuren-generaal, het hoofd van de AIVD, de hoofddirecteur DCB en het hoofd van de IOOV. De Secretaris-generaal ressorteert onder de politieke leiding (de minister). Zij draagt bij aan de ontwikkelingen op rijksniveau. Zij speelt een actieve rol in het opstellen van de agenda van het wekelijks overleg van de secretarissen-generaal (SGO) en aan de verwezenlijking van het in het SGO beslotene. Zij is beheersverantwoordelijk voor de BES-commissaris en voor de directeuren van de kabinetten van Aruba en de Nederlandse Antillen (Curaçao en Sint Maarten).

Het ministerie kent een Bestuursraad, die wordt voorgezeten door de Secretaris-generaal. In de Bestuursraad worden de departementale beleidskaders besproken en vindt besluitvorming daarover plaats. Tevens ziet de Bestuursraad toe op de uitvoering daarvan.

Leden van de Bestuursraad zijn de directeuren-generaal en het hoofd van de AIVD. De Secretaris-generaal vertegenwoordigt de IOOV en de DCB in de Bestuursraad. De hoofddirecteur DCB en het hoofd van de IOOV kunnen op verzoek van de SG worden uitgenodigd in de Bestuursraad. De directeur FEZ heeft een permanente uitnodiging om de vergadering als adviseur bij te wonen. Wat in de vergaderingen aan de orde komt is vertrouwelijk, tenzij anders wordt besloten of openbaarheid uit de wet voortvloeit.

Het beleid wordt primair ontwikkeld en uitgevoerd binnen de beleidsdirecties. De DG prioriteert en stelt de kaders ten aanzien van de beleidsvorming. Tevens ziet hij erop toe dat de (beleids)directies hun taken naar behoren uitvoeren.

Het Management Control Systeem (MCS) ondersteunt het management van BZK bij het bereiken van beleidsdoelen en het afleggen van verantwoording. Met de informatie uit het MCS wordt bijgestuurd en bepaald in welke mate het ministerie 'in control' is.

De begroting is de basis voor het MCS. De BZK-begroting vertaalt het regeerakkoord naar de doelen die het ministerie wil bereiken. Vervolgens koppelen wij onze instrumenten en middelen (financiën) aan die doelen. BZK meldt in de verantwoording of de beleidsuitvoering ook op een beheerste en rechtmatige wijze heeft plaatsgevonden. Als uit het MCS blijkt dat dit niet het geval is, dan meldt de minister dat aan de Staten-Generaal in een onderdeel van de verantwoording, namelijk de bedrijfsvoeringsparagraaf. Om de rechtmatigheid te borgen rapporteert de onafhankelijke Rijksauditedienst (RAD) jaarlijks bij de verantwoording aan de minister over de begrotingsuitvoering van het ministerie.

Het MCS heeft een aantal instrumenten om gedurende het jaar de beleidsuitvoering te volgen. We noemen hier de belangrijkste.

Beleidsprioriteiten

De resultaten die BZK voor ogen heeft, worden verwoord in beleidsprioriteiten. Deze beleidsprioriteiten worden op minstens vier momenten in het jaar in de ministerstaf besproken. Deze momenten sluiten aan bij het opstellen van de begroting en het jaarverslag en bij de behandeling van deze wetten in de Tweede Kamer.

¹⁾ "Personeel, Informatievoorziening, Organisatie, Financiën, Administratieve organisatie, Communicatie en Huisvesting",

Werkafspraken

De doelen uit de begroting worden binnen BZK vertaald naar concrete werkafspraken. Dit begint tussen de minister en de SG. De SG maakt op haar beurt afspraken met de DG's, het hoofd AIVD, het hoofd IOOV en de hoofddirecteur DCB. Die maken vervolgens afspraken met hun directeuren. In de werkafspraken wordt aandacht besteed aan beleid én beheer en de eventuele risico's en beheersingsmaatregelen bij beide. De werkafspraken over beleid zijn over het algemeen gerelateerd aan de beleidsprioriteiten van de bewindspersonen.

Management Informatie Rapportage (MIR)

De Management Informatie Rapportage is een digitale verkeerslichtrapportage die de stand van zaken van de belangrijkste beheeronderwerpen laat zien (verkeer met de Kamer en burger, diversiteit, financiën, inhuur, inkoop, enz.). Ieder kwartaal analyseert de Bestuursraad de ontwikkeling van de bedrijfsvoering nadrukkelijk in de kwartaal-MIR.

6.3 Overlegstructuren binnen BZK

Ministerstaf

Op de dinsdagochtend na de onderraad/onderraden vindt de ministerstaf plaats. De ministerstaf is het hoogste overlegorgaan binnen BZK en staat onder voorzitterschap van de minister, of bij diens afwezigheid, van de staatssecretaris. In de ministerstaf vindt overleg plaats tussen de politieke en ambtelijke top over strategische beleids- en beheersaangelegenheden. Vaste onderwerpen op de agenda zijn:

- terugkoppeling uit de (rijks)ministerraad;
- terugkoppeling uit een onderraad/onderraden;
- vooruitkijken naar de onderraden en komende (rijks)ministerraad;
- beeldbepalende berichtgeving uit kranten en andere media van de afgelopen week;
- agenda van de Eerste en Tweede Kamer.

Tevens worden in de ministerstaf zaken besproken die beide bewindspersonen en de ambtelijke leiding met elkaar willen delen, zoals de voorbereiding van de begroting. De wekelijkse ministerstaf, op een vast tijdstip, is daarmee het moment waarop u met het ministerie kunt afstemmen en waarop beleidsonderwerpen integraal kunnen worden besproken.

De leden van de ministerstaf zijn de bewindspersonen en de leden van de Bestuursraad:

minister	Voorzitter
staatssecretaris	Vice-voorzitter
Roos M. van Erp-Bruinsma	Secretaris-generaal (SG)
Gert-Jan Buitendijk	wnd. DG Bestuur en Koninkrijksrelaties (DGBK)
Dick Schoof	DG Veiligheid (DGV)
Jaap Uijlenbroek	DG Organisatie en Bedrijfsvoering (DGOBR)
Jan-Willem Weck	DG Algemene Bestuursdienst (DGABD)
Gerard Bouwman	Hoofd AIVD

Twee keer per jaar wordt er in deze samenstelling een thematische heisessie georganiseerd.

Daarnaast hebben het hoofd IOOV, de directeur CZW, de directeur FEZ, de directeur Communicatie, politiek assistenten, de beleidsadviseurs van de bewindspersonen en de beleidsadviseurs van de SG een openstaande uitnodiging om de ministerstaf bij te wonen.

De (waarnemend) directeur BO is secretaris van de ministerstaf.

Bestuursraad

De Bestuursraad is het hoogste ambtelijke overlegorgaan binnen BZK en staat onder voorzitterschap van de SG. Leden van de bestuursraad zijn alle directeuren-generaal en het hoofd AIVD. De wnd. dBO is secretaris van de Bestuursraad. De directeur FEZ heeft een openstaande uitnodiging. De Bestuursraad vergadert in principe elke vrijdag van 10.00 tot 13.00 uur.

In de Bestuursraad vindt overleg en afstemming plaats over de strategische en BZK-brede beleids- en beheersaangelegenheden. Daarnaast komen de actuele parlementaire zaken aan de orde. Elke week wordt de Bestuursraad gestart met het CHRM-beraad (Centraal Human Resource Management), waarin alle BZK-vacatures en benoemingen vanaf schaal 14 behandeld worden. De directeur Personeel, Regie, ICT en Organisatie (PRIO) is in het CHRM-beraad aanwezig. De (waarnemend) directeur Bestuursondersteuning is secretaris van de Bestuursraad en maakt het verslag van de vergadering. De bewindspersonen ontvangen elke week dit verslag.

Overleg bewindspersonen en SG

Elke week vindt een overleg van ongeveer een half uur met de SG plaats, te voeren na afloop van de ministerstaf.

Beleidsbesprekingen/periodieke overleggen

Het wordt aangeraden om op vaste tijdstippen per bewindspersoon eigen beleidsbesprekingen in te plannen. Op die manier hebt u een vast moment om de bij het dossier betrokken DG en medewerkers te spreken. Ook hebben zij een vast moment om strategische en actuele dossiers met u te wisselen. Voorgesteld wordt om deze periodieke overleggen 2-wekelijks op de maandagmiddag in te plannen (afgewisseld met tweewekelijks een middag voor werkbezoeken).

Bewindspersonen Overleg Terrorisme

Periodiek vindt het Bewindspersonen Overleg Terrorisme (BOT) plaats. Het BOT wordt wisselend voorgezeten door de minister van BZK en de minister van Justitie. Het BOT bespreekt de actualiteiten, dreigingsinformatie (tweewekelijks) uit rapportages van de NCTb en AIVD en de stand van zaken van strafrechtelijke onderzoeken. Eenmaal per kwartaal wordt het Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland in het BOT besproken. Ambtelijke deelnemers:

- SG BZK (Roos van Erp-Bruinsma)
- SG Justitie (Joris Demmink)
- de NCTb (Erik Akerboom), plv. NCTb (Theo Bot)
- plv. directeur Kennis & Analyse van de NCTb (Paul Abels)
- DG Veiligheid van BZK (Dick Schoof, vervanger Sandor Gaastra)
- Hoofd AIVD (Gerard Bouman), plv. hoofd AIVD (Jan Kees Goet) en ambtelijke ondersteuner AIVD
- voorzitter van het College van Procureurs-Generaal (Harm Brouwer of plv.)

Strategisch Beraad Veiligheid

Het Strategisch Beraad Veiligheid (SBV) is een structureel bestuurlijk overleg over veiligheid tussen bestuurders van Rijk, gemeenten en provincies. De onderwerpen die worden geagendeerd gaan over veiligheid in de brede zin: zowel fysieke als sociale veiligheid. De onderwerpen dienen bestuurlijk en strategisch van aard te zijn. Uitgangspunt is dat de agendering open is en verschillen in opvatting in het SBV worden uitgesproken. Over zeer specifieke veiligheids-onderwerpen (die bijvoorbeeld enkel spelen in een select aantal gemeenten of provincies) kan buiten het SBV om worden overlegd. Verder worden vertegenwoordigers uitgenodigd van het Openbaar Ministerie (OM), het Veiligheidsberaad en het Korpsbeheerdersberaad (KBB).

Overleg met de Commissarissen van de Koningin

De minister van BZK voert periodiek overleg met de Commissarissen van de Koningin (CdK's). Op de agenda staan BZK-onderwerpen die raken aan de taken en verantwoordelijkheden van provincies en daarmee van de CdK's. De minister is voorzitter van dit overleg; het secretariaat wordt gevoerd door Geert Nederhorst, de beleidsadviseur van de SG. De Kring van CdK's heeft een eigen voorzitter, die "doyen" wordt genoemd. Het is gebruikelijk dat de langzittende CdK deze rol vervult. Momenteel is dit de CdK van Zuid-Holland, de heer J. Franssen. De secretaris van de Kring van CdK's zetelt daarom momenteel binnen de provincie Zuid-Holland.

Zowel de minister, ondersteund door de beleidsdirecties, als de leden van de Kring van CdK's kunnen onderwerpen aandragen voor het CdK-overleg. Het heeft het karakter van discussie, meningsvorming en het maken van afspraken. Behalve minister en CdK's nemen ook SG, alsmede, afhankelijk van de agenda, de DGBK en/of de DGV deel. Er kunnen altijd andere personen gevraagd worden om (onderdelen van) de vergadering bij te wonen. De Kring van CdK's vergadert meestal voorafgaand aan het overleg met de minister in besloten kring, bij BZK.

Overleg met dagelijks bestuur Korpsbeheerdersberaad en voorzitter van de Raad van Korpschefs

Dit overleg is een structureel inhoudelijk overleg over politie onderwerpen. De minister is voorzitter van dit overleg. Naast het dagelijks bestuur van het Korpsbeheerdersberaad (db Kbb) en de voorzitter van de Raad van Korpschefs (RKC) is ook de voorzitter van het College van procureurs-generaal van Nederland bij dit overleg aanwezig. Zowel de minister als het db Kbb en voorzitter RKC kunnen onderwerpen aandragen voor het overleg.

Ochtendoverleg

Elke ochtend wordt u in de vorm van de 'Signalering' geïnformeerd over het nieuws op de BZK-terreinen in de media. Deze signalering wordt - op die punten waar dat relevant is - later op de ochtend gevolgd door nadere informatie en/of voorstellen voor reactie. U hebt de mogelijkheid om dagelijks aan het begin van de dag een vast kort overleg (15 minuten) te plannen met uw woordvoerder en andere naaste medewerkers over de actualiteit en andere dringende zaken. Met het oog op dat laatste kunnen dan ook anderen (bijvoorbeeld de SG en/of DG's) op eigen initiatief of desgevraagd aanschuiven.

6.4 Onderraden en ministerraad

Elke dinsdagochtend vinden de onderraden van de ministerraad plaats. De ministerraad vergadert in de regel elke vrijdag om 10.00 uur in de Trêvesaal bij AZ. De rijksministerraad (ministerraad plus de gevolmachtigde ministers van de Nederlandse Antillen en Aruba) vergadert één keer in de maand, voorafgaand aan de reguliere ministerraad om 10.00 uur.

Van AZ ontvangt u het Blauwe Boek. Hier staat onder andere de werkwijze van de ministerraad in beschreven.

Ter voorbereiding op de ministerraad kunt u elke donderdag de agenda van de ministerraad en de reeds bekende stukken bespreken. Dit overleg is in principe in aanwezigheid van u, de SG, beleidsadviseurs van Bestuurszaken en desgewenst uw politiek assistent en woordvoerder. Verder is er een schriftelijke voorbereiding van de ministerraad: op alle stukken worden ambtelijke adviezen gemaakt. De beleidsmedewerkers van Bestuurszaken maken voor u één geannoteerde ministerraadsagenda.

U heeft de keuze om op vrijdag na afloop van de ministerraad de hoofdlijnen uit de ministerraad (telefonisch) terug te koppelen aan een beleidsmedewerker van Bestuurszaken, of een uitgebreidere terugkoppeling te geven aan de woordvoerders, politiek assistent, SG, DG's en eventuele dossierhouders. De beleidsadviseurs van Bestuurszaken maken altijd een kort overzicht van deze terugkoppeling. Deze ligt ter bespreking voor in de ministerstaf van de maandag erop. Eventuele acties kunnen direct, nog voor het weekend, worden ingezet door de beleidsdirecties.

Het bewindspersonenoverleg

Elke donderdagavond vindt per partij een bewindspersonenoverleg (BPO) plaats. In dit overleg worden de ministerraad en andere politiek relevante onderwerpen besproken. Secretaris van dit beraad is iemand van de politieke partij van de desbetreffende bewindspersoon (meestal de politiek assistent van de (vice-)minister-president. Er zijn geen ambtenaren aanwezig. Het bewindspersonenoverleg wordt meestal gehouden op het ministerie van de (vice-)minister-president.

Contacten met fracties

In principe zijn er geen officiële contacten tussen de fracties en ambtenaren. Ambtenaren hebben alleen contact met de ambtenaren in de Kamer, zoals de griffie en de griffiers van de Vaste Commissies. Binnen het ministerie van BZK is de afspraak dat deze ambtelijke contacten via Bestuursondersteuning lopen. Binnen Bestuursondersteuning zijn twee medewerkers aangewezen als contactpersoon parlementaire aangelegenheden.

Politieke contacten onderhoudt de bewindspersoon zelf of de politiek assistent. Indien er, bij wijze van uitzondering, wel contact is tussen ambtenaren en Kamerleden is de Leidraad met betrekking tot externe contacten van rijksambtenaren van toepassing.

6.5 Europese Unie: de JBZ-raad

De Europese Unie (EU) kent raden, waarin vakministers uit de 27 lidstaten regelmatig bijeenkomen. Voor BZK is de JBZ-raad, de Raad van de 27 EU-ministers van Binnenlandse Zaken en van Justitie, relevant. Sinds de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon op 1 december 2009 geldt voor de JBZ-raad (behoudens enkele uitzonderingen) dat lidstaten niet langer hun vetorecht kunnen uitoefenen, maar dat besluiten worden genomen op basis van een gekwalificeerde meerderheid. Tevens is er een grotere rol voor het Europees Parlement weggelegd. De JBZ-raad komt ongeveer acht keer per jaar twee dagen bijeen in Brussel of Luxemburg en één keer per half jaar in het land van het voorzitterschap voor een informele bijeenkomst. Er geldt een volledig talenregiem voor de formele vergaderingen (alles wordt van en naar het Nederlands vertaald).

Niet alleen staan er op de agenda voor BZK belangrijke dossiers (terrorisme, radicalisering, politiesamenwerking, georganiseerde criminaliteit, crisisbeheersing, informatie-uitwisseling, grondrechten versus veiligheid enz.), maar de bijeenkomsten bieden ook een prima mogelijkheid bilaterale afspraken te maken met de internationale collega's. In Benelux-verband wordt soms ontbeten voorafgaand aan de raad.

De raden worden altijd volledig met Justitie gezamenlijk voorbereid en er wordt als één delegatie opgetrokken. Behalve door eigen ambtenaren wordt u ondersteund door medewerkers van de permanente vertegenwoordiging (PV-EU) te Brussel. Aan raadsvergaderingen gaat een Algemeen Overleg met de Tweede Kamer vooraf. Onder de JBZ-paraplu fungeren diverse ambtelijke overlegorganen, waar medewerkers van BZK aan deelnemen.

De Commissie Barroso II heeft een mandaat tot 2014. In de huidige Commissie is het JBZ-werkveld verdeeld tussen twee eurocommissarissen. De Zweedse Cecilia Malmström is de eurocommissaris voor Binnenlandse Zaken en de Luxemburgse Viviane Reding voor Justitie, grondrechten en burgerschap.

6.6 Integriteit bij het Rijk

Integriteit is een noodzakelijke voorwaarde voor een goed functionerende overheid. De integriteit van de overheid is verbonden met de integriteit van bewindspersonen, ambtenaren en van de organisaties waarin zij werken. Daarom in deze notitie enige noties over integriteit en integriteitsbeleid.

Integriteitsbeleid ministeries

Mede op aanbeveling van de Parlementaire Enquêtecommissie Bouwnijverheid hebben de ministeries de afgelopen jaren de interne coördinatie van hun integriteitsbeleid versterkt. Hieraan is door BZK onder andere invulling gegeven door de aanwijzing van een integriteitscoördinator. Deze rol is bij BZK belegd bij de beveiligingsambtenaar (BVA). Andere ministeries kennen dergelijke coördinatoren ook.

Zij werken in de Kring van departementale integriteitscoördinatoren intensief samen bij de uitvoering van het integriteitsbeleid. Zij zoeken daarbij samenwerking met de wetenschap en met andere overheden en houden zich op de hoogte van de relevante ontwikkelingen in het bedrijfsleven.

Naast de aandacht voor de beleidscyclus, procedures en regelgeving is integriteit echter vooral een aspect van cultuur, van gedrag van individuen en organisaties. Kernwaarden bij BZK zijn onpartijdigheid, betrouwbaarheid, zorgvuldigheid, dienstbaarheid en respectvolle bejegening, professionaliteit en morele verantwoordelijkheid. Leidinggevend en medewerkers staan in hun werk dagelijks voor moeilijke keuzes. Belangrijk is dat ieder zich daarbij bewust is van de kwetsbaarheden. Een open klimaat waar leidinggevend en medewerkers dilemma's bespreekbaar en genomen beslissingen toetsbaar zijn, is dan ook essentieel. Leidinggevend vervullen hierin een sleutelpositie en hebben zelf een voorbeeldrol.

Het is voor elke nieuwe bewindspersoon nuttig om zich te laten informeren over de integriteitsvraagstukken van het ministerie en de eventuele incidenten die zich voordoen. Dit kan bijvoorbeeld in het eerste werkgesprek met de Secretaris-generaal aan de orde komen.

Tot slot. Ook voor bewindspersonen gelden regels voor het indienen van declaraties, het vervullen van nevenwerkzaamheden en het omgaan met vertrouwelijke informatie. De kaders zijn te vinden in het Blauwe Boek dat u bij uw aantreden krijgt uitgereikt. Hierin worden onder andere verwijzingen gemaakt naar het introductiedocument integrale beveiling. Dit ontvangt u zo spoedig mogelijk separaat.

7 Financieel kader

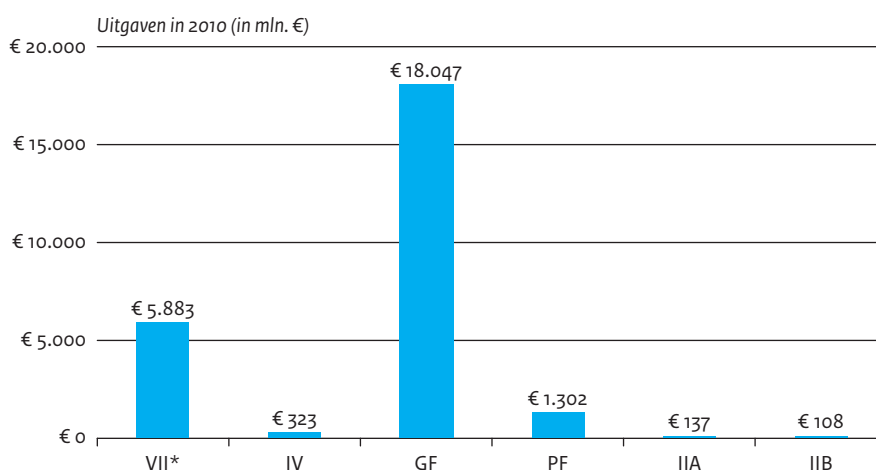
Binnen het totaal van de rijksbegroting is de minister van BZK eerstverantwoordelijke voor zes begrotingen. Het betreft de begrotingen van:

- Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (hoofdstuk VII)
- Koninkrijksrelaties (hoofdstuk IV)
- Staten-Generaal (hoofdstuk IIA) (Eerste en Tweede Kamer)
- Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten (hoofdstuk IIB) (Nationale Ombudsman, Raad van State, Algemene Rekenkamer, Kanselarij der Nederlandse Orden en het Kapittel voor de Civiele Orden, Kabinet der Koningin, Kabinetten van de Gouverneurs Nederlandse Antillen en Aruba)
- Gemeentefonds (GF)
- Provinciefonds (PF)
- BES-fonds (vanaf januari 2011). Met ingang van 10 oktober 2010 treden de eilandgebieden Bonaire, Sint Eustatius en Saba (de BES-eilanden) toe tot het Nederlandse staatsbestel. De vrije uitkeringen aan de BES-eilanden worden vanuit de begroting van het BES-fonds verstrekt.

De minister van Financiën is medefondsbeheerder van het Gemeentefonds en het Provinciefonds en is als dusdanig medeondertekenaar van deze begrotingen. Voor de begrotingen van de Staten-Generaal en de Hoge Colleges van Staat (IIA en IIB) is de minister van BZK louter beheersmatig verantwoordelijk.

Met deze begrotingen is in **2010** een totaalbedrag van € 25,8 miljard gemoeid. Ongeveer tweederde daarvan (ca. € 18 miljard) is via het Gemeentefonds bestemd voor de Nederlandse gemeenten en voor de Provincies is ruim € 1,3 miljard beschikbaar. Voor de Nederlandse Antillen en Aruba is € 323 miljoen beschikbaar. Voor de Staten-Generaal en de Overige Hoge Colleges van Staat en Kabinetten is in totaal € 245 miljoen gereserveerd.

Begrotingen BZK 2010

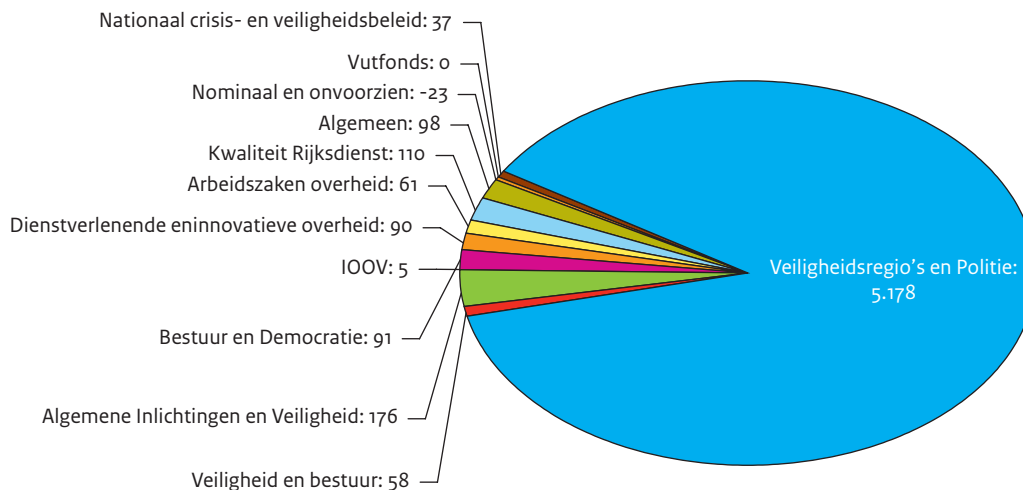

* Het overgrote deel van begrotingshoofdstuk VII is bestemd voor Politie en Veiligheidsregio's (€ 5,236 miljoen).

De begroting van BZK (hoofdstuk VII)

De begroting van BZK is thematisch ingedeeld in drie thema's, te weten: Veiligheid, Bestuur & Democratie en Kwaliteit Rijksdienst. Voor de begroting 2010 is in totaal bijna € 5,9 miljard beschikbaar, verdeeld over de verschillende thema's.

Uitgaven BZK begroting 2010

Voor Veiligheid is in totaal ruim € 5,4 miljard beschikbaar. Omdat BZK de politiekorpsen geheel financiert is daarvan het grootste deel voor Veiligheidsregio's en Politie (€ 5,2 miljard) bestemd. Van de resterende € 0,2 miljard is afgerond € 176 miljoen bestemd voor de AIVD en € 37 miljoen voor Nationaal Veiligheid- en Crisisbeleid.

Voor het thema Bestuur en Democratie is € 242 miljoen beschikbaar. Dit thema heeft betrekking op het werkgeverschap en de arbeidsvoorwaarden voor de sector Rijk (ca € 55 miljoen). Ook de subsidiëring van de politieke partijen valt hieronder. Daarnaast wordt binnen dit thema ook gewerkt aan een vermindering van administratieve lasten, reisdocumenten en basisadministraties personen (ca. € 49 miljoen) en een verbetering van e-overheidsvoorzieningen (ca. € 77 miljoen).

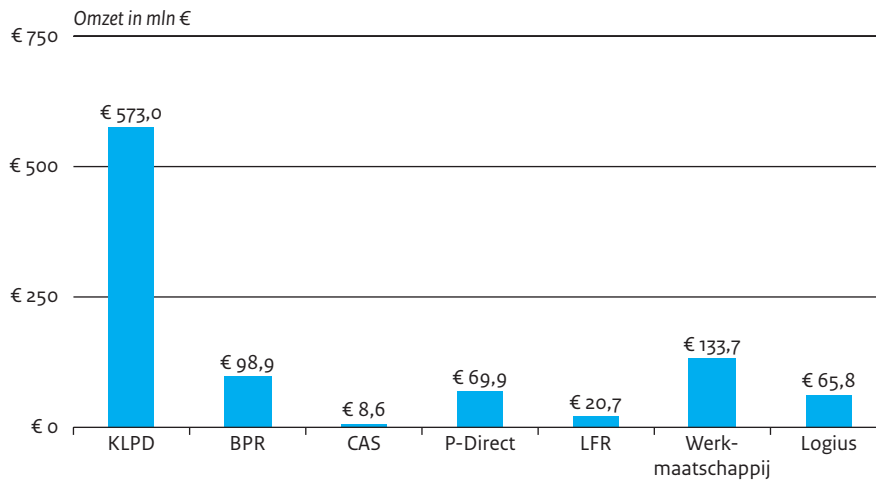
Circa € 110 miljoen is beschikbaar voor het thema Kwaliteit Rijksdienst. Hieronder valt onder meer de verbetering van ICT-voorzieningen binnen het Rijk, maar ook het stimuleren van een divers personeelsbestand en de bevordering van de kwaliteit van het management bij de Rijksdienst.

Baten-lastendiensten

Onderdeel van de begroting van BZK is de begroting voor de zelfstandige onderdelen van het ministerie, de zogenoemde baten-lastendiensten. BZK heeft er zes, te weten: het Korps landelijke politiediensten (KLPD), de Basisadministratie Persoonsgegevens en Reisdocumenten (BPR), de Centraal Archief Selectiedienst (CAS), P-Direkt, Landelijke Faciliteit Rampenbestrijding (LFR)²⁾ en de Werkmaatschappij. Samen hebben deze diensten een jaaromzet van € 905 miljoen.

²⁾ Tot 01/10/10

Omzet Baten-lastendiensten 2010

Met ingang van 2011 vinden een aantal wijzigingen plaats in de baten-lastendiensten van BZK. De baten-lastendienst LFR houdt op te bestaan en gaat op in het Nederlands Instituut voor Fysieke Veiligheid (NIFV). Daarnaast komen er twee nieuwe baten-lastendiensten op de begroting van BZK bij. Dit zijn 4FM met een jaaromzet van € 68,5 miljoen en Logius met een omzet van € 75,4 miljoen. 4FM valt onder DGOBR en Logius onder DGBK. Voor 4FM is geen begroting opgenomen in de begroting van 2010. Deze nieuwe baten-lastendienst wordt voor het eerst opgenomen in de rijksbegroting in de ontwerpbegroting 2011 die in augustus 2010 in de ministerraad wordt besproken. BZK is voornemens een rijksbrede archiefverwerkingsorganisatie (Doc-Direkt) op te richten. De CAS zal opgaan in deze nieuwe baten-lastendienst.

8 Voorzieningen voor bewindspersonen

8.1 Persoonlijke ondersteuning

In het onderstaande volgt een overzicht van deze medewerkers die u in het dagelijks werk direct ondersteunen.

SG

De Secretaris-generaal ondersteunt de bewindspersonen in de uitoefening van hun taken. Zij is de topadviseur van en het klankbord voor de bewindspersonen. De Secretaris-generaal geeft leiding aan het ministerie. Zij is eindverantwoordelijk voor het functioneren van het ministerie en draagt zorg voor de afstemming tussen en verbinding van de onderdelen. Zij opereert als voorzitter van de Bestuursraad van BZK (BR-BZK) en stuurt op hoofdlijnen op algemene beleidsaangelegenheden, de onderlinge samenhang daarbij en op de algemene bedrijfsvoering.

Woordvoerder

Voor de woordvoering en advisering beschikt u over een woordvoerder. De woordvoerder coördineert tevens een team van persvoorlichters, communicatieadviseurs, speechschrijvers en de medewerkers van protocol. De woordvoerder en de persvoorlichters vergezellen u bij externe optredens, zorgen voor persberichten, bereiden interviews voor enz.

U wordt geadviseerd zelf geen toezeggingen voor interviews aan journalisten te doen. Interviewaanvragen lopen via uw woordvoerder en worden dan aan u voorgelegd.

Beleidsadviseurs Bestuurszaken

De beleidsadviseurs van Bestuurszaken (BZ) vallen onder de verantwoordelijkheid van de SG. De minister heeft twee beleidsadviseurs; de staatssecretaris beschikt over één beleidsadviseur en de SG beschikt over twee beleidsadviseurs. Zij werken onderling nauw samen en zij zorgen voor het goed verlopen van de processen waarbij u betrokken bent en geven u advies. Daarnaast is er een liaison van de AIVD werkzaam bij Bestuurszaken. Deze adviseur is de schakel tussen de AIVD en de bewindspersoon.

Politiek assistent

Indien u dit wenst kunt u beschikken over een politiek assistent. Deze politiek assistent wordt door u zelf benoemd.

Speechschrijver

De speechschrijvers schrijven uw speeches.

Medewerker protocol

In afstemming met de beleidsdirecties en met Bestuurszaken adviseert uw medewerker protocol over uw externe optredens. Behoudens optredens in de Eerste en Tweede Kamer of politieke bijeenkomsten, bereidt de medewerker protocol uw externe optredens voor en wordt u ook vergezeld door een medewerker protocol.

Secretaresses

Het secretariaat wordt gevoerd door een 1ste secretaresse, de minister beschikt tevens over een 2de secretaresse.

Chauffeurs

Elke bewindspersoon beschikt over twee vaste chauffeurs. Zij werken in beginsel op basis van een weekrooster: 7 dagen op, 7 dagen af. Dit alles binnen de marges van de Arbeidstijdenwet. Bij ziekte of verlof van de vaste chauffeurs is er een reguliere vervanger.

Kamerbewaarders

De kamerbewaarders zijn verantwoordelijk voor de ontvangst van de bezoekers van de bewindspersonen en de SG, alsmede voor een goed verloop van hun afspraken. Zij dragen tevens zorg voor lunches en dergelijke van de bewindspersonen en de SG.

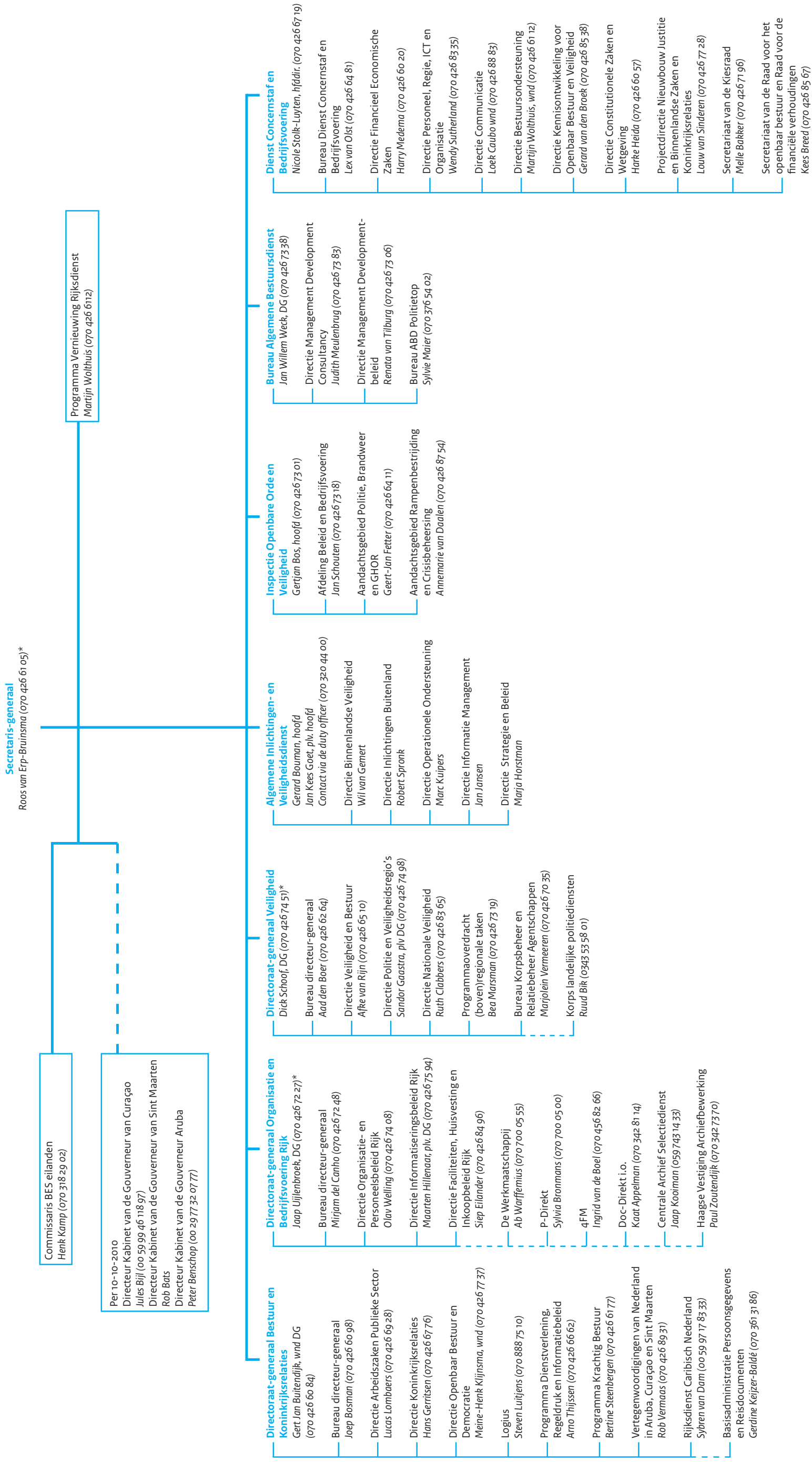
8.2 Overige voorzieningen

Kort na uw aantreden is een gesprek gepland met de waarnemend directeur Bestuursondersteuning. In dit gesprek zal uw facilitaire ondersteuning besproken worden (telefoon/smartphone, notebook, creditcard). U kunt hierbij uiteraard ook eventuele aanvullende wensen aangeven zoals de kunst op uw werkkamer.

Bureau Beveiligingsambtenaar

De Beveiligingsambtenaar (BVA) en zijn plaatsvervanger zijn namens de Secretaris-generaal verantwoordelijk voor de integrale beveiliging van het ministerie. Hieronder wordt de strategische regie verstaan op de het terrein van de fysieke beveiliging, informatiebeveiliging en integriteit. Een belangrijke deltaak is de beveiliging van de bewindspersonen. U wordt hierover separaat geïnformeerd via het 'Introductiedossier integrale beveiliging bewindspersonen BZK' en persoonlijk contact met de BVA en zijn plaatsvervanger. De beveiligingsaspecten bij het gebruik van de facilitaire voorzieningen, uw woonhuis en eventueel uw pied-à-terre, zullen in dit gesprek aan de orde komen.

Ambtelijke organisatie ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties per 1-10-2010

* vervanging bij afwezigheid SG (tot 1 september 2011)
1e vervanger: Dick Schoof
2e vervanger: Jaap Uijlenbroek

A. Algemene leiding

CV's SG, DG'en en plv. DG'en

1. Algemene leiding

Ing. R. M. (Roos) van Erp-Bruinsma
Secretaris-generaal

Roos van Erp-Bruinsma (1960) is sinds 1 oktober 2008 Secretaris-generaal van BZK. Zij studeerde Bouwkunde aan de HTS in Leeuwarden en Economische Bedrijfskunde aan de HTS in Groningen. Haar loopbaan startte zij in 1983 bij de Rijksgebouwendienst. In 1986 maakte zij de overstap naar het bedrijfsleven. Zij werkte achtereenvolgens bij PRC, de Koninklijke Nederlandse Jaarbeurs en KPMG. In 2005 werd Van Erp-Bruinsma Algemeen Directeur van het Utrechtse openbaar vervoerbedrijf GVVU NV. Na de overname van GVVU door Connexxion werd zij, in 2008, tevens lid van het Managementteam van Connexxion Openbaar Vervoer met ondermeer commerciële zaken en de OV-chipkaart in haar portefeuille.

De Secretaris-generaal is

- Voorzitter van de Jury van de Veilige Publieke Taak Award
- Voorzitter van de Taskforce 'Veilig openbaar vervoer'
- Voorzitter van de Stuurgroep 'Slimmer werken in de publieke sector'
- Voorzitter van de Interdepartementale Commissie voor Bestuur (ambtelijk voorportaal voor onderraad 'Raad voor Bestuur')
- Voorzitter van de Secretarissen-generaal Commissie Vernieuwing Rijksdienst
- Voorzitter van de Secretarissen-generaal Commissie Topstructuur
- Lid van het Secretarissen-generaal Overleg Regeldruk
- Adviserend lid van de Kerngroep 'Viering 200 jaar Koninkrijk'

Nevenfuncties

- Lid Bestuur Stichting 'Overheidsmanager van het Jaar'
- Lid Supervisory Board TiasNimbas Business School

2. Directoraat-generaal Bestuur en Koninkrijksrelaties

CV drs. G.J. (Gert-Jan) Buitendijk - waarnemend directeur-generaal

Gert-Jan Buitendijk (1967) heeft politicologie gestudeerd aan de Erasmus Universiteit Rotterdam. Daarna is hij als wetenschappelijk docent en onderzoeker verbonden geweest aan de vakgroepen staatsrecht en politicologie bij diezelfde universiteit. Hij is 11 jaar werkzaam geweest op het ministerie van Financiën onder andere bij de directie Financiën Publiekrechtelijke Lichamen, waar de medeverantwoordelijkheid van de minister van Financiën voor het Gemeentefonds en Provinciefonds was belegd. Zijn laatste functie bij Financiën was plv. directeur van de interdepartementale projectdirectie administratieve lasten voor het bedrijfsleven (IPAL). In 2006 is Gert-Jan directeur Financieel Economische Zaken bij BZK geworden. In 2009 directeur van de directie Openbaar Bestuur en Democratie en tevens plv. directeur-generaal Bestuur en Koninkrijksrelaties. Vanaf mei 2010 vervult hij die functie als waarnemend directeur-generaal.

3. Directoraat-generaal Organisatie en Bedrijfsvoering Rijk

CV dr. J.J.M. (Jaap) Uijlenbroek - directeur-generaal

Jaap Uijlenbroek (1965) heeft Informatica en Bestuurskunde gestudeerd en is aan de TU Delft gepromoveerd op het proefschrift Designing Electronic Document Infrastructures. Na eerst negen jaar als consultant werkzaam geweest te zijn, is hij in 2000 rijksambtenaar geworden. Hij is ruim vier jaar directeur geweest bij VROM waar hij verantwoordelijk was voor de uitvoering van de subsidieregelingen op het terrein van de Volkshuisvesting, waar ook de uitvoering van de huursubsidie onder viel. In 2004 is hij Algemeen Directeur van de Arbeidsinspectie bij SZW geworden. Sinds juli 2008 is hij directeur-generaal Organisatie Bedrijfsvoering Rijk bij BZK. In deze functie is hij verantwoordelijk voor het rijksbeleid op de terreinen Inkoop, Huisvesting, Facilitair, Informatie, Personeel en Organisatie.

CV mr. M.W.I. (Maarten) Hillenaar - directeur Informatiseringsbeleid Rijk, tevens plv. DG

Maarten Hillenaar (1958) heeft Nederlands Recht gestudeerd aan de KU Nijmegen. Hij begon zijn loopbaan bij de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en was onder andere hoofd van de afdeling Informatiebeleid. Hij werkte vervolgens 10 jaar bij ICT-bedrijf PinkRocade waar hij directiefuncties bekleedde bij verschillende werkmaatschappijen en bij de holding van het concern. Voordat hij in januari 2009 rijksambtenaar werd was hij consultant bij Het Expertise Centrum. Hij is nu directeur Informatiseringsbeleid Rijk (CIO Rijk), onderdeel van het Directoraat-Generaal Organisatie en Bedrijfsvoering Rijk (DGOBR). Hij is vanaf 1 september 2010 tevens plv. directeur-generaal.

4. Directoraat-generaal Veiligheid

CV drs. H.W.M. (Dick) Schoof - directeur-generaal

Dick Schoof (1957) heeft sociale geografie gestudeerd aan de Universiteit van Nijmegen. Hij is zijn loopbaan begonnen als beleidsmedewerker bij Vereniging Nederlandse Gemeenten. In 1988 is hij rijksambtenaar geworden. Na ruim 6 jaar werkzaam te zijn bij het ministerie van OC&W als (plaatsvervangend) directeur Voorzieningenplanning Voortgezet Onderwijs heeft hij de overstap gemaakt naar het ministerie van Justitie als plaatsvervangend Secretaris-generaal. Dick was hier verantwoordelijk voor de bedrijfsvoering (processen en geld) van Justitie en voor cultuurverandering.

In 1999 werd hij hoofd-directeur van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND), agentschap van het ministerie van Justitie. Zijn opdracht was de dienst in rustiger vaarwater te brengen in een zeer turbulente politieke en maatschappelijke omgeving.

Sinds 2003 is Dick Schoof directeur-generaal Veiligheid bij het ministerie van BZK. In het directoraat wordt gewerkt aan een paar grote thema's. Meest in het oog springend is het programma Doorontwikkeling Politie om tot een nieuw politiebestedel te komen. Daarnaast wordt het thema veiligheid en openbaar bestuur uitgewerkt via stimulering van lokaal veiligheidsbeleid en het bevorderen van de implementatie van de Wet Veiligheidsregio's door de (25) veiligheidsregio's. Het 3e speerpunt is de organisatie van de crisisbeheersing zowel op nationaal als op regionaal niveau. Tevens is Dick als DG gemandateerd korpsbeheerder van het Korps Landelijke Politie Diensten (KLPD).

CV Mr. A.F.(Sandor) Gaastra - directeur Politie en Veiligheidsregio's (PV), tevens plv. DG

Sandor Gaastra (1962) heeft in Utrecht rechten gestuurd aan de Rijksuniversiteit Utrecht en is in Staats- en Bestuursrecht afgestudeerd. Zijn loopbaan is hij begonnen bij de Rijksuniversiteit Utrecht als wetenschappelijk medewerker, waar hij onderzoek heeft gedaan naar en heeft gepubliceerd over de rechtsbescherming op het vlak van de ruimtelijke ordening en naar de geschilbeslechting tussen overheden.

In 1990 is hij begonnen bij het ministerie van BZK. In een periode van 1990 tot en met mei 2008 heeft hij onder andere gewerkt als beleidsmedewerker bij het Directoraat-generaal Openbaar Bestuur, als hoofd Bureau Secretaris-generaal van het ministerie van BZK, als waarnemend directeur-generaal Management en Personeelsbeleid, als waarnemend plaatsvervangend directeur-generaal Management Openbare Sector, directeur Personeelsmanagement Rijksdienst en als directeur Personeel, Organisatie en Informatie Rijk. Vanaf 2008 is Sandor directeur Politie en Veiligheidsregio's en sinds 1 januari 2010 plaatsvervangend directeur-generaal Veiligheid. De directie Politie en Veiligheidsregio's bouwt verder aan een veiliger samenleving, onder meer via de inrichting en instandhouding van een kwalitatief hoogwaardige politie, brandweer en GHOR.

5. Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

CV mr. G.L. (Gerard) Bouman - hoofd

Gerard Bouman (1952) is sinds 1 december 2007 hoofd van de AIVD, de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst. De eerste acht jaar van zijn carrière werkte hij als (hoofd)agent in Rotterdam. Van 1978 tot 2003 werkte hij bij het Openbaar Ministerie, onder andere als hoofdofficier van justitie in Middelburg en Den Haag. In 2003 werd hij korpschef van het regionale politiekorps Haaglanden.

CV drs. J.C. (Jan-Kees) Goet - plv. hoofd

Jan-Kees Goet (1962) is sinds 1 februari 2008 plaatsvervangend hoofd van de AIVD. Voor zijn aantreden bij de AIVD was hij directeur Politie en tevens waarnemend directeur Brandweer en GHOR (geneeskundige hulpverlening bij ongevallen en rampen). Eerder was hij bij het ministerie van BZK achtereenvolgens hoofd Onderwijs en Loopbaanbeleid bij de directie Politie, plaatsvervangend directeur Politie en directeur Veiligheid, Informatiebeleid en Projecten. Daarvoor was hij directeur van het Nederlands Bureau Brandweereexamens.

6. Bureau Algemene Bestuursdienst

CV mr. J.W. (Jan Willem) Weck - directeur-generaal

Jan Willem Weck (1947) heeft rechten gestudeerd aan de Rijksuniversiteit te Groningen en is gespecialiseerd in Europees en economisch recht. Hij is sinds september 2001 directeur-generaal voor de Algemene Bestuursdienst. Hiervoor was hij directeur-generaal Telecommunicatie en Post bij het ministerie van Verkeer en Waterstaat. Van 1991 tot 1999 was hij directeur-generaal Rijksluchtvaartdienst. Hiervoor was hij 7 jaar plaatsvervangend secretaris-generaal bij het ministerie van Economische Zaken. Jan Willem Weck is sinds 1972 werkzaam bij het Rijk.

CV mevrouw drs. J. (Judith) Meulenbrug - directeur Management Development Consultancy, tevens plv. DG

Judith Meulenbrug (1958) heeft Onderwijskunde gestudeerd. Sinds september 2009 is zij directeur Management Development Consultancy bij Bureau Algemene Bestuursdienst. Zij is verantwoordelijk voor het team consultants met als taak bemiddeling bij vaste en tijdelijke vacatures van de top 400 van het Rijk, loopbaanbegeleiding, uitstroom en diversiteitsbeleid. Hiervoor was zij 2 jaar zelfstandig ondernemer: project- en verandermanagement en coaching. Van 2005 tot 2007 was zij projectdirecteur Leren en Werken (een interdepartementaal project vanuit het ministerie van OCW en SZW o.l.v. vier bewindslieden) om het opleidingsniveau van werkenden en werkzoekenden te helpen verhogen. Hiervoor was zij 2 jaar plaatsvervangend directeur HRM en projectleider Management Development bij het ministerie van OCW. Tot 2003 heeft zij verschillende functies buiten het Rijk gehad.

7. Inspectie Openbare Orde en Veiligheid

CV mr. J.G. (Gertjan) Bos - hoofd

Gertjan Bos (1954) studeerde Nederlands recht in Leiden. Vanaf maart 1977 tot voorjaar 2001 heeft hij in diverse functies binnen het ministerie van Justitie gewerkt. Zo was hij onder meer plaatsvervangend hoofddirecteur van de Immigratie- en Naturalisatiedienst, hoofd van de hoofdafdeling algemeen politie- en opsporingsbeleid van de directie Politie en projectleider voor de reorganisatie van de politie. Van 2001 tot en met oktober 2005 was hij werkzaam als plaatsvervangend inspecteur-generaal van de VROM-inspectie.

Vanaf november 2005 is Gertjan Bos werkzaam bij het ministerie van BZK als plaatsvervangend Directeur-generaal Veiligheid, verantwoordelijk voor verschillende onderwerpen binnen het veiligheidsdomein zoals de veiligheidsregio's, internationale politiesamenwerking en interbestuurlijk toezicht.

Sinds 1 januari 2010 is Gertjan Bos hoofd van de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid.

CV Mr. J.G.A. (Geert-Jan) Fetter

Geert-Jan Fetter (1960) heeft in Groningen rechten gestudeerd. Na zijn afstuderen in 1986 is hij in dienst getreden van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, alwaar hij een keur van functies op het gebied van veiligheid heeft bekleed. Sinds 2006 is hij binnen de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid werkzaam als MT-lid Politie Brandweer en GHOR. In die hoedanigheid is hij tevens plv. hoofd IOOV.

8. Dienst Concernstaf en Bedrijfsvoering

CV mevrouw mr. drs. N.C. (Nicole) Stolk-Luyten - hoofddirecteur

Nicole Stolk (1969) heeft geschiedenis en rechten gestudeerd in Leiden. Tevens heeft zij de bovenbouwopleiding communicatiewetenschappen afgerond in Utrecht. Zij is in 1991 begonnen als woordvoerder bij het ministerie van WVC, thans VWS. Na het woordvoerderschap werd zij beleidsmedewerker op het dossier Internationaal Drugsbeleid, gericht op het verbeteren van de relatie met Frankrijk. Haar laatste functie bij VWS was programmamanager voor het Millenniumvraagstuk in de zorgsector.

Daarna heeft Nicole Stolk vier jaar lang gewerkt voor Deloitte & Touche (nu Deloitte) en zette daar de eigen serviceline strategische overheidscommunicatie op. Ook was zij op verzoek van haar voormalige werkgever VWS verantwoordelijk voor de coördinatie van de hulpverlening na de vuurwerkramp in Enschede.

Na 4 jaar Deloitte maakte Nicole Stolk de overstap naar verandermanager bij BZK, tevens hoofd organisatieadvies/P&O. Vervolgens werd Nicole Stolk afdelingshoofd van HRM- en O-advies bij de directie P&O. Na een korte periode als plaatsvervangend directeur bij het Directoraat Generaal Veiligheid werd zij in 2007 benoemd tot directeur Bedrijfsvoering BZK. In 2009 kwam daar waarnemend directeur P&O bij. Sinds 1 maart 2010 is zij hoofddirecteur van de Dienst Concernstaf en Bedrijfsvoering (DCB), verantwoordelijk voor alle stafdiensten van BZK.

CV drs. H.Æ. (Harry) Medema - directeur Financieel-Economische Zaken, tevens plv. hoofddirecteur

Harry Medema (1965) studeerde Juridische Bestuurswetenschappen in Tilburg. Hij begon in 1992 als rijksambtenaar op het ministerie van Financiën alwaar hij diverse functies bekleed heeft. Van 1992 tot 2001 werkte hij als Inspecteur van Financiën voor de departementen BZ, OCW en VenW. Sinds 2001 was hij als Inspecteur I de eerste adviseur van de Minister van Financiën voor beleid en begroting van BZ, Defensie, AZ, EZ, respectievelijk BZK en Justitie.

Harry Medema is directeur Financieel-Economische Zaken sinds juni 2009.

B. Directoraat-generaal Bestuur en Koninkrijksrelaties

Drs. G.J. (Gert-Jan) Buitendijk
Waarnemend directeur-generaal
Bestuur en Koninkrijksrelaties

1 Algemene introductie

Het directoraat-generaal Bestuur en Koninkrijksrelaties (DGBK) is belast met de zorg voor het bestuurlijk en ambtelijk functioneren van de publieke sector in Nederland en voor de handhaving en uitvoering van het Statuut van het Koninkrijk. Daarom werkt het directoraat-generaal – samen met zijn partners in de publieke sector - aan een goed functionerende eigentijdse overheid voor, met en door burgers.

DGBK staat voor *goed bestuur*. Het directoraat-generaal beoogt dat bestuur en bestuurders op elk niveau aan de burgers kunnen leveren waar zij recht op hebben. Goed bestuur gaat over een veelheid aan aspecten, zoals de kwaliteit van de dienstverlening, een passend (financieel, bestuurlijk en informatie-) arrangement voor de medeoverheden en de relatie tussen hen en het Rijk, een integere overheid, een democratisch functionerend bestuur en de inrichting van bestuurlijke instituties, de relaties tussen de landen van het koninkrijk, de kwaliteit en rechtspositie van het overheidspersoneel.

Het directoraat-generaal Bestuur en Koninkrijksrelaties bestaat uit drie lijndirecties en twee programmadirecties, namelijk de directie Arbeidszaken Publieke Sector, de directie Openbaar Bestuur en Democratie, de directie Koninkrijksrelaties, de programmadirectie Dienstverlening, Regeldruk en Informatiebeleid en de programmadirectie Krachtig Bestuur.

Ook onderdeel van het directoraat-generaal zijn de vertegenwoordigingen van Nederland in de Nederlandse Antillen en Aruba, de Rijksdienst Caribisch Nederland ten behoeve van Caribisch Nederland (Bonaire, St Eustatius, Saba), het agentschap Basisadministratie Persoonsgegevens en Reisdocumenten (BPR) en het agentschap Logius (digitale overheid).

Directie Arbeidszaken Publieke Sector (APS)

De directie Arbeidszaken Publieke Sector zorgt ervoor dat de inzet van mensen in de openbare sector bijdraagt aan betere prestaties van overheidsorganisaties en tegelijkertijd leidt tot meer respect voor en aanvaardbaarheid van het overheidshandelen. De directie bevordert de beschikbaarheid van voldoende en gekwalificeerd personeel in de publieke sector tegen verantwoorde kosten. Ook wordt daarbij gekeken naar de diversiteit van het personeelsbestand (incl. politiek bestuurlijke functies). Daarnaast houdt APS zich bezig met benoemingen, rechtspositie en personele zorg voor politieke ambtsdragers. De belangrijkste onderwerpen voor de komende kabinetsperiode zijn: bezuinigingen en tekorten op de arbeidsmarkt.

Directeur: drs. L.D.P. (Lucas) Lombaers.

Directie Koninkrijksrelaties (KR)

De directie Koninkrijksrelaties heeft tot taak de coördinatie van en de beleidsontwikkeling voor de samenwerking met de koninkrijkspartners. Dit omvat onder meer het richting geven aan en coördineren van de beleidsadvisering en de interdepartementale afstemming in Nederland van het beleid voor de Nederlandse Antillen en Aruba. Op 10-10-'10 wordt het land Nederlandse Antillen ontmanteld, Curaçao en Sint Maarten krijgen de status van land binnen het Koninkrijk en Bonaire, Sint Eustatius en Saba treden toe tot het Nederlands staatsbestel. KR heeft de integrale verantwoordelijkheid voor de ontmanteling, het wetgevingstraject (CZW) en de parlementaire behandeling.

Directeur: mr. drs. J.H. (Hans) Gerritsen.

Directie Openbaar Bestuur en Democratie (OBD)

De directie Openbaar Bestuur en Democratie draagt zorg voor de beleidsontwikkeling op het vlak van het openbaar bestuur en democratie in Nederland. Daarbij vallen drie dominante invalshoeken te onderscheiden: de relatie burger-bestuur, de bestuurlijke en financiële verhouding tussen het Rijk en de mede-overheden, alsmede de inrichting van het decentrale bestuur, en de doorwerking van de Europese Unie in het binnenlands bestuur. De belangrijkste onderwerpen voor de komende kabinetsperiode zijn: decentralisatie, hervorming van de bestuurlijke organisatie en de financiële verhouding, democratische vernieuwing, verkiezingsproces, reisdocumenten, (modernisering van) de GBA en het Huis van democratie en rechtsstaat.

Wvd. directeur: dr. M.H. (Meine Henk) Klijnsma.

Programma Dienstverlening, Regeldruk en Informatiebeleid (DRI)

Het programma Dienstverlening, Regeldruk en Informatiebeleid (DRI) is gericht op het verbeteren van de publieke dienstverlening. De overheid kan effectiever en efficiënter optreden onder andere door het vergroten van de toegankelijkheid en hergebruik van overheidsinformatie (open data) en het verminderen van regeldruk en bureaucratie. Dit kan mede worden gerealiseerd door een adequate en betrouwbare ICT-infrastructuur en het innoveren van de werkprocessen binnen de overheid. Deze onderwerpen spelen ook op EU-niveau en sluiten aan op de digitale agenda van eurocommissaris Kroes. De belangrijkste onderwerpen voor de komende kabinetsperiode zijn daarom: verbeteren dienstverlening, door vermindering regeldruk en bureaucratie, vervolg NUP regie en implementatie, verplicht gebruik en borging e-overheidsvoorzieningen en openbaarheid en hergebruik overheidsinformatie.

Programmadirecteur: A. J. A. (Arno) Thijssen.

Programma Krachtig Bestuur (PKB)

Het Programma Krachtig Bestuur werkt aan de bestuurskracht van de overheid, dus van gemeente, provincie en rijk afzonderlijk, maar vooral als geheel. Bestuurskracht is het vermogen van de overheid om de wettelijke en autonome taken adequaat uit te voeren en hiervoor de juiste verbindingen aan te gaan met de maatschappelijke partners en burgers. Het programma werkt vraaggericht en in partnerschap met de medeoverheden aan vijf doelen: optimalisering uitvoering decentralisaties, wegnemen concrete bestuurskrachtknelpunten (bevolkingsdaling, knelpunten interbestuurlijk werken), vereenvoudiging interbestuurlijk toezicht, versterking (intergemeentelijke) samenwerking/herindeling en uitvoeren bestuurskrachtonderzoek.

Directeur: mevrouw drs. B. (Bertine) Steenberg MPA.

Vertegenwoordigingen van Nederland in de Nederlandse Antillen en Aruba

Vertegenwoordigingen in de Nederlandse Antillen (met vestigingen in Willemstad (VNW), in Philipsburg (VNP)) en Aruba (VNO) treden op als vertegenwoordigers van de Nederlandse regering bij de regering van respectievelijk de Nederlandse Antillen en Aruba. De Vertegenwoordigingen dragen zorg voor de coördinatie van het Nederlandse beleid in de West, rapporteren aan Nederland over relevante ontwikkelingen, faciliteren bezoeken uit Nederland. De vertegenwoordiger adviseert over projectaanvragen en levert een actieve bijdrage aan de ontwikkeling en uitvoering van de samenwerkingsrelatie tussen Nederland en de Nederlandse Antillen en Aruba. Verder verlenen de Vertegenwoordigingen van Nederland consulaire bijstand aan Europese Nederlanders.

Vertegenwoordiger van Nederland in de Nederlandse Antillen en Aruba: R. (Rob) Vermaas.

Rijksdienst Caribisch Nederland (RCN)

In het kader van de staatkundige veranderingen met betrekking tot de Nederlandse Antillen is in december 2008 de Rijksdienst Caribisch Nederland (RCN, voorheen RSC) opgericht met vestigingen op Bonaire, Sint Eustatius en Saba (zogenaamd Caribisch Nederland, voorheen BES-eilanden). Deze dienst heeft tot taak een structurele bijdrage te leveren aan de uitvoering van (Rijks-)taken in Caribisch Nederland; een belangrijk onderdeel van deze taak is het bieden van bedrijfsvoeringsondersteuning aan Nederlandse ministeries en overheidsorganen die taken in Caribisch Nederland moeten uitvoeren. Met de RCN presenteert de Nederlandse Rijksoverheid zich in Caribisch Nederland als één entiteit. De aanwezigheid van de RCN voorkomt dat alle ministeries eigen diensten moeten oprichten die ofwel te klein en kwetsbaar ofwel groter dan nodig zijn voor de taakuitoefening.

Directeur: S. (Sybren) van Dam.

Basisadministratie Persoonsgegevens en Reisdocumenten (BPR)

Het Agentschap BPR is opgericht op 1 januari 1999 en komt voort uit het samengaan van de beheerorganisatie Gemeentelijke Basisadministratie (GBA) en de afdeling Reisdocumenten en Bevolkingsadministratie. BPR is verantwoordelijk voor het beheren van het stelsel van gemeentelijke basisadministraties persoonsgegevens (GBA), het burgerservicenummer (BSN) en voor het stelsel van de Nederlandse reisdocumenten. Daarnaast is BPR verantwoordelijk voor de implementatie van enkele grote beleidsprojecten op ICT-gebied die aan de kerntaken van het ministerie van BZK gelieerd zijn.

Directeur: mevrouw drs. G. (Gerdine) Keijzer-Baldé.

Agentschap Logius

Logius (voorheen GBO.Overheid) is de dienst digitale overheid van het ministerie van BZK. Logius biedt publieke dienstverleners een samenhangende ICT-infrastructuur zodat burgers en bedrijven betrouwbaar, snel en gemakkelijk elektronisch zaken met hen kunnen doen. Logius levert producten op het gebied van toegang (waaronder DigiD), gegevensuitwisseling, informatiebeveiliging en standaardisatie. Voor meer informatie kunt u de website raadplegen (www.logius.nl). Logius werkt nauw samen met Stichting ICT Uitvoeringsorganisatie (ICTU).

Directeur: drs. S.B. (Steven) Luitjens.

2 Politiek-bestuurlijk relevante onderwerpen van DGBK

Wij hebben een selectie gemaakt van enkele actuele en politiek-bestuurlijk gevoelige onderwerpen. Een volledig overzicht van alle onderwerpen uit de verschillende directies treft u aan in de bijlage.

De volgende actuele onderwerpen worden hier nu nader besproken:

1. Bestuurlijke structuur en interbestuurlijke verhoudingen

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is verantwoordelijk voor de bestuurlijke en financiële verhouding tussen het rijk en de medeoverheden, waaronder het decentralisatiebeleid.

2. Bevolkingsdaling/Krimp

Een belangrijke interbestuurlijke uitdaging voor de komende decennia is het omgaan met de gevolgen van een dalende bevolking in delen van Nederland.

3. Burgerparticipatie en democratische vernieuwing

BZK hanteert een drietal sporen om invloed van de burger op het overheidsbeleid te vergroten: een betere toegang tot het politiek systeem (democratische vernieuwing), meer betrokkenheid van de burger bij het beleid en meer zaken overlaten aan de burger.

4. Koninkrijksrelaties (transitieproces)

De eilanden die samen het land de Nederlandse Antillen vormen, hebben gekozen voor een andere staatkundige toekomst. Hierdoor ontstaan per 10 oktober 2010 nieuwe verhoudingen binnen het Koninkrijk.

5. Dienstverlening en open overheid

De overheid kan effectiever en efficiënter optreden onder andere door digitaal aanbieden van producten, het vergroten van de toegankelijkheid en hergebruik van overheidsinformatie.

6. Nationaal Uitvoeringsprogramma Dienstverlening en E-overheid (NUP)

Het nationaal Uitvoeringsprogramma is een bestuurlijke overeenkomst tussen het Rijk, VNG, IPO en de Unie van Waterschappen om de dienstverlening te verbeteren en de administratieve lasten te verminderen. Een bestuurlijke afspraak als vervolg op het NUP is gereed.

7. Bezuinigingen op ambtenaren

De publieke sector staat komende jaren niet alleen voor een bezuinigingsopgave, maar ook voor een grote uitstroom van onderwijs- en overheids personeel.

8. Harmonisering ambtelijke rechtspositie (Koşer Kaya/Van Hijum)

De Kamerleden Koşer Kaya (D66) en Van Hijum (CDA) hebben het initiatief genomen om te komen tot een wetsvoorstel voor de afschaffing van het speciale ambtenaren(ontslag)recht.

9. Veilige Publieke Taak

Het kabinet heeft in 2006 besloten om agressie en geweld tegen werknemers met een publieke taak – zoals ambulancebroeders, onderwijzers, conducteurs en brandweermensen - landelijk aan te pakken. Sinds 2007 wordt deze aanpak geregisseerd door het programma Veilige Publieke Taak (VPT).

2.1 Bestuurlijke structuur en interbestuurlijke verhoudingen

Inleiding

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is verantwoordelijk voor de inrichting van het openbaar bestuur waaronder de bestuurlijke en financiële verhouding met de medeoverheden en het decentralisatiebeleid. Vanuit die verantwoordelijkheid is de minister, en voor hem het DGBK, de spil van het openbaar bestuur. Daar waar (verandering van) taken en opgaven van de verschillende overheden elkaar raken, is het DG aan zet. Daarbij gaat het om formele verantwoordelijkheden over de (grenzen van) taken, de samenwerking, als om betrokkenheid vanuit meer overzicht, kennis en deskundigheid. De ministers van BZK en Financiën zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de omvang en verdeling van het Gemeentefonds en Provinciefonds. Vanuit die verantwoordelijkheid coördineert de minister van BZK de totstandkoming van de Bestuursakkoorden tussen Rijk en gemeenten en Rijk en provincies.

Stand van zaken

Gemeenten

Elementen in de discussie over de groeiende rol van gemeenten zijn bestuurlijke drukte, schaalgrootte van gemeenten, samenwerking tussen gemeenten en overige instrumenten om de bestuurskracht van gemeenten te versterken, zoals bestuurskrachtonderzoek, kennisdeling en personele uitwisseling. De vorige kabinetsperiode kende een nadruk op herindelingen van onderop ter versterking van de bestuurskracht. De rol van BZK bij samenwerking en herindeling was daarom faciliterend en gericht op partnerschap.

Er is sprake van een proces van toenemende regionalisering, zowel vanuit het Rijk via het instellen van rijksregelingen als vanuit gemeenten via intergemeentelijke samenwerkingsverbanden. Problematisch hierbij is dat voor elk beleidsdomein een afzonderlijke regio-indeling geldt, wat effectieve en integrale sturing vanuit de gemeente bemoeilijkt. Een ander aandachtspunt bij regionalisering is de 'nabijheid' en daarmee ook de kenbaarheid en aanspreekbaarheid van het bestuur bij burgers. Tenslotte wordt de relatie tussen stad en ommeland steeds belangrijker, onder andere op het terrein van stedelijke ontwikkeling maar ook in het kader van de bevolkingsdaling. Nieuwe decentralisaties kunnen het proces van regionalisering versterken, maar ook zonder zal dit proces doorgaan en is facilitering door het Rijk belangrijk.

De minister van BZK bewaakt dat de sturing vanuit het Rijk zo passend mogelijk is en daarmee de autonome beleidsvrijheid voor medeoverheden zo groot mogelijk (interbestuurlijk toezicht, financiële verhoudingen). BZK werkt hierin samen met andere ministeries, maar komt ook met eigen voorstellen tot decentralisatie of vermindering van sturing.

Provincies

Het vorige kabinet en het IPO hebben de intentie vastgelegd om de provincies terug te brengen naar hun kerntaken in het ruimtelijk economisch domein. In de afgelopen kabinetsperiode is afgesproken dat de provincies incidenteel 4 x € 200 miljoen aan rijksopgaven voor hun rekening opnemen. 2011 is daarvan de laatste tranche. Tevens is voor 2011 en volgende jaren een structurele uitname van € 300 miljoen op het Provinciefonds ingeboekt. Voor het jaar 2011 is afgesproken dat daarvan € 290 miljoen wordt gerealiseerd onder de uitdrukkelijke voorwaarde dat de provincies zich binden aan de afspraak dat de uitname in 2012 incidenteel wordt verhoogd tot € 310 miljoen. 2011 is daarmee een cumulatiejaar, waarin zowel de laatste tranche van 200 miljoen als de eerste tranche van de structurele korting (in 2011 € 290 miljoen) ten laste van de provincies moet komen. Daarnaast is er afgesproken dat de verdeling van de uitname van € 300 miljoen vanaf 2012 wordt gebaseerd op het nieuwe verdeelmodel, waarin een maatstaf voor vermogen zal worden opgenomen. De fondsbeheerders streven ernaar om per 1 januari 2012 het nieuwe verdeelsysteem in te laten gaan. Voor het opnemen van een maatstaf voor vermogen moet de Financiële-verhoudingswet worden aangepast.

Waterschappen

Waterbeheertaken zijn steeds meer verbonden met de ruimtelijk-economische taken van de provincies. Dat leidt tot veel afstemming en (bestuurlijk) overleg. Wanneer de provincies zich moeten focussen op de kerntaken, zou een logische stap kunnen zijn om de waterschappen en de provincies samen te voegen. Opheffen van het bestuur van de waterschappen lijkt een grondwetswijziging te vereisen. Die vraag leidt overigens tot de nodige aandachtspunten. Zou lopen grenzen van provincies en waterschappen niet gelijk. Waterschappen financieren hun taken nu grotendeels met een eigen belastinggebied.

Rijksbrede Bestuursakkoorden

Met een bestuursakkoord tussen Rijk en medeoverheden wordt uitdrukking gegeven aan de gelijkwaardigheid van de bestuurslagen en de één-overheid gedachte. In de afgelopen periode waren er twee afzonderlijke akkoorden: het bestuursakkoord tussen rijk en provincies en het bestuursakkoord tussen rijk en gemeenten. Door te werken met twee afzonderlijke akkoorden konden concretere afspraken worden gemaakt. Juist in de komende periode, die vooral in het teken zal staan van bezuinigingen, is het van belang om opnieuw bestuursakkoorden te sluiten op de hoofdthema's van het regeerakkoord waar deze de medeoverheden raken. Prominent onderdeel daarvan zijn afspraken over decentralisatie en over de ontwikkeling van het Gemeentefonds en Provinciefonds (de normerings-systeem). Duidelijke afspraken bieden de medeoverheden zekerheid. En belangrijker: de overheden hebben elkaar nodig in tijden van bezuinigingen en hervormingen.

Aandachtspunten

- Afspraken over decentralisatie, bestuurlijke randvoorwaarden en de financiële verhouding worden zoveel mogelijk samen gemaakt met betrokken vakministeries en/of DG Veiligheid omdat zij vaak gepaard gaan met sectorspecifiek beleid. Het thema decentralisatie keert dan ook terug in het beleidsdoorsnijdende deel van dit introductiedossier.
- Het is van belang dat nieuwe bestuursakkoorden met enerzijds provincies, anderzijds gemeenten snel tot stand komen. Zowel duidelijkheid over inhoudelijke afspraken (waaronder decentralisatie) als financiële afspraken (normering) als ook de bestuurlijke randvoorwaarden (regionale samenwerking, herindeling) is geboden.

Nadere besluitvorming

Gaat met name over de vraag welke aanpassingen in de financieel-bestuurlijke organisatie in verband met decentralisaties noodzakelijk zijn en welke onderwerpen deel uitmaken van de rijksbrede bestuursakkoorden en de wijze waarop de coördinerende rol van BZK hierbij vorm kan krijgen.

2.2 Bevolkingsdaling/krimp

Inleiding

Bevolkingsdaling en huishoudensdaling - en ook een sterk dalende beroepsbevolking - doet zich de komende decennia als gevolg van migratie en daling van natuurlijke aanwas in steeds meer gebieden in Nederland voor. Dit heeft ingrijpende gevolgen voor onder meer werk, onderwijs, wonen, voorzieningen en de inrichting van de ruimte. Het anticiperen hierop en het omzetten van de problemen in kansen (van meer naar beter) is een belangrijke interbestuurlijke uitdaging.

Stand van zaken

- De afgelopen anderhalf jaar is het thema van bevolkingsdaling hoog op de (politieke) agenda gekomen, zowel op lokaal als centraal niveau. Intensieve interbestuurlijke en intersectorale samenwerking vindt plaats binnen het Nationaal Netwerk Bevolkingsdaling, met meer dan 150 experts uit gemeenten, provincies, rijk, regio's, wetenschap en maatschappelijke partners. Mede op basis van deze kennis is het Interbestuurlijk Actieplan. Bevolkingsdaling "Krimpen met kwaliteit" in 2009 tot stand gekomen én meteen in uitvoering gegaan met goedkeuring van zowel de Tweede Kamer, als van de besturen van VNG en IPO. Het actieplan zet in op brede thema's als bewustwording, bestuurskracht en bestuurlijke samenwerking, financieringsvraagstukken en het doen van experimenten. Daarnaast is ingezoomd op alle inhoudelijke deelterreinen. Focus in het actieplan ligt nog met name op drie regio's in Nederland die nu al te maken hebben met de krimp-problematiek: delen van Zeeland, NO Groningen en Parkstad Limburg. De uitvoering van het actieplan ligt ook in handen van een interbestuurlijk team, waarbij de rijksverantwoordelijkheid verdeeld is over met name WWI (vanuit Wijken en Wonen) en BZK. Ook LNV vervult een belangrijke rol waar het gaat om de opgave van het vitale platteland.
- BZK coördineert en ondersteunt het Nationaal Netwerk Bevolkingsdaling, borgt de samenwerking tussen de overheden, waaronder ook de vraagstukken rondom regiovorming en intergemeentelijke samenwerkingsverbanden (bestuurskracht, financiering, enz.). Daarnaast is BZK verantwoordelijk voor de tijdelijke krimpmaatstaf in het gemeentefonds met ingang van 1 januari 2011 en een looptijd van vijf jaar voor gemeenten die te maken hebben met structurele bevolkingsdaling. BZK vervult een sleutelrol bij de verbreding na het Actieplan richting anticipatiegebieden (gebieden die op de (middel-) lange termijn te maken krijgt met bevolkingsdaling) en coördineert de 17 experimenten.

Aandachtspunten

- De acceptatie van de demografische ontwikkeling als een realiteit en het tijdig anticiperen op de (financiële) gevolgen ervan in sommige gemeenten alsmede de bestuurlijke samenwerking tussen de diverse partijen binnen de regio opdat tijdig keuzes gemaakt worden. Het vergroten van de bewustwording van de ernst van het vraagstuk is nog steeds een belangrijke taak.
- De kracht van de bestuurlijke aanpak van bevolkingsdaling in de regio's, wat moet blijken uit de tijdige totstandkoming van toekomstvaste regionale actieplannen. Behoud van de sociaaleconomische vitaliteit van iedere afzonderlijke regio met benutting van de - liefst onderscheidende - kansen door het ontwikkelen van toekomstgerichte visies op de regionale arbeidsmarkt, leefbaarheid en interactie tussen onderwijs, zorgsector en bedrijfsleven.
- Naast de samenwerking tussen krimpende plattelandsgemeenten, zal vervolgens ook de samenwerking tussen groeiende steden en het omringende platteland op gang moeten komen, met gezamenlijke regionale afspraken (ook met maatschappelijke organisaties) over wonen, voorzieningen en arbeidsmarkt en bedrijventerreinen. Raakt de opgave van vitaal platteland.
- Als gevolg van de economische crisis en de financiële krapte van de diverse overheden is bovengenoemde samenwerking essentieel om de woonopgave en de concentratie van voorzieningen met behoud van kwaliteit te realiseren.

Nadere besluitvorming

- Aanwezigheid bewindspersonen op de Bestuurdersconferentie van 2 december 2010. Voortgangsrapportage aan de Tweede Kamer begin 2011 met daarin ook besluitvorming over de (voorlopige) uitkomsten van de experimenten. Deze rapportage biedt ook kansen voor het agenderen van de nieuwe ambities van het nieuwe kabinet.

2.3 Burgerparticipatie en democratische vernieuwing

Inleiding

BZK hanteert drie sporen om de invloed van de burger op het overheidsbeleid te vergroten: een betere toegang tot het politieke systeem (democratische vernieuwing), meer betrokkenheid van de burger bij het beleid en meer zaken overlaten aan de burger.

Stand van zaken

De toegang tot het politieke systeem (democratische vernieuwing)

Om de drempel voor deelname aan het democratisch systeem te verlagen kunnen nu op gemeentelijk en provinciaal niveau raadplegende referenda worden gehouden. Bij de Tweede Kamer is een initiatiefwetsvoorstel in behandeling tot grondwetswijziging tot opneming in de Grondwet van bepalingen over het correctief referendum.

Met betrekking tot de gekozen burgemeester en de wijziging van het kiesstelsel vinden op dit moment geen activiteiten plaats.

Meer betrokkenheid van de burger bij het beleid

Om de betrokkenheid bij, en zodoende ook het draagvlak voor, overheidsbeleid te vergroten wordt ingezet op actievere betrokkenheid van burgers. Het vorige kabinet heeft een uitgebreid programma burgerparticipatie aan de Tweede Kamer gestuurd.

BZK werkt onder andere intensief samen met de VNG op het terrein van burgerparticipatie en financiert het betreffende VNG programma.

Zaken overlaten aan de burger

Door meer zaken aan de burger zelf over te laten en hen zodoende meer verantwoordelijkheid te geven wordt zelfredzaamheid gestimuleerd en de kracht van sociale omgeving ingezet om maatschappelijke vraagstukken aan te pakken.

Beleidsdoorsnijdend

Op het terrein van het directoraat-generaal Veiligheid is burgerparticipatie eveneens een aandachtspunt; burgers worden met een participerend veiligheidsbeleid gestimuleerd alert te blijven/worden op dit gebied. Het thema burgerparticipatie is dan ook opgenomen in het beleidsdoorsnijdende deel van dit introductiedossier, waar de verschillende activiteiten die BZK op dit terrein onderneemt, nader worden toegelicht.

Aandachtspunten

- Om democratische vernieuwing te realiseren, is (vaak) een lange adem nodig in verband met Grondwetswijziging op bepaalde terreinen;
- Alle genomen initiatieven op terrein burgerparticipatie moeten uiteindelijk leiden tot een fundamenteel beleid ('borging'), hetgeen niet eenvoudig is gelet op gemeentelijke autonomie;
- Opname in toekomstig Bestuursakkoord met VNG is nodig.

2.4 Koninkrijksrelaties (transitieproces)

Inleiding

Het Koninkrijk der Nederlanden bestaat uit drie landen: Nederland, de Nederlandse Antillen en Aruba. De eilanden die samen het land de Nederlandse Antillen vormen, hebben gekozen voor een andere staatkundige toekomst. Dit heeft als resultaat dat het land Nederlandse Antillen wordt opgeheven. Curaçao en St. Maarten willen autonome landen worden binnen het Koninkrijk, net zoals Aruba dat reeds is. Bonaire, St. Eustatius en Saba (de BES-eilanden) worden als openbaar lichaam – een soort bijzondere gemeente – onderdeel van het Nederlands staatsbestel. Afgesproken is dat de nieuwe staatkundige situatie ingaat per 10 oktober 2010. Het ontmantelen van het land Nederlandse Antillen heeft ondermeer als gevolg dat eigendommen (roerende en onroerende goederen) en verplichtingen moeten worden verdeeld. Daarnaast nemen de nieuwe entiteiten de taken van de Nederlandse Antillen over, evenals het daarbij horende personeel.

Stand van zaken

Voor de ontmanteling van het land Nederlandse Antillen is een projectgroep in het leven geroepen waarin Nederland deelneemt. Deze projectgroep heeft opdracht gegeven aan de boedelscheidingscommissie om in kaart te brengen welke eigendommen het land Nederlandse Antillen heeft en wat daarvan de waarde is. Dit overzicht moet nog politiek worden vastgesteld. Daarna zal aan een vereffeningscommissie opdracht worden gegeven om te kijken hoe een en ander financieel verrekend dient te worden. Immers, bepaalde eigendommen – zoals gebouwen – bevinden zich fysiek op één eiland maar waren eigendom van het hele land.

Voor wat betreft personeel geldt dat de Nederlandse rijksoverheid personeel overneemt van het land Nederlandse Antillen dat werkzaam is op de BES-eilanden. De plaatsingsprocedure hiertoe is reeds gestart. De te vormen landen Curaçao en St. Maarten bevinden zich ook in dit proces, maar zijn hierin minder ver gevorderd. Vooruitlopend op transitie heeft het land Nederlandse Antillen al wel veel van haar personeel ter beschikking gesteld aan de te vormen landen. De facto is het land reeds in grote mate ontmanteld.

Voor de BES-eilanden geldt dat per 10 oktober Nederlandse bewindspersonen verantwoordelijk worden voor hun respectievelijke beleidsterreinen op de drie eilanden. Alle ministeries hebben kwartiermakers naar de BES-eilanden gestuurd om zich op deze verantwoordelijkheid voor te bereiden. Ook wordt getracht het voorzieningenniveau voor de bewoners al vóór de transitiedatum te verbeteren en de samenwerking met de eilandelijke overheid op gang te brengen.

Op de BES-eilanden gaat bijzondere regelgeving gelden die afwijkt van de Nederlandse regelgeving. Uitgangspunt bij de transitie is om niet te veel in één keer te veranderen voor burgers en bedrijven. Daarom wordt voor een belangrijk deel de huidige Antilliaanse regelgeving in stand gehouden. Wetgeving die nieuw wordt ingevoerd en Antilliaanse wetgeving die wordt aangepast is inmiddels door de Tweede en Eerste Kamer aanvaard.

In consensus-rijkswetgeving worden afspraken vastgelegd over samenwerking tussen de (toekomstige) landen in het Koninkrijk. Ook wordt het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden aangepast. Deze wetgeving is inmiddels door zowel de Tweede als Eerste Kamer aangenomen. Wel geldt er nog een voorhangprocedure voor het Koninklijk besluit die de Statuutswijziging een feit maakt.

Aandachtspunten

- Een punt van aandacht is de opbouw van de nieuwe landen Curaçao en St. Maarten. Een toetsingscommissie heeft onderzocht hoe die opbouw ervoor staat en of de eilanden klaar zijn om land te worden. Op enkele – nog vast te stellen – terreinen is dat niet het geval. Hierover is afgesproken dat de landen hiervoor plannen van aanpak

opstellen om deze taken alsnog goed uit te voeren. Middels een algemene maatregel van rijksbestuur is vastgelegd dat de Koninkrijksregering toezicht houdt op de uitvoering van deze plannen van aanpak. Een specifiek punt van aandacht is de invulling van de formatie door St. Maarten. Dat eiland moet veel personeel werven omdat huidig landspersoneel veelal werkzaam is voor het land Nederlandse Antillen vanaf Curaçao. De kwaliteit van de plannen van aanpak en de borging van het mandaat van de Koninkrijksregering vormen belangrijke peilers op basis waarvan de Staten-Generaal in zullen stemmen met het Koninklijk besluit tot wijziging van het Statuut.

- Een ander aandachtspunt wordt gevormd door de Staatsregelingen (soort grondwetten) van de te vormen landen Curaçao en St. Maarten. Op Curaçao was er in de eilandraad een meerderheid, maar geen tweederde meerderheid voor de Staatsregeling. Daarom is de eilandraad ontbonden en werden er op 27 augustus verkiezingen georganiseerd zodat het voorstel in een nieuwe eilandraad nogmaals ter stemming kan worden gebracht. Dan is een reguliere meerderheid voldoende. Op St. Maarten is de Staatsregeling op 21 juli jl. unaniem door de Eilandraad aangenomen. Voor beide eilanden geldt dat de Staatsregeling een belangrijke voorwaarde is om land te kunnen worden.

Nadere besluitvorming

De Eerste Kamer heeft de consensus-rijkswetgeving op 6 juli 2010 aangenomen.

In de slot-Ronde Tafel Conferentie op 9 september 2010 heeft door de regeringen van de landen en de op te richten landen, bestuurlijke besluitvorming plaatsgevonden over het staatkundig proces. Daarin is bepaald dat aan de gemaakte afspraken is voldaan.

Tot slot bepaalt de Staten-Generaal – via de hierboven genoemde voorhangprocedure – of zij instemt met de besluitvorming door de Nederlandse regering.

2.5 Dienstverlening en open overheid

Inleiding

Het verbeteren van de publieke dienstverlening staat bij BZK centraal. De overheid kan effectiever en efficiënter optreden onder andere door digitaal aanbieden van producten, het vergroten van de toegankelijkheid en hergebruik van overheidsinformatie (onder meer door open data) en het verminderen van regeldruk en bureaucratie (administratieve lasten). Die verbetering wordt mede gerealiseerd door een adequate en betrouwbare ICT-infrastructuur en het innoveren van de werkprocessen binnen de overheid.

Betere dienstverlening betekent óók dat de overheid zichzelf open opstelt: dat zij vertrouwen geeft, pro-actief informatie aanbiedt en (bijvoorbeeld met sociale media) samenwerking met burgers, bedrijven en organisaties opzoekt. De Nederlandse overheid doet dit nog in te beperkte mate. Bovenstaande onderwerpen spelen ook op EU-niveau en sluiten aan op de digitale agenda van eurocommissaris Kroes.

Verminderen van de regeldruk en terugdringen van administratieve lasten zijn BZK-brede aandachtspunten, die dan ook terugkomen in de beleidsdoorsnijdende thema's van dit introductiedossier.

Stand van zaken

Met het huidige NUP (Het Nationaal Uitvoeringsprogramma, zie ook punt 9) en het stelsel van basisregistraties, is aan het bouwwerk van de e-overheid en de onderlinge uitwisseling van gegevens in belangrijke mate vorm gegeven. Het ontwikkelingstraject is nog niet afgerond voor Het Register niet-ingezetenen en de elektronische authenticatie op de Nederlandse Identiteitskaart (NIK). Het beheer van de e-overheidsbasis-voorzieningen wordt grotendeels geborgd door beheerorganisatie Logius.

De digitale identiteit van burgers loopt via DigiD. BZK is ook verantwoordelijk voor het gebruik van de persoonsgegevens vanuit de GBA (Gemeentelijke Basisadministratie) door de andere overheidsorganisaties en het gebruik van het BSN (burgerservicenummer). Voor identiteitsfraude heeft BZK een meldpunt opgericht. Het programma VIPS (Versterking Identiteitsketen Publieke Sector) is een programma van BZK, Justitie, VenW, politie, Koninklijke Marechaussee, IND, Openbaar Ministerie en NVVB waarin een samenhangend pakket aan activiteiten wordt uitgevoerd om fraude en fouten met identiteiten te bestrijden en voorkomen.

Er zijn 200 succesvolle pilots gedaan met de inzet van 'mediationvaardigheden' bij de behandeling van klachten en

bezwaren. De ontwikkeling en uitrol van eParticipatie-instrumenten en web2.0-toepassingen heeft plaatsgevonden en er is gewerkt aan het actief openbaar maken van overheidsinformatie voor hergebruik door derden.

Via de website www.5beloften.nl kunnen gemeenten zien hoe ver zij zijn met hun dienstverlening. Gemeenten scoren nu gemiddeld 49% van de 40 punten van de checklist. Aan het begin van de campagne in maart was dat 37,5%.

Het programma REAL (Programma regeldruk en administratieve lasten), dat gericht is op burgers, en onder ander verantwoordelijk voor verbeterde dienstverlening, zal in zijn huidige vorm per 1 januari 2011 ophouden te bestaan. Voor professionals en interbestuurlijk is in 2011 nog wel budget beschikbaar en is voortzetten van activiteiten voorzien.

Aandachtspunten

- Inzet mediationvaardigheden: nu wordt op 10% van 2,6 miljoen bezwaarschriften per jaar mediationvaardigheden ingezet. Zonder verdere stimulering bestaat de kans dat de ingezette verandering vertraagt, terwijl bij volledige uitrol er naar verwachting € 55 miljoen op jaarbasis kan worden bespaard.
- Vooralsnog is er geen financiële dekking voor een volledige uitrol.

Nadere besluitvorming

- Het ambitieniveau ten aanzien van aanpak actieve openbaarheid en open data, via één portal waarin verschillende overheidsdata worden aangeboden.

2.6 Nationaal Uitvoeringsprogramma Dienstverlening en E-overheid (NUP)

Inleiding

Het Nationaal Uitvoeringsprogramma (NUP) is een bestuurlijke overeenkomst tussen het Rijk, VNG, IPO en de Unie van Waterschappen om de dienstverlening te verbeteren en de administratieve lasten te verminderen. Daarvoor zijn negentien bouwstenen en zes voorbeeldprojecten geselecteerd. Deze bouwstenen omvatten de elektronische basisinfrastructuur die nodig is om de dienstverlening voor overheidsorganisaties te vergemakkelijken en daarmee voor burgers en bedrijven te verbeteren (bijvoorbeeld eenmalige gegevensverstrekking). Het huidige NUP loopt op 31-12-2010 af.

Stand van zaken

Een groot deel van de bestuurlijke afspraken uit het NUP zal eind 2010 worden gerealiseerd. Het merendeel van de bouwstenen zal in een basisfunctionaliteit zijn gerealiseerd. Echter de dienstverlening aan burgers en bedrijven is daarmee nog niet verbeterd, omdat de ontwikkelde bouwstenen nog niet door ministeries, gemeenten en de grote uitvoeringsorganisaties zijn geïmplementeerd.

Eind 2009 is een Gatewayreview op het NUP gehouden. Deze review kreeg als code rood, wat betekent dat er ernstige risico's bestaan, die verdere voortgang van het project verhinderen als geen verbeteracties worden ondernomen. De review en de reactie van de staatssecretaris van BZK daarop is met de Tweede Kamer besproken. De review liet zien dat de sturing op het NUP niet voldoende was en riep BZK op om haar regierol te nemen en gaf aan dat de implementatie bij gemeenten en andere overheidsorganisaties nog een enorme inspanning vraagt.

Gelet op de Gatewayreview is een follow up van het NUP in voorbereiding, waarin de aanbevelingen van de review worden overgenomen. Dit moet zich richten op de implementatie en het gebruik van de bouwstenen ten behoeve van betere dienstverlening en efficiency en het versterken van de samenhang en regie.

Aandachtspunten

Gelet op de code rood van de Gatewayreview zal een vervolg op het NUP politieke en bestuurlijke aandacht krijgen. Er zal met name gekeken worden of BZK haar leidende regierol nu wel invult. De randvoorwaarden voor succes zijn enerzijds een strakke sturing en anderzijds voldoende implementatieondersteuning bij gemeenten, die in de eerste fase ontbrak. Deze ondersteuning kan voor fase 2, volgens het Gatewayreview, oplopen tot wel 150 fte gedurende enkele jaren bij alle overheden. Vanuit gemeenten zal zeker ook naar het Rijk (BZK) worden gekeken. Daarnaast vraagt de versterkte invulling van de regierol door BZK ook een extra financiële en capacitaire inspanning.

Nadere besluitvorming

Voor een vervolg-NUP-regie en -implementatie is nog geen financiële dekking. Na 2011 zijn er geen middelen meer beschikbaar. De gemeenschappelijke visie op dienstverlening zal na de bestuurlijke regiegroep (met Rijk VNG, IPO en Unie van Waterschappen) van 30 september ter vaststelling worden ingebracht in de ministerraad.

Een bestuurlijke afspraak als vervolg op het NUP is gereed en zal worden voorgelegd voor bespreking in de bestuurlijke regiegroep en de ministerraad.

2.7 Bezuinigingen op ambtenaren

Inleiding

Ook in de komende kabinetsperiode zal kunnen worden bezuinigd op de kosten van ambtenaren.

Deze bezuinigingen kunnen betrekking hebben op:

- het aantal ambtenaren;
- de loonontwikkeling;
- de secundaire arbeidsvoorwaarden (met name pensioen, bovenwettelijke WW en verlofregelingen voor ouderen).

Sinds de financieel-economische crisis is in politiek Zeshoekverband al herhaaldelijk gesproken over bezuinigingen op de loonruimte van ambtenaren (wat geresulteerd heeft in het op nul stellen van de loonruimte in 2010). Ook in de komende kabinetsperiode zal de besluitvorming over dit onderwerp naar verwachting plaatsvinden in politiek Zeshoekverband.

Mogelijk wordt daarnaast besloten om de rechtspositie van ambtenaren aan te passen aan de rechtspositie van werknemers in de markt. De Kamerleden Koşer Kaya (D66) en Van Hijum (CDA) maken hiervoor een initiatiefwetsvoorstel.

Stand van zaken

Bij de overheid en het onderwijs werken bijna één miljoen ambtenaren. De rechtspositie van deze medewerkers is geregeld in de Ambtenarenwet en in CAO's. De CAO's worden geregeld per sector (zoals sector gemeente, sector defensie, sector basisonderwijs enz.). Er zijn momenteel vijftien sectoren. BZK heeft hierbij een coördinerende verantwoordelijkheid en is tevens werkgever voor de sector Rijk, de politie en de ambtenaren op de BES-eilanden.

Over de realisatie van maatregelen die de rechtspositie veranderen dient overleg te worden gevoerd met de vakbonden. Net zoals in de marktsector dient dit overleg "open en reëel" te zijn. Bovendien geldt dat over bepaalde zaken ook overeenstemming met de bonden moet worden bereikt. In beginsel wordt dit overleg gevoerd op sectorniveau.

De ambtelijke arbeidskosten worden bekostigd vanuit de rijksbegroting. Om die reden bepaalt het kabinet welke financiële ruimte er is voor de arbeidsvoorwaarden. Dit gebeurt op basis van een objectief model (het zogenoemde referentiemodel) waarbij het kabinet overigens de ruimte heeft beleidsmatig bij te sturen.

Met betrekking tot 2010 is besloten de loonruimte op nul te zetten. De sectoren hebben daardoor minder ruimte om een CAO te sluiten. In sommige sectoren is het toch gelukt een CAO vast te stellen, meestal met een gematigde loonontwikkeling. In andere sectoren is het overleg vooralsnog vastgelopen.

Sectoren die al – vóór de crisis - CAO-verplichtingen over 2010 zijn aangegaan, waaronder sector Rijk en Politie, hebben te maken met een financieringsprobleem, dat binnen de eigen sector dient te worden opgelost. Gevolg kan zijn dat de CAO-verplichtingen (deels) bekostigd worden door inperking van de personeelsomvang.

Aandachtspunten

De publieke sector staat de komende jaren niet alleen voor een bezuinigingsopgave. Zij heeft ook een arbeidsmarktprobleem. De komende jaren zal sprake zijn van een grote uitstroom van onderwijs- en overheids personeel. Van de bijna één miljoen werkenden in de publieke sector (excl. zorg) zullen de komende tien jaar gemiddeld 7 op de 10 medewerkers de publieke sector verlaten (pensioen, andere baan, andere reden). Dit betekent dat los van bezuinigingen veel mensen uit zullen stromen. Als er geen maatregelen worden genomen dreigen arbeidsmarkt knelpunten die directe gevolgen hebben voor de kwaliteit en continuïteit van publieke taken (zoals onderwijs, politie, gevangenis-

sen, belastingdienst). Er moet goed gekeken worden naar beide ontwikkelingen, zodat kortetermijnmaatregelen de problemen rondom vergrijzing en de uitstroom op de langere termijn niet verergeren.

Wanneer de bezuinigingen worden gebaseerd op duidelijke keuzes om overheidstaken efficiënter uit te voeren of te beëindigen, zullen er minder arbeidsmarktproblemen ontstaan. Een aantal opties voor gerichte bezuinigingen is ambtelijk geïnventariseerd.

De arbeidsmarktanalyse openbaar bestuur is afgerond en inmiddels aangeboden aan de Tweede Kamer. De gesignaleerde problemen zullen zich ook in de rest van de publieke sector voordoen.

Procedureel aandachtspunt: de minister van BZK was de afgelopen kabinetsperioden geen lid van de Zeshoek. Dit zou voor de komende kabinetsperiode wel zeer wenselijk zijn gezien de verwachte overleggen over bezuinigingen op het ambtenarenapparaat. Wanneer dit niet gerealiseerd kan worden, blijft het een belangrijk aandachtspunt dat de minister van BZK goed bij het overleg aangehaakt blijft.

Nadere besluitvorming

Afhankelijk van de afspraken die hierover in het regeerakkoord worden gemaakt, dient het kabinet haar positie te bepalen met betrekking tot deze bezuinigingen en nadere keuzes te maken in de mogelijke maatregelen.

Bepalende afwegingen hierbij zijn:

- komt er een sociaal akkoord tussen bonden en werkgevers in de markt?
- is een (aanvullend) sociaal akkoord tussen kabinet, overheidswerkgevers en ambtenarenbonden wenselijk?
- over welke maatregelen besluit het kabinet en over welke maatregelen wordt onderhandeld?

2.8 Harmonisering ambtelijke rechtspositie (Koşer Kaya en Van Hijum)

Inleiding

De leden Koşer Kaya (D66) en Van Hijum (CDA) bereiden een *initiatiefwetsvoorstel* voor over de afschaffing van het speciale ambtenaren(ontslag)recht. Voor dit initiatiefwetsvoorstel bestaat naar verluidt breder politieke steun. Eerder zijn pogingen ondernomen voor deze harmonisatie. Deze liepen vast door weerstand bij de bonden en verdeeldheid in de politiek. De vorige minister van BZK heeft in 2008 voor de lijn gekozen dat het afschaffen van de ambtelijke status niet gewenst was.

Stand van zaken

De initiatiefnemers hebben voorlopige teksten (er is nog geen wetsvoorstel) voorgelegd aan de overheidswerkgevers en aan de bonden. Werkgevers zijn positief. Er zijn wel verschillende aandachts- en vraagpunten die per sector soms ook anders liggen.

Harmonisering past bij het streven om te komen tot een meer flexibele en open arbeidsmarkt en een beter functionerende overheid. Aansluiting bij het (ontslag-)recht van de markt zou een laatste stap zijn naar één arbeidsrecht. Dat laat onverlet dat ook het privaatrechtelijke ontslagrecht door velen als ingewikkeld wordt ervaren.

Aandachtspunten

- Mevrouw Koşer Kaya heeft eerder in de pers gesproken over een besparing van € 400 miljoen op jaarbasis. Daarvoor lijkt geen gedegen onderbouwing. Een dergelijke besparing blijkt ook niet uit cijfers van het Centraal Plan Bureau. Nader onderzoek naar te behalen besparingen lijkt gewenst. De motivering ligt zowel in de materiële sfeer als in de sfeer van cultuur en beeldvorming. Naast de bekende voordelen van één systeem en één rechtsgang, gaat het om zaken als: vermeende privileges, zoals grotere ontslagbescherming, worden weggenomen, managers kunnen zich daar ook niet meer achter verschuilen, mobiliteit tussen markt en overheid wordt bevorderd enz.
- Voor regelingen die de rechtspositie van de individuele ambtenaren raken geldt dat overeenstemming met de bonden moet worden bereikt. Dit (bij algemene maatregel van bestuur verankerde) recht verhindert niet dat door een wet een nieuw stelsel kan worden gemaakt.
- Het is denkbaar om een aantal groepen van harmonisering uit te zonderen. In dat verband worden de rechterlijke macht en militairen genoemd.

- De conversie naar het systeem van de markt is een omvangrijk en complex project. Er zijn nog diverse vragen te beantwoorden en juridisch technische hobbels te nemen.
- Voor bonden ligt dit thema, zeker in een laagconjunctuur, moeilijk.

Nadere besluitvorming

Op dit moment ligt het initiatief bij de genoemde Kamerleden. Het eerste conceptwetsvoorstel legt het principe van de overgang vast, maar regelt niet de noodzakelijke wijziging van andere wet- en regelgeving. Het kan om die reden nodig zijn om de operatie te zijner tijd als regeringsvoorstel over te nemen.

2.9 Veilige Publieke Taak

Inleiding

Het kabinet heeft in 2006 besloten om agressie en geweld tegen werknemers met een publieke taak – zoals ambulancepersoneel, onderwijzers, conducteurs en brandweermensen - landelijk aan te pakken. Sinds 2007 is deze aanpak geregistreerd vanuit het programma Veilige Publieke Taak. Dit programma heeft de ambitie om in 2011 het aantal zaken van agressie en geweld onder werknemers met een publieke taak te verminderen met 15%-punt ten opzichte van de meting in 2007 (van 66% naar 51%). De afgelopen jaren zijn al flinke resultaten geboekt. Zo laten de laatste metingen bij organisaties en sectoren die actief agressie en geweld aanpakken ook daadwerkelijk positieve resultaten zien. Ook is vanuit het programma een kernachtig beleidskader voor de aanpak van agressie en geweld door werkgevers ontwikkeld. Een beleidskader dat nauw aansluit op de eenduidige landelijke afspraken voor opsporing en vervolging voor politie en Openbaar Ministerie. Daarnaast is vanuit het programma de aanpak voor agressie en geweld tegen werknemers met een publieke taak uitgedragen naar de burgers. Hierbij zijn naast de meer traditionele overheids campagnes ook nieuwe middelen ingezet zoals de digitale sociale media en interactieve billboards, waarmee zelfs internationaal een prijs is gewonnen. Slogan bij deze activiteiten blijft 'Handen af van onze helpers'.

Stand van zaken

De uitvoering van het programma 2007-2011 ligt goed op koers, 80% is afgerond. Daarnaast blijken de inspanningen langzaam maar zeker te zorgen voor een voorzichtig optimistisch beeld c.q. teruggang van agressie en geweld tegen werknemers met een publieke taak. Uit recente cijfers (juni 2010) komen indicaties dat de kentering van 2009 zich verder doorzet. De grootste vermindering van het aantal voorvallen van agressie en geweld zijn in die laatste meting zichtbaar bij de sector politie (- 6%). Deze sector is al jaren intensief bezig met de aanpak van agressie en geweld en wordt hierbij stevig ondersteund vanuit het ministerie van BZK. Een afwijkend c.q. negatief beeld is zichtbaar binnen de sector onderwijs. Daar zijn de problemen de afgelopen jaren onvoldoende op tafel gelegd. Ondertussen is het ministerie van OCW met gelden vanuit ons ministerie begonnen aan een offensief in de richting van het primair en voortgezet onderwijs.

De ambitieuze doelstelling voor 2011 van -15% blijft daarmee in zicht. Daarnaast staat de Veilige Publieke Taak hoog op de agenda van werkgevers, politie en rechterlijke macht.

Het afgelopen jaar is de uitvoering verder geïntensiveerd bij werkgevers (Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen (UWV), de Belastingdienst, de Jeugdzorg, de Ambulancezorg en de Dienst Justitiële Inrichtingen) en in politieregio's (Groningen, Zeeland, Midden-West Brabant, Amsterdam Amstelland en Noord-Oost Gelderland).

Aandachtspunten

Er is weliswaar sprake van een kentering, maar nog altijd wordt een ruime meerderheid van de werknemers met een publieke taak jaarlijks geconfronteerd met agressie en geweld. Op dit moment zijn de ingezette integrale beleidsmaatregelen bij werkgevers, politie en openbaar ministerie nog geen gemeengoed en nog onvoldoende verankerd. Daarnaast zijn er tussen werkgevers met een publieke taak grote verschillen in gevoel van urgentie en inspanningen. De opgave voor de komende periode is om vast te houden aan de huidige lijn en te zorgen voor een stevige maatschappelijke en organisatorische borging van maatregelen, afspraken en instrumenten. Daarbij worden van belang geacht: het verder verbeteren van het inzicht in de problematiek, het normaliseren van de beleidsafspraken, de aanpak ook te richten op lichtere vormen van agressie en geweld, het beperken van de maatschappelijke effecten na een voorval en de betrokkenheid van burgers te vergroten.

Nadere besluitvorming

De komende tijd zullen de gegevens van recent onderzoek worden verwerkt. De conclusies hieruit komen terug in de voortgangsrapportage aan de Tweede Kamer van na de zomer.

C. Directoraat-generaal Organisatie en Bedrijfsvoering Rijk

dr. J.J.M. (Jaap) Uijlenbroek
Directeur-generaal OBR

mr. M.W.I. (Maarten) Hillenaar
Directeur IR, tevens
plv. DG

1 Algemene introductie

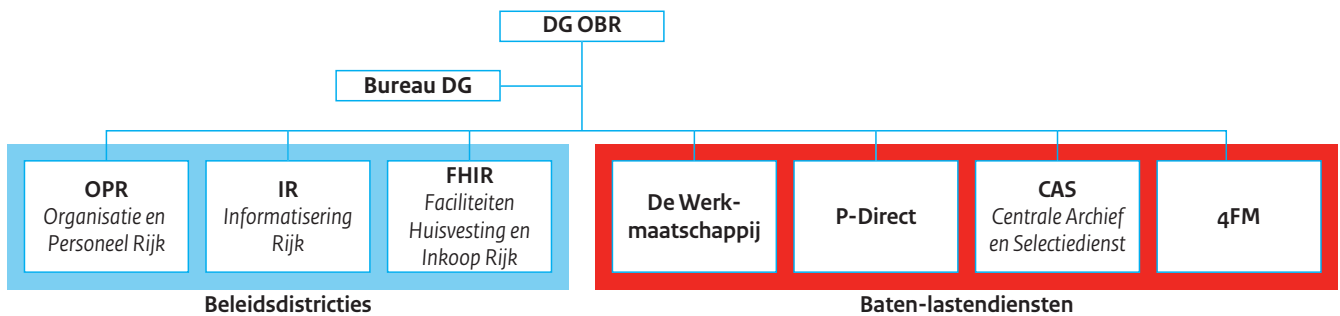
Het directoraat-generaal Organisatie en Bedrijfsvoering Rijk (DGOBR) bestaat sinds oktober 2007. De minister van BZK is beleidsverantwoordelijk voor de bedrijfsvoering van de Rijksdienst. De opdracht van DGOBR is het verder professionaliseren van de bedrijfsvoering van het Rijk. DGOBR ontwikkelt integraal beleid, stelt kaders, voert de regie over de terreinen personeel, organisatie, inkoop, huisvesting, facilitair, informatisering en ICT én is eigenaar van een aantal shared service centers. Hiermee ondersteunt DGOBR het verbeteren van de prestatie van de rijksoverheid.

DGOBR kent vier speerpunten voor de komende jaren:

- bestuurbaarheid van de bedrijfsvoering;
- de uitbouw van shared servicecenters;
- de rijkswerkplek;
- een toekomstvast organisatie- en personeelsbeleid.

DGOBR werkt in nauwe samenwerking met alle ministeries aan het realiseren van haar opdracht, ook wel co-design genoemd. De Interdepartementale Commissie Bedrijfsvoering Rijksdienst (ICBR, waarin alle plaatsvervangende Secretarissen-generaal zitting hebben) is daarvoor het ambtelijk voorportaal voor de Raad voor Bestuur en voor de ministerraad.

Het directoraat-generaal Organisatie en Bedrijfsvoering Rijk bestaat uit drie beleidsdirecties en vier baten-lastendiensten.

Directie Organisatie- en personeelsbeleid Rijk (OPR)

De directie Organisatie- en personeelsbeleid Rijk (OPR) vervult de coördinerende werkgeversrol binnen de rijksdienst. Daartoe behoren de volgende taken.

- flexibilisering van de organisatie van de rijksoverheid;
- visievorming over organisatievraagstukken van de rijksoverheid nu en in de toekomst;
- zorg voor een optimale organisatorische inrichting van de publieke taken die door het Rijk en de aan het Rijk gelieerde uitvoeringsorganisaties op centraal niveau moeten worden verricht;
- substantiële verbetering van het presterend vermogen van de rijksoverheid;
- zorg voor concurrerende arbeidsvoorwaarden voor het Rijk en trendvolgers;
- zorg voor de kwaliteit en goede arbeidsomstandigheden van personeel.

Directie Informatiseringsbeleid Rijk (IR)

De directie Informatiseringsbeleid Rijk (IR) is binnen BZK verantwoordelijk voor:

- het reguliere beleid op het gebied van informatisering, informatiebeveiliging en informatiehuishouding voor de rijksoverheid;
- het versterken van de kwaliteit binnen de I-kolom en het verstevigen van de sturing op I-projecten;
- het inrichten van een digitale werkomgeving voor de rijksoverheid als onderdeel van de rijkswerkplek.

Directie Faciliteiten-, Huisvesting- en Inkoopbeleid Rijk (FHIR)

De directie FHIR concentreert zich op de domeinen Facilitaire Zaken, Huisvesting en Inkoop voor de gehele rijksoverheid.

De belangrijkste taken en doelen van directie FHIR zullen in de komende tijd gericht zijn op:

- het ontwikkelen van concernvisies voor huisvesting en facilitaire zaken;
- het realiseren van het concept van de rijkswerkplek;
- het doorvoeren van categoriemanagement voor de inkoop van goederen en diensten;
- het bevorderen elektronisch bestellen en factureren (EBF) (aanbesteden, bestellen en factureren);
- duurzame bedrijfsvoering: duurzaam inkopen en duurzame huisvesting, faciliteiten en mobiliteit.

P-Direkt

P-Direkt verzorgt gestandaardiseerde en efficiënte dienstverlening op het gebied van geautomatiseerde administratieve afhandeling van personele processen, voor medewerkers, managers en HRM-professionals van twaalf ministeries en de Hoge Colleges van Staat.

De Werkmaatschappij

De Werkmaatschappij is een shared service center voor de bedrijfsvoering binnen de rijksoverheid. Binnen de Werkmaatschappij zijn achttien expertisecentra actief die werken in opdracht van de aangesloten ministeries. Daarnaast is een aantal samenwerkingsverbanden ondergebracht bij de Werkmaatschappij. De 'holding' verzorgt de ondersteuning de administratieve en technische ondersteuning.

CAS

De Centrale Archief en Selectiedienst (CAS) heeft als kerntaak het in goede, geordende en toegankelijke staat brengen van de archieven van de Rijksoverheid. BZK is voornemens een rijksbrede archiefverwerkingsorganisatie (Doc-Direkt) op te richten. De CAS zal opgaan in deze nieuwe baten-lastendienst. Doc-Direkt zal bestaan uit personeel van de CAS, archiefspecialisten, documentalisten en andere specialisten (van diverse ministeries). De nieuwe baten-lastendienst moet ervoor zorgen dat – naast de reguliere archiefselectie – binnen tien jaar de opgebouwde verwerkingsachterstand (een verzameling van honderden kilometers) is weggewerkt. Doc-Direkt start per 1 januari 2011.

4FM

4FM verzorgt de facilitaire dienstverlening voor de ministeries VenW, SZW, VROM en BZ. FM staat voor 'facilitair management' en de 4 staat voor de vier deelnemende ministeries.

De facilitaire dienstverlening voor Justitie en BZK wordt door FaSam verzorgd (FaSam valt onder de Werkmaatschappij).

2 Politiek-bestuurlijk relevante onderwerpen van DGOBR

De volgende actuele onderwerpen worden hier nu nader besproken:

1. Uitbouw shared service organisaties (SSO)

De gemeenschappelijke dienstverlening aan de ministeries in alle bedrijfsvoeringsdomeinen wordt verder uitgebouwd.

2. Voorbeeldgedrag rijksdienst

De rijksoverheid wordt via de media en de Tweede Kamer regelmatig aangesproken op haar voorbeeldgedrag. Beantwoording hiervan geschiedt tot nu toe ad hoc. Het doel is een meer systematische werkwijze voor dit onderwerp ten aanzien van de Tweede Kamer.

3. Taakstelling bedrijfsvoering € 250 miljoen

In 2009 heeft het kabinet een taakstelling op de bedrijfsvoering van € 250 miljoen structureel ingeboekt en verdeeld over de ministeries. Voortgang hiervan wordt door OBR gemonitord.

4. Grote ICT-projecten, Gateway, DWR, Informatiehuishouding

BZK coördineert de maatregelen om de beheersing van grote ICT-projecten (Informatie- en communicatietechnologie) van de rijksoverheid te verbeteren. Gateway, Digitale Werkomgeving Rijk (DWR), inrichting CIO-stelsel (Chief Information Officer), P-Direkt en Verbeteren informatiehuishouding zijn grote projecten binnen DGOBR.

5. Rijkshuisvesting

Den Haag: 8 van de 13 ministeries krijgen twee-aan-twee gezamenlijke huisvesting.
Utrecht: Ontwikkeling van een rijksverzamelkantoor op oud kazerneterrein.

6. Nieuwe CAO-Rijk

De CAO-Rijk loopt tot eind 2010. Na de zomer starten de onderhandelingen voor de CAO 2011.

7. Externe inhuur van personeel

BZK heeft een coördinerende rol in dit sturingsinstrument: extern personeel mag voor maximaal 13% van loonkosten. De Tweede Kamer heeft recent de motie-Roemer (TK 2009-2010, 32360, nr. 5) aangenomen de norm te verlagen naar 10%. Op verzoek van Tweede Kamer is recent een voorstel gedaan voor een maximum uurtarief voor inhuur van € 225 (excl. BTW).

8. Duurzame bedrijfsvoering Rijk

Stimuleren van de ministeries met bewustwording, good practices en het uitvoeren van concrete projecten op het gebied van faciliteiten, huisvesting, mobiliteit en inkoop.

9. Inkoopbeleid rijksoverheid

De afgelopen jaren heeft de rijksoverheid stappen gezet om de eigen inkoop verder te professionaliseren. Een van de manieren om de inkoop te professionaliseren is categoriemanagement. De drie belangrijke pijlers van deze werkwijze op inkoopgebied zijn: strategisch inkopen van product- en dienstenpakketten, samenwerken en specialiseren.

2.1 Uitbouw shared service organisaties (SSO's)

Inleiding

De uitbouw van de gemeenschappelijke dienstverlening aan de ministeries is een van de prioriteiten van de Interdepartementale Commissie Bedrijfsvoering Rijk (ICBR - waarin de plaatsvervangend SG's van alle ministeries zitting hebben).

Het gaat hierbij om de volgende SSO's:

- P-Direkt dat zorgdraagt voor de personele administratie en salarisbetalingen aan alle rijksambtenaren m.u.v. Defensie (vanwege eigen Defensie CAO);
- Werkmaatschappij: hierin zijn 18 bedrijfseenheden ondergebracht met uiteenlopende dienstverlening (bijvoorbeeld bedrijfsmaatschappelijk werk; arbeidsjuridisch advies; drukfaciliteiten, enz.);
- 4FM: een nieuwe baten-lastendienst die per 1 april jl. is gestart en het facilitaire management voor 4 ministeries (VROM, SZW, VenW en BZ) verzorgt;
- Doc-Direkt: een nieuwe batenlasten dienst die per 1 januari a.s. zal starten en de achterstand in de archieven bij alle ministeries in 10 jaar zal wegwerken. De nu bij BZK ondergebrachte Centrale Archiefsselectiedienst (CAS) zal hierin op gaan;
- Met het ministerie van VenW is een intentie-overeenkomst getekend om hun ICT SSO - die ICT (Informatie en communicatietechnologie) werkplekbeheer verzorgt voor VenW, VWS en SZW - over te dragen aan BZK.

Stand van Zaken

Elk van deze SSO's is (of wordt) een baten-lastendienst en verzorgt een specifiek domein van de bedrijfsvoering rijk. Er spelen geen bijzonderheden met de Eerste en Tweede Kamer. Belangrijkste actoren zijn alle ministeries.

Aandachtspunten

Geen specifieke aandachtspunten

Nadere besluitvorming

Geen nadere besluitvorming voorzien.

2.2 Voorbeeldgedrag rijksdienst

Inleiding

De rijksoverheid wordt vaak via de media en de Tweede Kamer aangesproken op haar voorbeeldfunctie. Het doel is meer pro-actief richting Tweede Kamer te acteren. Dit doet zich onder andere voor op de volgende terreinen:

- diversiteit: percentage allochtonen en vrouwen, zowel in totaal als in hogere functies;
- mensen met grote afstand tot de arbeidsmarkt: Wet Sociale werkvoorziening (WSW), Wajong (WAO jong gehandicapten), werkervaringsplaatsen e.d.;
- leeftijdsbewust personeelsbeleid, zowel ten aanzien van ouderen als van jongeren;
- aantal stages;
- topinkomens;
- duurzaam inkopen, duurzaam vervoer, energiezuinige gebouwen, groene informatie- en communicatietechnologie (ICT);
- open source ICT-toepassingen;
- social return.

Discussies werden geïsoleerd gevoerd over één onderwerp, zonder de bredere context in beeld te brengen.

Het doel is één of twee keer per jaar in een brief aan de Tweede Kamer uiteen te zetten welk beleid er wordt gevoerd op de diverse beleidsterreinen en in hoeverre de rijksoverheid zelf aan dat beleidsterrein voldoet. Voor zover gegevens beschikbaar zijn, wordt de rijksoverheid daarbij vergeleken met andere overheden en/of met de markt. Deze nieuwe werkwijze is in voorbereiding.

Bij discussie in - en vragen uit - de Kamer kan dan worden verwezen naar deze meer systematische werkwijze en kunnen specifieke vragen vanuit een bredere context worden beantwoord.

Stand van zaken

Aan uitwerking wordt binnen DGOBR gewerkt.
Er spelen geen bijzonderheden met de Eerste en Tweede Kamer
Belangrijkste actoren naast BZK: alle ministeries.

Aandachtspunten

Geen bijzondere aandachtspunten.

Nadere besluitvorming

Geen beslispunten op korte termijn.

2.3 Taakstelling bedrijfsvoering € 250 miljoen

Inleiding

Het kabinet heeft in 2009 - als onderdeel van het crisispakket - een taakstelling op de bedrijfsvoering van € 250 miljoen ingeboekt en verdeeld over de ministeries: 50 miljoen te verdelen conform de SGO-sleutel (Secretarissen-Generaal Overleg), 80 miljoen op basis van vijf inhoudelijke samenwerkingsprojecten en 120 miljoen conform de VRD-sleutel (Vernieuwing Rijksdienst).

De inhoudelijke projecten zijn: elektronisch bestellen en factureren, een nieuwe huisvestingsstrategie Den Haag en Nederland (minder vierkante meters), kostenbewust omgaan met fte-slot en versterken mobiliteit, werving en selectie: centrale afhandeling sollicitaties Rijk.

Interdepartementaal zijn vervolgens afspraken gemaakt over nieuwe samenwerkingsprojecten die konden leiden tot een herverdeling van de taakstelling tussen de ministeries.

Nieuwe projecten zijn onder meer gezamenlijke afspraken (categoriemanagement) over inkoop vervoer en hardware, energiebesparing in rijkshuisvesting, stroomlijnen licentiemanagement en bundelen van datacenters.

De totale besparing van € 250 miljoen bleef gelijk en was op voorhand ingeboekt.

Stand van zaken

In de zomer van 2010 is in de Interdepartementale Commissie Bedrijfsvoering Rijk (ICBR) de voortgang van de bedrijfsvoeringstaakstelling besproken en geconcludeerd dat, hoewel de projecten substantiële besparingen (kunnen) opleveren, het lastig is om te beoordelen wat dit per ministerie precies oplevert.

Daarom is besloten de projecten voort te zetten en inhoudelijk verder te ontwikkelen. Maar deze projecten leiden niet meer tot een aangepaste verdeling van de taakstellingsbedragen over de ministeries. Als ministeries vinden dat zij efficiencyvoordelen met samenwerkingsprojecten kunnen realiseren nemen zij hieraan deel om zo (een deel van) de oplegde taakstellingen te compenseren.

De definitieve verdeling van de 250 miljoen over de ministeries is vastgesteld en procedureel afgesloten 2010.

Aandachtspunten

De voortgang van de projecten wordt bewaakt door DGOBR, ondersteund door een interdepartementaal monitor-team. Dit monitorteam kan adviseren op verzoek van de ministeries en heeft recent een 'aanjaagrol' gekregen op de voortgang en resultaten van de projecten.

In het najaar 2010 zal een brief aan de Tweede Kamer worden geschreven over een eerdere gedane toezegging over de voortgang van de taakstelling in de bedrijfsvoering.

Nadere besluitvorming

Geen nadere besluitvorming voorzien. Geen beslispunten op korte termijn.

2.4 Grote ICT-projecten, Gateway, DWR, P-Direkt en Informatiehuishouding

Inleiding

Sinds 2008 heeft het kabinet een aantal maatregelen genomen om de beheersing van grote ICT-projecten (Informatie- en communicatietechnologie) van de rijksoverheid te verbeteren.

- alle ministeries hebben een Chief Information Officer (CIO) met een eenduidig pakket van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden;
- er is een CIO Rijk (de directeur Informatiseringsbeleid binnen het DGOBR);
- er zijn rijksbreed beheersmaatregelen vastgesteld (projectplannen, externe kwaliteitstoetsing);
- BZK heeft ten behoeve van de uitvoering van reviews een bureau Gateway ingericht, dat onlangs gecertificeerd is door de Britse overheid;
- voor de CIO's en hun adviseurs wordt een curriculum uitgevoerd;
- de Kamer ontvangt jaarlijks een rapportage over de grote ICT-projecten;
- in 2008 en 2009 hebben meerdere AO's plaatsgevonden, mede naar aanleiding van een rapport van de werkgroep ICT van de Tweede Kamer.

Een eigen groot ICT-project van de directie Informatiseringsbeleid is de Digitale Werkomgeving Rijk (DWR). Het programma DWR realiseert een concernbrede functionaliteit die flexibel werken ondersteunt. In de context van de directie Organisatie en Personeelsbeleid Rijk is P-Direkt een groot ICT-project. P-Direkt realiseert de ontwikkeling en invoering van een vergaand geautomatiseerde personeels- en salarisadministratie in de rijksdienst met behulp van rijksbrede personeelssystemen.

Stand van zaken

1. De Kamer heeft op 29 januari jl. een brief ontvangen over de ICT-governance binnen de rijksoverheid. Op 12 mei jl. heeft daarover een AO plaatsgevonden.
In een daaropvolgend VAO zijn twee moties aangenomen waarin:
 - a. De Algemene Rekenkamer wordt verzocht het besparingspotentieel van het gebruik van open source software en open standaarden voor het rijk en de lagere overheden te onderzoeken (motie-Gerkens, 26643, nr. 156).
 - b. De regering wordt verzocht een strategie te ontwikkelen voor cloud computing, met inbegrip van de voor- en nadelen van een cloud first strategie (motie-van der Burg, 26643, nr. 157).
2. De Kamer heeft een brief ontvangen over de Informatiehuishouding.
3. De Kamer heeft een brief ontvangen over DWR in relatie tot open source en duurzaamheid.
4. De Kamer heeft de jaarlijkse rapportage Grote ICT-projecten ontvangen.
5. De Kamer ontvangt eind dit jaar een brief met besluiten van het kabinet over de verbetering van het portfolio-management en een evaluatie van de kabinetsmaatregelen ten aanzien van grote ICT-projecten.

Aandachtspunten

Over de brieven genoemd onder 2 t/m 4 heeft nog geen debat met de Tweede Kamer plaatsgevonden.

Nadere besluitvorming

Aan de ministerraad wordt binnenkort een herzien besluit over gerubriceerde informatie aangeboden.

2.5 Rijkshuisvesting

Inleiding

Het ministerie van BZK is sinds augustus 2008 politiek en ambtelijk verantwoordelijk voor de rijksbrede kaders inzake huisvesting.

De Rijksgebouwendienst, die organisatorisch onder het ministerie van VROM valt, is verantwoordelijk voor de uitvoering van de rijkshuisvesting.

De ministeries zijn binnen het huidige rijkshuisvestingsstelsel integraal verantwoordelijk voor hun eigen huisvestingsbeslissingen en beschikken over hun eigen huisvestingsbudget.

Stand van zaken

Huisvestingsstrategie Den Haag

Het kabinet heeft april 2009 ingestemd met de huisvestingsstrategie voor de beleidskernen in Den Haag. Daarbij is gekozen om 8 van de 13 ministeries twee-aan-twee gezamenlijk te huisvesten. Deze concentratie is mogelijk vanwege de afslanking van de rijksdienst en een rijksbreed gestuurd leegstandsmanagement.

Dit kabinetsstandpunt is nader uitgewerkt in het zogenoemde Masterplan Den Haag, waar voor heel Den Haag de verhuisbewegingen in kaart zijn gebracht en zijn geoptimaliseerd. Dit masterplan is vastgesteld in het SG-overleg.

Huisvestingsstrategie Utrecht

De huidige huisvesting in Utrecht is zeer gefragmenteerd, waardoor krimp en groei niet doelmatig kan worden opgevangen. Op de locatie van de Knoopkazerne naast Utrecht Centraal Station heeft de Rijksgebouwendienst de mogelijkheid om een rijksverzamelkantoor te ontwikkelen met als uitgangspunt: gefaciliteerde rijkswerkplekken in een gebouw wat bijdraagt aan de Kabinetsdoelstellingen ten aanzien van duurzaamheid. Een Rijksverzamelkantoor biedt de flexibiliteit om veranderingen in de vraag en aanbod beter op te vangen en het levert synergiewinst op door het gezamenlijk huisvesten van gelijksoortige organisaties, zoals inspectiediensten, en het delen van faciliteiten.

Huisvestingsstrategie rest van Nederland

Ook voor de rest van Nederland wordt een huisvestingsstrategie voorbereid op basis van reeds vastgestelde beleidsuitgangspunten. Er is een tendens te zien dat de ministeries zich, gegeven de krimp van het Rijk, willen concentreren. Dit kan consequenties hebben voor werkgelegenheid in andere plaatsen. Concentratie van rijksdiensten maakt waardebehoud van vastgoed beter mogelijk.

Tweede evaluatie rijkshuisvestingsstelsel

In 2010 wordt het rijkshuisvestingsstelsel geëvalueerd. Bij de evaluatie worden:

- de voor- en nadelen van de huidige opzet van het stelsel benoemd, gegeven wijzigingen in de context;
- de doelmatigheid van het stelsel geëvalueerd;
- de administratieve lasten van het stelsel bepaald.

Aan de hand van de evaluatie worden oplossingsrichtingen bepaald en voorstellen gedaan om het stelsel zonodig op een aantal punten te herzien. Het Kabinetsstandpunt inzake deze evaluatie kan volgens de huidige planning eind dit jaar worden behandeld.

Aandachtspunten

Op dit moment geen aandachtspunten.

Nadere besluitvorming

Op dit moment is nadere besluitvorming over dit dossier niet aan de orde.

2.6 Nieuwe CAO Rijk

Inleiding

In mei 2007 heeft de sector Rijk een CAO gesloten met een looptijd tot eind 2010, nog uitgaande van een situatie van economische bloei. De voorbereidingen voor een nieuwe CAO – ingaande 1 januari 2011 – zijn gestart.

Stand van zaken

Bij de voorbereiding van het CAO-overleg wordt uitgaan van een tijdpad waarbij begin oktober BZK en bonden de inzetbrieven wisselen en de onderhandelingen vervolgens van start gaan.

In overleg met de ministeries wordt via de interdepartementale commissie organisatie en personeel (ICOP) en het overleg van secretarissen-generaal (SGO) de werkgeversinzet voorbereid. De onderwerpen hebben betrekking op afspraken uit de vorige CAO, onderwerpen die vanuit werkgeversoptiek/bedrijfsvoeringsoptiek gewenst zijn en een aantal kwalitatieve onderwerpen die volgen uit het in 2009 gestarte visietraject met ICOP en bonden. De kabinetsformatie kan eventueel zorgen voor aanvullende onderwerpen die van werkgeverszijde ingebracht worden. Inzet van kant van bonden kan uiteraard ook tot extra onderwerpen leiden.

Aandachtspunten

Gegeven de budgettaire ruimte zal het een moeilijk proces worden.

Nadere besluitvorming

Het eerste moment van besluitvorming betreft de inzetbrief van werkgeverszijde. De inzet wordt door de minister vastgesteld en ondertekend. Met de bonden is afgesproken om - bijzondere situaties daargelaten - de inzetten begin oktober te wisselen zodat besluitvorming over de werkgeversinzet uiterlijk eind september dient te worden afgerond. Het is gebruik om de inzet en verwachtingen voor het onderhandelingsproces ook in de ministerraad aan de orde te stellen.

2.7 Externe inhuur van personeel

Inleiding

De minister van BZK heeft een coördinerende verantwoordelijkheid voor de bedrijfsvoering van de organisaties van het Rijk. Dit betreft ook de personeelsvoorziening in brede zin (dat geldt voor ambtelijk personeel en voor de inhuur van extern personeel).

De inhuur van extern personeel door de organisaties van het Rijk blijft grote politieke aandacht van de Tweede Kamer houden. Bij alle partijen leeft de overtuiging dat externe inhuur moet worden teruggedrongen. Voor circa tweederde deel van de totale externe inhuur over 2009 van € 1,3 miljard gaat het om uitzendkrachten die zich met uitvoerend werk bezig houden. Beleidsgevoelige inhuur (interim-management, beleidsadvies enz.) maakt slechts 14% van de totale inhuur uit.

Stand van zaken

Recent zijn twee brieven (TK 2009-2010, 32360, nr. 32 en 32124, nr. 18) naar de Tweede Kamer gezonden als reactie op de motie-Roemer (TK 2009-2010, 32360, nr. 5) en een voorstel voor een maximum uurtarief voor inhuur.

Met de Tweede Kamer is in 2009 door de vorige minister van BZK een sturingsinstrumentarium externe inhuur afgesproken. Het belangrijkste onderdeel daarvan is een uitgavennorm voor externe inhuur van maximaal 13% van de totale personele uitgaven (ambtelijk personeel + extern inhuur). De norm heeft het karakter van 'comply-or-explain'. Bij overschrijding van de norm dienen de ministers dit in het jaarverslag toe te lichten.

In mei 2010 heeft de Kamer een motie van het SP-Kamerlid Roemer aangenomen waarin de regering gevraagd werd de norm verder te verlagen tot 10%. In een brief van de vorige staatssecretaris van BZK heeft het kabinet gereageerd op de motie met het standpunt dat voor 2010 deze verlaging niet realiseerbaar is. Afgesproken is daarbij dat alle ministers bij de begrotingsbehandeling 2011 (najaar 2010) aan de Kamer zullen laten zien wat de consequenties zijn voor de taakuitoefening en de publieke dienstverlening als over 2011 de inhuur moet worden teruggedrongen tot 10%. Op deze wijze zal aan de Kamer worden voorgehouden dat het reduceren van externe inhuur, zeker als het aannemen van meer eigen personeel geen uitweg biedt, onvermijdelijk gevolgen heeft voor de uit te voeren taken.

Tot slot heeft de Tweede Kamer eind 2009 een motie (motie-de Pater-van der Meer, TK 2009-2010, 32123, nr. 32) aangenomen met het verzoek om een maximumuurtarief vast te stellen voor de inhuur van extern personeel buiten de mantelcontracten. De staatssecretaris van BZK heeft de Kamer begin juli 2010 in reactie op deze motie het voorstel gedaan vanaf 1 januari 2011 een maximumuurtarief van € 225 per uur (excl. BTW) te hanteren voor de bedoelde inhuur. Wanneer inhuur tegen een hoger tarief noodzakelijk is wordt dit door de desbetreffende ministers achteraf verantwoord in departementale jaarverslagen.

Dit maximumuurtarief is berekend uitgaande van het maximaal salaris zoals opgenomen in de Wet normering uit publieke middelen bekostigde bezoldiging topfunctionarissen (WNT). Voor 2010 is de norm vastgelegd op 187.340 euro (excl. BTW).

Aandachtspunten

De Kamer moet nog reageren op bovengenoemde brieven.

Nadere besluitvorming

Vooralsnog geen nadere besluitvorming vereist.

2.8 Duurzame bedrijfsvoering rijk

Inleiding

Het ministerie van BZK heeft tot taak de verduurzaming van de bedrijfsvoering van het Rijk te ondersteunen en rijksbreed tot heldere kaders te komen. De opdracht is om te komen tot een bedrijfsvoering die op termijn beter omgaat met mens en milieu, door met beide efficiënter en effectiever om te gaan en die daarin een balans weet te vinden tussen de ecologische, economische en sociale belangen van huidige en toekomstige generaties. Duurzaamheid is immers goed voor mens, milieu en schatkist.

Stand van zaken

Het Programma Duurzame Bedrijfsvoering Rijksoverheid heeft als doel te komen tot duurzaam inkopen alsmede om duurzame huisvesting, faciliteiten en mobiliteit. Het programma is opgebouwd uit bewustwording en projecten. Activiteiten voor het bevorderen van bewustwording van de noodzaak en de mogelijkheden van duurzame bedrijfsvoering zijn communicatie, monitoring en zogenoemde ‘hubs’. Dit zijn knooppunten rond de thema’s gesloten kringlopen en duurzaam tijd- en plaatsonafhankelijk werken.

In 2010 is de Gouden Mier, de DGOBR-prijs voor bedrijfsvoering speciaal uitgereikt aan initiatieven die zichtbaar en meetbaar bijdragen aan verduurzaming van de bedrijfsvoering van de rijksoverheid.

Samen met de Rijksgebouwendienst is een opzet uitgewerkt voor klimaatbeheersing van rijksgebouwen dat leidt tot 10 à 15 % energiebesparing. Met Verkeer en Waterstaat wordt gewerkt aan een praktijkproef met elektrisch vervoer in de bedrijfsvoering van het rijk. Met het uitwerken van een marktplaats wordt bijgedragen aan hergebruik van meubilair. Bij de invoering van duurzaam inkopen wordt de verbinding gelegd met andere overheden. Daarnaast worden pilots ‘social return’ gehouden. Dat zijn aanbestedingen van ministeries waarbij aan leveranciers gevraagd wordt om mensen in te schakelen met afstand tot de arbeidsmarkt.

De resultaten tot nog toe zijn jaarlijkse besparingen in geld van € 8,1 miljoen en 40.000 ton CO₂.

Aandachtspunten

Begin 2011 moet aan de Tweede Kamer worden gerapporteerd over de evaluatie van de pilots social return. Op basis daarvan moet besloten worden tot het al dan niet invoeren van social return. Daarnaast moet besluitvorming komen over de transitie naar elektrisch vervoer en de bestemming van een “pot” van € 17 miljoen, die is opgebouwd door de maatregelen van klimaatbeheersing. Deze is bestemd voor nieuwe investeringen in energiebesparing en klimaatneutraliteit.

Nadere besluitvorming

In 2011 besluitvorming over social return, elektrisch vervoer en bestemming van de € 17 miljoen.

2.9 Inkoopbeleid rijksoverheid

Inleiding

De afgelopen jaren heeft de rijksoverheid stappen gezet om de eigen inkoop verder te professionaliseren. Modern, professioneel en efficiënt inkopen levert financiële voordelen op. Maar ook de kwaliteit van het inkopen en van de ingekochte producten en diensten neemt toe. Een van de manieren om de inkoop te professionaliseren is categoriemanagement. De rijksoverheid is eind 2008 officieel gestart met die werkwijze.

Onder categoriemanagement vallen de activiteiten om optimaal in te kopen, contracten goed te benutten en invloed uit te kunnen oefenen op de vraag. Het gaat niet alleen om de feitelijke inkoop (al dan niet gezamenlijk aanbesteed) of om contracten af te sluiten met leveranciers. Categoriemanagement is meer dan dat. Het gaat om het ontwikkelen van een visie op de hele levenscyclus van een product of dienst. Dat begint bij de behoeftebepaling: welke diensten

of producten hebben de interne klanten nodig, aan welke eisen moeten zij voldoen? Ook gezamenlijk nadenken over een sourcingstrategie hoort erbij: is het beter sommige werkzaamheden in- of uit te besteden?

Goed beheren en benutten van eenmaal afgesloten contracten en een evaluatie aan het einde van het inkooptraject zijn ook wezenlijke onderdelen van categoriemanagement. Waar de rijksoverheid soms een collectief geheugen en marktkennis ontbeerde, helpt categoriemanagement de ministeries nu bij het maken van verstandige keuzes. Kortom: niet dertien keer hetzelfde doen, maar slim samenwerken.

Categoriemanagement voor de rijksoverheid betekent dat ministeries niet alleen voor zichzelf bepaalde producten of diensten inkopen, maar gecoördineerd per productgroep of categorie voor elkaar. Het gaat om die goederen en diensten die zij regelmatig gebruiken, zoals uitzendkrachten, beleidsadvies, drukwerk, energie of kantoorartikelen. Een ministerie dat daarnaast als enige bepaalde goederen of diensten gebruikt kan zelf beslissen dat met inzet van categoriemanagement te doen.

Stand van zaken

De verantwoordelijkheid voor het beheer van onder andere de categorieën post, vervoer, energie, kantoorinrichting, kantoorartikelen, drukwerk, papier, dienstvoertuigen, schoonmaak, catering, ERP-systemen, telecommunicatie, vakliteratuur/abbonementen, communicatie en hardware is verdeeld over de ministeries.

Aandachtspunten

De financiering en bemensing ten behoeve van categoriemanagement krijgt nog niet elk ministerie voldoende rond.

Nadere besluitvorming

Vooralsnog geen nadere besluitvorming vereist.

E. Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Mr. Gerard Bouman
Hoofd van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

Drs. Jan-Kees Goet
Plv. hoofd van de Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst

1 Inleiding

De Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (AIVD) is een van de twee bij wet (de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002, WIV 2002) ingestelde inlichtingen- en veiligheidsdiensten van Nederland. Naast de AIVD is er de Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst (MIVD), die onder de minister van Defensie ressorteert. De AIVD beschikt over bijzondere bevoegdheden om tijdig te kunnen waarschuwen voor heimelijke of gewelddadige bedreigingen van de nationale veiligheid; dreigingen dus die niet direct zichtbaar zijn en ook niet door reguliere instanties als politie of Openbaar Ministerie snel kunnen worden onderkend. Tegelijkertijd is de AIVD ‘gewoon’ een departementsonderdeel van het ministerie van BZK met een minister van BZK die vol verantwoordelijk is voor en volle verantwoording moet afleggen over het functioneren en het doen en laten van de AIVD. Daarmee is de AIVD ‘gewoon’ een onderdeel van een bredere (rijks)overheid. De AIVD staat onder leiding van het hoofd AIVD.

De AIVD doet onderzoek naar bedreigingen voor de nationale veiligheid. Het begrip ‘nationale veiligheid’ wordt in de Wet op inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002 (WIV 2002) nader omschreven als: het voortbestaan van de democratische rechtsorde, de veiligheid van de Staat (staatsveiligheid) en andere gewichtige belangen van de Staat. Die definitie is dus specifiek en beperkter dan het begrip nationale veiligheid waarvoor DGV medeverantwoordelijkheid draagt.

De AIVD heeft vergaande bevoegdheden om bedreigingen tegen de nationale veiligheid te onderzoeken. Deze bevoegdheden maken het mogelijk om dit onderzoek heimelijk te doen en daarbij inbreuk te maken op grondrechten en de persoonlijke levenssfeer. De AIVD hanteert de principes van *subsidiariteit* en *proportionaliteit*, hetgeen

op het volgende neerkomt: ‘zware’ bevoegdheden worden pas ingezet als ‘lichtere’ bevoegdheden geen soelaas bieden (*subsidiariteit*) en de zwaarte van de bijzondere bevoegdheid moet in verhouding staan tot het gewichtige doel/belang (*proportionaliteit*).

In een democratische rechtstaat maken deze bijzondere bevoegdheden ook bijzondere vormen van controle en toezicht noodzakelijk. Toezicht en controle op het functioneren en de activiteiten van de AIVD worden vormgegeven door de minister van BZK, de bij wet ingestelde onafhankelijke Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD), het parlement, waaronder begrepen de bijzondere Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten van de Tweede Kamer (CIVD), de president van de Algemene Rekenkamer, de Nationale ombudsman en de rechterlijke macht.

Geheimhouding van bronnen, van actueel kennisniveau en van werkwijze zijn essentiële voorwaarden om die informatie te krijgen die nodig is om tijdig te kunnen waarschuwen. De wet (WIV 2002) verplicht de dienst daarom ook tot geheimhouding van zijn bronnen, werkwijze en actueel kennisniveau. Om diezelfde reden kent de dienst ook een gesloten verstrekkingenregime. Dat komt erop neer dat gegevens alleen mogen worden verstrekt aan personen en instanties die dat specifiek aangaat. De dienst verstrekt dan ook gericht informatie aan samenwerkingspartners en belangendragers opdat die in staat zijn gepaste maatregelen te nemen.

Algeheel inzicht in het functioneren van de dienst wordt krachtens de wet alleen gegeven aan de eigen minister (van BZK), de Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten (CTIVD), de Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten van de Tweede Kamer (CIVD) en de president van de Algemene Rekenkamer.

2 De missie van de AIVD

De missie van de AIVD luidt:

‘De AIVD staat voor de nationale veiligheid door tijdig dreigingen en risico’s te onderkennen die niet direct zichtbaar zijn. Hiertoe doet de dienst onderzoek in binnen- en buitenland. De AIVD deelt gericht kennis en informatie die samenwerkingspartners en belangendragers in staat stelt gepaste maatregelen te nemen. De AIVD signaleert, adviseert en mobiliseert anderen en reduceert zelfstandig risico’s. Hiermee vervult de dienst zijn eigen, preventieve rol aan de voorkant van het netwerk van overheidsorganisaties die de veiligheid nationaal en internationaal beschermen.’

3 De taken van de AIVD

In de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002 zijn in artikel 6, tweede lid, onder a t/m e, de volgende taken van de AIVD beschreven:

Artikel 6, tweede lid:

‘De AIVD heeft in het belang van de nationale veiligheid tot taak:

- a. Het verrichten van onderzoek met betrekking tot organisaties en personen die door de doelen die zij nastreven, dan wel door hun activiteiten aanleiding geven tot het ernstige vermoeden dat zij een gevaar vormen voor het voortbestaan van de democratische rechtsorde, dan wel voor de veiligheid of voor andere gewichtige belangen van de staat;
- b. Het verrichten van veiligheidsonderzoeken als bedoeld in de Wet veiligheidsonderzoeken;
- c. Het bevorderen van maatregelen ter bescherming van de onder a genoemde belangen, waaronder begrepen maatregelen ter beveiliging van gegevens waarvan de geheimhouding door de nationale veiligheid wordt geboden en van die onderdelen van de overheidsdienst en van het bedrijfsleven die naar het oordeel van Onze ter zake verantwoordelijke ministers van vitaal belang zijn voor de instandhouding van het maatschappelijk leven;
- d. Het verrichten van onderzoek betreffende andere landen ten aanzien van onderwerpen die door Onze Minister-president, Minister van Algemene Zaken, in overeenstemming met Onze betrokken Ministers zijn aangewezen.’
- e. Het opstellen van dreigings- en risicoanalyses op verzoek van Onze Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en Onze Minister van Justitie gezamenlijk ten behoeve van de beveiliging van de personen, bedoeld in de artikelen 6, derde lid, onderdeel b, en 38, eerste lid, onderdeel c, van de Politiewet 1993 en de bewaking en de beveiliging van de objecten en de diensten die zijn aangewezen op grond van artikel 15a van die Wet.

Deze taken worden conform de belettering in artikel 6 van de WIV 2002 ook wel de A-, B-, C-, D- en E-taak van de AIVD genoemd. De zogenoemde E-taak is recent toegevoegd en strekt tot het leveren van een bijdrage aan het stelsel Bewaken en Beveiligen dat onder verantwoordelijkheid van de ministers van Justitie en van BZK door de Coördinator Bewaken en Beveiligen van de NCTb wordt uitgevoerd.

4 De aandachtsgebieden van de AIVD

Aandachtsgebieden binnen de A-taak

- contra-terrorisme waaronder begrepen de exogene jihadistische dreiging
- links-, rechts, en dierenrechtenextremisme
- radicaliseringstendensen
- heimelijke activiteiten van vreemde mogendheden
- contra- of non-proliferatie van massavernietigingswapens en hun overbrengingsmiddelen
- integriteit openbaar bestuur
- internationale organisaties (het ongestoord kunnen functioneren van -)

Aandachtsgebieden onder de D-taak (omschreven in de aanwijzing door de minister-president)

Een van de taken van de AIVD is de Inlichtingentaak Buitenland, de zogeheten D-taak van de AIVD. Het gaat om een vraaggestuurde taak op basis van een Aanwijzingsbesluit van de minister-president dat jaarlijks wordt geëvalueerd en indien nodig bijgesteld. Het Aanwijzingsbesluit vergt de instemming van de minister-president en de ministers van BZ, BZK en Defensie.

Het Aanwijzingsbesluit is een Stg. GEHEIM gerubriceerd document dat zowel voor de AIVD als de MIVD geldt.

De concrete aandachtsgebieden onder de D-taak:

- Politieke intenties, activiteiten en opinies van regeringen, instellingen en inwoners van specifiek benoemde landen of regio's (politieke inlichtingen). Voor alle landen en regio's van onderzoek geldt dat deze worden gezien vanuit de vraag wat de werkelijke motieven van de belangrijkste actoren zijn, wat de feitelijke invloed is van de regering en welke doelen worden nagestreefd.
- Het tijdig onderkennen en signaleren van en reageren op ontwikkelingen in landen of regio's die een potentiële dreiging ten aanzien van de nationale veiligheid vormen (early warning, quick response).

De onderwerpen van onderzoek zijn aangewezen om inlichtingen te verzamelen die de Nederlandse regering in staat stellen bij het bepalen van standpunten over het buitenlands beleid en bij het voeren van internationale onderhandelingen, te beschikken over de informatie die via andere kanalen niet of moeilijk te verkrijgen is. Het gaat hier om het inwinnen van ontbrekende maar met het oog op de nationale veiligheid van belang zijnde gegevens. De activiteiten van de AIVD of MIVD zijn complementair aan de bestaande taken van het ministerie van Buitenlandse Zaken.

Aandachtsgebieden onder de B-taak

Het aanwijzen van vertrouwensfunctie en het verrichten van veiligheidsonderzoeken naar personen die een vertrouwensfunctie (gaan) vervullen op grond van de Wet veiligheidsonderzoeken (Wvo).

Aandachtsgebieden onder de C-taak

De AIVD informeert in het kader van de C-taak belangendragers over niet direct zichtbare dreigingen zodat deze eigenstandig de noodzakelijke maatregelen treft. In uitzonderlijke gevallen wordt de afnemer niet alleen over de dreiging, maar ook over het door de AIVD geconstateerde risico geïnformeerd. Het betreft afnemers die onderdeel uitmaken van de overheidsdienst en van het bedrijfsleven en die van vitaal belang zijn voor de instandhouding van het maatschappelijk leven. Dit informeren gebeurt met een dreigingsmelding, dreigingsinschatting of dreigingsanalyse.

Aandachtsgebieden onder de E-taak

Het ten behoeve van het Stelsel Bewaken en Beveiligen leveren van dreigingsinformatie en risicoanalyses met betrekking tot het bewaken en beveiligen van personen (bijvoorbeeld politici en leden van het Koninklijk Huis), objecten (bijvoorbeeld het Binnenhof en internationale organisaties) en diensten (bijvoorbeeld burgerluchtvaart).

Nationaal Bureau voor Verbindingsbeveiliging (NBV)

Het NBV als onderdeel van de AIVD bevordert de beveiliging van bijzondere informatie door gekeurde en zelf ontwikkelde beveiligingsproducten beschikbaar te stellen, door hulp te verlenen aan organisaties bij de implementatie daarvan, door bijdragen te leveren aan beleid en regelgeving op dit gebied en door advies over informatiebeveiliging te geven.

5 Samenwerking algemeen

Op al zijn aandachtsgebieden werkt de AIVD samen met andere organisaties, zowel nationaal als internationaal. De AIVD ziet het als zijn taak op basis van zijn eigen geheime onderzoek andere organisaties aan te zetten tot handelen. Op het terrein van terrorismebestrijding informeert en adviseert de AIVD bestuurders en beleidsmakers, waaronder de NCTb. De AIVD stelt de NCTb daarmee in staat om op basis van deze informatie beleid te ontwikkelen of maatregelen te nemen op het terrein van terrorismebestrijding. De AIVD verschaft de NCTb tevens informatie in het kader van het stelsel Bewaken en Beveiligen en de beveiliging van de burgerluchtvaart. Als het gaat om de burgerluchtvaart wordt ook samengewerkt bij het aanwijzen van vertrouwensfuncties en het uitvoeren van veiligheidsonderzoeken. Op basis van zijn onderzoek naar andere landen verstrekt de AIVD politieke inlichtingen aan onder meer het ministerie van Buitenlandse Zaken. Door het delen van politieke inlichtingen ondersteunt de dienst het ministerie van Buitenlandse Zaken bij het bepalen van standpunten op het vlak van het buitenlands beleid en bij het voeren van internationaal overleg. De AIVD en de MIVD stemmen waar nodig de inlichtingenactiviteiten met elkaar af. Op enkele specifieke onderwerpen zijn de AIVD en MIVD samenwerkingsverbanden aangegaan. Er is een gezamenlijke unit die zich richt op contra-proliferatie en een gezamenlijke unit die ontwikkelingen in het Caribisch gebied onderzoekt.

De AIVD is actief betrokken bij de nationale standpuntbepaling op de voor de dienst relevante EU-onderwerpen in alle fasen van het EU-onderhandelingsproces voor nieuwe Europese wet- en regelgeving en conclusies. Op voor de dienst relevante thema's wordt immers steeds meer op Europees niveau besproken, zoals privacybescherming, dataprotectie en reisbewegingen en terrorisme. Verder wordt door de AIVD op diverse terreinen intensief samengewerkt met Justitie (zie paragraaf 6), politie en het lokale bestuur (zie paragraaf 7) en in internationaal verband (zie paragraaf 8).

6 Samenwerking met het Openbaar Ministerie

De AIVD stemt intensief af met het Openbaar Ministerie (OM). Wanneer de AIVD in zijn taakuitoefening stuit op strafbare feiten, kan de AIVD daarover een ambtsbericht uitbrengen aan het OM. In onderzoeken naar bijvoorbeeld terroristische misdrijven of dierenrechtenactivisme kan het aanlopen tegen bedreigingen voor de nationale veiligheid. Dat maakt een goede afstemming tussen OM en AIVD noodzakelijk. In die afstemmingsoverleggen is er aandacht voor het wezenlijke verschil tussen enerzijds inlichtingenwerk en anderzijds (strafrechtelijke) opsporing en vervolging, bijvoorbeeld in focus, in werkwijze en in transparantie. Inlichtingenbelangen en opsporingsbelangen kunnen elkaar bijten. Alle betrokkenen onderkennen het belang en de plicht om inlichtingenwerk en opsporing/vervolging strikt gescheiden te houden. In recente jurisprudentie is dit nog eens meerdere malen benadrukt.

7 Lokaal bestuur en regionale politiekorpsen

Mede naar aanleiding van de aanbevelingen van de Commissie Bestuurlijke Evaluatie AIVD (commissie-Havermans) van eind 2004 is de informatie-uitwisseling tussen de AIVD en het lokaal bestuur sterk geïntensiveerd. In 2005 heeft de Werkgroep Gegevensverstrekking lokaal bestuur/burgemeesters (de werkgroep-Holtslag) onderzoek gedaan naar en aanbevelingen gedaan voor het verbeteren van de gegevensverstrekking aan het lokale bestuur in het algemeen en de burgemeesters in het bijzonder. Kern van de aanbevelingen is dat de landelijke diensten de hen ter beschikking staande informatie die burgemeesters nodig hebben om adequaat invulling te kunnen geven aan hun verantwoordelijkheden, actief en tijdig verstrekken en dat andersom het lokale bestuur relevante gegevens zal delen met de landelijk diensten.

De AIVD heeft de afgelopen jaren sterk geïnvesteerd in de informatieverstrekking aan het lokaal bestuur. Doel daarbij is zich te positioneren als een partner en adviseur van het lokaal bestuur. Dit kan vooral vormgegeven worden door een goede doorloop van AIVD-informatie in de lokale beleidsvorming te realiseren en een goede informatie-uitwisseling met het gemeentelijk niveau. Zo voert het hoofd van de AIVD ieder jaar gesprekken met de G4, worden regionaal colleges en burgemeesters bezocht om over specifieke onderwerpen te praten en wordt actuele informatie (via de RID's) gedeeld met de burgemeesters. Een voorbeeld van informatiedeling betreft de brief die de AIVD in de aanloop naar de gemeenteraadsverkiezing aan alle burgemeesters heeft verzonden om hen zo te attenderen op de oneigenlijke middelen en valse voorwendselen van AFA, die zij gebruikt om zijn doelen te realiseren en waar een gemeente mee te maken kan krijgen.

De afstemming met de politie is intensief. Voor een belangrijk deel loopt dit via de Regionale Inlichtingendiensten (RID's) bij de regionale politiekorpsen, die voor een deel onder verantwoordelijkheid van de minister van BZK en overeenkomstig de aanwijzingen van het hoofd van de AIVD werkzaamheden verrichten ten behoeve van de AIVD. In het kader van die samenwerking zijn bij de AIVD maandelijks chef RID-bijeenkomsten. De RID's vormen ook het eerste aanspreekpunt voor het lokaal bestuur. Daarnaast is er rechtstreekse informatieverstrekking aan de korpsbeheerders (onder andere via het Korpsbeheerdersberaad) en aan de korpschefs (onder andere via de Raad van Korpschefs).

8 Samenwerking Internationaal

Het is voor de AIVD van belang om met diensten te kunnen samenwerken die, vanwege hun ligging of hun kennispositie, over unieke informatie beschikken. Ook kan het noodzakelijk zijn om, teneinde operaties te beschermen of te ondersteunen, een beroep op collegadiensten te doen. Daarnaast zijn zij belangrijke partners als het gaat om het aanbieden van op de inlichtingentaak toegesneden operationele opleidingen. De AIVD onderhoudt relaties met circa 180 collegadiensten, variërend van protocollaire contacten tot intensieve (operationele) samenwerking.

In internationaal verband neemt de AIVD deel aan verschillende fora waarin informatie wordt uitgewisseld en afspraken worden gemaakt over samenwerking op de aandachtsterreinen van inlichtingen- en veiligheidsdiensten, waaronder terrorisme, spionage, proliferatie en onderzoek op het internet.

De contacten van de AIVD met de instellingen van de Europese Unie zijn erop gericht de belangen van inlichtingen- en veiligheidsdiensten te behartigen, maar vooral ook om informatie te verstrekken ten behoeve van beleidsvorming in de veiligheidshoek. Dat laatste geschiedt veelal via het Joint Situation Center (SitCen) binnen het Raadssecretariaat. De AIVD levert bijdragen voor analyses van het SitCen op velerlei gebieden, van achtergronden van politieke ontwikkelingen in bepaalde landen tot analyses over modus operandi van terroristen en bijdragen voor dreigingsinschattingen. De SitCen-analyses worden gebruikt in verscheidene fora in Brussel, met name in de Political and Security Committee (PSC), het Comité Terrorisme (COTER) en de Working Group on Terrorism (WGT).

F. Algemene Bestuursdienst (ABD)

Mr. J.W. (Jan Willem) Weck
Directeur-generaal voor de
Algemene Bestuursdienst

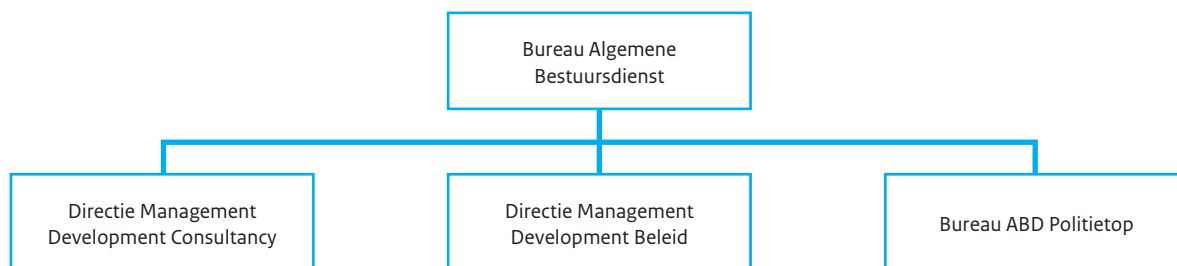
Drs. J. (Judith) Meulenbrug
Directeur Management Development
Consultancy, tevens plaatsvervangend
directeur-generaal Algemene Bestuursdienst

1 Algemene introductie

Een belangrijke voorwaarde voor een kleine en flexibele overheid is de inzet van kwalitatief hoogwaardig personeel en management in het bijzonder. Om die reden zal er blijvend geïnvesteerd worden in de ontwikkeling van leidinggevenden, in strategische vacaturevulling en in diversiteit. Daarnaast is de inzet van flexibele pools belangrijk en intensivering van het uitstroombesluit om voor een goede door- en instroom van nieuwe talenten te zorgen.

De Algemene Bestuursdienst is in 1995 opgericht. Een eerste stap naar een Nederlandse ‘civil service’ – een groep topambtenaren in dienst van het Rijk die de kwaliteit, professionaliteit en integriteit van de publieke dienst in samenspraak met het kabinet moet waarborgen. De Algemene Bestuursdienst bestaat uit alle managers bij het Rijk met integrale eindverantwoordelijkheid over mensen en middelen in de schalen 15 tot en met 19. Bureau Algemene Bestuursdienst (Bureau ABD) ondersteunt de ABD op het terrein van werving, selectie en ontwikkeling en is daarmee het management development bureau van het Rijk.

Het Bureau ABD bestaat uit twee directies, de directie Management Development Consultancy en de directie Management Development Beleid, alsmede een eenheid in oprichting, het Bureau ABD Politietop.

Directie Management Development Consultancy (MDC)

De directie Management Development Consultancy houdt zich bezig met werving en selectie en individuele ontwikkelactiviteiten voor managers binnen het Rijk.

Directeur: Drs. J. (Judith) Meulenbrug.

Directie Management Development Beleid (MDB)

De directie Management Development Beleid zorgt dat er een goede infrastructuur staat die waarborgt dat het Rijk nu en in de toekomst over goed gemotiveerd en hooggekwalificeerd management beschikt. Deze directie legt zich toe op alle management development activiteiten op systeem- en groepsniveau. Ook zijn de diversiteitsprogramma's bij MDB ondergebracht.

Directeur: R.C.E.H. (Renata) van Tilburg.

Bureau ABD Politietop

Bureau ABD Politietop houdt zich bezig met het selecteren, ontwikkelen en begeleiden van talentvolle leidinggeven- den bij de politie.

Kwartiermaker: Drs. S.M. (Sylvie) Maier.

2 Politiek-bestuurlijk relevante onderwerpen van Bureau ABD

De meest zichtbare politiek-bestuurlijke verantwoordelijkheden van de minister van BZK ten aanzien van de Algemene Bestuursdienst zijn op het gebied van benoeming, ontslag en beloning. Hierin zijn drie doelgroepen te onderscheiden:

- de Algemene Bestuursdienst (excl. TMG)
- de ABD-Topmanagementgroep (TMG)
- de Politietop

Een volledig overzicht van alle onderwerpen die bij Bureau ABD behandeld worden treft u aan in deel IV, onderdeel C (Dossiers ABD).

2.1 De Algemene Bestuursdienst

Inleiding

De Algemene Bestuursdienst exclusief de ABD-Topmanagementgroep bestaat uit alle managers bij het Rijk met integrale eindverantwoordelijkheid over mensen en middelen in de schalen 15 tot en met 18. Het gaat hier om circa 650 managers.

Het werving-, selectie- en benoemingsysteem is ontwikkeld om te zorgen dat het ministerie beslissingen kan nemen op basis van kwaliteit. Geschiktheid voor de functie is het hoofdcriterium. De politieke achtergrond van een kandidaat speelt als selectiecriteria geen enkele rol.

Uitgangspunten van het selectieproces zijn:

- de selectie gebeurt op basis van vooraf vastgestelde en bekendgemaakte kwaliteitscriteria; politieke benoemingen zijn niet aan de orde;
- een open systeem: vacatures worden breed gepubliceerd en staan open voor kandidaten met diverse achtergronden.

Verantwoordelijkheden minister BZK

De vakministers zijn leidend en verantwoordelijk voor de vacaturevulling op hun ministeries. Afstemming met de minister van BZK is wel vereist in verband met het ABD-lidmaatschap. Elk benoemingsbesluit dient langs de minister van BZK te gaan.

Aandachtspunten

Bij het vervullen van vacatures richt Bureau ABD zich niet alleen op ABD-managers maar ook op mensen van buiten de ABD. Bij het vervullen van ABD-vacatures is het streven om kandidaten uit verschillende richtingen te werven. Er wordt gestreefd naar ongeveer 10% procent van buiten het Rijk, 30% procent doorstroom vanuit het Rijk en 60% procent binnen de ABD.

Het te lang bekleden van een functie kan ongemerkt leiden tot verstarring. De andere kant is dat een te kort verblijf op een functie nadelig is voor de organisatie en de continuïteit van kennis. Daarom is het streven dat ABD-managers rond het vijfde tot zevende jaar wisselen van functie. Uiteraard is de optimale termijn sterk door de specifieke situatie bepaald.

2.2 De ABD-Topmanagementgroep (TMG)

Inleiding

Sinds april 2006 zijn alle leden van de Topmanagementgroep (secretarissen-generaal, directeuren-generaal, inspecteurs-generaal en enkele daarmee gelijkgestelde functies) in dienst bij het ministerie van BZK. Het gaat om circa 65 personen, die allen zijn bezoldigd in schaal 19 van het Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren (BBRA).

Voor deze groep functionarissen geldt een strikte procedure voor benoeming. Zij zijn in vaste dienst van het ministerie van BZK en worden telkens voor een periode van maximaal 7 jaar benoemd op functies bij de ministeries. Functiewisseling na een termijn van 5 jaar is het streven.

Verantwoordelijkheden minister BZK

De minister van BZK heeft een centrale rol in het benoemingsproces van de Topmanagementgroep (TMG). De directeur-generaal voor de Algemene Bestuursdienst is namens de minister van BZK verantwoordelijk voor de uitvoering van de procedurestappen en voor alle rechtspositionele en arbeidsvoorwaardelijke aspecten ten aanzien van TMG-leden. De minister van BZK wordt op de hoogte gehouden over de (voor)selectie van kandidaten en is eindverantwoordelijk voor de aanstelling en arbeidsvoorwaarden. Voor de inhoudelijke aspecten van de functie is en blijft de vakminister verantwoordelijk. In afstemming met de vakminister draagt de minister van BZK de uiteindelijke kandidaat voor in de ministerraad. Dat geldt ook voor een verzoek om verlenging of voortijdige beëindiging van een benoemingsperiode.

Benoeming van leden van de TMG in een functie is tijdelijk voor een maximale periode van zeven jaar. In bepaalde gevallen is verlenging van die termijn mogelijk. Hiervoor geldt wel het doorlopen van de benoemingsprocedure (inclusief besluitvorming in de ministerraad).

Op voorstel van en in overleg met het vakministerie beslist de minister van BZK over de arbeidsvoorwaarden en beloningen van TMG-leden.

Eens per kwartaal overlegt de minister van BZK met de minister-president en de vice-minister-president(en) in aanwezigheid van de DGABD over de stand van zaken van vacatures in de topmanagementgroep (TMG-Monitor-overleg).

Aandachtspunten

Relevant in de uitvoering van de werkgeverstaak voor de TMG zijn de kabinetsstandpunten van het voorgaande kabinet over de beloningsstructuur voor de ambtelijke en politieke top. Met de in 2006 aangenomen Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens (Wopt) is de transparantie over topinkomens in de publieke sector vergroot. Is het totaal aan beloning van een functionaris in de (semi-)publieke sector hoger dan de Wopt-norm, dan is publicatie wettelijk verplicht. De Wopt zal opgaan in de Wet Normering uit publieke middelen bekostigde bezoldiging topfunctionarissen (WNT). Deze wet ligt thans voor advies voor bij de Raad van State. De wet beoogt onder meer om door het stellen van een maximum salarishoogte topbeloningen in de publieke en semi-publieke sector in te kaderen. Het normbedrag is in het wetsontwerp gesteld op € 187.340 voor 2010 en komt overeen met 130% van het huidige ministersalaris. Voor de leden van de TMG geldt dat de bezoldiging niet hoger mag zijn dan dit normbedrag. Sinds de introductie van het werkgeverschap is dit voor alle TMG-leden feitelijk het geval.

De beoordeling en het beloningsvoorstel worden door het vakministerie opgesteld waarna de (variabele) beloning voor de Topmanagementgroep wordt uitbetaald door Bureau ABD bij het ministerie van BZK. Bureau ABD toetst het voorstel van elk ministerie aan een aantal kaders waaronder de hierboven genoemde norm. Hierbij wordt gebruik gemaakt van een ontwerp-beloningstelsel voor de TMG. Dit nieuwe stelsel TMG kan nog niet volledig ingevoerd worden, omdat dit gekoppeld is aan de politieke besluitvorming in de Tweede Kamer over de WNT.

In afwachting van de afronding van de WNT stelt de minister van BZK jaarlijks een beloningskader vast voor de TMG, daarbij oog houdend op de huidige rechtspositie en op het ontwerp-beloningstelsel dat na afronding van de WNT kan worden ingevoerd.

2.3 De Politietop

Inleiding

In 2009 hebben de minister van BZK en het Korpsbeheerdersberaad besloten het Bureau Landelijk Management Development Politie en Brandweer (destijds onderdeel van DGV) te splitsen. Landelijk Management Development Politie is sinds maart 2010 organisatorisch ondergebracht bij het Bureau Algemene Bestuursdienst en gaat verder onder de naam Bureau ABD Politietop. Bureau ABD Politietop houdt zich bezig met het selecteren, ontwikkelen en begeleiden van talentvolle leidinggevenden bij de politie. Leidinggevenden in schaal 13 of hoger kunnen worden toegelaten tot de Politietop.

Verder is door het Korpsbeheerdersberaad nog het volgende besloten:

- Bureau ABD Politietop is verantwoordelijk voor het landelijke MD-beleid én voor de aansluiting tussen landelijk en regionaal beleid.
- Bureau ABD Politietop zal bij benoemingen van de leden van de korpsleiding vooraf de arbeidsvoorwaarden toetsen. Hetzelfde geldt bij ontslagregelingen en bij tussentijdse wijziging van de arbeidsvoorwaarden.
- Het MD-beleid wordt voorbereid (voor besluitvorming in het Korpsbeheerdersberaad) door een nieuwe commissie: de Commissie MD Politietop.

Verantwoordelijkheden minister BZK

De overdracht van taken van Bureau Landelijke Management Development Politie naar Bureau ABD, en de afspraken die gemaakt zijn tussen de minister van BZK en het Korpsbeheerdersberaad betekent voor de minister van BZK dat hij/zij:

- verantwoordelijk is voor het management development (inclusief het stellen van kwaliteitseisen) en het benoemenbeleid voor de topgroep (kroonbenoemden) van de Nederlandse politie; het aantal kroonbenoemden is circa 150;
- verantwoordelijk is bij kroonbenoemingen voor de voordracht aan de koningin. Hierin zijn de minister van Justitie en het OM medeverantwoordelijk;
- verantwoordelijk is voor het toetsen en monitoren van de arbeidsvoorwaarden van de korpsleiding bij benoeming, tussentijdse wijzigingen van de arbeidsvoorwaarden en bij ontslag. De korpsleiding betreft de korpschef, plaatsvervangend korpschef en het 3de lid van de korpsleiding; het gaat hier om circa 60 personen.

H. Dienst Concernstaf en Bedrijfsvoering

Mr. drs. N.C. (Nicole) Stolk
Hoofddirecteur DCB

Drs. H.Æ. (Harry) Medema
Directeur FEZ, tevens
plv. Hoofddirecteur DCB

1 Algemene Introductie

De Dienst Concernstaf en Bedrijfsvoering (DCB) ondersteunt de politieke en ambtelijke leiding bij de sturing en het beheer van het ministerie.

DCB levert de dienstverlening op het terrein van financiën en control, communicatie, wetgeving en andere juridische zaken, kennisontwikkeling, internationale zaken, personeel, organisatieontwikkeling, bestuursondersteuning en bedrijfsvoering.

DCB bestaat uit zes directies. Daarnaast vallen de secretariaten van de Kiesraad, de Raad voor het openbaar bestuur (Rob) en de Raad voor de financiële verhoudingen (Rfv) beheersmatig onder DCB. De raden zelf zijn onafhankelijk. De projectdirectie Nieuwbouw Justitie en BZK (PNJB) is een gezamenlijk project van deze ministeries. Beheersmatig valt deze directie onder DCB.

Voor de directies Constitutionele Zaken en Wetgeving en Financieel Economische Zaken volgt een uitgebreidere beschrijving vanwege de politiek-bestuurlijke relevantie.

Aan het hoofd van DCB staat hoofddirecteur Nicole Stolk.

Dienst Concernstaf en Bedrijfsvoering

Directie Bestuursondersteuning

Directie Communicatie

Directie Constitutionele Zaken en Wetgeving

Directie Financieel-Economische Zaken, tevens plaatsvervanger van de Hoofddirecteur DCB

Directie Personeel, Regie, ICT en Organisatie

Directie Kennisontwikkeling voor Openbaar Bestuur en Veiligheid

Secretariaat Raad voor Openbaar Bestuur/Raad voor Financiële Verhoudingen

Secretariaat Kiesraad

Projectdirectie Nieuwbouw Justitie en BZK

1.1 Directie Bestuursondersteuning

Ing. M.F. (Martijn) Wolthuis MPA

Waarnemend Directeur Bestuursondersteuning

De directie Bestuursondersteuning (BO) heeft de verantwoordelijkheid voor de gehele bestuursondersteuning van het ministerie en is eigenaar van de daarbij horende processen, zoals de advisering (rijks)ministerraad en onderraden en stukkenstroom bewindspersonen. Zij verzorgt de persoonlijke ondersteuning van bewindspersonen en Secretaris-generaal (SG). Hieronder valt ook de ondersteuning op internationale zaken en ondersteuning op de realisatie van de BZK-beleidsprioriteiten via de uitvoering van projecten en programma's.

De directie BO bestaat uit:

- het cluster Bestuurszaken;
- de beveiligingsambtenaar (BVA);
- de afdeling internationale zaken (IZ);
- de projectenpool.

1.2 Directie Constitutionele Zaken en Wetgeving

Mr. H.P. (Harke) Heida

Directeur Constitutionele Zaken en Wetgeving

De directie Constitutionele Zaken en Wetgeving (CZW) is de centrale juridische directie voor het ministerie. De directie behandelt vraagstukken die de kern van de democratische rechtsstaat raken en in relatie staan tot Statuut, Grondwet en relevante Europese en Internationale verdragen. Centrale elementen hierbij zijn staatsrechtelijke vraagstukken en de grondrechten. Daarnaast is de directie verantwoordelijk voor het voorbereiden en beheren van alle wet- en regelgeving van BZK, behalve die van de AIVD. Verder verleent zij bijstand en advies over juridische vragen waar het ministerie als organisatie en als onderdeel van de rechtspersoon de Staat mee wordt geconfronteerd.

Inhoudelijk rapporteert de directie CZW aan de SG.

Onder punt 2. zijn politiek-bestuurlijk relevante onderwerpen van de directie CZW opgenomen.

1.3 Directie Financieel-Economische Zaken

Drs. H.A. (Harry) Medema

Directeur Financieel-Economische Zaken,
tevens plv. Hoofddirecteur DCB

De directie FEZ behartigt de financiële belangen van BZK in interdepartementaal verband, onder ander in het overleg met het ministerie van Financiën. Vooral in tijden van budgettaire krapte raakt deze taak regelmatig de politiek-bestuurlijk relevante onderwerpen.

Als concerncontroller van BZK is FEZ verantwoordelijk voor een goede organisatie en uitvoering van de financieel-economische functie en de financiële informatievoorziening. De directie FEZ ondersteunt de managers bij BZK in het waarmaken van hun integrale verantwoordelijkheid. FEZ is echter ook concerncontroller van BZK en heeft dus niet alleen de rol van ondersteuner en adviseur, maar ook die van toetsers. Om de adviesrol goed te kunnen vervullen, heeft de directeur FEZ toegang tot de Bestuursraad (standing invitation). Ook zit hij bij de wekelijkse ministerstaf.

De taken van FEZ zijn wettelijk verankerd. Die taken zijn globaal:

- het opstellen en coördineren van de begroting;
- het toezien op de uitvoering van de begroting, zowel ten aanzien van de rechtmatigheid en doelmatigheid van de bestedingen als ten aanzien van de begrotingsbeheersing;
- het bijhouden van de centrale financiële administratie en toezien op de decentrale administraties en administratieve organisatie;
- het bevorderen van moderne begrotingstechnieken en beleidsevaluatie.

Inhoudelijk rapporteert de directie FEZ aan de SG.

Onder punt III. wordt een uitgebreide beschrijving gegeven van de taken van FEZ.

1.4 Directie Communicatie

Drs. L.H.C. (Loek) Caubo

Waarnemend directeur Communicatie

De directie Communicatie is verantwoordelijk voor het adviseren over en het verzorgen van de interne en externe communicatie van BZK. De directie staat voor professionele woordvoering en berichtgeving naar buiten en ondersteunt de organisatie door het verzorgen van interne communicatie. De directie verzorgt tevens de (protocollaire) begeleiding van externe optredens en het voorbereiden van speeches.

De directie stelt in- en externe informatie beschikbaar via onder andere internet, intranet en webtelevisie.

1.5 Directie Personeel, Regie, ICT en Organisatie

W. (Wendy) Sutherland

Directeur Personeel, Regie, ICT en Organisatie

De directie Personeel, Regie, ICT en Organisatie (PRIO) ondersteunt de BZK organisatie met diensten op het terrein van Personeel, Organisatie, ICT en Facilitaire zaken.

De kerntaken van deze directie zijn:

- het tot stand brengen en implementeren van (rijksbreed) beleid voor het BZK ten aanzien van HRM, organisatieontwikkeling, ICT en Facility management;
- advies aan het management met betrekking tot HRM-zaken, verandertrajecten, organisatieontwikkeling, juridische zaken en ict-ontwikkelingen;
- het voeren van de regie op de uitgeplaatste dienstverlening;
- het ontwikkelen en innoveren van het informatievoorzieningsbeleid.

1.6 Directie Kennisontwikkeling voor openbaar bestuur en veiligheid

Dr. G.J. (Gerard) van den Broek

Directeur Kennisontwikkeling voor openbaar bestuur en veiligheid (KOV)

De directie Kennisontwikkeling voor Openbaar bestuur en Veiligheid (KOV) richt zich op het strategische kennisbeheer en de onderzoeksprogrammering van BZK. Daarnaast levert de directie een bijdrage aan de kennisinfrastructuur en -cultuur binnen BZK. De directie KOV rapporteert inhoudelijk aan de SG.

De kerntaken ⁴⁾ van deze directie zijn:

- Zorgdragen voor het ontsluiten van aanwezige kennis en het invullen van kennislacunes door onderzoeks-/ kennisprogrammering;
- Zorg dragen dat het beleid meer evidence based kan zijn en realiseren van meer gezag en invloed in de kennisomgeving (wetenschappelijk profiel);

⁴⁾ Conform directiebesluit.

- Signaleren en agenderen van nieuwe strategische thema's, zowel voor de beleidsvorming als voor de ondersteuning van de bewindslieden en de ambtelijke leiding (strategische oriëntatie);
- Genereren van de kennis- en onderzoeksbehoefte, zowel centraal als decentraal (bij de DG'en), het beoordelen, afwegen en maken van een selectie in deze kennis- en onderzoeksvragen, het uitzetten van het onderzoek en het (mede)begeleiden van de onderzoeken en de begeleiding van de beleidsimplementatie.

1.7 Secretariaat Raad voor het openbaar bestuur en Raad voor de financiële verhoudingen

Dr. C.J.M. (Kees) Breed
Secretaris Rob/Rfv

De Raad voor het openbaar bestuur (Rob) is een onafhankelijk (wettelijk) adviesorgaan.

De Rob adviseert regering en Staten-Generaal over de inrichting en het functioneren van de overheid met het oog op het vergroten van haar doeltreffendheid en doelmatigheid en met bijzondere aandacht voor de uitgangspunten van de democratische rechtsstaat. De Raad bestaat uit tien onafhankelijke leden die benoemd zijn op grond van hun deskundigheid en hun maatschappelijke ervaring en kennis.

De Raad voor de financiële verhoudingen (Rfv) wil door middel van doelgerichte advisering een bijdrage leveren aan de kwaliteit van de financiële verhoudingen tussen het Rijk enerzijds en de andere overheden anderzijds. Uitgangspunten daarbij zijn dat de financiële verhouding moet bijdragen aan een effectieve en efficiënte overheid en dat de beleids- en bestedingsvrijheid van de andere overheden zo veel mogelijk worden gewaarborgd.

Het gemeenschappelijke secretariaat heeft tot taak de beide raden inhoudelijk en administratief te ondersteunen bij hun advisering.

1.8 Secretariaat van de Kiesraad

Mr. M. (Melle) Bakker
Secretaris-directeur Kiesraad

De Kiesraad is centraal stembureau voor de verkiezingen van de Tweede en Eerste Kamer en het Europees Parlement. Dat houdt onder andere in dat de Raad de verkiezingsuitslagen officieel vaststelt en dat politieke partijen een aanduiding bij de Raad kunnen laten registreren. Daarnaast is de Kiesraad een adviescollege van de regering en het parlement op het gebied van kiesrecht en verkiezingen.

1.9 Projectdirectie Nieuwbouw Justitie en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Ing. L. (Louw) van Sinderen
Directeur Nieuwbouw Justitie en BZK

De ministeries van Justitie en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties worden eind 2012/begin 2013 gehuisvest in een nieuw, gezamenlijk pand in het Wijnhavenkwartier. De bouw hiervan is begin 2008 gestart.

2 Politiek-bestuurlijk relevante onderwerpen van CZW

Er is een selectie gemaakt van enkele actuele en politiek-bestuurlijk gevoelige onderwerpen. De volgende actuele onderwerpen worden hier nader behandeld:

- 2.1 Staatscommissie grondwet
- 2.2 Algemene wet gelijke behandeling
- 2.3 Richtlijn gelijke behandeling buiten arbeid
- 2.4 Staat van de grondrechten
- 2.5 Uitspraak Hoge Raad betreffende SGP
- 2.6 Grondwetswijzigingen:
 - 2.6.1 eerste lezing Nederlandse taal
 - 2.6.2 eerste Lezing BES
 - 2.6.3 tweede lezing constitutionele toetsing
- 2.7 Staatsrecht in bedrijf

Hierna wordt een en ander nader uitgewerkt.

2.1 Staatscommissie Grondwet

Inleiding

Ter uitvoering van zijn coalitieakkoord heeft het vorige kabinet op 9 juli 2009 de staatscommissie Grondwet ingesteld. Zij staat onder voorzitterschap van prof. mw. W. Thomassen (lid van de Hoge Raad) en wordt ondersteund door een ambtelijk secretariaat.

Volgens artikel 2 van het instellingsbesluit heeft deze staatscommissie tot taak de regering te adviseren over de noodzaak tot wijziging van de Grondwet in verband met de hierna volgende onderwerpen:

- a. de toegankelijkheid en de betekenis van de Grondwet voor burgers;
- b. de opneming van een preambule, waarin begrepen een concreet tekstvoorstel, tenzij de staatscommissie zou willen adviseren hiertoe niet over te gaan;
- c. de verhouding tussen de opgenomen grondrechten en de uit internationale verdragen voortvloeiende rechten, zoals het recht op een eerlijke procesgang en het recht op leven;
- d. de grondrechten in het digitale tijdperk;
- e. de invloed van de internationale rechtsorde op de nationale rechtsorde;
- f. de verhouding tussen wezenlijke Nederlandse constitutionele waarden en besluiten van volkenrechtelijke organisaties of verdragsbepalingen;
- g. de beperkingsystematiek van grondrechten.

De opdrachtverlening aan de staatscommissie is geplaatst in de sleutel van een versterking en betere toegankelijkheid van de Grondwet. Zowel in de aanloop naar als na de installatie van de staatscommissie is nog een aantal wensen vanuit de Tweede en Eerste Kamer per brief meegegeven aan de staatscommissie om zich daar eveneens over te buigen. De voorzitter van de staatscommissie heeft in 2010 tweemaal een prima verlopen voortgangsgesprek gehad met de ministers van BZK en van Justitie.

Stand van zaken

De staatscommissie zal haar advies aanbieden aan u en uw collega van Justitie op 11 november a.s. tijdens een bijeenkomst in Nieuwspoort om 16.00 uur.

Het kabinet zal een reactie op het advies van de Staatscommissie moeten voorbereiden. Aard en toon daarvan hangen uiteraard af van de samenstelling van het nieuwe kabinet. Feit is dat een aantal vraagstukken waarover de staatscommissie adviseert soms al jaren onderwerp zijn van debat tussen regering en parlement, zoals grondrechten in het digitale tijdperk.

Belangrijkste actoren naast BZK zijn Justitie en AZ (respectievelijk medeondertekenaar en eerste ondertekenaar van de Grondwet).

Aandachtspunten

Zowel de Eerste als de Tweede Kamer heeft via de regering de aandacht gevraagd van de Staatscommissie Grondwet voor een aantal specifieke onderwerpen.

De Eerste Kamer heeft er bij de regering erop aangedrongen alle stukken aangaande de staatscommissie ook rechtstreeks te willen ontvangen, en niet alleen in afschrift van stukken aan de Tweede Kamer.

Nadere besluitvorming

Ter voorbereiding van een kabinetsreactie op het advies zult u een nota ontvangen ten behoeve van een bespreking over het advies en insteek van het kabinet.

2.2 Algemene wet gelijke behandeling

Inleiding

Er lopen diverse trajecten rond de Algemene wet gelijke behandeling:

- het verwerken van de resultaten van de tweede evaluatie van de wet;
- twee inbreukprocedures van de Europese Commissie;
- de voorbereiding van een Integratiewetsvoorstel waarbij verschillende wetten in de Algemene wet gelijke behandeling worden opgenomen.

De Algemene wet gelijke behandeling moet elke vijf jaar geëvalueerd worden. Tijdens de afronding van de tweede evaluatie ontving Nederland een ingebrekestelling vanuit Europa. De Europese Commissie vond dat Nederland op vier punten een gelijkebehandelingsrichtlijn niet goed had geïmplementeerd. Besloten werd op een belangrijk punt, de zogenoemde enkele-feitconstructie⁵⁾, advies te vragen aan de Raad van State. Daarom werd het kabinetsstandpunt over de evaluatie in twee delen opgesplitst. Tegelijkertijd diende het kabinet het Definitiewetsvoorstel in om alvast tegemoet te komen aan twee zuiver tekstuele punten uit de ingebrekestelling. De Tweede Kamer vond dat alle trajecten in samenhang behandeld moesten worden en heeft daarom het Definitiewetsvoorstel aangehouden totdat het tweede deel van het kabinetsstandpunt was afgerond en er duidelijkheid geboden kon worden over de enkele-feitconstructie. De uitkomsten van het tweede deel van het kabinetsstandpunt worden deels meegenomen in de Integratiewet, het wetsvoorstel waarmee vier gelijkebehandelingswetten worden geïntegreerd in de Algemene wet gelijke behandeling. Ook controversiële punten, zoals de vervanging van de enkele-feitconstructie en de positie van kerkgenootschappen, komen in dit wetsvoorstel terug. Inmiddels heeft Nederland nog een ingebrekestelling gekregen vanwege de implementatie van een andere gelijkebehandelingsrichtlijn en is de Commissie Gelijke Behandeling gestart met de derde evaluatie van de Algemene wet gelijke behandeling.

Stand van zaken

In de ingebrekestellingen worden acht punten genoemd waarop Nederland tekort schiet. Het vorige kabinet heeft aangekondigd zeven van die acht punten in verschillende wetgevingstrajecten op te lossen en één punt - ten aanzien van de positie van kerkgenootschappen - niet over te nemen.

⁵⁾ De enkele-feitconstructie is het compromis uit 1993 in de Algemene wet gelijke behandeling waarmee de botsing is opgelost tussen de vrijheid van bijzondere scholen om hun grondslag uit te dragen en het recht van (bijvoorbeeld) homoseksuele leraren om gelijk behandeld te worden. Over de interpretatie van deze bepaling bestaat echter grote onenigheid.

Het Definitiewetsvoorstel is aangehouden, maar op 1 juli 2010 heeft de vaste commissie van BZK besloten in september een algemeen overleg te houden over de mogelijke voortzetting. Dit algemeen overleg is inmiddels uitgesteld tot 2 november. De Integratiewet is voor consultatie op internet gepubliceerd. De consultatie sluit binnenkort. De behandeling van het tweede kabinetstandpunt over de evaluatie, waarin het standpunt over de enkele-feitconstructie is opgenomen, is aangehouden en controversieel verklaard. D66-Kamerlid Van der Ham heeft aangekondigd een initiatiefwetsvoorstel te zullen indienen waarin hij de enkele-feitconstructie uit de Algemene wet gelijke behandeling schrapt. Betrokken ministeries: Justitie, SZW, OCW, WWI, VWS.

Aandachtspunten

- Spoedige afhandeling van het Definitiewetsvoorstel en het Integratiewetsvoorstel is nodig in verband met de inbreukprocedures.
- De Europese Commissie moet op de hoogte gesteld worden van alle vorderingen.

Nadere besluitvorming

Bij de voorbereiding van het algemeen overleg in september wordt u geïnformeerd over de details van de punten die genoemd zijn.

2.3 Richtlijn gelijke behandeling buiten arbeid

Inleiding

Op 2 juli 2008 heeft de Europese Commissie een voorstel voor een richtlijn gepresenteerd voor gelijke behandeling van personen op de gronden handicap, leeftijd, seksuele gerichtheid en godsdienst of overtuiging buiten de arbeidsmarkt. Dit betreft de terreinen onderwijs, sociale zekerheid en goederen en diensten. Deze richtlijn vormt een aanvulling op het bestaande communautaire rechtskader op het gebied van gelijke behandeling en kan gezien worden als een sluitstuk.

Stand van zaken

Het kabinet heeft in november 2009 een kabinetsstandpunt geformuleerd naar aanleiding van een impact assessment dat Nederland heeft laten uitvoeren. De inzet van het kabinetsstandpunt op de richtlijn wordt uitgedragen in Brussel.

Het voorstel voor de richtlijn ligt in de EU in de Sociale Raad. Uw collega van Sociale Zaken en Werkgelegenheid neemt normaal zitting in deze Raad. Om deze reden is het ministerie van SZW nauw betrokken bij de richtlijn. Naast SZW nemen ook BZ, OCW, VenW, VWS, EZ, Financiën en JUS zitting in een interdepartementale werkgroep over dit voorstel. Ook IPO en VNG worden betrokken in de voorbereidingen van de onderhandelingen.

Aandachtspunten

De doelstelling van het huidige kabinetsstandpunt:

- De werkingssfeer van de richtlijn dient helder en eenduidig te zijn zodat onduidelijkheid over de reikwijdte, financiële consequenties en rechtszekerheid wordt voorkomen.
- De richtlijn moet de bevoegdheidsverdeling tussen EU en lidstaten op terreinen zoals sociale zekerheid, onderwijs en gezondheidszorg, waar de EU slechts beperkte bevoegdheden heeft, volledig respecteren.
- Met betrekking tot de realisatie- en implementatietermijn dient de lidstaten de mogelijkheid geboden te worden dat zij een ingroeimodel kunnen hanteren voor de toegankelijkheidsverplichtingen in relatie tot de grond handicap. Verder moeten onnodige aanbodgestuurde generieke aanpassingen worden vermeden.

Nadere besluitvorming

Het mandaat voor de onderhandelingen is gebaseerd op het kabinetsstandpunt van 16 november 2009. Het nieuwe kabinet zal moeten overwegen of dit standpunt gehanteerd kan worden of dat er een nieuw kabinetsstandpunt geformuleerd zal worden.

Besluitvorming in de Sociale Raad over dit onderwerp is niet op korte termijn voorzien.

2.4 Staat van de Grondrechten-rapport

Inleiding

De mensenrechtencommissaris van de Raad van Europa heeft Nederland in 2009 aanbevolen om een 'nationaal actieplan mensenrechten' te ontwikkelen. Over of en hoe deze aanbeveling moet worden uitgevoerd heeft ambtelijk overleg plaatsgevonden tussen BZK, Justitie en BZ. Dit heeft geresulteerd in een voorstel te verkennen of het kabinet tweejaarlijks een inventariserende en informerende verslaglegging kan publiceren over genomen en geplande grondrechtenmaatregelen. Als werktitel werd 'Staat van de Grondrechten' voorgesteld. De minister van BZK heeft in februari 2010 haar akkoord gegeven op het verder verkennen van dit idee met een voorttrekkersrol hierbij voor BZK.

Stand van zaken

Op dit moment wordt, na vervolgoverleg met BZ en Justitie, door de BZK-afdelingen DGBK/Democratie en Burgerschap en CZW/Constitutionele Zaken een geannoteerde inhoudsopgave voorbereid voor een Staat van de Grondrechten-rapport.

Aandachtspunten

Medewerking van en afstemming met andere ministeries is essentieel.

Het moment van publicatie van een Staat van de Grondrechten-rapport moet mede worden gekozen in het licht van verschillende op Nederland rustende rapportageverplichtingen onder internationale mensenrechtenverdragen.

Nadere besluitvorming

Een concepttekst (inleiding, beschrijving van het juridisch kader, beschrijving van recente beleidsvoorstellen, onderwerpen voor thematische hoofdstukken) zal via de directeuren van CZW en DGBK aan de minister worden voorgelegd.

2.5 Uitspraak Hoge Raad betreffende SGP

Inleiding

Op 9 april 2010 deed de Hoge Raad der Nederlanden, onder veel media-aandacht, uitspraak in de SGP-zaak (Staatkundig Gereformeerde Partij). Het betreft een arrest in: a) de zaak van de Staat tegen Stichting Proefprocessenfonds Clara Wichmann e.a. en b) de zaak van de SGP tegen dezelfde Stichting e.a. In beide zaken gaat het om de vraag of de Staat onrechtmatig handelt door niet de maatregelen te nemen die het VN-Vrouwenverdrag, in het bijzonder artikel 7, aanhef en onder (a) en (c) daarvan, van de Staat vergt in relatie tot het zogenoemde vrouwenstandpunt van de SGP met betrekking tot het passief kiesrecht van vrouwen.

Volgens de Hoge Raad stelt de Staat zich ten onrechte op het standpunt dat hij heeft mogen afzien maatregelen te treffen tegen het niet toelaten door de SGP van vrouwen op de kandidatenlijsten voor de algemeen vertegenwoordigende organen. Volgens de Hoge Raad is het Hof dan ook terecht tot het oordeel gekomen dat 'de Staat gehouden is om maatregelen te nemen die er daadwerkelijk toe leiden dat de SGP het passief kiesrecht aan vrouwen toekent en dat de Staat daarbij een maatregel moet inzetten die effectief is en tegelijkertijd de minste inbreuk maakt op de grondrechten van de (leden van de) SGP'. Over de aard van de specifieke maatregelen die moeten worden getroffen laat de Hoge Raad zich niet expliciet uit. Hij acht zich bevoegd noch in staat de Staat bevelen daartoe te geven. In verband met deze kwestie is eerder een bestuursrechtelijke procedure door de SGP tegen de Staat gevoerd over het, ter uitvoerlegging van een rechterlijk vonnis in de voormelde civiele procedure, stopzetten van de subsidie aan de SGP over het jaar 2006. Op 5 december 2007 heeft de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State beslist dat de minister van BZK verplicht is aan de SGP die subsidie te verstrekken. Dat is sindsdien weer gebeurd.

Stand van zaken

Het kabinet bestudeert momenteel de uitspraak van de Hoge Raad. Om gevolg te geven aan de uitspraak komen verschillende meer of minder reële opties voor maatregelen in beeld, waaronder bijvoorbeeld een mogelijke wijziging van de Kieswet.

Deze rechtszaak en de te nemen maatregelen hebben naar hun aard betrekking op politieke partijen, in het bijzonder de SGP. Deze zaak en de reactie erop van het kabinet zal daarom naar verwachting leiden tot actieve aandacht vanuit de Tweede en Eerste Kamer.

Behalve BZK zijn betrokken Algemene Zaken, Justitie en, als mogelijke uitvoeringsbelanghebbende, de Kiesraad.

Aandachtspunten

Naleving van het arrest, met daarbij (dus) inachtneming van de grondrechten aan de zijde van SGP/politieke partijen. Aandacht ook voor de uitvoerbaarheid.

Nadere besluitvorming

De minister van BZK zal besluiten welke optie voor maatregelen de voorkeur geniet, en besluiten over het vervolgtraject en de communicatie erover richting de Tweede Kamer.

2.6 Grondwetswijzigingen

De volgende drie grondwetswijzigingen bevinden zich in eerste en tweede lezing:

- eerste lezing Nederlandse taal
- eerste lezing BES
- tweede lezing constitutionele toetsing

2.6.1 Opnemen van een bepaling over de Nederlandse taal in de Grondwet

Inleiding

In het coalitieakkoord van het kabinet-Balkenende IV is afgesproken dat de overheid het eenvoudig en zorgvuldig gebruik van het Nederlands als bestuurstaal en cultuur- en omgangstaal bevordert en het daartoe vastlegt in de Grondwet, onverminderd de wettelijke erkenning van de Friese taal.

Stand van zaken

Het wetsvoorstel tot wijziging van de Grondwet, strekkende tot het opnemen van een bepaling over de Nederlandse taal is door BZK opgesteld, in overleg met de ministeries van AZ, Justitie en OCW. Het Consultatief Orgaan Fries heeft advies uitgebracht over het wetsvoorstel.

Het wetsvoorstel is in februari 2010 voor advies aan de Raad van State voorgelegd. De Raad van State heeft op 5 augustus 2010 advies uitgebracht. Na besluitvorming in de ministerraad van 3 september 2010 is het wetsvoorstel, vergezeld van het nader rapport, ingediend bij de Tweede Kamer (Brief van de minister van BZK d.d. 9 september 2010, kenmerk 2010-0000589367).

Aandachtspunten

Het wetsvoorstel omvat vier onderdelen. In het eerste lid van het voorgestelde nieuwe artikel 23a van de Grondwet wordt het (ongeschreven) uitgangspunt verankerd dat de officiële taal van Nederland het Nederlands is. Het tweede lid geeft de overheid een inspanningsverplichting om het gebruik van het Nederlands te bevorderen. Die zorgplicht is geconcretiseerd in de tweede volzin: de overheid treft maatregelen ter bevordering van de beheersing van het Nederlands door iedereen die permanent of voor langere tijd in Nederland is. Het derde lid vestigt een subjectief recht: in het verkeer met de overheid heeft iedereen het recht om het Nederlands te gebruiken en omgekeerd in het Nederlands benaderd te worden. Hierop zijn wettelijke uitzonderingen mogelijk. Tot slot bepaalt het vierde lid dat de wet regels stelt over het gebruik van het Fries in het verkeer met de overheid. Dat creëert een grondwettelijke basis voor de bestaande wettelijke regelingen met betrekking tot het Fries.

De memorie van toelichting gaat ook in op de positie van de officiële talen op de BES-eilanden (Bonaire, Sint Eustatius en Saba), naast Nederlands ook Papiaments en Engels. De regering heeft overeenkomstig het advies van de Raad van State in de memorie van toelichting het voornemen geuit om in een voorstel tot wijziging van de Grondwet waarbij de positie van de BES-eilanden in de Grondwet wordt geregeld (zie 2.6.2 Grondwetswijziging in verband met staatkundige positie Bonaire, Sint Eustatius en Saba), een bepaling op te nemen inzake het Papiaments en het Engels. Daarbij denkt de regering aan een regelingsopdracht voor de wetgever voor het gebruik van het Papiaments en het Engels in het verkeer met de overheid, vergelijkbaar met het voorgestelde vierde lid voor het Fries.

Nadere besluitvorming

Schriftelijke en mondelinge behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer, alwaar het kabinet het wetsvoorstel zal verdedigen.

2.6.2 Grondwetswijziging in verband met staatkundige positie Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Inleiding

Bonaire, Sint Eustatius en Saba (ook wel genoemd de BES-eilanden) treden per 10-10-10 toe tot het staatsbestel van Nederland. Dit zal worden geregeld in het Statuut voor het Koninkrijk. Het Statuut is een hogere regeling dan onze Grondwet. Het Statuut regelt de verhouding tussen de landen van het Koninkrijk (nu Nederland, Nederlandse Antillen en Aruba; na 10-10-10 Nederland, Aruba, Curaçao en Sint Maarten). Het Statuut bepaalt niet de positie die de BES-eilanden binnen Nederland krijgen. Voorlopig hebben deze eilanden de status van openbaar lichaam op grond van artikel 134 Grondwet. Omdat deze bepaling onvoldoende waarborgen biedt voor deze 'bijzondere gemeenten' en ook slechts als tijdelijke basis kan fungeren, is een bijzondere basis in de Grondwet nodig. Het kabinet-Balkenende IV gaf er de voorkeur aan pas na de evaluatie van de staatkundige structuur over vijf à zes jaar een voorstel tot Grondwetswijziging in te dienen, omdat dan pas het gewenste eindmodel vaststaat. De Tweede Kamer dwong met een breed gesteunde motie-Remkes (TK 2009-2010, 32123 IV, nr. 12) echter een snellere indiening van een grondwetswijziging af. De ministerraad heeft op 25 juni 2010 een voorontwerp vastgesteld, dat eind juni met het oog op consultatie van de BES-eilanden en andere belangstellenden (zoals wetenschappers) openbaar is gemaakt.

De beoogde positie van de BES is die van een bijzondere vorm van lokaal bestuur, openbaar lichaam *sui generis*.

De BES-eilanden vallen niet onder een provincie. De meeste grondwettelijke bepalingen over gemeenten worden van overeenkomstige toepassing verklaard. Verder wordt bepaald dat de leden van de eilandsraden mogen deelnemen aan de verkiezing van de leden van de Eerste Kamer en wordt de bepaling over het kunnen stellen van afwijkende regels voor de BES-eilanden uit het Statuut in de Grondwet opgenomen.

Het voorstel is voorbereid door de staatssecretaris van BZK, omdat zij in het vorige kabinet verantwoordelijk was voor de BES-eilanden. De minister van BZK is verantwoordelijk voor de Grondwet en Statuut. In het kabinet-Balkenende-IV was de minister van Justitie verantwoordelijk voor de wijziging van het Statuut in verband met de staatkundige hervorming.

Stand van zaken

Een voorontwerp voor de wijziging van de Grondwet is op 28 juni 2010 gepubliceerd op internet voor openbare consultatie en is gelijktijdig aan de eilandsbesturen voorgelegd voor consultatie. Eind augustus lopen beide consultatietermijnen af.

Volgende stap is het verwerken van de reacties in een wetsvoorstel, dat via de ministerraad naar de Raad van State gaat voor advies.

Aandachtspunten

Zolang de wijziging van de Grondwet niet in werking is getreden, hebben de Nederlandse inwoners van de BES-eilanden geen invloed op de samenstelling van de Eerste Kamer. Het is – gezien het belang van het kiesrecht als grondrecht – zaak deze wijziging door te voeren.

De overige wijzigingen hebben minder haast. Omstreden is de bepaling dat er voor de BES-eilanden – gelet op de grote verschillen - andere regels kunnen worden gesteld dan voor het Europese deel van Nederland. Tegenstanders achten de bepaling in strijd met het gelijkheidsbeginsel.

Nadere besluitvorming

In september 2010 is geïnventariseerd wat de consultaties hebben opgeleverd. Een conceptwetsvoorstel zal u in oktober worden voorgelegd. Gestreefd wordt naar behandeling hiervan in de ministerraad in november. Aan de Tweede Kamer is bericht dat gestreefd wordt naar indiening van een voorstel eind 2010.

2.6.3 Constitutionele toetsing - tweede lezing initiatiefvoorstel-Halsema

Inleiding

In de Tweede Kamer is de tweede lezing aanhangig van de grondwetswijziging die het mogelijk moet maken dat de rechter wetten toetst aan de in de Nederlandse Grondwet opgenomen grondrechten. Het voorstel moet in beide Kamers worden aangenomen met ten minste tweederde meerderheid en vervolgens door de regering worden bekrachtigd, wil het van kracht worden.

Achtergrond

Sinds 1848 verbiedt de Grondwet de rechter om formele wetten (wetten die in de Kamers der Staten-Generaal zijn aangenomen en daarna door de regering zijn bekrachtigd) aan de Grondwet te toetsen. Idee is dat de wetgever die toetsing zelf al doet en dat het niet aan de rechter is om daarover anders te denken. Het gaat hier om een oude kwestie, waarbij ook de vraag een rol speelt welke rechter eventueel bevoegd zou worden om wetten aan de Grondwet te toetsen: alle rechters (gespreide toetsing) of alleen de hoogste rechter, of zelfs een speciaal in te stellen constitutioneel hof. Het voorstel van mevrouw Halsema gaat zelf uit van gespreide toetsing, maar schrijft dit niet voor.

Politiek krachtenveld

Tijdens de eerste lezing van deze grondwetswijziging bleken de standpunten zeer verdeeld. Het CDA was zowel in de Tweede als in de Eerste Kamer tegen (politiek primaat; vrees voor rechterlijk activisme). Binnen het CDA zijn ook wel voorstanders van toetsing te vinden, maar die zijn weer geen voorstander van gespreide toetsing. De VVD stemde in de Tweede Kamer voor, maar had liever een constitutioneel hof gezien en zag het voorstel als een tussenstap. Datzelfde gold voor de ChristenUnie. In de Eerste Kamer stemde de VVD tegen en de ChristenUnie voor. De PVV heeft zich er in de Tweede Kamer nog niet over uitgelaten (want zat destijds nog niet in de Kamer). De SGP is consequent tegenstander. Voorstanders van opheffing van het toetsingsverbod (en van gespreide toetsing) zijn vanouds D66 en GroenLinks. De SP is beducht voor uitholling van de rol van de wetgever, maar gaf het voorstel in beide Kamers toch het voordeel van de twijfel vanwege de winst voor de rechtsbescherming van burgers. Datzelfde geldt voor de PvdA, die het voorstel in de Eerste Kamer vooral leek te steunen omdat er toch nog een nieuwe ronde (de tweede lezing) zou komen.

Stand van zaken

De Tweede Kamer is nu aan zet. Het wachten is op het schriftelijke verslag van de vaste commissie voor BZK van de Kamer. De inbrengdatum voor het verslag is gepland op 14 oktober 2010.

De (schriftelijke) beantwoording van het Kamerverslag gebeurt door de indiener(s), in dit geval dus mevrouw Halsema. Het kabinet komt daaraan niet te pas bij een initiatiefwetsvoorstel.

Bij de daarop volgende mondelinge behandeling zullen waarschijnlijk de ministers van BZK en Justitie worden uitgenodigd om de Kamer te adviseren en om het standpunt van het kabinet naar voren te brengen. Gezien het politieke krachtenveld, kan het kabinet nog grote invloed uitoefenen als het met een duidelijke stellingname komt, ook over de verschillende uitvoeringsmodaliteiten die het voorstel-Halsema nog openlaat (gespreide toetsing of anders).

Aandachtspunten

In de Eerste Kamer kan het groot verschil maken of het voorstel daar zal worden behandeld voor of na de installatie van de nieuwe Eerste Kamer (juni 2011). In de huidige Eerste Kamer is waarschijnlijk zelfs geen gewone meerderheid te vinden voor het voorstel in combinatie met een keuze voor gespreide toetsing. Bij een keuze voor geconcentreerde toetsing kan dat (zeker na de verkiezingen) anders komen te liggen.

Nadere besluitvorming

Het lijkt zaak snel te gaan werken aan een kabinetsstandpunt. U krijgt daarover zeer binnenkort een nota met beslispunten voorgelegd.

2.7 Staatsrecht in bedrijf

Inleiding

Het project versterking Grondwet heeft een tweeledige taak:

- het ondersteunen van de Staatscommissie Grondwet;
- het bevorderen van kennis van staatsrecht en Grondwet bij rijksambtenaren (Staatsrecht in bedrijf).

De producten die voor ambtenaren zijn ontwikkeld, zijn ook te gebruiken door anderen, zoals journalisten, politici en geïnteresseerde burgers. Staatsrecht in bedrijf heeft een looptijd van drie jaar: 2008 tot eind 2010. Het kennisdeel van het project is mogelijk gemaakt door een tijdelijke financiële bijdrage van AZ.

Stand van zaken

In het kader van Staatsrecht in bedrijf is een aantal 'producten' ontwikkeld met het oog op de primaire doelgroep:

- 'Van abdicatie tot zetelroof'. Dit staatsrechtelijk lexicon is geschreven door Max de Bok, oud parlementair journalist;
- 'Het Haagse Grondwetpad'. Een wandeling langs constitutioneel interessante plekken in het centrum van Den Haag. Het boekje is onder andere verkrijgbaar bij de VVV. Het Haagse Grondwetpad is vast onderdeel van het essentieprogramma Vak van Ambtenaar;
- 'Het Haagse Grondwetpad in beeld'. Deze expositie van het Haagse Grondwetpad heeft eerst twee maanden in het gebouw van de Tweede Kamer gestaan en daarna in het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties;
- 'De Grondwet op rijm'. Dit is een miniatuurboekje waarin de Nederlandse Grondwet op rijm is gezet. De eigendomsrechten op de tekst berusten bij BZK;
- 'De Nederlandse Grondwet', uitgave in de nieuwe rijkshuisstijl;
- Grondwetparaplu. Op de paraplu is de begintekst van art. 1 opgenomen;
- Een staatsrechtelijke e-learning module voor het opleidingsprogramma 'vak van ambtenaar';
- Digitale informatiemodules over alle artikelen van de Nederlandse Grondwet, te ontsluiten via een website van het PDC en andere voor de doelgroep relevante websites;
- Inhoudelijke bijdrage aan het programma van CZW voor de centrale introductie over de Grondwet.

Voor het brede publiek is ook een aantal producten ontwikkeld c.q. activiteiten ontplooid:

- De Grondwetquiz is in alle regionale dagbladen gepubliceerd. En er was een eindronde in de Tweede Kamer;
- 'De onzichtbare Grondwet'. Symposium n.a.v de algehele grondwetsherziening van 1983;
- Scholierendebatten over thema's betreffende de grondrechten;
- Ansichtkaarten (20.000), met vier verschillende cartoons en citaten uit de Grondwet op rijm om weg te geven.

Aandachtspunten

In de laatste maanden van dit jaar zal het projectteam ervoor zorg dragen dat de ontwikkelde producten elders binnen het ministerie worden geborgd of anders bij een relevante derde partij. Het Huis voor democratie en rechtsstaat is daarvoor de eerst aangewezen instantie. Daarover lopen al de nodige contacten.

Nadere besluitvorming

In het kader van de aanstaande viering van 200 jaar Koninkrijk zal ook aandacht worden gevraagd voor de betekenis van de Grondwet. Het ligt voor de hand hierbij dan aan te sluiten bij wat al ontwikkeld is.

3 Uitgebreide beschrijving taken FEZ

Directie Financieel-Economische Zaken (FEZ)

De directie FEZ is als concerncontroller van BZK verantwoordelijk voor een goede organisatie en uitvoering van de financieel-economische functie en de financiële informatievoorziening. Voor de invulling van deze taken binnen BZK is het sturingsmodel van BZK van belang. De managers (SG, DG's, directeuren) zijn integraal verantwoordelijk voor beleid én bedrijfsvoering op hun terrein. Daarvoor hebben de managers bevoegdheden gekregen en daarover leggen zij verantwoording af. De directie FEZ ondersteunt de managers in het waarmaken van hun integrale verantwoordelijkheid. FEZ is echter ook concerncontroller van BZK en heeft dus niet alleen de rol van ondersteuner en adviseur, maar ook die van toetsers. Om de adviesrol goed te kunnen vervullen, heeft de directeur FEZ toegang tot de Bestuursraad (standing invitation). Ook zit hij bij de wekelijkse ministerstaf.

In het bijzonder is FEZ eigenaar van het managementcontrolesysteem, stelt FEZ de begroting en jaarverslag op, toetst FEZ de beleidsvoorstellen op budgettaire gevolgen, doelmatig- en doeltreffendheid van beleid en de mogelijkheden binnen de bestuurlijke context, ondersteunt FEZ het ministerie bij het financieel beheer en voert de financiële administratie, ontwikkelt FEZ de strategie en kaders voor de bedrijfsvoering, de inrichting en beheer van (financiële) processen en het begrotingsproces, en draagt FEZ zorg voor het BZK-brede beleid, de onderlinge samenhang en het centrale overzicht van de zelfstandige organisaties van BZK.

2. P&C-cyclus

FEZ is de eigenaar van het managementcontrolesysteem (MCS) binnen het ministerie. De instrumenten van het MCS ondersteunen de bewindslieden in het behalen van de gestelde doelen. De belangrijkste instrumenten in het MCS zijn de begroting en jaarverslag, de werkafspraken die de SG ieder jaar maakt met de DG's, de monitor voortgang beleidsprioriteiten van de bewindslieden en de managementinformatierapportage annex p-monitor die rapporteert over de stand van zaken van de belangrijkste bedrijfsvoeringonderwerpen.

b. Begroting en jaarverslag

FEZ stelt de ontwerpbegroting, suppletoire begroting en jaarverslag op aan de hand van de voorstellen van de directoraten-generaal. Ieder ministerie heeft een departementale begroting die onderdeel uitmaakt van de totale Rijksbegroting. Voor het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is dat de begroting van Binnenlandse Zaken (hoofdstuk VII) en Koninkrijksrelaties (hoofdstuk IV). Daarnaast speelt BZK een rol bij de begrotingen van de Staten-Generaal en de overige Hoge Colleges van Staat (begrotingen IIA en IIB) en beheert het ministerie drie fondsen: het Gemeentefonds, het Provinciefonds en (sinds kort) het BES-fonds.

c. Administratie en Financieel beheer

FEZ voert de financiële administratie van BZK, het centraal kasbeheerderschap en het beheer van enkele specifieke financiële regelingen van BZK. Tevens voert FEZ enkele specifieke financiële regelingen van BZK uit, namelijk de Financiële Verhoudingswet (Gemeente- en Provinciefonds) en het Besluit Doeluitkering bestrijding van rampen en zware ongevallen (BDUR).

FEZ houdt toezicht op de uitvoering van de begroting en let daarbij op goed financieel beheer, rechtmatige en doelmatige besteding van de middelen, het niet overschrijven van de budgetten, het rechtmatig, tijdig en doelmatig innen van de ontvangsten en doen van de uitgaven en de wijze waarop de administraties worden bijgehouden.

d. Bedrijfsvoering BZK

FEZ zorgt ervoor dat er binnen BZK centrale kaders zijn voor de (financiële) bedrijfsvoering. FEZ vertaalt de wettelijke regels op dit gebied intern door en zorgt ervoor dat zo nodig aanvullende interne afspraken worden gemaakt. FEZ heeft in samenwerking met de overige DCB-directies de managementinformatierapportage (MIR) opgezet. In deze rapportage wordt aan de bestuursraad periodiek gerapporteerd over de stand van zaken van de belangrijkste bedrijfsvoeringonderwerpen.

e. Toezicht op zelfstandige organisaties

FEZ adviseert en informeert de politieke en departementale leiding en andere belanghebbenden van BZK over de oprichting, inrichting en aansturing van zelfstandige organisaties, de onderlinge samenhang tussen deze organisaties en het gerelateerde BZK-brede beleid. BZK kent 34 zelfstandige organisaties. De zelfstandige organisaties zijn verdeeld naar baten/lasten-diensten (ook wel genoemd agentschappen), zelfstandige bestuursorganen (ZBO's) en/of rechtspersonen met wettelijke taak (RWT's) en stichtingen. Voor de baten/lasten-diensten geldt een volledige ministeriële verantwoordelijkheid. Voor de ZBO's, RWT's en de stichtingen geldt beperkte ministeriële verantwoordelijkheid al naar gelang de vigerende wet- en regelgeving en/of subsidiestromen en statutaire bevoegdheden.

f. Counterpart van het ministerie van Financiën, de Algemene Rekenkamer en Rijksauditdienst.

FEZ is voor de inspectie Rijksfinanciën van het ministerie van Financiën het eerste aanspreekpunt en voert dan ook periodiek overleg over de begroting(svoorbereiding) en jaarverslag.

Om een goede samenwerking met de Algemene Rekenkamer (AR) te bewerkstelligen is er bij elk ministerie sprake van een AR-coördinator. De AR-coördinator is de schakel tussen ministerie en de Algemene Rekenkamer. Bij BZK is de AR-coördinatiefunctie ondergebracht bij FEZ. De AR-coördinator bewaakt het proces rond AR-onderzoeken en houdt betrokkenen op de hoogte en functioneert zowel intern als extern als informatiepunt voor AR-aangelegenheden. FEZ onderhoudt als concerncontroller nauwe contacten met de Algemene Rekenkamer tijdens het rechtmatigheidsonderzoek van de Algemene Rekenkamer.

De Secretaris-generaal van BZK is samen met die van Financiën, VROM en VWS opdrachtgever van de Rijksauditdienst. In de praktijk treedt FEZ op als gemandateerd opdrachtgever voor bijvoorbeeld uit te voeren onderzoeken en lopen de contacten van de Rijksauditdienst met het ministerie in eerste instantie via FEZ. Als concerncontroller en gecontroleerde onderhoudt FEZ met de Rijksauditdienst nauwe contacten tijdens de controles van de jaarverslagen.

1 Bestuurskracht en transparantie

De overheid en de samenleving zijn onlosmakelijk verbonden. De kracht van de overheid wordt bepaald door de wijze waarop zij in staat is de maatschappelijke opgaven te realiseren samen met burgers, maatschappelijke organisaties, bedrijven en medeoverheden. Of het nu gaat om beleid, uitvoering, toezicht of handhaving, het is een continu samenspel. Daarom houden bestuurskrachtige overheden zichzelf regelmatig een spiegel voor, vragen om feedback en bezien hoe het eigen functioneren en de samenwerking met anderen kan worden verbeterd. Openheid en transparantie in het optreden van de overheid zijn cruciale voorwaarden voor de bestuurskracht. Bestuurskracht kan geduid worden als het vermogen om de wettelijke en autonome taken uit te voeren en hiervoor de juiste verbindingen aan te gaan met burgers, maatschappelijke organisaties, bedrijven en medeoverheden.

Overheden kunnen, zowel afzonderlijk als gezamenlijk, hun bestuurskracht versterken. Bijvoorbeeld door te investeren in de kwaliteit van hun organisatie (zowel in personele als financiële zin). Of door aandacht te hebben voor de bestuurlijke stabiliteit, voor de verhouding tussen bestuur(ders) en de volksvertegenwoordigers en door samen met de omgeving strategische lange termijn visies te ontwikkelen en op basis daarvan keuzes te maken. Keuzes over de werkwijze binnen de eigen organisatie, maar ook over de wijze van samenwerking met anderen, waarbij het totale maatschappelijke resultaat voorop staat.

Stand van zaken

Het kabinet-Balkenende IV heeft in de bestuursakkoorden met gemeenten en provincies het onderwerp bestuurskracht nadrukkelijk op de kaart gezet, mede in het licht van de decentralisatieagenda. Dat was ook de aanleiding voor de oprichting van het Programma Krachtig Bestuur bij het Directoraat-Generaal Bestuur en Koninkrijksrelaties. Het programma is gericht op het versterken van de bestuurskracht van de gemeente, provincie en rijksoverheid, zowel afzonderlijk als in zijn totaliteit. Het Programma Krachtig Bestuur is een tijdelijk programma dat loopt tot en met 2011. Verschillende BZK-DG's hebben hieraan de afgelopen jaren gewerkt:

- **DGBK:** bevorderen bestuurskrachtonderzoek, bevorderen benchmarks, versterking interbestuurlijk werken, vergroten toegankelijkheid overheidsinformatie, versterken democratische verantwoording, professionalisering beroepsgroepen, doorvoeren structuurmaatregelen;
- **DGOBR:** bestuurskracht van het Rijk, rijksbrede benchmarks, professionalisering rijkspersoneel;
- **DGV:** bestuurskracht gemeenten op veiligheidsdomein, ontwikkeling veiligheidsregio's;
- **DGABD:** inzet ABD-groep ter versterking van bestuurskracht.

Er wordt dus op veel terreinen, zeker ook binnen de gemeenten, provincies en ministeries gewerkt aan de bestuurskracht. De rol van BZK varieert met de verantwoordelijkheden die er op de diverse terreinen zijn. Zo is deze groter waar het gaat om de eigen organisatie en die van de Rijksdienst of voor/namens de Rijksdienst uit te voeren taken, dan waar het gaat om het autonome domein van de medeoverheden.

Beleidsinitiatieven

Vergroten openbaarheid van overheidsinformatie: in aanvulling op de voorgenomen wijzigingen van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) kunnen verdergaande stappen worden genomen om de openbaarheid/transparantie te verbeteren. Gedacht kan worden aan het invoeren van een registerstelsel (zodat burgers kunnen zien welke informatie openbaar is en welke niet) en het inrichten van een 'information commissioner' naar Brits voorbeeld. Maar ook het vastleggen van het recht op overheidsinformatie voor de burger en een 'open overheidsdata-portal', waar openbare overheidsinformatie op één plek wordt ontsloten (actieve openbaarheid), zodat burgers én bedrijven deze informatie kunnen (her)gebruiken en voor nieuwe toepassingen kunnen benutten.

Versterking interbestuurlijk werken: dit draagt zowel kwantitatief als kwalitatief bij aan het versterken van de personele kracht. Dit gebeurt momenteel onder andere door middel van de uitwisseling van trainees, projectleiders en interimers. Daarmee leren de overheden elkaar beter kennen en worden ervaringen beter gedeeld. Dit kan de komende jaren tevens helpen om de grote uitstroom van overheidspersoneel op de middellange termijn en de bijbehorende arbeidsmarkt vraagstukken op een slimme manier op te pakken.

Professionalisering politieke ambtsdragers: dit is in eerste instantie een zaak van de politieke partijen (conform de Tweede Kamer motie die het opleiden van bestuurders een zaak van politieke partijen maakt). BZK werkt echter steeds meer samen met beroepsgroepen als het Nederlands Genootschap van Burgemeesters, de Vereniging van Gemeentesecretarissen, de Vereniging van Wethouders, griffiers en raadsleden. Daar waar dat toegevoegde waarde heeft en het politieke domein niet raakt, faciliteert BZK de onderlinge samenwerking tussen die groepen, teneinde de kwaliteit van het lokaal bestuur te versterken.

Bestuurskrachtonderzoek: DGBK/Krchtig Bestuur heeft de afgelopen jaren gestimuleerd dat alle overheden regelmatig hun bestuurskracht (laten) meten. Als hulpmiddel hiervoor heeft BZK samen met IPO, VNG en de Unie van Waterschappen een handreiking voor bestuurskrachtonderzoek gemaakt. Inmiddels heeft ongeveer de helft van de gemeenten en provincies een bestuurskrachtonderzoek gehouden en zijn er ook al enkele ervaringen bij waterschappen. BZK zou in de nieuwe bestuursakkoorden met gemeenten en provincies het periodiek houden van bestuurskrachtonderzoeken door alle overheden af kunnen spreken. Voorbij de vrijblijvendheid. BZK werkt overigens op dit moment samen met Algemene Zaken en Financiën aan het verkennen van mogelijkheden van Bestuurskrachtonderzoek bij het Rijk, waarbij de samenhang met onderwerpen als Delivery, Interdepartementale Beleidsonderzoeken en de Code Goed Bestuur meegenomen worden. Hiervoor ligt een coördinerende verantwoordelijkheid bij BZK.

Benchmarks: dragen bij het leervermogen en transparantie van overheden. Immers, het weten waar je staat, hoe je presteert ook in vergelijking met anderen, bevordert het verbeteren van de bestuurskracht. Er zijn de afgelopen jaren op tal van domeinen benchmarks ontwikkeld, zowel binnen de rijksdienst, als bij/voor/met de medeoverheden en de politieorganisaties. Ook het programma Vernieuwing Rijksdienst heeft daaraan bijgedragen. Voor de komende periode is het belangrijk dat het gebruik en de verbetering van bestaande benchmarks prioriteit krijgt boven het ontwikkelen van nieuwe.

Structuurmaatregelen: (verplichte) intergemeentelijke samenwerking en herindeling kunnen bijdragen aan de versterking van de bestuurskracht van de overheid. Een grote gemeente is echter niet per definitie bestuurskrachtiger dan een kleine gemeenten. Bij bestuurskracht gaat het niet alleen over de kwaliteit en kwantiteit van de ambtelijke organisatie, maar ook om het bestuurlijk functioneren, de financiële situatie en het strategisch vermogen. Kwaliteitsversterking kan zowel plaatsvinden via structurele opschaling door herindeling als door thema- of sectorgerichte (verplichte) samenwerking zowel in beleid, uitvoering, toezicht als bedrijfsvoering. De praktijk is veelzijdig en samenwerkingsverbanden zeer gevarieerd. In de afgelopen periode stond de autonome keuze van de medeoverheden voor de vorm centraal en heeft BZK zich met name toegelegd op de facilitering en optimalisering van de vormen, onder andere door samenwerking met partners als het Platform Middelgrote gemeenten, de 10 plattelandsgemeenten, de VGS, het NIROV en NICIS in het platform intergemeentelijke samenwerking. Omdat wij steeds vaker zien dat gemeenten en ministeries kiezen voor oplossingen op het niveau van de regio in plaats van dat van 430 gemeenten, zal het vraagstuk over regionalisering en de relatie stad en omgeving naar verwachting niet minder worden.

Nadere besluitvorming

Het versterken van de bestuurskracht kan op vele manieren. Gezocht moet worden naar een optimale mix van mogelijkheden, waarbij het de voorkeur verdient deze zoektocht zoveel mogelijk interbestuurlijk en met maatschappelijke partners te doen. Niet alleen omdat er dan meer oplossingen mogelijk zijn dan alleen op grond van de formele bevoegdheden van BZK, maar ook omdat er nog een slag gemaakt kan worden in het delen van de kennis en ervaring van de opgaven en instrumenten daarvoor tussen de overheden. Met name een goede samenwerking met VNG / KING (Kwaliteitsinstituut Nederlandse Gemeenten) is van groot belang omdat zij gemeenten helpen met bestuurskrachtonderzoek, benchmarks en horizontale verantwoording.

2 Decentralisatie en (bestuurs)akkoorden

De minister van BZK is verantwoordelijk voor het decentralisatiebeleid en het subsidiariteitsbeginsel. Om invulling te geven aan deze verantwoordelijkheid is een aantal instrumenten ontwikkeld om te beoordelen of een verantwoordelijkheid/taak lokaal, regionaal of centraal belegd moet worden (beoordelingskader interbestuurlijke verhoudingen, decentralisatiekader). Daarnaast gaat het er bij deze instrumenten ook om de sturing vanuit het Rijk richting medeoverheden zo beperkt mogelijk te houden en daarmee de beleidsvrijheid zo groot mogelijk (interbestuurlijk toezicht, financiële verhoudingen, interbestuurlijke verantwoording). BZK past dit toe op voorstellen van andere ministeries en komt ook met eigen voorstellen tot decentralisatie of vermindering van sturing.

Stand van zaken

De decentralisatieagenda van het kabinet-Balkenende IV was vastgelegd in 2 bestuursakkoorden en is grotendeels uitgevoerd. Het ging hierbij onder meer om afspraken over het verminderen van specifieke uitkeringen, het verbeteren van de veiligheid (bijvoorbeeld) door vermindering van overlast en verloedering met 25% en een deelakkoord over participatie.

Gezien de actuele ontwikkelingen heeft DGBK ambtelijk gewerkt aan de uitwerking van scenario's voor vijf ketens: arbeid, zorg, jeugd, wonen en ruimte. Input daarvoor vormden de voornemens uit de verkiezingsprogramma's. Per keten is gestreefd naar ketenoptimalisatie (voor zover politiek haalbaar) door onder meer decentralisatie en de uitwerking van de bestuurlijke en financiële vormgeving. Hierbij gaat het onder meer om decentralisatie van de Wajong van UWV naar gemeenten, jeugdzorg van provincies naar gemeenten en delen van de AWBZ naar de WMO. Bij ruimte gaat het om het versterken van het ruimtelijk economisch profiel van de provincies door decentralisatie van taken van het Rijk naar provincies (Investeringsbudget Landelijk gebied, Brede Doeluitkering verkeer en vervoer en het ruimtelijk economisch beleid).

Daarnaast wordt aan de ketendwarsdoorsneden gewerkt. Zo raakt de discussie over de bestuurlijke inrichting van Nederland aan de ketenuitwerking. Al in de heroverwegingsrapporten Afstand tot de arbeidsmarkt en Langdurige zorg werd een relatie gelegd tussen decentralisatie, differentiatie en opschaling/verplichte samenwerking, evenals in de evaluatie van de Jeugdzorg, zoals door het vorige kabinet uitgevoerd.

Een andere dwarsdoorsnede is de gevolgen voor de financiële verhouding. Die zijn mogelijk groot, namelijk een veel groter Gemeentefonds gecombineerd met een verruiming van het gemeentelijk belastinggebied. Een grotere dynamiek van de gemeentelijke uitgaven (vergrijzing, conjunctuurgevoeligheid), die in het Gemeentefonds moet worden gevolgd via bijpassende verdeelmaatstaven en een bijpassende ontwikkeling van jaar op jaar. Het belang van transparantie van het gemeentefonds (de werking van de systematiek) neemt toe. Bij opschaling, zoals in het vorige punt genoemd, moet ook worden gedacht aan een algemene uitkering voor of openstelling van het Gemeentefonds voor gemeentelijke samenwerkingsverbanden, maar bijvoorbeeld ook voor de veiligheidsregio.

Mocht het in de komende kabinetsperiode tot decentralisatievoornemens komen, dan zijn bestuursakkoorden tussen Rijk en provincies respectievelijk gemeenten geschikte instrumenten om kabinetsbrede afspraken over het voorbereiden van de bestuursakkoorden. Daarbij spelen de ministeries van Algemene Zaken en Financiën ook een cruciale rol.

Andere dwarsdoorsneden liggen op het terrein van doelmatigheid: van welke bestuurslaag of andere organisatie kan welk publiek belang het beste dienen, welke instrumenten heeft zo'n bestuurslaag daarvoor nodig ('horizontale instrumenten'), tot welk tijdpad hoort bij een decentralisatie?

De Eerste Kamer heeft de afgelopen periode gevraagd om het kader dat het kabinet gebruikt rond decentralisatievoornemens te ontvangen. Hierop is in de zomer van 2009 een brief naar beide Kamers gestuurd met het decentralisatiekader en de visie op differentiatie⁶⁾.

Aandachtspunten

- Bij de uitvoering van de plannen uit het regeerakkoord rond het beleggen van taken en verantwoordelijkheden dient aan de kaders rond decentralisatie voldaan te worden. De minister van BZK heeft hierbij een verantwoordelijkheid op grond van onder meer art. 116-117 Gemeentewet en 114-115 Provinciewet.
- De Raad van State en Algemene Rekenkamer hebben kritiek op de effecten die de decentralisatie-uitkering heeft op de beleidsvrijheid van gemeenten. Door aanvraagprocedures en monitoring heeft dit nieuwe instrument teveel het karakter van een specifieke uitkering, hoewel de vrije besteedbaarheid en het ontbreken van een (financiële) verantwoording blijven gelden.
- Van een andere orde zijn de Bestuurlijke Afspraken die de minister van BZK namens het kabinet met overheidssectorwerkgevers (onder wie de decentrale overheden) in 2008 heeft gemaakt over arbeidsvoorwaarden, arbeidsverhoudingen en de arbeidsmarkt van de publieke sector. De verwachting is dat deze bestuurlijke afspraken worden vernieuwd en mogelijk verbreed tot een sociaal akkoord van kabinet en sociale partners. Zie verder onderdeel 3.g. arbeidsmarkt en arbeidsvoorwaarden.

⁶⁾ Zie deel IV met een nadere toelichting over de Bestuursakkoorden.

3 Burgerparticipatie

De moderne communicatietechnologie biedt kansen om de kennis en de creativiteit in de samenleving te mobiliseren en toe te passen (overheid z.o.). Door de snelheid en de beschikbaarheid van informatie via de nieuwe media zijn burgers en maatschappelijke organisaties soms beter geïnformeerd dan politici en ambtenaren. Ook stelt het sociale karakter van internet burgers en maatschappelijke organisaties in toenemende mate in staat om zich te organiseren en de overheid te confronteren. De creativiteit, de kennis en de zelfwerkzaamheid van burgers en maatschappelijke organisaties zijn nodig om samen met de overheid antwoorden te vinden op de toekomstige vragen en het vergroten van het vertrouwen tussen burger en overheid. Het is nodig dat burgers een betere toegang krijgen tot het politieke systeem, meer betrokken worden bij beleid en uitvoering én meer zaken zelf gaan doen. Daarbij is een randvoorwaarde dat de representatieve democratie door de participatieve – wordt aangevuld en niet uitgehold. In dit fiche wordt aangegeven welke doelen BZK in het kader van de burgerparticipatie nastreeft en hoe deze doelen kunnen worden gerealiseerd⁷⁾.

Stand van zaken en beleidsinitiatieven

BZK werkt op verschillende manieren aan het betrekken van burgers bij het lokale en centrale bestuur, zowel in brede zin als meer specifiek op het veiligheidsdomein. Vanuit de brede aanpak werken wij aan:

- Het opnemen van afspraken over versterking van burgerparticipatie in de Bestuursakkoorden met de medeoverheden, waarbij BZK centraal kennis en ervaringen verzamelt en uitwisselt over wijk- en dorpsraden, wijkbudgetten en vergelijkbare mogelijkheden om burgers meer zeggenschap te geven over hun leefomgeving.
- Het geven van een impuls aan burgerparticipatie op lokaal niveau, onder andere door het ontwikkelen van kwaliteitsmaatstaven als standaard. Door deze standaardzetting kan de drempel voor gemeenten verlaagd worden om het instrument van burgerparticipatie in te zetten. Op dit moment zijn er al 100 gemeenten op dit terrein actief.
- Het onderzoeken van de mogelijkheid van adviesraden van burgers in de Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR) om ook de burgers meer te betrekken bij intergemeentelijke samenwerkingsvormen.
- Het stimuleren van de inzet van internet voor burgerparticipatie. In 2011 wil BZK een tweekant nieuwe zogenaamde crowdsource projecten begeleiden, waarbij via internet grote groepen belangstellenden en deskundigen gevraagd worden om oplossingen aan te dragen voor bepaalde problemen, waarbij zij ook onderling met elkaar discussiëren en elkaars ideeën kunnen verrijken (co-creatie). Dit in vervolg op het lopende project rond het programma Veilige Publieke Taak dat in 2011 wordt afgerond.
- Het starten van een stimuleringsregeling voor lokale overheden binnen het budget van het informatievoorzieningsbeleid voor de inzet van e-Participatie, waardoor goede voorbeelden kunnen worden gerealiseerd en koudwatervrees en (natuurlijke) weerstanden tegen eParticipatie kunnen worden weggenomen.
- Het bevorderen van de zeggenschap van gebruikers ('democratiseringsimpuls') bij publieke diensten van semi-overheidsorganisaties (bijvoorbeeld corporaties, ziekenhuizen). Deze staan op afstand van de democratisch gekozen instituties en zijn steeds bedrijfsmatiger georganiseerd, maar hebben veel invloed op het dagelijkse leven van burgers. BZK zal beginnen met het doen van onderzoek naar de huidige stand.
- Het uitwerken van de mogelijkheden van een 'open overheidsdata-portal', waar bestaande, open overheidsinformatie op één plek wordt ontsloten (actieve openbaarheid), opdat burgers én bedrijven deze informatie kunnen (her)gebruiken en voor nieuwe toepassingen kunnen benutten.
- Het realiseren van ondersteunende voorzieningen om het komende Europees burger-initiatief (1 miljoen handtekeningen voor behandeling door de EC) mogelijk te maken (uitvoeren EU-richtlijn).

⁷⁾ NB: manieren om een betere toegang tot het politieke systeem (gekozen burgemeester, wijziging kiesstelsel enz.) wordt in dit memo buiten beschouwing gelaten.

Meer zaken overlaten aan de burger kan worden gerealiseerd door:

- Het invoeren van diverse vormen van vraagfinanciering c.q. persoonsgebonden budget. Hierbij kan BZK aansluiten bij de decentralisatiebeweging naar gemeenten en burgers in diverse sectoren.
- Het realiseren van een betere ontvankelijkheid bij de overheid voor ideeën van burgers en steun bij zelforganisatie door burgers (vgl. Thomashuizen). BZK zal bevorderen dat er een loket op rijksniveau ('Idee Rijk') geopend wordt om veelbelovende ideeën van burgers uit te werken en toe te (laten) passen. De kosten van een dergelijke voorziening zullen zichzelf terugverdienen
- Het verkennen en benutten van de kracht van het sociale internet ('web 2.0') om meer verantwoordelijkheid aan burgers te geven bij aspecten van publieke dienstverlening. Via innovatieve toepassingen kunnen burgers bijvoorbeeld vragen beantwoorden of elkaar helpen bij bepaalde overheidsgerelateerde (levens)gebeurtenissen, waardoor het beroep op overheidsorganisaties zelf uiteindelijk kan afnemen.

Naast deze meer generieke aanpak heeft BZK zelf ook de slag gemaakt naar een participerend veiligheidsbeleid. Burgers en bedrijven signaleren onveiligheid (bijvoorbeeld intensiveren burgernet), nemen maatregelen ter voorkoming ervan (rookmelders, keurmerk veilig wonen, voorkomen nodeloze uitrukken), helpen criminaliteit op te sporen (uitbreiden meld misdaad anoniem), houden toezicht in het publieke domein (burger in de wijk) en helpen andere burgers te redden (meer burgers met EHBO-diploma's in bepaalde omstandigheden). Zij worden door de overheid gefaciliteerd. In Rotterdam is participerend veiligheidsbeleid succesvol, een voorbeeld voor anderen (www.rotterdamveilig.nl). Van burgers en bedrijven wordt daar waar mogelijk en van toepassing ook een financiële bijdrage gevraagd. De kosten van grootschalige evenementen worden doorberekend en ook verzekeringsarrangementen kunnen worden uitgebreid. Maar vanzelfsprekend zitten er ook grenzen aan de participatiemogelijkheden. Alle zaken betreffende de bescherming van de nationale veiligheid en de democratische rechtsorde, alsook het geweldsmonopolie, berust bij de Staat.

Aandachtspunten

Er is een intensieve samenwerking tussen BZK, VNG, VROM, VenW, OCW en LNV op het terrein van burgerparticipatie. Het is belangrijk deze samenwerking voort te zetten en te verbreden naar de andere ministeries. Dit is ook van belang om een 'democratiseringsimpuls' bij semi-overheidsorganisaties mogelijk te maken. Juist daarbij, moeten de voor deze organisaties verantwoordelijke vakministeries aan de slag.

4 Regeldruk en Administratieve Lastenvermindering

Het programma Regeldruk en Administratieve Lastenvermindering (REAL) werkt tot eind 2010 aan het verminderen van de regeldruk van burgers en professionals in de publieke sector en medeoverheden. Met deze aanpak is een belangrijke bijdrage geleverd aan een efficiëntere en effectievere overheid, waarbij een betere dienstverlening voorop staat. Er is een top 10 van de ervaren knelpunten van regeldruk en administratieve lasten bij burgers geïnventariseerd en de afgelopen jaren met succes bestreden. Gemeenten kunnen hierdoor efficiënter werken en daardoor kosten besparen.

Veel winst valt de komende jaren nog te behalen bij het verminderen van regeldruk bij professionals wat zou moeten leiden tot meer blauw op straat, meer handen aan het bed en meer lesuren voor de klas.

Beleidsinitiatieven

De ambities op het terrein van administratieve lasten hebben betrekking op verdere verbetering van dienstverlening door alle overheden en aan de overheid gelieerde uitvoeringsorganisaties bij de uitvoering van beleid en regelgeving en het toezicht daarop. Daarbij moet meer gebruik worden gemaakt van e-overheid onder een sterkere regie. Gegevensuitwisseling tussen overheden en bedrijven/burgers wordt kostenefficiënter. Intensivering van standaardisatie van gegevens en processen tussen overheden en van ketenomkering bij ICT-projecten is hiervoor essentieel. Een volgende ambitie heeft betrekking op de blijvende beheersing van regeldruk. Voor de komende periode wordt vooral het kwalitatieve aspect versterkt. Er wordt enerzijds ingezet op een evenwichtige benadering zodat de beleefde regeldruk actief wordt aangepakt, anderzijds kan ook worden gewerkt met afrekenbare doelen. De aanpak is probleem- of domeingericht: concrete knelpunten in bestaande regelgeving moeten in samenspraak met burgers, professionals en medeoverheden worden benoemd. Dalingen van de regeldruk zullen vooral moeten worden gerealiseerd op terreinen waar die druk als zeer hinderlijk wordt ervaren.

Selectief toezicht wordt vooral gericht op sectoren, bedrijven en instellingen met grote risico's of slecht nalevinggedrag, waarbij de wenselijkheid van verschuiving van verticaal toezicht naar horizontale verantwoording dient te wordt benadrukt. In deze aanpak heeft BZK een coördinerende rol ten opzichte van ministeries en medeoverheden. De vermindering van regeldruk bij het Rijk en gemeenten voor burgers ligt op schema en is de 25%-doelstelling behaald. De vermindering van interbestuurlijke lasten met 25% zal in 2011 gerealiseerd worden.

Het wegnemen van knelpunten van professionals is later gestart en zal de komende jaren nog veel aandacht vragen. Een van die knelpunten heeft betrekking op een ander aandachtsveld, te weten de politie. Inmiddels zijn er verschillende initiatieven in uitvoering, zoals het boetevolgsysteem, de aangiftevolgservice en de bonnengenerator. In het korps Hollands Midden wordt geëxperimenteerd met een nieuw Frontoffice Backoffice model (Fobo). Operationele ondersteuners helpen de agenten en rechercheurs met administratie- en informatieverwerking.

Om bij gemeenten de regeldruk te verminderen en de dienstverlening te verbeteren loopt vanuit BZK de campagne 5 beloften aan de burger. Gemeenten worden met deze campagne via een gepersonaliseerde checklist dienstverlening en een website (www.5beloften.nl) gestimuleerd om de 40 punten van de checklist in te voeren. Het programma REAL, dat gericht is op terugdringen van de regeldruk van burgers, professionals en medeoverheden zal per 1 januari 2011 ophouden te bestaan. De aanpak voor vermindering regeldruk burgers stopt. Voor professionals en interbestuurlijk is in 2011 nog beperkt budget beschikbaar.

Administratieve lasten bij rijksbrede mobiliteit zijn een zichtbaar symptoom van een verkokerde rijksoverheid. Vooral rijksambtenaren die, bijvoorbeeld bij een kabinetswisseling, in dezelfde functie met hun hele organisatie-onderdeel overgingen naar een andere werkgever en geconfronteerd werden met het verstrekken van gegevens die al eerder waren geregistreerd, vinden deze administratieve lasten zeer bureaucratisch en zijn ontevreden. Binnen de directie Organisatie en Personeelbeleid Rijk (OPR) is het programma Flexibilisering en Administratieve Lastenverlichting Personeel Rijk inmiddels beëindigd en zijn er beleidsmatig een drietal projecten afgerond:

- **Fiscale Eenheid Rijk**, wat bijdraagt aan het verminderen van administratieve lasten bij interdepartementale mobiliteit die het gevolg zijn van fiscale wetgeving.
- **Ongehinderde Overdracht P-dossiers**, wat bij mobiliteit binnen het Rijk zorgt voor administratieve lastenverlichting door overdracht van gegevens uit de personeelsdossiers mogelijk te maken.
- **Vereenvoudiging Tijdelijke Indienststelling Personeel**, wat bijdraagt aan het vergroten van de mobiliteit door het verminderen van de administratieve lasten bij het tijdelijk te werk stellen van Rijksambtenaren (onder andere detachering) bij een andere rijkswerkgever.

Aandachtspunten

- De regeldruk in Nederland blijft fors en kostbaar. De professionals en de medeoverheden willen meer ruimte en vertrouwen van de (Rijks)overheid. Dit betekent investeren in kwaliteit van regelgeving, een toets op de noodzaak van regelgeving, het vereenvoudigen van bestaande regelgeving en het oplossen van de belangrijkste knelpunten zoals ICT-systemen en formulieren.
- Tot op heden verliep de samenwerking op het terrein van professionals met andere ministeries nog niet optimaal. Het SG-overleg heeft voorgesteld om de tot nu toe versplinterde aanpak (BZK, Financiën en EZ) in één programma onder te brengen bij één bewindspersoon. Daarbij zal tevens meer aandacht moeten zijn voor dienstverlening, bezuinigingskansen, beheersing van regeldruk, versterken en verbeteren van het wetgevingsproces en selectief toezicht.
- Van belang is dat verdere implementatie van de beleidsmatig afgeronde projecten bij P-Direkt gebundeld vanuit OPR worden gecoördineerd, in samenhang met de overige activiteiten van P-Direkt. Door standaardisering levert P-Direkt een bijdrage aan het verminderen van de interne bureaucratie en aan de flexibiliteit van de rijksoverheid. Het welslagen van genoemde projecten is voor de buitenwereld een bevestiging dat de rijksoverheid minder verkokerd is geworden.
- Voor de hierboven genoemde nieuwe beleidsinitiatieven is nog geen budget gereserveerd.

Nadere besluitvorming

- Voortzetting van ministeriële stuurgroep regeldruk vraagt nadere besluitvorming.
- In 2011 moet formeel een besluit worden genomen over het al of niet verder laten voortbestaan van het (tijdelijke) Adviescollege Toetsing Administratieve Lasten (ACTAL).
- Toekomst regeldrukprogramma en voortzetting campagne 5 beloften aan de burger.
- Vervolgactiviteiten vermindering lastendruk bij de politie.

5 Privacy, veiligheid, en dienstverlening

De bescherming van de persoonlijke levensfeer, de privacy, van de burgers is een belangrijke overheidstaak die om permanente aandacht en genuanceerde afwegingen vraagt. Zeker waar het gaat om het vinden van een balans tussen de privacy van de individuele burger en het effectief en efficiënt uitvoeren van overheidstaken die ook het algemene belang dienen, maar soms ten koste gaan van de individuele bescherming. De minister van BZK is verantwoordelijk voor een zorgvuldige omgang met het vraagstuk rondom persoonsgegevens, zowel in de veiligheidssector als in den brede en waar het gaat om dienstverlening in de publieke sector. De ambitie is om een privacyconcept te ontwikkelen/heroverwegen, dat is toegesneden op de uitdagingen en vraagstukken van de 21ste eeuw. Daarvoor zijn drie achterliggende redenen:

1. In de evaluatie van de Wet bescherming persoonsgegevens (2008) wordt melding gemaakt van het hoge abstractieniveau en de open normen, als oorzaak van het feit dat deze wet- en regelgeving in de praktijk onvoldoende leeft en werkt. Belangrijke uitgangspunten van de Wbp als doelbinding, subsidiariteit en proportionaliteit bieden weliswaar de mogelijkheid tot het realiseren van een zorgvuldige balans maar zijn soms moeilijk te vertalen naar concrete situaties.
2. De bescherming van de persoonlijke levensfeer loopt gelijk op met de bescherming van veiligheid. Uitgangspunt is dat de overheid bescherming biedt binnen de grenzen van de rechtsstaat.
3. Privacy krijgt een nieuwe dimensie door de sterk toegenomen elektronische dienstverlening. Eenmalige gegevensuitvraag aan burgers en bedrijven vermindert de onoverzichtelijkheid in gegevensbestanden door koppeling van een aantal databestanden. Door diezelfde koppeling kunnen fouten en misbruik van gegevens, evenals identiteitsfraude, echter doorwerken in de informatieketen. Dit vraagt om extra aandacht voor de bescherming van de persoonlijke levensfeer.

Stand van zaken en toekomstige ontwikkelingen

College bescherming persoonsgegevens

- Het College bescherming persoonsgegevens (CBP) zal zich concentreren op handhaving van de wet, dat heeft ondermeer tot gevolg dat het College overheden, bedrijven en burgers niet meer zal adviseren.
- Tevens geeft het CBP aan dat er een verschuiving plaatsvindt van ex-antetoezicht naar ex-posttoezicht. Om naleving van de regels te stimuleren wordt een Privacy Impact Assessment (PIA)⁸⁾ ontwikkeld, waartoe het CBP het initiatief heeft genomen. BZK is hierbij actief betrokken.

Dienstverlening

- Burgers gebruiken in het maatschappelijk verkeer hun (digitale) identiteiten (paspoort, identiteitskaart en DigiD). BZK is verantwoordelijk voor de juiste verstrekking van de persoonsgegevens vanuit de GBA aan andere overheidsorganisatie en het gebruik van het BSN (burgerservicenummer). Misbruik van en fouten met identiteiten en persoonsgegevens moet worden tegengegaan. Voor identiteitsfraude heeft BZK recent een meldpunt opgericht; het Centraal Meld- en Informatiepunt Identiteitsfraude en -fouten (CMI). Ook is een ketenregisseur aangesteld die burgers bijstaat bij misbruik, fraude of andere problemen in de identiteitsketen.
- Dienstverlening wordt steeds meer op de burger toegesneden, ook digitaal. Pro-actieve en plaatsafhankelijke dienstverlening worden ingevoerd. Dit dienstverleningsconcept is niet mogelijk zonder koppeling van databestanden.
- Om het aantal onnodige handelingen voor burger en overheid te beperken is eenmalige aanlevering (door de burger) en meervoudig gebruik (door de overheidsorganen) van gegevens uitgangspunt. Hiervoor maakt het

⁸⁾ Een toets in de vorm van een risico-analyse die voorafgaand aan het verzamelen van gegevens toegepast moet worden.

publieke domein in toenemende mate gebruik van basisregistraties. Vanaf januari 2010 heeft de burger het wettelijke recht op eenmalige gegevensverstrekking van een aantal persoonsgegevens. Bestuursorganen moeten vervolgens de persoonsgegevens van de burger uit de gemeentelijke basisadministratie persoonsgegevens (GBA) betrekken.

- Het ministerie van VenW is (als voorloper van de andere ministeries) voornemens het BSN te gebruiken in de rijkskas, een (toegangs- en authenticatie) pas voor ambtenaren. Dit is mogelijk op grond van de Wet BSN en de wetsgeschiedenis. Het CBP is van mening dat dit gebruik van het nummer voor een dergelijke pas niet geoorloofd is en overweegt handhavingsmaatregelen in te zetten. Mogelijk leidt dit tot een procedure tussen Rijk en CBP.

Onderzoeken, rapporten en internationale ontwikkelingen

- De Staatscommissie Grondwet buigt zich momenteel over de plaats van grondrechten in een digitale samenleving. In het bijzonder worden hierbij de artikelen 10 tot en met 13 in acht genomen. In oktober 2010 zal de Staatscommissie haar advies uitbrengen.
- Ook de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid (WRR) zal in het najaar van 2010 een rapport uitbrengen over grondrechtenbescherming in een digitale samenleving.
- Onderhandelingen ten aanzien van de aangekondigde herziening van de Europese dataproductierichtlijn.
- Naar aanleiding van het rapport van de commissie-Suyver ('naar een integrale evaluatie van antiterrorismemaatregelen') wordt onder regie van de NCTb thans een review van bestuursrechtelijke, strafrechtelijke en internationale antiterrorismemaatregelen gehouden. Deze review is in het najaar van 2010 gereed.
- Daarnaast wordt er over dit onderwerp overlegd met de Fundamental Rights Agency (FRA). Privacy is een van de onderwerpen binnen haar mandaat.
- BZK onderzoekt de mogelijkheden om in samenspraak met organisaties zoals Consumentenbond de schaarse kennis/deskundigheid over privacy te kunnen bundelen in een Informatie- en Adviescentrum voor de burger (al dan niet virtueel of aansluiten bij een bestaand info-punt). De vraag is of meldpunten voor burgers afzonderlijk moeten blijven bestaan, dan wel dat bundeling op een herkenbare manier nodig is.
- Uitwerking van het kabinetsstandpunt naar aanleiding van het rapport van de Commissie-Brouwer-Korf over 'Veiligheid en persoonlijke levenssfeer'. De Commissie heeft aanbevolen de positie van het CBP te versterken, een helpdesk in te richten voor afwegingen rond veiligheid/privacy 'op de werkvloer' en minder krampachtig om te gaan met het gebruik van nieuwe technologieën (zoals ANPR), maar daar wel goede regels voor te stellen. De Tweede Kamer is akkoord met het kabinetsstandpunt op dit rapport.

Aandachtspunt

- De snel groeiende ontwikkeling van nieuwe technologieën heeft een belangrijke invloed op de persoonlijke levenssfeer; nanotechnologie of RFID-technologie (*radio frequency identification*) zullen in de zeer nabije toekomst op grote schaal worden gebruikt (bijvoorbeeld toegang tot sportschool met vingerafdruk).

6 Sociale veiligheid – slagkracht van het lokaal bestuur

Gemeenten, de bestuurslaag die het dichtst bij de burger staat, staan voor een groot aantal maatschappelijke opgaven, op het gebied van sociale cohesie, integratie, wijk aanpak, jeugd en veiligheid. De bestuurlijke opgave is stevig en heeft zowel een preventieve als ook repressieve component. De aard en omvang van de huidige veiligheidsproblemen (van radicaliseringsproblematiek tot gewelddadige overvallen) en de financiële krapte waarmee Nederland wordt geconfronteerd noodzaken tot een effectiever en efficiënter integraal overheidsoptreden. De aandacht van gemeenten voor veiligheid en voor de samenwerking verschilt echter. Er is sprake van versnipperde inspanningen en van geconstateerde verschillen in het niveau van veiligheid. Daarom is er behoefte aan een robuust veiligheidsbeleid met een sterkere sturing door het bestuur, integraal optreden, meetbare resultaten en stevige democratische verantwoording.

Voorwaarden⁹⁾

Bestuurskracht is vooral voor sociale veiligheid essentieel. Daarbij is (meer) regionale samenwerking gewenst; bij de uitwerking hiervan moet er goede aansluiting zijn op de uitwerking van de lokale inbedding en aansturing van de (nieuwe) politieorganisatie.

Ook vereist een effectief sociaal veiligheidsbeleid goed samenspel tussen centrale en decentrale overheden. Rijk en gemeenten zijn gelijkwaardige partners die elkaar aanvullen vanuit de eigen rollen en verantwoordelijkheden.

Speerpunten en beleidsinitiatieven

- In een akkoord zouden bindende afspraken kunnen worden gemaakt tussen Rijk, decentraal bestuur, bedrijfsleven en burgerorganisaties over de 'staat van veiligheid'. Van burgers en bedrijven wordt daar waar mogelijk een bijdrage gevraagd. Zo'n akkoord gaat over de prioriteiten in het veiligheidsveld, de onderwerpen die burgers echt raken zoals de aanpak van overlast, verloedering, kleine criminaliteit, georganiseerde criminaliteit. Het Rijk brengt daarbij prioritaire thema's in zoals de aanpak van wijkoverlast, uitgaansoverlast en overlast bij evenementen. Jeugd vormt hierin een specifiek aandachtspunt. Kortom: de veiligheid op straat.
- Het Rijk maakt als uitwerking van het akkoord op prioritaire thema's gedifferentieerde afspraken met (een selectie van) gemeenten of de VNG. Niet elk probleem doet zich in elke gemeente in dezelfde omvang voor.
- Elke gemeente is wettelijk verplicht een integraal veiligheidsplan op te stellen. Binnen de gemeente stelt de gemeenteraad het veiligheidsplan vast en bepaalt de kaders en de te behalen lokale doelstellingen. De burgemeester ziet toe op het opstellen, uitvoeren, aansturen en verantwoorden van het gemeentelijk integraal veiligheidsbeleid.
- Het Rijk zorgt waar nodig voor steun voor burgemeesters bij het implementeren van deze taken, zoals door interbestuurlijke praktijkteams.
- Samenwerking is niet vrijblijvend en leidt tot resultaten. Hiervoor krijgt de burgemeester de wettelijke bevoegdheid om afstemming desnoods af te dwingen (doorzettingmacht conform voorstel Centra voor Jeugd en Gezin);
- Voorts is het de ambitie de samenwerking tussen handhavingdiensten, zowel publiekrechtelijk (politie en toezichthouders) als waar mogelijk private partners (bijvoorbeeld beveiligingsdiensten) te versterken;
- Onder regie van de burgemeesters wordt meer regionaal samengewerkt en wordt expertise gebundeld. Op regionaal niveau kunnen de lokale veiligheidsplannen op elkaar worden afgestemd. In de regionale setting spelen Veiligheidshuizen en RIEC's expertisecentra een belangrijke rol. Rechtstreekse financiering vanuit het Gemeente-

⁹⁾ Uiteraard wordt relatie met eventueel Bestuursakkoord Rijk/VNG gezien en betrokken in uitwerking.

fonds naar regio's voor specifieke lokaaloverstijgende onderwerpen wordt gezien. De democratische legitimiteit van 'de regio' moet worden versterkt.

- Transparantie over de voortgang van de uitvoering is nodig opdat gezamenlijke bijsturing mogelijk is. Transparantie op basis van bestaande benchmarks (zoals waarstaatjegemeente.nl) of de Integrale Veiligheids-Monitor waarbij de resultaten publiek worden gemaakt. Transparantie ook in de zin van duidelijk maken welke keuzes worden gemaakt (door beter gebruik bestaande wijkskans bij opstellen veiligheidsplannen).
- De rol van het Rijk kan variëren per beleidsterrein en beleidsfase. Bijvoorbeeld meer of minder optreden als specifieke geldschieter buiten het Gemeentefonds en als wet- of regelgever en meer als opdrachtgever/controleur, facilitator, inhoudelijk adviseur, netwerkmanager en coördinator. Op niet-prioritaire thema's zal het Rijk zich beperken tot het meewerken aan verbeterde transparantie over de voortgang van de uitvoering (en daarmee accountability richting gemeenteraden en burgers)

Afspraken worden gemaakt met de VNG, het Nederlands Genootschap van Burgemeesters, de Wethoudersvereniging, de Vereniging van Raadsleden en de Vereniging van Griffiers om te kijken naar vormen om de kwaliteit van het bestuur te verbeteren.

7 Arbeidsmarkt en arbeidsvoorwaarden

De publieke sector staat voor een forse opgave. Niet alleen heeft zij een financieel probleem als gevolg van de economische crisis. Maar ook een arbeidsmarktprobleem. De komende jaren zal sprake zijn van een grote uitstroom van onderwijs- en overheidspersoneel. Van de bijna één miljoen werkenden in de publieke sector (excl. zorg) zullen de komende tien jaar gemiddeld 7 op de 10 medewerkers de publieke sector verlaten. Daarvan vertrekken er drie om met pensioen te gaan (vergrijzing). De overige medewerkers vertrekken omdat zij een baan buiten de overheid vinden of omdat zij stoppen met werken. Dit betekent dat los van bezuinigingen veel mensen uit zullen stromen. Als er geen maatregelen worden genomen dreigen arbeidsmarktknelpunten die directe gevolgen hebben voor de kwaliteit en continuïteit van publieke dienstverlening (denk aan leraren voor de klas, blauw op straat, gevangenisbewakers, gemeenteamttenaren achter het loket). Er moet goed gekeken worden naar beide ontwikkelingen, zodat korte termijn maatregelen problemen rondom vergrijzing en de uitstroom op de langere termijn niet verergeren.

De minister van BZK is - naast de directe werkgeversrol voor Rijk en politie - coördinerend verantwoordelijk voor het arbeidszakenbeleid in de publieke sector (openbaar bestuur, veiligheids- en onderwijssectoren). Dit betekent dat de minister van BZK door de Tweede Kamer als eerstverantwoordelijke wordt aangesproken als het gaat om het zorg dragen voor een kwalitatief goed functionerend en betaalbaar overheidsapparaat. De komende kabinetsperiode vormen de kwantitatieve arbeidsmarktknelpunten hierbij een duidelijk punt van zorg en aandacht. Tegelijkertijd zal de minister van BZK, zowel vanuit de Tweede Kamer als vanuit het kabinet, primair de vraag voorgelegd krijgen hoe de komende kabinetsperiode zo effectief mogelijk bezuinigd kan worden op het overheidsapparaat (zoals al herhaaldelijk in politieke Zeshoekverband aan de orde is gekomen). Instrumenten die de minister van BZK heeft om invulling te geven aan deze verantwoordelijkheden, zijn financiële instrumenten (opstellen van de loonruimtebrief aan overheidswerkgevers), sectoraal en bovensectoraal overleg met sociale partners in de publieke sector (Bestuurlijke afspraken / sociaal akkoorden) en het vroegtijdig signaleren en agenderen van de voor de publieke sector relevante ontwikkelingen op arbeidszakterrein (onder meer in de jaarlijkse Trendnota Arbeidszaken Overheid en analyses en verkenningen).

Stand van zaken

Onlangs heeft BZK een arbeidsmarktverkenning voor de overheids- en onderwijssectoren uitgevoerd met sociale partners (de Stichting Verbond Sectorwerkgevers Overheid (VSO) en de Samenwerkende Centrales Overheids- personeel (SCO). De titel van dit rapport luidt: *'De grote uittocht. Vier toekomstbeelden van de arbeidsmarkt van onderwijs- en overheidssectoren'*. De uitdagingen van tekort aan geld en mensen gelden voor 'de' gehele publieke sector, maar kunnen per sector verschillend uitpakken. In de zorg- en onderwijssectoren worden de grootste personeelstekorten verwacht. Voor de veiligheidssectoren (defensie, politie) worden voor specifieke functies tekorten verwacht. Voor het openbaar bestuur is het beeld gemêleerd: door verwachte ingrijpende bezuinigingen worden enerzijds personeelsoverschotten verwacht, terwijl anderzijds – in een aantrekkelijke arbeidsmarkt en bij uitstroom van personeel – snel weer moeilijk vervulbare vacatures ontstaan. In het rapport hebben de sociale partners oplossingsrichtingen benoemd over hoe met de uitdagingen van tekorten aan geld én personeel om te gaan:

1. Wat je als overheid doet, doe je goed (focus op kerntaken)
2. Inzet op sociale innovatie / slimmer werken
3. Vergroten van professionele ruimte en statusherstel van professionals
4. Talenten van professionals beter benutten (meer inzet van lager opgeleiden)
5. Verder verhogen van arbeidsdeelname (meer uren en jaren werken)
6. Investeren in loopbaan en gezondheid (mensen in staat stellen om langer te werken)
7. Beter combineren van werk en privé (plaats- en tijdsafhankelijk werken)
8. Marktconforme loonontwikkeling

9. Bevorderen van arbeidsmobiliteit zowel binnen als buiten de overheid

Deze oplossingsrichtingen gelden voor de hele publieke sector. Er kunnen per individuele sector (bijvoorbeeld Rijk, politie of een onderwijssector) verschillende accenten worden gelegd. Zo is voor de sector politie al afgesproken dat de inzetbaarheid van het zittend personeel wordt vergroot (door te kijken naar bijvoorbeeld werktijden en drempels vanuit landelijke arbeidstijdenregelingen).

Aandachtspunten

- Voor de minister van BZK is het van belang zorg te dragen voor een kwalitatief hoogwaardige publieke sector die – in het licht van “De grote uittocht” en de krapper wordende arbeidsmarkt – in concurrentie met de marktsector voldoende en adequaat personeel kan blijven aantrekken tegen aanvaardbare kosten. Aandachtspunt hierbij is dat voorkomen moet worden dat noodzakelijke bezuinigingen worden ingevuld door niet gerichte taakstellingen en/of kortingen op de arbeidsvoorwaardenruimte, zonder echte keuzes te maken. Dit, terwijl er goede mogelijkheden zijn om te komen tot een kleinere en goede publieke sector (onder meer door het weghalen van mogelijke inefficiënties zoals overlap in verantwoordelijkheden en onnodige stapeling van regelingen, processen en procedures).
- Aandachtspunt met betrekking tot de sectoren Rijk en Politie, waar de minister van BZK direct als werkgever optreedt, is dat beide sectoren een relatief langdurige CAO-looptijd hebben die al was afgesloten voor het ontstaan van de financieel-economische crisis. (Rijk van 1 januari 2007 tot 1 januari 2011, politie van 1 januari 2008 tot 1 januari 2011). Als gevolg van de crisis is de gemiddelde loonontwikkeling in 2010 in de markt gedaald tot onder het niveau van de al gemaakte afspraken bij Rijk en politie. Vanuit Tweede Kamer of kabinet kan om deze reden mogelijk druk ontstaan om de loonontwikkeling in de komende kabinetsperiode juist in deze sectoren te matigen. Daarnaast kan een financieringsprobleem ontstaan – bovenop het in 2010 ontstane financieringsprobleem - als besloten wordt om de loonruimte niet alleen voor 2010 op nul te stellen, maar ook voor 2011 of latere jaren te korten op de loonruimte en/of de ruimte voor incidentele loonontwikkeling (ILO). Sector Politie heeft inmiddels de CAO verlengd tot 1 januari 2012, met een nullijn in 2011.
- Naar aanleiding van de publicatie van “De grote uittocht” was er op 22 april 2010 een spoeddebat in de Tweede Kamer. Er was brede erkenning dat de overheid er – naast een financieel probleem – ook een arbeidsmarktprobleem bij krijgt. De Kamer heeft om een inhoudelijke bespreking van het rapport gevraagd. Dit zou – in de nieuwe samenstelling – alsnog kunnen gebeuren.
- Er is (nog) geen concreet uitgewerkte arbeidsmarktagenda voor de publieke sector. Die zou wel kunnen worden gemaakt, met een duidelijke agenda wat het nieuwe kabinet doet, wat CAO-partijen doen en wat individuele werkgevers doen.
- Sociale partners in de publieke sector hebben in een manifest opgeroepen om met u – in lijn van “De grote uittocht” – te spreken over een gezamenlijke arbeidsmarktaanpak. Gezamenlijk optrekken kan zorgen voor rust aan het CAO-front in de publieke sector. Hiertoe zouden de bestaande bestuurlijke afspraken met de overheids-werkgevers vernieuwd en mogelijk verbreed kunnen worden tot een (aanvullend) sociaal akkoord met de sociale partners in de publieke sector.
- Voor de vakbonden is het belangrijkste inhoudelijke punt dat de lonen in de publieke sector gelijk oplopen met die in de marktsector. Dit zou kunnen passen in een breed sociaal akkoord over de lonen (inclusief de overheid) en in een aanpak waarin de overheid geen uitzonderingspositie meer heeft op de arbeidsmarkt (de voor- én de nadelen van de markt).

8 Diversiteit

De overheid heeft een voorbeeldfunctie. Daarom is het van belang dat de overheid een afspiegeling is van de maatschappij. Ook moet de overheid vooruit denken: de Nederlandse beroepsbevolking slinkt, vergrijsst en onze samenleving verandert. Hierdoor krijgt de overheid te maken met steeds complexere vraagstukken. Om haar taken kwalitatief hoogwaardig uit te kunnen voeren is het van groot belang dat de overheid een divers samengestelde organisatie is, die in haar missie diversiteit/inclusie als waarde integreert. Daarbij behoort ook onverminderd aandacht voor diversiteit bij politiek bestuurlijke functies.

Stand van zaken

BZK heeft richting het merendeel van de sectoren een stimulerende en aanjagende rol, en dat werkt. Er zijn de afgelopen jaren afspraken gemaakt voor Rijk, ABD, politie, mbo, hbo, gemeenten, provincies en waterschappen. Ook voor het bevorderen van diversiteit bij politieke functies, in het bijzonder het burgemeesterschap, zijn concrete activiteiten uitgevoerd. De verantwoordelijkheid (voor plannen en uitvoering) ligt bij de sectoren zelf. Daarnaast biedt BZK de Diversiteitsindex aan om overheidswerkgevers inzicht te verschaffen in de huidige personeelssamenstelling en daarmee de ambities voor de toekomst. Tot slot rapporteert BZK over de behaalde kwantitatieve resultaten aan de Tweede Kamer.

De gedane inspanningen zien wij terug in de cijfers: de diversiteit van het totale overheidspersoneel is de afgelopen jaren gegroeid. Voornamelijk is de man/vrouw-diversiteit toegenomen. Het aandeel vrouwen stijgt elk jaar ongeveer met 1% en bedraagt nu 52%. In de top ligt het aandeel lager (nu 26%). De instroom van biculturele medewerkers is gestegen van 8,6% naar 9,5% en het aandeel biculturele medewerkers is gegroeid van 5,6% (2007) naar 6,1% (2009), maar de ambitieuze doelstelling van 8,4% in 2011 zal niet worden gehaald. Dit komt mede doordat hun uitstroom ook groot is. Afgezet tegen het arbeidsmarkt-potentieel (12%), zijn de overheidssectoren nog maar op de helft.

Sectorspecifiek

- De diversiteit onder politieke ambtsdragers neemt toe. In de Staat van het bestuur, die in het najaar wordt uitgebracht, staan de cijfers en ontwikkelingen met betrekking tot diversiteit naar geslacht.
- Ook het Rijk wordt meer divers. 42,5% van het totale personeelsbestand is vrouw, 8,4% heeft een biculturele herkomst. De gemiddelde leeftijd is 44. De huidige samenstelling van het personeelsbestand (50% 45 jaar of ouder, waarvan 70% autochtone mannen) begrenst de verandermogelijkheden.
- Het aandeel vrouwen in de ABD-doelgroep is de afgelopen jaren fors gestegen en bedraagt nu 25,8%. Binnen de meeste ministeries hebben de bestuursraden stevig gestuurd om deze vooruitgang te realiseren. De ministeries van OCW en Defensie doen het goed met respectievelijk 36 en 30% vrouwen aan de top. De ministeries van Financiën en Economische Zaken zijn hekkensluiters, met 18,2 en 12,1%. Het aandeel vrouwen in posities van SG en DG (de zgn. TMG-groep) is na een aanvankelijke stijging het laatste jaar gedaald, en bedraagt nu 20,9%. Het kabinetsbeleid en de ambitie van bewindslieden zijn doorslaggevend voor het verhogen van het aantal vrouwelijke TMG-leden, de SG's vervullen hierbij een sleutelpositie. De ABD-groep kent op dit moment vijf biculturele ABD-leden. De afgelopen jaren is geïnvesteerd om via doorstroom en instroom het aantal biculturele managers op sub-ABD-niveau fors te laten stijgen. Dit is slechts gedeeltelijk gelukt, veel ministeries worstelen met een overschot aan sub-ABD-managers als gevolg van de taakstelling van het vorige kabinet.
- Als gevolg van de samenwerkingsafspraken tussen de minister van BZK en de korpsleiding is het aandeel vrouwen in de korpsleiding gestegen van 16% in 2007 naar 26% eind 2009. De stijging van het aandeel vrouwelijke leidinggevenden in het primaire proces blijft achter. In 2007 was dit aandeel 14%, eind 2009 was dit gestegen naar 16%. Het percentage biculturelen is gestegen van 6,5% in 2007 naar 6,8% eind 2009. De doelstelling van 8,5% biculturelen eind 2010 zal niet gehaald worden.

De diversiteit binnen de publieke sector groeit dus, maar niet genoeg. Ook zijn er grote verschillen tussen sectoren. Hoewel de noodzaak voor een diverse overheid door bijna alle partijen wordt onderschreven, worden de verschillen tussen medewerkers worden nog onvoldoende benut. Het is belangrijk dat diversiteit een vanzelfsprekend onderdeel wordt van de cultuur. Daarom heeft BZK voor de komende periode de volgende ambities (intern) geformuleerd:

- De Rijksdienst van de toekomst is naast thema-gestuurd, een mensgerichte organisatie. Onderdeel daarvan is dat die 'inclusief' is. Dit wil zeggen dat verschillen tussen mensen bewust worden gemanaged en benut. Het SG-overleg heeft de ambitie uitgesproken om te werken aan een inclusieve rijksoverheidsorganisatie, waarin alle medewerkers zich thuis voelen.
- Binnen de leiderschapsontwikkeling van de ABD-groep wordt expliciet aandacht besteedt aan het bewust waarden en benutten van verschillen tussen medewerkers. Daarnaast is het van belang dat er kwalitatieve, realistische doelstellingen worden geformuleerd gericht op het aandeel vrouwen in ABD-functies (bijvoorbeeld een stijging van 25,8% op 30-06-2010 naar 35% vrouwen in ABD-functies op 31-12-2014) en het aandeel biculturele ABD-managers (bijvoorbeeld een verhoging van de huidige 5 naar 12 in 2014).
- 50% van alle nieuwe kroonbenoemingen op korpsleidingniveau en 30% van alle kroonbenoemingen onder korpsleiding niveau wordt ingevuld door vrouwen en/of biculturelen. Omdat geconstateerd is dat de benoeming van biculturelen extra aandacht nodig heeft, dient binnen de 50% en 30% van de kroonbenoemingen 10% te worden ingevuld door biculturelen.
- Om er voor te zorgen dat de noodzakelijke en positieve trend van de afgelopen jaren wordt vastgehouden en versterkt, is het gewenst om zo concreet mogelijke ambitieuze, maar realiseerbare doelstellingen vast te leggen voor:
 - a. het aandeel vrouwen in de instroom in topfuncties;
 - b. het aandeel biculturelen in de instroom, bijvoorbeeld doelstellingen die aansluit op het aanbod.
 - c. (het beperken van) de uitstroom van biculturelen.
- Beleidsdoelstelling is het bevorderen van de instroom van vrouwen en biculturelen in politieke functies. Met betrekking tot politieke functies zijn er geen streefcijfers nu rekrutering en kandidaatstelling voor politieke functies een zaak is van politieke partijen en er op benoemingsprocessen geen directe invloed kan worden uitgeoefend. Effectuering van de beleidsdoelstelling vindt daarom plaats door het genereren van draagvlak bij de politieke partijen en intermediaire kaders. Bij burgemeestersbenoemingen zijn dat de CdK's en de vertrouwenscommissies in de gemeenteraad. Burgemeesterscouts hebben van 2008 tot 2010 het draagvlak voor diversiteit binnen het burgemeestersambt actief vergroot. Uitvoersel van dit project is een oriëntatieprogramma voor vrouwen en biculturelen die dicht tegen het ambt aanzitten en voor een succesvolle sollicitatie op specifieke vlakken versterking kunnen gebruiken. De cijfers met betrekking tot de m/v-verdeling bij politieke functies in het decentraal bestuur worden gemonitord en verschijnen in de Staat van het Bestuur 2010.

Aandachtspunten

- Voor bovengenoemde nieuwe beleidsinitiatieven is na 2011 geen geld gereserveerd. Voor (delen van) het beleidsdossier Diversiteit zijn na 2011 geen middelen meer beschikbaar.
- Het formuleren van streefcijfers werkt en daarmee willen wij doorgaan. De ministerraad wordt gevraagd doelstellingen te formuleren ten aanzien van het bevorderen van diversiteit in de publieke sector. Het ambitieniveau is uiteraard mede afhankelijk van de andere doelstellingen van het nieuwe kabinet inzake krimp van de (rijks)overheid.
- Het afspiegelingsbeginsel toe te passen in plaats van de last in/first out-systematiek om te voorkomen dat de inspanningen om de instroom van biculturelen te vergroten teniet worden gedaan. Zij stromen verhoudingsgewijs snel weer uit, omdat zij harder getroffen worden door het niet verlengen van tijdelijke contracten en door de toepassing van het last in/first out-principe bij een krimpende overheid. Anderzijds verlaten zij vaker de overheid omdat zij zich minder thuis voelen.
- Met de Zelfstandige Publieke Werkgevers (onderwijssectoren en mede-overheden) kunnen opnieuw Bestuurlijke Afspraken gemaakt worden over doelstellingen en instrumenten. Daarnaast kan het onderwerp diversiteit in het personeelsbestand wederom een thema zijn waarover in de bestuursakkoorden met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en het Interprovinciaal Overleg nadere afspraken worden gemaakt.
- De beschikbare kennis en ervaringen dienen samengebracht te worden, beschikbaar te worden gesteld en geborgd te worden om te voorkomen dat de opgedane inzichten en beschikbare kennis en ervaring van de afgelopen jaren te niet wordt gedaan.

A. Dossiers DGBK

Directoraat-generaal Bestuur en Koninkrijksrelaties

1 Directie Arbeidszaken Publieke Sector (APS)

1.1 Arbeidsvoorwaarden publieke sector 2011 – 2015

Inleiding

Over Arbeidsvoorwaarden publieke sector wordt onderhandeld in 14 sectoren tussen werkgevers en werknemers.

Sector	Werkgever	Sector	Werkgever
Rijk	BZK	HBO	HBO-Raad
Politie	BZK	Universiteiten	VSNU
Defensie	Defensie	Universitaire Medische Centra	Nederlandse Federatie. Univ. Medische Centra.
Rechterlijke macht	Justitie	Onderzoeksinstituten	Werkgeversvereniging Onderzoeksinstituten
Primair Onderwijs	OCW	Gemeenten	College van Arbeidszaken (VNG)
Voortgezet onderwijs	VO-Raad	Provincies	Inter Provinciaal Overleg
MBO	MBO-Raad	Waterschappen	Unie van Waterschappen

BZK is verantwoordelijk voor de inrichting van het overlegstelsel bij overheid en onderwijs. BZK neemt deel aan het VSO (Verbond Sectorwerkgevers Overheid) en onderhoudt nauw contact met het SCO (samenwerkende centrales van overheidspersoneel).

Stand van zaken

Doorgaans wordt door het kabinet een marktconforme loonruimte ter beschikking gesteld aan de werkgevers. Balkenende IV heeft voor 2010 echter geen geld ter beschikking gesteld voor de loononderhandelingen (o-lijn). Onder druk van de bonden hebben gemeenten, provincies en waterschappen toch een loonsverhoging moeten afspreken en is het werkgeversfront gebroken. Dit kan ertoe leiden dat ook in andere overheidssectoren loonsverhogingen worden afgesproken. Gevolg hiervan kan zijn dat de loonafspraken worden bekostigd door inperking van de personeelsomvang.

Aandachtspunten

1. CPB heeft erop gewezen dat bezuinigingen op ambtenarensalarissen niet realistisch zijn, omdat de overheid marktconform zal moeten belonen om voldoende kwalitatief personeel aan te trekken. Niet uitgesloten is echter dat het nieuwe kabinet toch zal willen bezuinigen op deze post. Een absolute nullijn zou de werkgevers echter

geen enkele onderhandelingsruimte geven en daarmee contraproductief zijn. Het heeft daarom de voorkeur te bezuinigen op de omvang van de overheid en daarbij gerichte keuzes te maken.

2. Het sociaal akkoord met betrekking tot pensioenen en AOW en een eventueel met betrekking tot ontslagrecht / vergroting inzetbaarheid zal ook een vertaling moeten vinden naar het overleg in de overheidssectoren. In zijn coördinerende rol heeft BZK daarvoor echter geen instrumenten en is sterk afhankelijk van de goede wil van overheidswerkgevers. Het zou wenselijk zijn als BZK ook iets daarvoor kan teruggeven, dan wel dat een vorm van doorzettingsmacht kan worden gecreëerd.

Nadere besluitvorming

1. loonruimte
2. gerichte keuzes hoe te bezuinigen op ambtenaren
3. instrumenten ter ondersteuning van de coördinerende rol

1.2 Werkloosheidswet - duurverkorting en eigenrisicodragen

Inleiding

De Werkloosheidswet (WW) geldt ook voor alle werknemers bij overheid en onderwijs. De WW wordt voor hen in overheidsCAO's onder voorwaarden aangevuld in (hoogte en) duur via aanvullingen op de WW. De marktsector kent verschillende aanvullingsvormen: als regel eenmalige, contante ontslagvergoedingen, maar ook wel aanvullingen in de hoogte op de WW.

Overheidswerkgevers zijn als enigen *eigenrisicodragers* voor de WW-uitkeringen (= ERD-WW). Marktwerkgevers betalen WW-premie aan WW-fondsen. De overheidswerkgevers betalen *zelf* de WW-uitkeringen uit aan de ontslagen werknemers. Ook hebben zij een re-integratieverplichting; in de markt heeft het UWV die verplichting. ERD-WW is voordelig voor de rijksbegroting (in het verleden zijn de kosten van risicoverevening met de marktsector geraamd om ca. € 500 miljoen). Afbakening van "de overheid(werkgevers)" voor ERD-WW is gekoppeld aan verplichte deelname in pensioenfondsen ABP.

Stand van zaken

De WW valt primair onder SZW, maar BZK is verantwoordelijk voor de afbakening van de overheid in verband met ERD-WW. SZW en BZK stemmen daarom veel af.

In 2009 heeft BZK aan de Tweede Kamer gemeld dat uit onderzoek is gebleken dat er geen reden is om het eigenrisicodragen WW te heroverwegen. De Tweede Kamer maakte zich (ten onrechte) zorgen dat eigenrisicodragen WW negatief zou kunnen uitpakken op aannamebeleid voor oudere werknemers. In 2008 meldde BZK en SZW al aan de Tweede en de Eerste Kamer dat overheidswerkgevers adequaat invulling geven aan de re-integratie WW (conform art. 72a WW).

Aandachtspunten

Versillende verkiezingsprogramma's willen de WW op twee punten wijzigen: de maximale duur van de WW-uitkering zou terug moeten van 38 naar 12 maanden, én werkgevers zouden de werkloosheidslasten meer zelf moeten dragen (via verlengde loondoorbetaling voor ontslag).

1. De duurverkorting WW zal in de visie van "de politiek" waarschijnlijk moeten doorwerken naar de duur van de wettelijke regelingen zoals vastgelegd in overheidsCAO's. De sociale partners in de overheidssectoren moeten hierover *bij meerderheid* overeenstemming krijgen in het CAO-overleg. Wettelijk afdwingen van een duurverkorting in de aanvullingen op de WW is juridisch gezien complex, tenzij er wetgeving komt die voor alle overheid- en marktwerknemers aanvullingen op WW in welke vorm dan ook ter discussie stelt.
2. Afbakening "overheid" op basis van pensioenregeling ABP staat onder druk: sommige overheidswerkgevers willen ABP inruilen voor een marktpensioenfonds, terwijl private werkgevers naar het ABP willen. Eigenlijk moeten wij een aparte definitie van "overheid" hebben voor eigenrisicodragen.
3. **Als** er een groter eigenrisico in de WW voor marktwerkgevers komt, dan ontstaan er mogelijkheden om de twee financieringssystemen van de WW in elkaar te schuiven. Met SZW en Fin kan in een verkenning worden bepaald in hoeverre er nog sprake is van een substantiële risicoverevening met de marktsector. Onze inschatting is dat risicoverevening met de marktsector nog steeds veel geld zal kosten (enkele honderden miljoenen, structureel). De

overheidswerkgevers (in Verbond Sectorwerkgevers Overheid) zijn overigens voorstander van eigenrisicodragen WW.

Nadere besluitvorming

1. Mogelijke doorwerking op aanvullingen op de WW vanwege de duurverkorting WW moet bij voorkeur in voor *alle werknemers* geldende wetgeving zijn opgenomen.
2. U krijgt een nota voorgelegd over de afbakening en definitie van “overheid” in het kader van eigenrisicodragen WW.
3. U krijgt mogelijk een nota voorgelegd over een verkenning (met SZW en Financiën) van de mogelijkheid, wenselijkheid en kosten annex baten van een nieuw, uniform financieringssysteem WW, voor zowel overheids- als marktwerkgevers. Daarin zullen wij u ook adviseren over de eventuele voorwaarden die u aan een dergelijke verkenning kunt stellen (bijvoorbeeld budgettaire neutraliteit voor overheidswerkgevers).

1.3 Arbeidsmarkt Publieke Sector

Inleiding

De publieke sector staat voor een forse opgave. Niet alleen heeft zij een financieel probleem als gevolg van de economische crisis, maar heeft ook een arbeidsmarktprobleem. Van de bijna één miljoen werkenden in het onderwijs en bij de overheid zijn in 2020 gemiddeld 7 op de 10 mensen vertrokken of van baan gewisseld. Drie op de tien werknemers vertrekken om met pensioen te gaan. De overige werknemers vertrekken omdat zij een baan buiten de overheid vinden, of omdat zij anderszins stoppen met werken (bijvoorbeeld vanwege zorg of arbeidsongeschiktheid). Dit betekent dat ook ná de onvermijdelijke bezuinigingen nog veel mensen uit zullen stromen.

Het wordt moeilijk om hier voldoende en geschikte mensen voor terug te krijgen. Enerzijds doordat de arbeidsmarkt weer zal aantrekken en de concurrentie om schaars en gekwalificeerd personeel steeds groter wordt. Anderzijds maakt het gebrek aan financiële middelen in de publieke sector het lastig om concurrerend te blijven op arbeidsvoorwaarden en de deuren open te houden voor nieuwe mensen en jong talent. Het risico van een gebrek aan nieuwe instroom is dat de overheids- en onderwijssectoren nog verder vergrijzen. Op die manier versterken deze ontwikkelingen elkaar.

Stand van zaken

Om te voorkomen dat de publieke sector in een negatieve spiraal terecht heeft het ministerie van BZK samen met sociale partners (het Verbond Sectorwerkgevers Overheid en de Samenwerkende Centrales Overheidspersoneel) een toekomstverkenning uitgevoerd getiteld ‘De grote uittocht’. Op 22 april 2010 heeft een spoeddebat plaatsgevonden in de Tweede Kamer n.a.v. dit rapport.

Met genoemde sociale partners is er draagvlak voor negen oplossingsrichtingen, waarover verder in gesprek zal worden gegaan. Dit zijn:

1. Wat je als overheid doet, doe je goed (focus op kerntaken)
2. Inzet op sociale innovatie
3. Vergroten van professionele ruimte en statusherstel van professionals
4. Talenten van professionals beter benutten
5. Verder verhogen van arbeidsdeelname
6. Investeren in loopbaan en gezondheid
7. Beter combineren van werk en privé
8. Marktconforme loonontwikkeling
9. Bevorderen van mobiliteit zowel binnen als buiten de overheid

Aandachtspunten/ Nadere besluitvorming

De oplossingen zelf kunnen sterk verschillen per organisatie of sector. Het is nu zaak dat partijen op landelijk niveau, maar ook op het niveau van sectoren en organisaties afzonderlijk, deze oplossingsrichtingen verder gaan uitwerken om tot concrete oplossingen te komen.

1.4 Diversiteit

Inleiding

Een divers samengesteld personeelsbestand is belangrijk voor de kwaliteit en herkenbaarheid van het openbaar bestuur en de overheid. Hoewel de afgelopen jaren de diversiteit binnen de overheid is gegroeid, gaan de veranderingen niet snel genoeg. De verschillen tussen mensen worden nog onvoldoende effectief ingezet en benut. Het is belangrijk dat diversiteit in de breedste betekenis van het woord onderdeel wordt van de cultuur van de overheid.

Stand van zaken

Politiek en openbaar bestuur moeten een afspiegeling zijn van de samenleving. Er blijkt echter nog een scheve verdeling waar het betreft geslacht, leeftijd, opleiding, etniciteit en beroepsachtergrond.

- De diversiteit van het overheidspersoneel en van politieke ambtsdragers de afgelopen jaren gegroeid. Met name de man/vrouw-diversiteit is toegenomen. In topfuncties laat die verdeling nog te wensen over.
- Het Rijk heeft daarin een voorbeeldfunctie, maar maakt die nog onvoldoende waar.
- De instroom van het aantal biculturele medewerkers neemt ook toe. Omdat de uitstroom ook groot is, groeit hun aandeel te langzaam.

BZK heeft op het terrein van diversiteit richting het merendeel van de sectoren met name de rol van aanjager, facilitator en monitor. Belangrijkste actoren op rijksniveau zijn: OCW (emancipatie), SZW (gehandicapten, arbeidsmarkt), WWI (integratie), EZ (vrouwen naar de top). In samenwerking met medeoverheden zijn plannen opgesteld om diversiteit in die sectoren te bevorderen. Met de mbo- en hbo-sector maken wij nu die slag. Verantwoordelijkheid (voor plannen en uitvoering) moet bij de sector zelf liggen. Ook is in de afgelopen jaren specifieke aandacht besteed aan de deelname van vrouwen en biculturele kandidaten voor het burgemeesterschap. Belangrijkste beslissers zijn de sectorwerkgevers zelf of de gemeenteraden.

Aandachtspunten

- De inspanningen om de instroom van allochtonen (en vrouwen) te vergroten wordt teniet gedaan door hun hoge uitstroom.
- Overdragen van kennis en expertise is nog versnipperd.
- Diversiteit is organisatorisch binnen en buiten BZK versnipperd.
- Verder is nog weinig aandacht voor inclusiviteit. Afgelopen jaren vooral focus op instroom (cijfers), maar weinig op diversiteit als organisatiebeleid. Borging van het onderwerp in organisaties is hiervoor van cruciaal belang. Onderwerp moet breder worden getrokken.

Nadere besluitvorming

U ontvangt in dit jaar een nota met voorstellen over de wijze waarop de opgedane kennis, activiteiten en instrumenten geborgd gaan worden in de sectoren. Daarbij behoort ook een voorstel over hoe de opgebouwde expertise en kennis behouden en benut kan worden (kennismanagement).

1.5 Klokkeluiders (Instituut)

Inleiding

Na advisering door de Stichting van de Arbeid en de Raad voor het overheidspersoneelsbeleid is in 2009 het besluit genomen tot oprichting van één advies- en verwijspunt klokkeluiden voor markt en overheid gezamenlijk. Het advies- en verwijspunt kan bijdragen aan het voorkomen van integriteitsschendingen door het adviseren en ondersteunen van (potentiële) klokkeluiders, het bieden van expertise aan werkgevers en het signaleren van trends en patronen naar overheid en sociale partners.

Stand van zaken

Over de positionering van het advies- en verwijspunt klokkeluiden is nog geen besluit genomen. Op basis van een brede verkenning van bedrijfsleven, overheid, integriteitsveld en wetenschap is een voorkeur uitgesproken dat er draagvlak bestaat voor het onderbrengen van het advies- en verwijspunt bij de Nationale ombudsman. De Tweede Kamer heeft zich unaniem uitgesproken voor positionering bij de Nationale ombudsman (motie-Heijnen c.s., TK 2009-2010, 28844, nr. 39). De Stichting Expertgroep Klokkeluiders heeft zich ook positief

uitgelaten over deze positionering. Nade val van het kabinet hebben de Stichting van de Arbeid en de Raad voor het overheidsperoneelsbeleid de voorkeur gegeven aan een aparte stichting, onder te brengen bij de SER. In verband met de demissionaire status van het kabinet heeft geen verdere besluitvorming over de positionering heeft plaatsgevonden.

Aandachtspunten

- De Tweede Kamer wacht op een kabinetsstandpunt inzake de motie-Heijnen.
- Voor zover mogelijk tegemoet komen aan de wensen van de Stichting van de Arbeid en de Raad voor het overheidsperoneelsbeleid, waarbij tegelijkertijd wordt vastgehouden aan positionering bij de Nationale ombudsman.
- Als hoeder van de publieke zaak en integriteit dient BZK het voortouw te hebben, vanzelfsprekend met betrokkenheid van alle andere ministeries.
- Uit de verkenning volgt dat de financiering van het advies- en verwijspunt thuishoort bij de overheid in haar rol als hoeder van het publiek belang (Kamerstukken II, 2009-2010, 28 844, nr. 40).

Nadere besluitvorming

Er is geen wetgeving nodig om met het advies- en verwijspunt bij de Nationale ombudsman te kunnen starten; dit kan door ondertekening van een Charter door de minister van BZK en de Nationale ombudsman. Op termijn zal de advies- en verwijstaak worden verankerd in de Wet Nationale ombudsman.

Over de positionering moet nadere besluitvorming plaatsvinden. Het kabinet zal hierover op korte termijn een besluit moeten nemen. Daartoe zult u zo spoedig mogelijk een nota ontvangen.

1.6 Bestuurlijke Integriteit

Inleiding

Decentrale overheden kampen met vraagstukken van bestuurlijke integriteit. Verschillende affaires hebben de krant gehaald; bestuurders struikelen soms over (vermeende) integriteitsteksties.

Er is discussie over declaratiegedrag door publicaties in de pers. Bestuurders worstelen met vragen over samenloop van publieke en private belangen. Er lijkt een grijs gebied te bestaan waar meer helderheid gewenst is.

Dit heeft een negatief effect op het vertrouwen van de burger in het openbaar bestuur en op de bestuurskracht van decentrale overheden.

BZK heeft daarom het initiatief genomen tot een aantal activiteiten op het gebied van bestuurlijke integriteit om zo de professionaliteit en de bestuurskracht te vergroten.

Stand van zaken

Bij de activiteiten (opzet en uitvoering) worden de koepelorganisaties (Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), het Interprovinciaal Overleg (IPO) en de Unie van Waterschappen (UvW)) nauw betrokken evenals de belangenverenigingen van burgemeesters, wethouders, raadsleden en griffiers.

De activiteiten sluiten aan bij de praktijk.

- Beleidsmaatregelen: Dijkstal voorstellen over arbeidsvoorwaarden bestuurders zijn afgerond in de Kamer. Declaratieproblematiek wordt nog verder uitgewerkt. Bevoegdheden van burgemeesters en CdK's op terrein integriteit bestuurders moet nog geregeld worden.
- Casuïstiek: aan de hand van praktijksituaties en gesprekken zijn herkenbare voorbeelden in kaart gebracht. Deze worden nu geanalyseerd.
- Ronde Tafelgesprekken: worden georganiseerd door de beroepsgroepen zelf. Doel is van elkaars ervaringen te leren en de alertheid te vergroten. Burgemeesters en CdK's hebben de gesprekken al gehad. De VNG organiseert gesprekken per provincie in najaar 2010.
- Handreiking voor politieke ambtsdragers is ingrijpend herschreven en is door meer commentaar van bestuurders verder verduidelijkt. De gedrukte handreiking wordt aangeboden tijdens een congres.
- Dit congres is 14 april 2011 gepland. Het programma met bovenstaande activiteiten wordt dan afgesloten en tegelijk vormt het congres de start voor verdere borging van het thema binnen de verschillende bestuurslagen.

Aandachtspunten

1. Het accent op de zelfwerkzaamheid van de bestuursorganen zelf en beroepsorganisaties. BZK regisseert en stimuleert .

2. Verkennen van het idee van een institutie die adviezen uitbrengt dan wel overheden begeleidt bij vraagstukken op integriteitsgebied.

Nadere besluitvorming

1. Plan van aanpak met vervolgstappen van het project is gereed.
2. Voor het congres is 14 april gereserveerd in de agenda van de minister.

1.7 Rechtspositie politieke ambtsdragers (Dijkstalwetsvoorstellen en vervolg)

Inleiding

De Dijkstalvoorstellen hebben op het gebied van de rechtspositie politieke ambtsdragers geleid tot drie wetsvoorstellen, die inmiddels van kracht zijn:

1. Wijziging van de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa) waar het gaat om verkorting van de uitkeringsduur en het onder de werking brengen van de Appa van CdK's, de burgemeesters en de bestuurders van waterschappen. Deze vielen voorheen onder de Werkloosheidswet.
2. Wijziging van de Provinciewet en de Gemeentewet in verband met de openbaarmaking c.q. verrekening van nevenfuncties en inkomsten uit nevenfuncties.
3. Alle elementen van de hierboven beschreven wetsvoorstellen, maar dan voor leden Tweede Kamer, leden Europees Parlement en ministers en staatssecretarissen.

De komende periode moeten deze wetten goed worden ingevoerd en toegepast. BZK ondersteunt gemeenten, provincies en andere overheidsorganen met informatieverstrekking. Voor het Rijksniveau is BZK zelf verantwoordelijk voor een implementatie.

Stand van zaken

Er moeten in verband met bovenstaande wetswijziging nog twee algemene maatregelen van bestuur worden gemaakt:

1. Sollicitatieplicht en re-integratie (inclusief sanctiemogelijkheden). De vormprocedure is afgerond. De Kamer heeft vragen gesteld, welke zijn beantwoord. De reactie van de Kamer daarop was dat zij dit ter kennisgeving heeft aangenomen, maar dat zij wel verwacht dat er na een jaar wordt gekeken naar de effectiviteit van de sollicitatieplicht.
2. Verrekening neveninkomsten waarin wordt opgenomen op welke wijze informatie over de neveninkomsten dient te worden verstrekt (inclusief sanctiemogelijkheden bij niet nakoming daarvan. De AMvB verrekening is beperkter van omvang en dient voor 1 april 2011 te worden gepubliceerd. Zij wordt binnenkort aangeboden aan de Ministerraad en doorloopt daarna de verdere procedure.

Tijdens de Kamerbehandeling van de Dijkstalwetsvoorstellen is een aantal toezeggingen gedaan dat op dit moment in een Aanpassingswet (Veegwet) wordt opgenomen. De Veegwet is behandeld en akkoord bevonden in de ministerraad. Het wetsvoorstel wordt thans aangeboden aan de Tweede Kamer. Verder wordt er gewerkt aan wijziging van het Voorzieningenbesluit ministers en staatssecretarissen. Dit betreft onder meer het ter beschikking stellen van een pied-à-terre.

Aandachtspunten

In samenhang met het bovenstaande wordt verder bezien in hoeverre verdergaande harmonisatie van de rechtspositie van politieke ambtsdragers op zijn plaats is. Bijvoorbeeld bij huisvesting voor burgemeester die verplicht moeten worden in de gemeente waarvan zij burgemeester zijn of voorzieningen voor gehandicapte politieke ambtsdragers. Op dit moment wordt daarvoor een startnotitie voorbereid door CZW.

Nadere besluitvorming

Zie hiervoor.

1.8 Normering inkomens topfunctionarissen in de publieke- en semipublieke sector

Inleiding

De inzet van het kabinet is de bezoldiging van bestuurders met eindverantwoordelijkheid in de publieke en semipublieke sector wettelijk te normeren. Daarbij wordt uitgegaan van het beleid zoals dit zou moeten zijn overeenkomstig de kabinetsstandpunten op de voorstellen van de commissie Dijkstal. Bij de regie op de topinkomens gaat het vooral om de voorbeeldfunctie van de overheid. Het doel van ontwerp-Wet normering topinkomens (WNT) is drieledig.

1. Voorzien in een democratisch gelegitimeerd instrument op basis waarvan normen en verplichtingen kunnen worden opgelegd ten aanzien van de bezoldiging van bestuurders en andere topfunctionarissen in de publieke en semipublieke sector.
2. Af te bakenen welke instellingen en organisaties tot de publieke respectievelijk semipublieke sector worden gerekend en te bepalen wat dat betekent voor het bezoldigingsbeleid voor topfunctionarissen in de bedoelde sectoren.
3. Te verhinderen dat de instellingen in de publieke en semipublieke sectoren rechte in staat zijn bovenmatige bezoldigingen toe te kennen. Dit wordt bereikt doordat de wet beperkingen oplegt aan de bevoegdheid van de instellingen en de topfunctionaris om bezoldigingen overeen te komen die uitgaan boven het voor die instelling geldende normbedrag.

Stand van zaken

Het concept van de WNT is in oktober 2009 gepubliceerd ten behoeve van de consultatie. In september 2010 is van de Raad van State het advies op het wetsvoorstel ontvangen. Op dit moment wordt ambtelijk het nader rapport voorbereid. Het nieuwe kabinet kan –na behandeling in de MR - het wetsvoorstel aan de Kamer aanbieden voor plenaire behandeling. Voor de val van het kabinet was de planning dat de wet normering topinkomens (WNT) januari 2011 in het staatsblad zou staan. Deze planning wordt niet gehaald. Gemikt wordt nu op één jaar later, dus 1 januari 2012.

Aandachtspunten

- De normering is van belang omdat er brede overeenstemming bestaat (politiek en maatschappelijk) over het feit dat organisaties die een publieke taak hebben en die gefinancierd worden met publiek geld, hun bestuurders ordentelijk behoren te betalen. Ordentelijk betekent: evenwichtig, maatschappelijk verantwoord maar niet exorbitant. Zonder een wettelijk kader kan de normering van topinkomens niet worden afgedwongen, omdat het kabinet daartoe thans de bevoegdheid niet heeft.
- De SP wil initiatiefwetsvoorstel indienen als het kabinet het wetsvoorstel niet indient.
- De Raad van State vindt dat geen onderscheid in behandeling moet worden gemaakt tussen de positie van de onderwijskoepels en de andere werkgeverskoepels. Gezien het privaatrechtelijk karakter van de werkgeverskoepels wordt voorgesteld de koepels niet onder de werking van de WNT te brengen.
- Mogelijk dat de nieuwe minister van VROM/WWI voorstelt de woningcorporaties van het strengste regime op te laten schuiven naar het regime van de sectorale code (conform advies Commissie Dijkstal en wens van de sector).

Nadere besluitvorming

Het conceptwetsvoorstel wordt, tezamen met het nader rapport van de Raad van State, behandeld in de in de ministerraad voordat het aan de Tweede Kamer wordt aangeboden.

1.9 Harmonisering ambtelijke rechtspositie

Inleiding

De leden Koşer Kaya (D66) en Van Hijum (CDA) bereiden een *initiatiefwetsvoorstel* voor over de afschaffing van het speciale ambtenaren(ontslag)recht. Voor dit initiatiefwetsvoorstel bestaat naar verluidt bredere politieke steun.

Eerder zijn pogingen ondernomen voor deze harmonisatie. Deze liepen vast door weerstand bij de bonden en verdeeldheid in de politiek. Oud-minister Ter Horst heeft in 2008 voor de lijn gekozen dat het van bovenaf afschaffen van de ambtelijke status niet gewenst was.

Stand van zaken

Het initiatiefwetsvoorstel heeft tot doel ambtenaren onder het *huidige* arbeidsrecht van de markt te brengen (het ontslagrecht in de markt blijft ongemoeid). Dat geldt zowel voor de individuele rechtspositie, waaronder het ontslagrecht als het collectieve recht, de CAO-vorming. Oude verschillen die een aparte rechtspositie rechtvaardigden bestaan niet meer, ontslagprocedures in de markt zijn goedkoper dan bij de overheid en één systeem is transparanter en zorgt voor deregulering. Dit zijn enkele van de door de initiatiefnemers gehanteerde argumenten.

De initiatiefnemers hebben voorlopige teksten (er is nog geen wetsvoorstel) voorgelegd aan de overheidswerkgevers en aan de bonden. Werkgevers zijn positief. Er zijn wel verschillende aandachts- en vraagpunten die per sector soms ook verschillend liggen.

Ambtelijk staat BZK positief tegenover het idee. Harmonisering past bij het streven om te komen tot een meer flexibele en open arbeidsmarkt en een beter functionerende overheid. Aansluiting bij het (ontslag-)recht van de markt zou een laatste stap zijn naar één arbeidsrecht. Dat laat onverlet dat ook het privaatrechtelijke ontslagrecht door velen als ingewikkeld wordt ervaren.

Ambtelijk SZW is ook voorstander van de overgang van ambtenaren naar het huidige arbeidsrecht voor de markt. SZW wil het ontslagrecht voor de markt (voorlopig) niet agenderen.

Aandachtspunten

- Mevrouw Koşer Kaya heeft eerder in de pers gesproken over een besparing van € 400 miljoen op jaarbasis. Daarvoor lijkt geen gedegen onderbouwing. Blijkt ook niet uit cijfers van het Centraal Plan Bureau. Nader onderzoek naar te behalen besparingen lijkt gewenst. Wat ons betreft ligt de motivering zowel in de materiële sfeer, als in de sfeer van cultuur en beeldvorming. Naast de bekende voordelen van één systeem, één rechtsgang enz, gaat het om zaken als: vermeende privileges zoals grotere ontslagbescherming, worden weggenomen, managers kunnen zich daar ook niet meer achter verschuilen, mobiliteit tussen markt en overheid wordt bevorderd enz.
- Voor regelingen die de rechtspositie van de individuele ambtenaren raken, geldt dat overeenstemming met de bonden moet worden bereikt. Dit (bij algemene maatregel van bestuur verankerde) recht staat er niet aan in de weg dat door een wet een nieuw stelsel wordt gemaakt .
- Het is denkbaar om een aantal groepen van harmonisering uit te zonderen. In dat verband worden de rechterlijke macht en militairen genoemd. De vraag is ook gerezen hoe met de ambtenaren van Top Managementgroep om te gaan met het oog op de bescherming tegen politieke willekeur. De initiatiefnemers zonderen deze groep niet uit. Op dit moment wordt bekeken hoe de huidige bescherming van deze groep tegen willekeur in een geharmoniseerd model vormgegeven zou kunnen worden.
- De conversie naar het systeem van de markt is een omvangrijk en complex project. Er zijn nog diverse vragen te beantwoorden en juridisch technische hobbels te nemen.
- Voor bonden ligt dit thema, zeker in een laagconjunctuur, moeilijk.

Nadere besluitvorming

Op dit moment ligt het initiatief bij de genoemde Kamerleden. Het eerste conceptwetsvoorstel dat er nu ligt, legt het principe van de overgang vast, maar regelt niet de noodzakelijke wijziging van andere wet- en regelgeving. Het kan om die reden nodig zijn om de operatie te zijner tijd als regeringsvoorstel over te nemen.

1.10 Pensioenen/ABP

Inleiding

De ABP-pensioenregeling geldt voor overheid en onderwijs. BZK heeft belang bij de ABP-regeling als werkgever (voor rijksambtenaren en politie) en vanuit een coördinerende rol voor alle overheids- en onderwijssectoren. BZK is betrokken bij de onderhandelingen over de inhoud van de pensioenregeling, en draagt één van de werkgeversleden in het ABP-bestuur voor. BZK bewaakt bij de onderhandelingen het belang van kabinet (zoals kostenbeheersing en stimuleren langer doorwerken). Andersom let BZK bij kabinetsstandpunten over pensioen en AOW op het belang van overheidswerkgevers en –werknemers (bijvoorbeeld arbeidsmarktpositie overheid en onderwijs). BZK zorgt dat de kabinetswerkgevers (Defensie, OCW, Rijk, politie, rechterlijke macht) op één lijn zitten.

Stand van zaken

Het kabinet heeft in juni het mandaat vastgesteld voor onderhandelingen over de ABP-pensioenregeling. De onderhandelingen zijn dit najaar gestart.

Daarnaast moet het ABP-bestuur dit najaar op basis van het herstelplan, een besluit nemen over de premie van 2011. Het kabinet heeft enkele malen druk uitgeoefend op het ABP-bestuur om de premie niet te verhogen. De werkgeversinzet (en het mandaat) is ook gericht op een schokbestendiger pensioenregeling, zodat premieopslagen in de toekomst niet meer nodig zijn en de pensioenkosten niet verder stijgen.

De structurele premie dreigt echter verder te stijgen doordat de levensverwachting weer verder toeneemt. Daarnaast is de vermogenspositie van het ABP dermate gedaald dat een tijdelijke premieopslag op basis van het herstelplan onontkoombaar lijkt. Werkgevers proberen nu afspraken met de bonden te maken over tijdelijke versoering van de pensioenregeling, om een deel van deze kostenstijgingen op te vangen.

Aandachtspunten

- Onderhandelingen over hervorming van de ABP-pensioenregeling hebben alleen kans van slagen als: a.) bonden het pensioenakkoord uit de STAR steunen, b.) het kabinet het pensioenakkoord steunt.
- Hervorming van de pensioenregeling zou betrokken kunnen worden bij een breder akkoord met bonden en werkgevers (in de collectieve sector) over thema's als loon, ontslag enz. Dat vergroot de slaagkans.
- De vermogenspositie van ABP is sterk afhankelijk van de hoogte van de rente. Als de rente daalt, stijgen de pensioenverplichtingen.

Nadere besluitvorming

Een onderhandelingsakkoord over hervorming van de ABP-regeling moet in de ministerraad getoetst worden aan het vastgestelde mandaat. Nu is nog onduidelijk of, en zo ja wanneer, dit plaats moet vinden.

2 Directie Koninkrijksrelaties (KR)

2.1 Projectgroep Rechtspleging, Rechtshandhaving en Constitutionele Zaken (wetgeving/ uitvoering)

Inleiding

De projectgroep is belast met de voorbereiding van wet- en regelgeving en de implementatie van de afspraken in de slotverklaring van 2 november 2006 over rechtspleging en rechtshandhaving en over constitutionele zaken (Rijkswet Openbaar Ministerie, de politie, Raad voor de rechtshandhaving en het Gemeenschappelijke Hof en daaruit voortvloeiende lagere wetgeving) (zoals de wijziging van het Statuut en de grensafbakening).

Nederland, het land de Nederlandse Antillen, Sint Maarten, Curaçao en Aruba zijn lid van deze projectgroep. De Nederlandse delegatie wordt geleid door het ministerie van Justitie. Ook het secretariaat van de projectgroep wordt gevoerd door Justitie.

Stand van zaken

De projectgroep heeft de volgende rijkswetsvoorstellen ontworpen:

- Rijkswet wijziging Statuut in verband met de opheffing van de Nederlandse Antillen
- Rijkswet Gemeenschappelijk Hof van Justitie
- Rijkswet Raad voor de Rechtshandhaving
- Rijkswet openbare ministeries van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba
- Rijkswet politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba

Deze rijkswetten zijn aangenomen door de Eerste en Tweede Kamer.

De projectgroep is nog bezig met een aantal lagere regelingen op basis van genoemde rijkswetten.

Aandachtspunten

De rijksregelingen dienen in werking te treden op de transitiedatum (10 oktober 2010).

Nadere besluitvorming

Voor een aantal lagere regelingen (algemene maatregelen van rijksbestuur op gebied van de rechtspositie van rechters en leden van het openbaar ministerie) dient nog een nader rapport te worden vastgesteld door de Rijksministerraad, na ontvangst van het advies van de Raad van State van het Koninkrijk. De conceptnader rapporten zullen te zijner tijd bij nota worden voorgelegd aan de verantwoordelijke bewindsperso(o)n(en).

2.2 Recherche Samenwerkings Teams (RST)

Inleiding

Het Recherche Samenwerkings Team (RST) is een in de Nederlandse Antillen en Aruba functionerend rechteam. Het wordt ingezet voor de bestrijding van zware, georganiseerde en grensoverschrijdende criminaliteit (vooral druggerelateerd), en voor de afhandeling van rechtshulpverzoeken. Op verzoek verleent het team ook bijstand aan lokale politiekorpsen. De ministers van Justitie van de landen en de staatssecretaris van BZK nemen in onderlinge overeenstemming de belangrijkste beheersbeslissingen. Het team wordt beheerd door het KLPD.

Stand van zaken

In de Rijkswet Politie is het uitgangspunt dat de opsporing van de zware, georganiseerde en grensoverschrijdende criminaliteit door de zogeheten Gemeenschappelijke Voorziening Politie (GVP) zal plaatsvinden. Die GVP zal – anders dan het RST – ingebed zijn in de afzonderlijke korpsen. De Tweede kamer was van mening dat de korpsen nog niet klaar zijn daarvoor en dat de ook GVP nog niet tot ontwikkeling is gekomen. Bij de behandeling van de Rijkswet Politie is mede daarom in het voorjaar van 2010 door de Tweede Kamer een amendement aangenomen om het RST nog vier jaar voort te laten bestaan.

De belangrijkste actoren bij het RST zijn: BZK/DGV, het Korps Landelijk Politiediensten, het ministerie van Justitie, de Openbaar Ministeries van Nederlandse Antillen en Aruba, de politiekorpsen van Sint Maarten, Curaçao en Aruba.

Aandachtspunten

Onlangs is besloten het RST tot ten minste vier jaar na transitie in stand te houden. Aandachtspunten zijn de levering van lokale politiemensen aan het RST en de verhouding tot en de overgang naar de Gemeenschappelijke Voorziening Politie zoals opgenomen in de Rijkswet Politie.

De Nederlandse Antillen kennen momenteel nog geen bijzondere opsporingsbevoegdheden (observatie, infiltratie enz.) in de wetgeving. Dat beperkt de mogelijkheden van de lokale korpsen, maar ook van het RST. De rechters lijken in dat opzicht ook steeds strenger te worden. Nederland dringt er al enige jaren op aan dat die bevoegdheden worden geregeld. Dat is ook los van de staatkundige veranderingen van evident belang. In het staatkundig traject wordt daarin voor de BES-eilanden voorzien, maar ook voor Curaçao, Sint Maarten en Aruba moet dit worden geregeld.

Nadere besluitvorming

Nadere besluitvorming is afhankelijk van wat er met het oog op de transitie de komende periode zal gaan gebeuren. Met name de uitvoering van de verbeterplannen politie en de opbouw van de Gemeenschappelijke Voorziening Politie.

2.3 Ontmanteling Nederlandse Antillen / Transitieproces 10-10-10 / Stand van zaken staatkundige vernieuwing / BES-eilanden

Inleiding

Het Koninkrijk der Nederlanden bestaat uit drie landen: Nederland, de Nederlandse Antillen en Aruba. De eilanden die samen het land de Nederlandse Antillen vormen, hebben gekozen voor een andere staatkundige toekomst. Dit heeft als resultaat dat het land Nederlandse Antillen wordt opgeheven. Curaçao en St. Maarten willen – net als Aruba – autonome landen worden binnen het Koninkrijk. Bonaire, St. Eustatius en Saba (de BES-eilanden) worden als openbaar lichaam – een soort bijzondere gemeente – onderdeel van het Nederlands staatsbestel. Afsproken is dat de nieuwe staatkundige situatie ingaat per 10 oktober 2010. Het ontmantelen van het land Nederlandse Antillen heeft ondermeer als gevolg dat eigendommen (roerende en onroerende goederen) en verplichtingen moeten worden verdeeld. Daarnaast nemen de nieuwe entiteiten de taken van de Nederlandse Antillen over, evenals het daarbij horende personeel.

Stand van zaken

Voor de ontmanteling van het land Nederlandse Antillen is een projectgroep in het leven geroepen waarin Nederland deelneemt. Deze projectgroep heeft opdracht gegeven aan de boedelscheidingscommissie om in kaart te brengen welke eigendommen het land Nederlandse Antillen heeft en wat daarvan de waarde is. Dit overzicht moet nog politiek worden vastgesteld. Daarna zal aan een vereffeningscommissie opdracht worden gegeven om te kijken hoe een en ander financieel verrekend dient te worden. Immers, bepaalde eigendommen – zoals gebouwen – bevinden zich fysiek op één eiland maar waren eigendom van het hele land.

Voor wat betreft personeel geldt dat de Nederlandse rijksoverheid personeel overneemt van het land Nederlandse Antillen dat werkzaam is op de BES-eilanden. De plaatsingsprocedure hiertoe is reeds gestart. De te vormen landen Curaçao en St. Maarten bevinden zich ook in dit proces, maar zijn hierin minder vergevorderd. Vooruitlopend op transitie heeft het land Nederlandse Antillen al wel veel van haar personeel ter beschikking gesteld aan de te vormen landen. De facto is het land reeds in grote mate ontmanteld.

Voor de BES-eilanden geldt dat per 10 oktober Nederlandse bewindspersonen verantwoordelijk worden voor hun respectievelijke beleidsterreinen op de drie eilanden. Alle ministeries hebben kwartiermakers naar de BES gestuurd om zich op deze verantwoordelijkheid voor te bereiden. Ook wordt getracht het voorzieningenniveau voor de bewoners al vóór de transitiedatum te verbeteren en de samenwerking met de eilandelijke overheid op gang te brengen.

Op de BES-eilanden gaat bijzondere regelgeving gelden die afwijkt van de Nederlandse regelgeving. Uitgangspunt bij de transitie is om niet te veel in één keer te veranderen voor burgers en bedrijven. Daarom wordt voor een belangrijk deel de huidige Antilliaanse regelgeving in stand gehouden. Wetgeving die nieuw wordt ingevoerd en Antilliaanse wetgeving die wordt aangepast is inmiddels door de Tweede en Eerste Kamer aangenomen.

In consensus-rijkswetgeving worden afspraken vastgelegd over samenwerking tussen de (toekomstige) landen in het Koninkrijk. Ook wordt het Statuut voor het Koninkrijk der Nederlanden aangepast. Deze wetgeving is door de Eerste en Tweede Kamer aangenomen. Wel geldt er nog een voorhangprocedure voor het Koninklijk besluit die de Statuutswijziging een feit maakt.

Aandachtspunten

Een punt van aandacht is de opbouw van de nieuwe landen Curaçao en St. Maarten. Een toetsingscommissie heeft onderzocht hoe die opbouw ervoor staat en of de eilanden klaar zijn om land te worden. Op enkele – nog vast te stellen – terreinen is dat niet het geval. Hierover is afgesproken dat de landen hiervoor plannen van aanpak opstellen om deze taken alsnog goed uit te voeren. Middels een algemene maatregel van rijksbestuur is vastgelegd dat de Koninkrijksregering toezicht houdt op de uitvoering van deze plannen van aanpak. Een specifiek punt van aandacht is de invulling van de formatie door St. Maarten. Dat eiland moet veel personeel werven omdat huidig landspersoneel veelal werkzaam is voor het land Nederlandse Antillen vanaf Curaçao. De kwaliteit van de plannen van aanpak en de borging van het mandaat van de Koninkrijksregering vormen belangrijke peilers op basis waarvan de Staten-Generaal in zullen stemmen met het Koninklijk besluit tot wijziging van het Statuut.

Een ander aandachtspunt wordt gevormd door de Staatsregelingen (soort grondwetten) van de te vormen landen Curaçao en St. Maarten. Op Curaçao was er in de eilandraad een meerderheid, maar geen tweederdemeerderheid voor de Staatsregeling. Daarom is de eilandraad ontbonden en worden er 27 augustus verkiezingen georganiseerd zodat het voorstel in een nieuwe eilandraad nogmaals ter stemming kan worden gebracht. Dan is een reguliere meerderheid voldoende. Op St. Maarten is de Staatsregeling nog niet in de eilandraad behandeld. Voor beide eilanden geldt dat de Staatsregeling een belangrijke voorwaarde is om land te kunnen worden.

Nadere besluitvorming

De Eerste Kamer heeft de consensus-rijkswetgeving op 6 juli 2010 aangenomen.

In de slot-Ronde Tafel Conferentie op 9 september 2010 heeft door de regeringen van de landen en de op te richten landen bestuurlijke besluitvorming plaatsgevonden over het staatkundig proces. Daarin is bepaald dat aan de gemaakte afspraken is voldaan.

Tot slot bepaalt de Staten-Generaal – via de hierboven genoemde voorhangprocedure – of zij instemt met de besluitvorming door de Nederlandse regering.

2.4 Toetsing overheidsapparaten Curaçao en Sint Maarten

Inleiding

Tijdens de Start-RTC in 2005 is met de toekomstige landen Curaçao en Sint Maarten afgesproken dat hun nieuwe constituties, belangrijkste organieke wetten alsmede de ambtelijke apparaten onderworpen zouden worden aan een toetsing. Voorts is afgesproken dat ten behoeve van de toetsing criteria zouden worden geformuleerd en dat deze bij de uitvoering van de toetsing leidend zouden zijn. De criteria zijn bij brief van 7 maart 2006 vastgelegd door de algemeen secretaris van de RTC, SG AZ Van Zwol. Vervolgens heeft de algemeen secretaris eind 2009 aan het aangevuld presidium van de V-RTC voorgesteld de toetsing te laten uitvoeren door een commissie van deskundigen (elk land heeft één lid afgevaardigd). De commissie is begin 2010 aan de slag gegaan met de toetsing van de overheidsapparaten van Curaçao en Sint Maarten.

Stand van zaken

Het toetsingsrapport is begin juni 2010 vastgesteld en daarmee definitief geworden. Het rapport heeft betrekking op de toekomstige landen Curaçao en Sint Maarten. Dat zijn tevens de belangrijkste actoren in deze. Vanzelfsprekend is Nederland ook actor doordat wij belang hebben bij een behoorlijk functionerende bestuur op deze eilanden.

Aandachtspunten

Aan de hand van het toetsingsrapport is het aan de politiek om te bepalen voor welke organisaties zogenaamde plannen van aanpak noodzakelijk zijn. In concreto gaat het om organisaties waarvan uit de toetsing is gebleken dat zij nog niet op het gewenste niveau functioneren. Een plan van aanpak heeft tot doel om de desbetreffende organisatie binnen twee jaar op het gewenste niveau te doen functioneren. Algemene aandachtspunten zijn:

- Het aantal plannen van aanpak voor Curaçao en Sint Maarten en de realiteitszin daarvan.
- Met name moet de aandacht uitgaan naar Sint Maarten. De instituties moeten aldaar nog in hoge mate worden opgezet en gekwalificeerd personeel aangezocht. Bezien moet worden wat de precieze rol van Nederland daarbij zou moeten zijn.
- Ten aanzien van Curaçao kan gesteld worden dat alleen het korps politie en de gevangenis aandacht behoeven. Hiervoor lopen al verschillende verbetertrajecten.

Nadere besluitvorming

Besluitvorming over de plannen van aanpak heeft plaatsgevonden in de politieke stuurgroep van 21 juni en 1 juli. In deze vergaderingen is ook gesproken over het toetsingsrapport. Het aangevuld presidium van de V-RTC, in de hoedanigheid van opdrachtgever van het rapport, heeft op 31 mei het rapport geaccordeerd. Bij brief van 5 juli 2010 is het toetsingsrapport aan beide Kamers aangeboden. Verdere besluitvorming is derhalve niet van toepassing.

2.5 Visie op het koninkrijk

Inleiding

In een motie van de Eerste Kamer (motie-Schuurman c.s., EK 2005-2006, 30 300 IV, letter B), wordt aangedrongen op een herijking van het Koninkrijk en de relaties binnen het Koninkrijk en de daarvoor benodigde wijzigingen van het Statuut. Verder is in de Tweede Kamer in 2009 toegezegd dat er een toekomstvisie op het Koninkrijk zal worden opgesteld waarbij zowel de motie Schuurman als de motie over de waarborgfunctie zal worden meegenomen (TK 2008-2009, 31568, nr. 46).

Aan de Eerste Kamer is bovendien op 19 mei 2009 (EK 2008-2009, 31.568, nr. 32) toegezegd dat bij deze visie in ieder geval de onderwerpen 'de agenda van het Koninkrijk', 'een bredere Statuutwijziging', 'het democratisch deficit', 'de onderlinge relaties tussen de landen tegen de achtergrond van het aflopen van de samenwerkingsprogramma's', 'het spanningsveld tussen autonomie en de waarborgfunctie en de reikwijdte van de waarborgfunctie', 'de waarden in het Koninkrijk', 'de interculturele dimensie', 'het zelfbeschikkingsrecht en de kwaliteit van de rechtsorde en het bestuur', zal worden betrokken.

Het doel van de toekomstvisie is nadere invulling te geven aan de gewijzigde onderlinge relaties in het Koninkrijk en deze aanpassen aan de huidige tijdgeest en toekomstige ontwikkelingen. Dit kan mogelijk leiden tot aanpassingen van het Statuut.

Stand van zaken

Het is in 2006 een bewuste politieke keuze geweest om de voorbereidingen van een nieuwe toekomstvisie op het Koninkrijk pas te starten na het afronden van de staatkundige hervormingen. Immers, een reëel toekomstbeeld schetsen is dan pas opportuun. Voor wat betreft het proces rondom het ontwikkelen van deze visie is de eerste fase, welke bestond uit het organiseren van diverse symposia in Nederland, Curaçao, Sint Maarten en Aruba, en het opstellen van daaraan gerelateerde essay afgerond. De conclusies van de symposia en de essays worden meegenomen in de volgende fase. Deze fase bestaat uit een analyse van de huidige knelpunten en zal worden getoetst door middel van een consultatieronde bij de belangrijkste stakeholders. Daarna volgt de fase van het daadwerkelijk convergeren van de oplossingsrichtingen en het schrijven van de ontwerpvisie. Overigens worden de leden van de Eerste en Tweede Kamer bij deze vervolgfases betrokken doormiddel van consultatie en informatie, zowel formeel als informeel.

Aandachtspunten

Het krappe tijdsplan en het feit dat de toekomstvisie in eerste instantie een Nederlandse visie zal zijn, zijn elementen die aandacht behoeven.

Aanvankelijk was voorzien dat de visie nog in 2010 gereed zou zijn. Echter, gezien de complexiteit en omvang van de gerelateerde onderwerpen kan dit tijdstip niet worden gehaald. De planning laat zien dat voor jaar 2011 haalbaar is.

Nadere besluitvorming

Akkoord met voorgestelde aanpak.

2.6 Isla Raffinaderij

Inleiding

De raffinaderij op Curaçao bestaat sinds 1918 en was tot 1984 in eigendom van Shell. De raffinaderij is van oudsher de bron van welvaart en werkgelegenheid op Curaçao en volledig vergroeid met de identiteit van het eiland. Begin jaren tachtig van de vorige eeuw raakte de raffinaderij zo verouderd dat Shell hem wilde sluiten en opruimen. Op aandringen van de Antilliaanse overheid, die sluiting van de raffinaderij als een ramp voor het eiland beschouwde, wist de Nederlandse regering Venezuela geïnteresseerd te krijgen in de raffinaderij. De raffinaderij werd door Shell voor 1 gulden verkocht aan het Eilandgebied Curaçao. Het Venezolaanse staatsoliebedrijf PdVSA sloot een leaseovereenkomst met Curaçao voor het gebruik. Met de raffinaderij werd Curaçao tevens eigenaar van het bijbehorende milieuprobleem.

Huidige stand van zaken

De aandacht van de Tweede Kamer (voornamelijk vanuit GroenLinks) richt zich op de milieuvuiling van de raffinaderij, en dan met name de luchtverontreiniging. De Nederlandse overheid heeft de afgelopen jaren een minder afstandelijke houding ten opzichte van dit dossier aangenomen, zonder de eigen verantwoordelijkheid van Curaçao hierin uit het oog te verliezen. In het samenwerkingsprogramma het Sociaal Economisch Initiatief is in 2008 afgesproken dat Curaçao de luchtvervuiling zal gaan meten en de milieudienst zodanig zal versterken dat het de geldende milieunormen kan (en zal) handhaven. Bovendien is afgesproken dat Curaçao een toekomstvisie zal opstellen met betrekking tot de raffinaderij. Daarin zal ook nadrukkelijk de optie van sluiting onderzocht moeten worden. De enige mogelijkheden om het probleem van de uitstoot echt aan te pakken zijn sluiting of een grote investering door een buitenlandse partij.

Aandachtspunten

Een belangrijk aandachtspunt in dit dossier is de eigen verantwoordelijkheid van Curaçao. Aangezien er onvoldoende basis is tot ingrijpen door Nederland vanuit het Statuut, en dit ook onwenselijk is gezien de complexiteit van het op afstand ingrijpen in de energiesector, probeert Nederland door constante politieke aandacht hiervoor Curaçao te bewegen de problemen rondom de raffinaderij aan te pakken en een meer pro-actief beleid met betrekking tot de energiehuishouding te voeren.

Nadere besluitvorming

U kunt besluiten de politieke druk op Curaçao voor het uitvoeren van de maatregelen met betrekking tot de raffinaderij in het Sociaal Economisch Initiatief verder op te voeren, dan wel te verminderen. Dit al naar gelang Curaçao blijk ervan geeft de problemen oprecht aan te pakken.

2.7 Bon Futuro gevangenis te Curaçao

Inleiding

De situatie in Bon Futuro, de gevangenis op Curaçao, is zeer problematisch. In 2007 heeft het Europees Comité inzake de voorkoming van foltering en onmenselijke of vernederende behandelingen of bestraffingen een zeer kritisch rapport gepubliceerd, waardoor het Koninkrijk (lees Nederland) op internationaal niveau werd aangesproken op de situatie binnen de inrichting. Daarnaast heeft er de afgelopen jaren een aantal ernstige incidenten plaatsgevonden.

Mede op basis van de internationale druk en de druk vanuit de Tweede Kamer is een samenwerkingsovereenkomst ondertekend tussen de staatssecretaris van BZK, de staatssecretaris van Justitie en de Antilliaanse minister van Justitie in juni 2009.

Op basis van deze samenwerkingsovereenkomst is in september het verbetertraject Bon Futuro gestart. Nederland biedt ondersteuning in de vorm van een managementteam van Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI). Daarnaast is er een team mensen van de Landelijke Bijzondere Bijstand (LBB) uitgezonden.

Stand van zaken

Momenteel is de uitvoering van het verbetertraject in volle gang, hier wordt viermaandelijks over gerapporteerd door het DJI-managementteam aan de ondertekenaars van de samenwerkingsovereenkomst. Op basis van deze rapportage wordt de Tweede Kamer geïnformeerd.

De belangrijkste actoren zijn:

De minister van Justitie, de Antilliaanse minister van Justitie en de DJI.

Aandachtspunten

- Het gevoel van urgentie is op Curaçao stukken kleiner dan in Nederland. Voor het slagen van het verbetertraject is de inzet van de Antilliaanse minister van Justitie zeer belangrijk.
- De inzet van Nederlands personeel is eindig. De LBB stopt op 1 oktober 2010, het managementteam stopt in 2012.
- Om de situatie in Bon Futuro daadwerkelijk te verbeteren, zijn forse investeringen noodzakelijk hiervoor wordt naar Nederland gekeken.

Nadere besluitvorming

- De komende periode zal aandacht besteed moeten worden aan de periode na het verbetertraject. Hoe worden de resultaten geborgd en moet er worden gezocht naar een meer structurele vorm van samenwerking.
- De Antilliaanse minister van Justitie heeft onlangs met een bouwbedrijf een intentieverklaring getekend om een nieuwe gevangenis te laten bouwen. Besloten zal moeten worden of en zo ja Nederland op welke manier hier een bijdrage aan wil leveren.

2.8 Rijksdienst Caribisch Nederland

Inleiding

In het kader van de staatkundige veranderingen met betrekking tot de Nederlandse Antillen is in december 2008 de Rijksdienst Caribisch Nederland (RCN, voorheen RSC) opgericht met vestigingen op Bonaire, Sint Eustatius en Saba (zogenaamd Caribisch Nederland, voorheen BES-eilanden). Deze dienst heeft tot taak een structurele bijdrage te leveren aan de uitvoering van (Rijks-)taken in Caribisch Nederland; een belangrijk onderdeel van deze taak is het bieden van bedrijfsvoeringsondersteuning aan Nederlandse ministeries en overheidsorganen die taken in Caribisch Nederland moeten uitvoeren. Met de RCN presenteert de Nederlandse Rijksoverheid zich in Caribisch Nederland als één entiteit. De aanwezigheid van de RCN voorkomt dat alle ministeries eigen diensten moeten oprichten die ofwel te klein en kwetsbaar ofwel groter dan nodig zijn voor de taakuitoefening.

Stand van zaken

Sinds de oprichting van de RCN wordt in samenwerking met de andere ministeries gewerkt aan het opzetten van een goed functionerende organisatie. In de eerste plaats is het sturingsmodel van de RCN uitgewerkt; hierin wordt met name beschreven hoe de relaties van de RCN met BZK als eigenaar en met de ministeries als opdrachtgevers eruit zien, hoe de dienstverlening van de RCN gefinancierd wordt en hoe de organisatie van de RCN ingericht is.

Ook wordt op dit moment gewerkt aan de inrichting van de betaalfunctie van de RCN, opdat de RCN vanaf de transitiedatum alle benodigde betalingen kan verrichten (zoals subsidies en uitkeringen). Ten slotte wordt de ICT-infrastructuur van de RCN op dit moment ingericht. Dit alles moet ertoe leiden dat de RCN op 10 oktober 2010 in staat is om in ieder geval de meest noodzakelijke diensten aan de ministeries te kunnen leveren.

In het najaar zullen met alle ministeries overeenkomsten worden afgesloten waarin wordt vastgelegd welke producten en diensten zij in 2011 van de RCN zullen afnemen.

Aandachtspunten

Niet van toepassing.

Nadere besluitvorming

Niet van toepassing.

3 Directie Openbaar Bestuur en Democratie (OBD)

3.1 Implementatie en uitvoering wetgeving BES

Inleiding

De basiswetgeving voor Bonaire, Sint Eustatius en Saba, bestaande uit de Wet openbare lichamen BES, de Wet Financiën BES, de Kieswet, de Invoeringswet BES en de Aanpassingswet BES, is medio mei door de Eerste Kamer aanvaard. Het komt nu aan op de implementatie en uitvoering van deze wetgeving. De beoogde datum van inwerkingtreding is 10 oktober 2010 als Curaçao en Sint Maarten autonome landen binnen het Koninkrijk worden en Bonaire, Sint Eustatius en Saba openbare lichamen binnen het staatsbestel van Nederland.

Stand van zaken

Er is een invoeringstraject voor de nieuwe wetgeving opgesteld. Sedert november 2009 is de kwartiermaker Bestuur actief op de BES-eilanden om de invoering van de wetgeving te begeleiden. Hij is doorgeefluik naar de ambtelijke organisatie van DGBK. De kwartiermaker Bestuur houdt zich bezig met uiteenlopende thema's van de beleidsopdrachten van DGBK. Het gaat dan om bestuurlijke onderwerpen als de invoering van het dualisme, het inrichten van een griffie, een gezamenlijke rekenkamer en een ombudsfunctie, maar ook om hulp bij de invoering van de eilandelijke belastingen en de inrichting van een bureau heffing. Daarnaast is hij betrokken bij het voorbereiden van de eilandsraadverkiezingen in maart 2011 en het verlenen van hand en spandiensten bij het op orde brengen van de bevolkingsadministratie.

Aandachtspunten

Vanaf 10-10-10 en vooruitlopend daarop krijgt de minister van BZK een aantal extra taken rondom de financiële verhouding met de BES en het toezicht op de begrotingen van de BES. De hoogte van de vrije uitkering uit het BES-fonds van BZK aan de drie BES-eilanden zal punt van discussie blijven vormen. Daarnaast zullen de geldstromen vanuit NL naar de BES door de Kamer scherp in de gaten worden gehouden. De minister van BZK is enig fondsbeheerder van het BES-fonds (in tegenstelling tot het Provinciefonds en Gemeentefonds).

Het bestuurlijk toezicht op de BES is opgedragen aan de Rijksvertegenwoordiger. De Rijksvertegenwoordiger is bestuursorgaan van het Rijk, zetelend op een van de eilanden met eigen bevoegdheden ten aanzien van de BES. Hij is echter verantwoording verschuldigd aan de minister, die hem weer aanwijzingen kan geven. De Kamer kan de minister aanspreken op de ambtsuitoefening door de Rijksvertegenwoordiger.

Nadere besluitvorming

Een mandaatbesluit inzake het College Financieel Toezicht BES zal nog ter goedkeuring aan u worden voorgelegd, voor de datum van transitie.

Ook dient u de Tweede Kamer per brief te informeren over de eilandsverordeningen van Sint Eustatius en Saba inzake ambtelijke functies die verenigbaar zijn met het lidmaatschap van de eilandsraad.

3.2 Financieel toezicht en art. 12 Financiële-verhoudingswet (Fvw)

Inleiding

In de Gemeentewet en de Provinciewet is vastgelegd dat Gedeputeerde Staten (GS) financieel toezicht op de gemeenten hebben en de minister van BZK deze verantwoordelijkheid heeft ten aanzien van de provincies.

In artikel 12 van de Fvw is vastgelegd dat gemeenten een beroep kunnen doen op een aanvullende uitkering uit het Gemeentefonds (GF) in geval van een aanmerkelijk en structureel tekort en de gemeente dat niet zelf kan oplossen. De ministers van BZK en Financiën beslissen op een dergelijk verzoek na onderzoek.

Voor provincies bestaat een dergelijke vangnet constructie niet.

Stand van zaken

In 2005 is een wetsvoorstel voorbereid om een nieuw toezichtcriterium in de Gemeentewet en Provinciewet op te nemen, namelijk duurzaam financieel evenwicht in plaats van het huidige criterium van een sluitende begroting voor het komende jaar. De Raad van State was van mening dat het voorstel een zekere aanscherping van het verticale toezicht betekende en adviseerde op dit punt een nadere overweging.

Naar aanleiding van het advies van de Raad is afgesproken dat in Limburg en Noord-Brabant pilots gehouden worden met verschillende vormen van toezicht. Deze evaluaties zijn nu afgerond.

De discussie over financieel toezicht is ook aanleiding geweest na te denken over het instrument artikel 12 Fvw. Op ambtelijk niveau is tussen BZK, financieel toezichthouders bij de provincies en vertegenwoordigers van IPO en VNG gewerkt aan een voorstel.

Bij het moderniseren van het financieel toezicht wordt het uitgangspunt dat de financieel toezichthouder periodiek toetst of sprake is van structureel en reëel evenwicht op de begroting en/of de meerjarenraming en de betrokkenheid zich verder beperkt tot die gemeenten of provincies waar problemen zijn.

In het overleg met de ambtelijke vertegenwoordigers van de provincies en het IPO en de VNG is gebleken dat er breed draagvlak is voor moderniseren van financieel toezicht zoals hierboven in de basisvariant omschreven.

Aandachtspunten

In het ambtelijk overleg is door BZK het voorbehoud gemaakt dat de verdergaande opties in beeld kunnen blijven, afhankelijk van de opvattingen van het nieuwe kabinet en de nieuwe bewindspersonen van BZK. Dergelijke verdergaande opties zouden onder meer het afschaffen van alle vormen van verticaal toezicht ten gunste van horizontale verantwoording kunnen omvatten alsmede het afschaffen van het van het vangnet van artikel 12 Fvw.

Nadere besluitvorming

U zult op korte termijn een nota ontvangen waarin u wordt verzocht in te stemmen met nader uitwerken van de basisvariant van moderniseren van het financieel toezicht. Het onderwerp zal daarna worden geagendeerd voor een zogenaamd Bestuurlijk overleg financiële verhoudingen (Bofv), met onder andere de besturen van VNG en IPO. Daarna kan het wetsvoorstel in procedure worden gebracht. Invoering met ingang van 1 januari 2012 zou dan mogelijk moeten zijn. Ook voor de korte termijn blijft het op zich mogelijk om voor de bovengenoemde meer verdergaande opties te kiezen. Een dergelijke keuze zou echter wel op gespannen voet staan met hetgeen ambtelijk is geconcludeerd naar aanleiding van de evaluatie van de pilots in Noord-Brabant en Limburg.

3.3 Financiering politieke partijen

Inleiding

Gereed is een conceptwetsvoorstel Financiering politieke partijen. Dat regelt de openbaarmaking en maximering van giften aan politieke partijen. Daarover is nu nauwelijks iets geregeld.

Het ontwerp bevat de onder meer de volgende elementen:

- De Kiesraad wordt belast met de uitvoering van de wet.
- Politieke partijen moeten giften van meer dan € 750 registreren. Giften boven de € 4500 moeten openbaar worden gemaakt.
- Giften van meer dan € 50.000 mogen niet worden aangenomen.
- Ook giften in natura worden als gift aangemerkt; dit vereist waardering (economische waarde).
- De voorschriften over giften worden ook van toepassing op aan de politieke partijen gelieerde instellingen.
- De voorschriften zullen niet gelden voor lokale partijafdelingen en niet voor lokale partijen.
- Het wordt mogelijk gemaakt dat nieuw in het parlement gekozen partijen hun subsidie kunnen gebruiken voor de uitgaven in de verkiezingscampagne.

Stand van zaken

Het wetsvoorstel heeft een lange voorgeschiedenis. Er is meerdere malen over gesproken met de partijvoorzitters. Het is ook meermaals in de ministerraad aan de orde geweest. In 2006 heeft de Raad van State over het wetsvoorstel advies uitgebracht. De Raad heeft verzocht om advies uit te kunnen brengen over de aangepaste versie. Dat is toegezegd.

Bij de begrotingsbehandeling in 2009 heeft de Tweede Kamer aangedrongen op een spoedige toezending van het wetsvoorstel.

Aandachtspunten

- Voor subsidie moet een politieke partij nu minstens 1000 leden hebben. In discussie is of de 1000-ledengrens moet worden geschrapt.
- De Vereniging van plaatselijke politieke groeperingen heeft een rechtszaak aangespannen omdat lokale partijen geen subsidie kunnen krijgen.
- Vorig jaar heeft de Rob een advies uitgebracht over politieke partijen. Hier moet nog een kabinetsreactie op volgen.
- Aan de Tweede Kamer is een wetsvoorstel gezonden dat de cessie van partijafdrachten (SP) onmogelijk maakt .
- Tevens is een wetsvoorstel ingezonden dat op de partijsubsidies bezuinigt (oplopend tot ruim 6%).

Nadere besluitvorming

Indien u instemt met (de elementen van) het wetsvoorstel Financiering politieke partijen kunt het aan de minister-raad zenden.

We zullen u nader informeren over de voorstellen die bij de Kamer liggen.

3.4 Visie burgemeestersambt

Inleiding

In het bestuursakkoord tussen het Rijk en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten van juni 2007 was vastgelegd dat het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties met de Vereniging van Nederlandse Gemeenten samen in 2007 een visie zou ontwikkelen op de openbare ordeportefeuille van de burgemeester. De notitie 'Burgemeester en veiligheid' werd uiteindelijk met aanbiedingsbrief aan de Tweede Kamer d.d. 9 april 2009 verzonden. In het Algemeen Overleg waarin de notitie werd besproken (d.d. 2 en 30 september 2009) bleek dat de Kamerleden behoefte hadden aan een meer integrale visie van het kabinet op de wenselijke ontwikkeling van het burgemeestersambt.

Stand van zaken

Een conceptvisie is ambtelijk en in overleg met het veld (Nederlands Genootschap van Burgemeesters, CdK's) in voorbereiding. Vooral de probleemanalyse van het burgemeestersambt in het huidige model wordt al vergaand gedeeld.

Behalve de Tweede Kamer is ook de Eerste Kamer zeer betrokken bij dit dossier. Zo heeft de Eerste Kamer rond de notitie 'Burgemeester en veiligheid' een consultatieronde gehouden onder het Nederlands Genootschap van Burgemeesters, de Vereniging van Nederlandse Gemeenten, CdK's en de Raad van Hoofdcommissarissen. Het ministerie van Justitie is een belangrijke actor binnen de rijksoverheid vanwege de raakvlakken tussen de bevoegdheden van de burgemeester en het straf- en bestuursrecht. Het Nederlands Genootschap van Burgemeesters en de Kring van CdK's zijn belangrijke gesprekspartners als het gaat om (de toekomst van) het burgemeestersambt. Wanneer er meer duidelijkheid is over de richting die een nieuw kabinet uit wil, wil het Nederlands Genootschap van Burgemeesters een publicatie uitbrengen rond het burgemeestersambt. Het Genootschap ziet de positie van de burgemeester sterk gekoppeld aan aanstellingswijze en wil daarover graag meedenken. Uiteraard spelen ook vakbonden voor burgemeesters hierbij een rol.

Aandachtspunten

De visie op de burgemeestersfunctie heeft alles te maken met een visie op het lokaal bestuur; wat is de positie van de burgemeester in dat lokaal bestuur, welke taken en bevoegdheden heeft hij, wat is de bijbehorende aanstellingswijze. De vraag naar de toekomst van het ambt heeft zowel een principiële kant (welke waarden van het ambt wegen het zwaarst en hoe borgen wij die) als een pragmatische (waar is het lokaal bestuur de komende jaren bij gebaat).

Nadere besluitvorming

De inhoudelijke beslispunten hebben met name te maken met de vraag: wordt het huidige model doorontwikkeld of wordt een nieuw model gekozen?

3.5 Financiële verhouding Rijk-medeverheden

Inleiding

De minister van BZK is verantwoordelijk voor de financiële verhouding met gemeenten en provincies. Het meest direct komt dat tot uitdrukking bij het Gemeentefonds en het Provinciefonds en bij gemeentelijke en provinciale belastingen. Voor de derde belangrijke inkomstenbron voor gemeenten en provincies, de specifieke uitkeringen, heeft de minister van BZK een systeemverantwoordelijkheid. De minister van Financiën is als fondsbeheerder medeverantwoordelijk voor de omvang en de verdeling van de beide fondsen.

Stand van Zaken

Gemeentefonds en Provinciefonds

Er is een traject gestart dat moet leiden tot een nieuwe verdeling van de beide fondsen. Voor het Gemeentefonds geldt dat uit jaarlijks onderzoek is gebleken dat de verdeling steeds minder goed aansluit op de gemeentelijke uitgaven en inkomsten. Onderzoek zou in 2013 tot een nieuwe verdeling moeten leiden.

In het Provinciefonds heeft het vorige kabinet vanwege de ruime provinciefinanciën een omvangrijke ombuiging aangebracht. Daardoor moet de verdeling vanaf 2012 worden herzien.

De omvang van het Gemeentefonds en het Provinciefonds wordt jaarlijks bij begroting vastgesteld. Sinds midden jaren negentig van de vorige eeuw past het Rijk de bestuurlijke afspraak met de medeverheden toe dat de drie overheden in hetzelfde tempo groeien, de zogenaamde normeringssystematiek (samen de trap op en samen de trap af). Onder invloed van de financiële en de economische crisis is deze afspraak tijdelijk (voor 2009, 2010 en 2011) buiten werking gesteld. Een werkgroep van de betrokken overheden heeft een evaluatie uitgevoerd met bouwstenen voor de hervatting van de methode, inclusief de exacte manier waarop.

De Heroverwegingen hebben ombuigingen op het Gemeentefonds en het Provinciefonds laten zien. Er is een mogelijke samenloop met de normeringssystematiek, waarover naar verwachting bij Coalitieakkoord zal worden beslist.

Gemeentelijk en provinciaal belastinggebied

BZK is beleidsverantwoordelijk voor het gemeentelijke en provinciale belastinggebied. Bij het huidige gemeentelijke belastinggebied staat vooral een bufferfunctie centraal. Dit als 'aanvulling' op de globale verdeling van het Gemeentefonds. Nederlandse gemeenten betrekken ongeveer 10% van hun inkomsten via een belastinggebied. Het afgelopen jaar is gestart met een verkenning van het provinciaal belastinggebied omdat de grondslag voor de provinciale opcenten, de motorrijtuigenbelasting, bij invoering van de kilometerheffing verdwijnt. IPO, VNG en de Raad voor de financiële verhoudingen (Rfv) zijn belangrijke actoren op dit gebied.

Specifieke uitkeringen

De totstandkoming van specifieke uitkeringen vergt de betrokkenheid van de minister van BZK. Artikel 2 Financiële-verhoudingswet: De totstandkoming van beleid waarbij gemeenten en provincies worden betrokken vereist de betrokkenheid van de minister van BZK. De afgelopen jaren hebben kabinetten zich gericht op vermindering van het aantal specifieke uitkeringen. Dit is in hoge mate gelukt. Daarnaast is gestreefd naar vergroting van de beleidsvrijheid van de medeverheden en vermindering van de administratieve lasten van specifieke uitkeringen. Dat heeft onder meer geresulteerd in een vereenvoudiging van de verantwoording aan het Rijk, met een belangrijke rol voor BZK (SiSa: Single information en single audit).

Aandachtspunten

Het draagvlak voor samenwerking met gemeenten en provincies in de kabinetsperiode wordt voor een deel bepaald door de vraag of deze overheden vinden dat zij niet onevenredig worden gekort in het Gemeentefonds en het Provinciefonds.

Rekening houden met de vermogenspositie van provincies ligt gevoelig.

Nadere besluitvorming

Begrotingen Gemeentefonds en Provinciefonds;

Reguliere ministerraden (onderwerpen artikel 2 Financiële-verhoudingswet (Fvw));

Verdeling Gemeentefonds in verband met cluster maatschappelijke zorg: voorjaar 2011

3.6 Code Interbestuurlijke Verhoudingen

Inleiding

De Code Interbestuurlijke Verhoudingen is een document waarin de bestuurslagen hun gezamenlijke omgangsregels hebben vastgelegd. De code is in 2004 ondertekend door het kabinet namens het rijk, het Interprovinciaal overleg (IPO) namens de provincies en de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) namens de gemeenten. Uitgangspunten zijn een scherpe verdeling van verantwoordelijkheden en taken tussen de overheden en beleidsvrijheid voor decentrale overheden. Door de code kunnen overheden beter werken en samenwerken. De stroomlijning van de interbestuurlijke verhoudingen kan bijdragen aan een betere relatie tussen de overheid en burgers en helpen om maatschappelijke vraagstukken op te lossen.

Stand van zaken

Een deel van de Code bestaat uit regels die overheden in acht nemen om hun onderlinge verhoudingen te regelen. Het gaat daarbij met name om omgangsregels tussen overheden. Dit deel van de Code is en blijft actueel. Rijk, provincies en gemeenten verwijzen met regelmaat naar deze regels.

Een ander deel van de code bevat concrete acties, met de bedoeling om verantwoordelijkheden inzichtelijk te maken en zondig efficiënter te verdelen. De acties zijn inmiddels gerealiseerd. Dit onderdeel van de Code is dus niet meer actueel. Acties kunnen overigens wel geleid hebben tot nieuwe omgangsregels.

In beide bestuursakkoorden (2007 en 2008) met IPO en VNG zijn de afspraken uit de Code herbevestigd.

Aandachtspunten

Het ligt voor de hand om in de komende bestuursakkoorden (als die er komen) opnieuw omgangsregels af te spreken.

Omdat een deel van de Code verouderde informatie bevat, kunt u overwegen om de Code Interbestuurlijke Verhoudingen in geactualiseerde vorm uit te geven.

Dit zou bijvoorbeeld kunnen door de concrete acties uit het bestaande document te schrappen (die zijn inmiddels gerealiseerd) alle “vaste” omgangsregels, met eventuele aanvullingen, in een basisdocument op te nemen.

Nadere besluitvorming

Beslispunt wordt u te zijner tijd voorgelegd in een nota.

3.7 Decentralisatie

Inleiding

De minister van BZK is verantwoordelijk voor het decentralisatiebeleid en het subsidiariteitsbeginsel. Om invulling te geven aan deze verantwoordelijkheid is een aantal instrumenten ontwikkeld om te beoordelen of een verantwoordelijkheid/taak lokaal, regionaal of centraal belegd moet worden (beoordelingskader interbestuurlijke verhoudingen, decentralisatiekader), maar ook om de sturing vanuit het Rijk zo beperkt mogelijk te houden en daarmee de beleidsvrijheid zo groot mogelijk (interbestuurlijk toezicht, financiële verhoudingen). BZK past dit toe op voorstellen van andere ministeries, maar komt ook met eigen voorstellen tot decentralisatie of vermindering van sturing.

Stand van zaken

De decentralisatieagenda van het kabinet-Balkenende IV was vastgelegd in twee bestuursakkoorden en de kabinetsreactie op het rapport van de Taakgroep d'Hondt en is grotendeels uitgevoerd.

De Eerste Kamer heeft de afgelopen periode gevraagd om het kader dat het kabinet gebruikt rond decentralisatievoornemens te ontvangen. Hierop is in de zomer van 2009 een brief naar beide Kamers gestuurd met het decentralisatiekader en de visie op differentiatie.

Aandachtspunten

Bij de uitvoering van de plannen uit het regeerakkoord rond het beleggen van taken en verantwoordelijkheden dient aan de kaders rond decentralisatie voldaan te worden. U hebt hierbij een verantwoordelijkheid op grond van onder meer art. 116-117 Gemeentewet en 114-115 Provinciewet.

De Raad van State en Algemene Rekenkamer hebben kritiek op de effecten die de decentralisatie-uitkering heeft op de beleidsvrijheid van gemeenten. Door aanvraagprocedures en monitoring heeft dit nieuwe instrument teveel het karakter van een specifieke uitkering, hoewel de vrije besteedbaarheid en het ontbreken van een (financiële) verantwoording blijven gelden. Ook vanuit de Tweede Kamer komt tijdens een AO het geluid dat het Rijk soms te dicht op provincies en gemeenten zit, terwijl daar tegelijkertijd het besef leeft dat dit deels ook door de vragen van Kamerleden zelf komt.

Nadere besluitvorming

Op dit moment is nadere besluitvorming niet aan de orde.

3.8 Bestuursakkoorden

Inleiding

Met een bestuursakkoord tussen rijk en medeoverheden wordt uitdrukking gegeven aan de gelijkwaardigheid van de bestuurslagen en de één-overheid gedachte. In een bestuursakkoord worden afspraken vastgelegd waarmee de overheden laten zien wat de gezamenlijke prioriteiten zijn. Er kan inmiddels van een traditie worden gesproken om met de start van een nieuw kabinet een akkoord met de medeoverheden te sluiten.

Stand van zaken

In de afgelopen periode waren de afspraken tussen rijk, provincies en gemeenten vastgelegd in twee afzonderlijke akkoorden: het bestuursakkoord tussen rijk en provincies en het bestuursakkoord tussen rijk en gemeenten. Door te werken met twee afzonderlijke akkoorden konden concretere afspraken worden gemaakt.

Bij de totstandkoming van de bestuursakkoorden zijn van rijkswege de vakministeries en de ministeries van Financiën en AZ betrokken geweest. BZK coördineert de voorbereiding en de uitvoering van de bestuursakkoorden. Van de kant van de gemeenten vertegenwoordigt VNG de belangen. IPO vertegenwoordigt die van de provincies.

Aandachtspunten

Juist in de komende periode, die in het teken staat van bezuinigingen, is het van belang om goede afspraken tussen bestuurslagen te maken. Duidelijke afspraken bieden de medeoverheden zekerheid. En belangrijker; de overheden hebben elkaar nodig in tijden van bezuinigingen en hervormingen. Ook in de komende periode gaat de voorkeur uit naar het afsluiten van twee afzonderlijke akkoorden. Op die manier kunnen concrete afspraken gemaakt worden. De inhoudelijke afspraken die met de medeoverheden gemaakt zullen worden, dienen gekoppeld te zijn aan een financiële paragraaf. Daarin wordt de medeoverheden duidelijkheid gegeven over hun financiële positie voor de komende vier jaar.

Kabinetbrede akkoorden vragen om commitment van het gehele kabinet. Dat betekent een voortdurende betrokkenheid van de vakministeries. Niet alleen bij de totstandkoming, maar ook bij de uitvoering van de akkoorden. Na afsluiting van bestuursakkoorden wordt begonnen met de uitvoering van de afspraken en de monitoring daarvan. Het beheer van de akkoorden zal door kabinet, IPO en VNG gezamenlijk worden vormgegeven.

Nadere besluitvorming

Als het komt tot het sluiten van nieuwe akkoorden:

- Zult u op korte termijn om input gevraagd worden voor de opzet/inhoud van nieuwe bestuursakkoorden. U ontvangt hierover spoedig een aparte nota. Inhoud is voor een belangrijk deel afhankelijk van de afspraken uit het regeerakkoord. Ook het proces zal in deze nota aan de orde komen.
- Kan vervolgens een opzet van nieuwe bestuursakkoorden aan de orde kunnen komen in uw kennismakingsgesprekken met de voorzitters van IPO en VNG.

3.9 Provincies; kerntaken en daarbij passende financiële verhouding/positie waterschappen

Inleiding

Kerntaken van de provincies: Het vorige kabinet heeft ingezet op het terugbrengen van de provincies naar hun kerntaken in het ruimtelijk economisch domein. Deze intentie is vastgelegd in het bestuursakkoord Rijk provincies 2008-2011.

Positie van de waterschappen: Waterbeheertaken zijn steeds meer verbonden met de ruimtelijk-economische taken van de provincies. Dat leidt tot veel afstemming en (bestuurlijk) overleg.

Wanneer de provincies zich moeten focussen op de (ruimtelijk- economische) kerntaken, zou een logische stap kunnen zijn om de waterschappen en de provincies samen te voegen. In veel verkiezingsprogramma's kwam deze optie terug. Voor BZK is dat aanleiding geweest om de (on)mogelijkheden rond samenvoeging in kaart te brengen.

Financiële verhouding van de provincies: Het is de taak van de fondsbeheerders (ministers van BZK en Financiën) om te zorgen dat alle provincies in gelijke omstandigheden een gelijke financiële uitgangspositie hebben (artikel 7 Financiële-verhoudingswet). Bij de provincies was er geen sprake van gelijke omstandigheden doordat de afgelopen jaren de overige eigen inkomsten van provincies zijn toegenomen (stijging opbrengst opcenten motorrijtuigenbelasting en opbrengsten energiebedrijven) er aanleiding om te denken dat bovenstaande niet het geval was. Daarom is er in het bestuursakkoord een onderzoek van opgenomen naar de financiële verhouding Rijk provincies. De Raad voor financiële verhoudingen heeft dit onderzoek verricht. In haar advies van voorjaar 2009 heeft de Rfv geconstateerd dat provincies in staat blijken om van hun takenpakket uit eigen middelen bijna € 600 miljoen meer te bekostigen dan bij de bepaling van de algemene uitkering in 1998 uit het provinciefonds werd verondersteld. Tevens is geconstateerd dat de provincies taken en rollen zijn gaan uitvoeren die niet expliciet tot het provinciale domein werden gerekend. De fondsbeheerders hebben op 22 april een kabinetsstandpunt op dit advies naar de Tweede Kamer gestuurd.

Stand van zaken

Positie van de waterschappen: Ten aanzien van de waterketen zijn er al stappen gezet om de daarmee samenhangende taken bij de waterschappen (afvalwaterzuivering) samen te voegen met de taken van de gemeenten (rioolbeheer). In april is een bestuurlijk akkoord gesloten tussen VNG, Unie van Waterschappen en VROM om de integratie van deze taken verder uit te werken. Ten aanzien van het beheer van het watersysteem pleitten veel verkiezingsprogramma's voor de samenvoeging van de taken van de waterschappen met de taken van provincies. Politieke besluitvorming over de toekomst van de waterschappen is echter noodzakelijk. Ook provincies pleiten voor samenvoeging, door de waterschappen uitvoeringsorganisaties van de provincies te maken. Hun inhoudelijke argumenten sluiten aan bij wat hierboven in de inleiding is vermeld. Of er uiteindelijk iets gaat veranderen in de positie van de waterschappen is afhankelijk van wat de coalitiepartijen hierover afgesproken hebben of gaan afspreken.

Financiële verhouding van de provincies: In het kabinetsstandpunt is opgenomen dat erop 25 maart 2010 overeenstemming is bereikt tussen de fondsbeheerders en het IPO over de verdeling van de uitname in 2011 onder de uitdrukkelijke voorwaarde dat de provincies zich binden aan de afspraak dat de uitname in 2012 incidenteel wordt verhoogd tot € 310 miljoen. Daarnaast is er afgesproken dat de verdeling van de uitname van € 300 miljoen vanaf 2012 wordt gebaseerd op het nieuwe verdeelmodel. Bovenstaande set van afspraken is de invulling van het besluit in de voorjaarsnota dat het provinciefonds met ingang van 2011 structureel met € 300 miljoen wordt verlaagd. In de afgelopen kabinetsperiode is tevens afgesproken dat de provincies incidenteel 4 x € 200 miljoen aan rijksopgaven voor hun rekening opnemen. 2011 is daarvan de laatste tranche waardoor er in 2011 zowel de laatste tranche van € 200 miljoen als de eerste tranche van de structurele korting (in 2011 € 290 miljoen) ten laste van de provincies moet komen.

Het is de provincies niet gelukt om onderling structurele afspraken te maken. Daarom nemen voor het vervolg de fondsbeheerders de verantwoordelijkheid om zo snel mogelijk te komen tot een nieuw verdeelmodel dat recht doet aan de uitgangspunten van de Financiële-verhoudingswet (artikel 7). Dat betekent dat in het nieuwe verdeelmodel een maatstaf voor vermogen zal worden opgenomen. De fondsbeheerders streven ernaar om per 1 januari 2012 het

nieuwe verdeelsysteem in te laten gaan. Voor het opnemen van een maatstaf voor vermogen moet de Financiële-verhoudingswet worden aangepast.

Aandachtspunten

Positie van de waterschappen: eveneens een zeer verdeeld krachtenveld met veel tegengeluid (VenW, UvW). Daarbij spelen ook historische en emotionele belangen mee (oudste bestuurslaag, bescherming tegen overstroming moet in een land als NL gewaarborgd blijven). Opheffen van het bestuur van de waterschappen lijkt een grondwetswijziging vereisen. Die vraag leidt overigens tot het nodige dispuut. Grenzen provincies en waterschappen lopen niet gelijk. Belastinggebied waterschappen is ook een aandachtspunt.

Financiële verhouding van de provincies: Heikel krachtenveld, waarbij er altijd winnaars en verliezers zijn. Het is onmogelijk om draagvlak bij alle provincies te krijgen. Fondsbeheerders zullen verantwoordelijkheid moeten nemen. Politieke besluitvorming is hiervoor noodzakelijk.

Nadere besluitvorming

Positie van de waterschappen:

Afhankelijk van wat in het regeerakkoord is vastgelegd.

Financiële verhouding van de provincies:

- Besluit nodig hoe om te gaan met het verevenen van de vermogens van provincies.
- Besluit nodig voor het nieuwe verdeelmodel provincies.
- Besluiten of u een discussienotitie naar de Tweede Kamer stuurt om draagvlak te verkennen voor het opnemen van een vermogensrendementsmaatstaf (afhankelijk van uitkomsten regeerakkoord).

3.10 Huis voor democratie en rechtsstaat

Inleiding

Ter uitvoering van de motie-Heijnen/Schinkelshoek (TK 2008-2009, 31 200 III, nr. 6), is door BZK in samenwerking met Algemene Zaken, Justitie, Eerste Kamer, Tweede Kamer en de gemeente Den Haag gewerkt aan de oprichting van een Huis van de democratie – later verbreed tot ‘Huis voor democratie en rechtsstaat’.

Het Huis wordt een instelling die beoogt kennis over te dragen over de kernwaarden, fundamenten en werking van onze democratische rechtsstaat en haar instituties.

De oprichting van het Huis wordt gekoppeld aan een proces waarbij de bestaande instellingen die op dit terrein werkzaam zijn en structureel door het Rijk worden gesteund, opgaan in de nieuwe uitvoeringsorganisatie. Deze zijn de Stichting Bezoekerscentrum Binnenhof en het Instituut voor Publiek en Politiek te Amsterdam. Om het Huis te realiseren, wordt intussen stap voor stap, volgens een groeimodel, gewerkt aan de ontwikkeling van het activiteitenprogramma.

Stand van zaken

De statuten voor de formele oprichting van de onafhankelijke stichting per september 2010 hebben parlementaire goedkeuring. De bijbehorende juridische fusie van de nieuwe stichting met de bestaande stichtingen bezoekerscentrum Binnenhof en Instituut voor Publiek en Politiek is voorbereid. De werving van de nieuwe directie vindt thans plaats door de Raad van Toezicht onder voorzitterschap van drs. W.J. (Wim) Deetman.

Nog te formaliseren zijn de subsidievoorwaarden en de kaders rond de locatiekeuze en de formele opname van de definitieve locatie in het rijkshuisvestingsstelsel.

In september zullen volgens planning gereed zijn: de zaken rond de oprichting van het instituut, de tijdelijke huisvesting, de bemensing, de fusie met bestaande instellingen en de structurele financiering (subsidievoorwaarden).

Aandachtspunten

De overheveling van de financiering vanuit de Tweede Kamer moet nog geformaliseerd worden. Daarnaast formaliseren van: subsidievoorwaarden en de formele instelling (akte van oprichting en fusie).

Nadere besluitvorming

Het enige nog openstaande inhoudelijke punt is de nadere besluitvorming over de definitieve locatie (onder andere wijziging programma van eisen in verband met de locatiekeuze, keuze architect en definitief ontwerp). Deze zaken worden in de interbestuurlijke Stuurgroep behandeld (minister BZK namens het kabinet, de beide kamervoorzitters en de Burgemeester van Den Haag).

3.11 (Modernisering) GBA

Inleiding

De Gemeentelijke Basisadministratie persoonsgegevens (GBA) is een voorwaarde voor het openbaar bestuur om de relatie met burgers te kunnen invullen. De grote opgave voor de komende tijd is de vernieuwing en modernisering van de GBA naar de Basisregistratie Personen (BRP).

Stand van zaken

De huidige GBA bevat persoonsgegevens van in beginsel alle in Nederland woonachtige burgers. De GBA als basisregistratie is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de burger, gemeenten, de minister, gebruikers en het College Bescherming Persoonsgegevens (CBP). Het actieplan van 11 juni 2008 (motie-Heijnen/Bilder, TK 2007-2997, 31200 VII, nr. 34) schetst de rollen en verantwoordelijkheden van de betrokkenen en noemt negen maatregelen die de betrouwbaarheid bevorderen. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan de realisatie van moderne ICT-voorzieningen (programma mGBA) en een nieuw wettelijke kader (wetsvoorstel BRP). Het actieplan loopt tot eind 2011.

De GBA bevat nu alleen nog de gegevens van alle in NL wonende personen. Met de nieuw te ontwerpen wet BRP wordt dit uitgebreid met de registratie van alle niet in Nederland wonende personen die wel een relatie met de Nederlandse overheid hebben (de RNI: Registratie Niet-Ingezetenen). De TK wil de wet zo snel mogelijk ontvangen. De consultatieronde van het wetsvoorstel is inmiddels afgesloten. Het streven is het wetsvoorstel eind dit jaar aan de TK aan te bieden.

De *modernisering GBA*, vormgegeven in een gelijknamig programma, draagt bij aan verdere verbetering van de dienstverlening aan burgers, bedrijven en overheidssonderdelen, verrijkt het stelsel van basisregistraties en vernieuwt de techniek. Plaatsonafhankelijke dienstverlening wordt mogelijk en het bijhouden en verstrekken van gegevens wordt sneller, eenvoudiger en goedkoper.

Met de overgang van de BES-eilanden naar Nederland, dient ook de bevolkingsadministratie op de eilanden te worden aangepast. Voor de overgang op 10-10-10 wordt nu eerst ingezet op een kwaliteitsverbetering en een eenvoudige basisregistratie, van waaruit in ieder geval gegevens kunnen worden verstrekt naar gebruikers zoals de belastingdienst. In een later stadium wordt gekeken naar de mate waarin de bevolkingsadministratie moet worden ingericht naar Nederlands model.

Aandachtspunten

- Planning totstandkoming wet BRP;
- Sturing op tijdige gereedkoming programma modernisering GBA, na eerdere herstart in 2009;
- GBA is een van de basisregistraties, die door zich zo zuiver mogelijk te beperken tot persoonsgegevens, een hoge kwaliteit weet te bereiken.

Dit betekent dat verzoeken van andere ministeries tot opname van gegevens vaak afgewezen dienen te worden.

3.12 Burgerparticipatie en democratische vernieuwing

Inleiding

BZK hanteert drie sporen om de invloed van de burger op het overheidsbeleid te vergroten: een betere toegang tot het politieke systeem (democratische vernieuwing), meer betrokkenheid van de burger bij het beleid en meer zaken overlaten aan de burger.

Stand van zaken

De toegang tot het politieke systeem (democratische vernieuwing):

- Met betrekking tot de wijziging van het kiesstelsel zijn er op dit moment geen activiteiten.
- Op gemeentelijk en provinciaal niveau kunnen nu raadplegende referenda worden gehouden. Bij de Tweede Kamer is een initiatiefwetsvoorstel in behandeling tot grondwetswijziging tot opneming in de Grondwet van bepalingen inzake het correctief referendum.
- Met betrekking tot de gekozen burgemeester vinden op dit moment geen activiteiten plaats.

Meer betrokkenheid van de burger bij het beleid:

- De staatssecretaris van BZK heeft een programma burgerparticipatie aan de Tweede Kamer gestuurd.
- Er is een intensieve samenwerking tussen BZK en de VNG op het terrein van burgerparticipatie. BZK financiert het betreffende VNG-programma.
- Het Europees Parlement staat op het punt een Europees burgerinitiatief mogelijk te maken. Nederland zal hiervoor ondersteunende voorzieningen moeten realiseren.
- Voor de Wet openbaarheid bestuur (Wob) is een aantal wetswijzigingen in voorbereiding. Het gaat om een wijziging om misbruik van de Wob te voorkomen en omvangrijke/complexere verzoeken beter hanteerbaar te maken, ondertekening en implementatie van het verdrag 'Toegang tot officiële documenten' van de Raad van Europa en opname van een regeling om gratis hergebruik van overheidsinformatie mogelijk te maken.

Zaken overlaten aan de burger:

- Het invoeren van diverse vormen van vraagfinanciering en persoonsgebonden budget is op verschillende beleids-terreinen (waaronder WMO) actueel. BZK is actief met VWS en WWI.

Aandachtspunten

- Om democratische vernieuwing te realiseren, is (vaak) een lange adem nodig in verband met Grondwetswijziging op bepaalde terreinen;
- Alle genomen initiatieven op terrein burgerparticipatie moeten uiteindelijk leiden tot een fundamenteel beleid ('borging'), hetgeen niet eenvoudig is gelet op gemeentelijke autonomie;
- Opname in Bestuursakkoord met VNG is nodig, evenals structurele financiering.

3.13 Grondrechtenbeleid

Inleiding

Grond- en mensenrechten zijn belangrijke pijlers van de democratische rechtsstaat. Ten aanzien van een aantal specifieke grondrechten ontwikkelt BZK gerichte acties en beleidslijnen.

Stand van zaken

- **Het College voor Gelijke Behandeling en Mensenrechten:** het wetsvoorstel staat op het punt naar de Tweede Kamer te worden gezonden. Hierin wordt samengewerkt met het ministerie van Justitie (verantwoordelijk voor het beheer van het College).
- **Antidiscriminatie en gelijke behandeling:** BZK is verantwoordelijk voor de Wet gemeentelijke antidiscriminatievoorzielingen. Daarnaast zijn zes ministeries actief op dit terrein: de Tweede Kamer heeft uitgesproken dat deze activiteiten dienen te worden gestroomlijnd.
- **Richtlijn gelijke behandeling buiten arbeid:** onder regie van BZK vinden onderhandelingen plaats met de Europese Commissie over genoemde richtlijn. Het Nederlandse standpunt is dat de huidige versie van de richtlijn wordt afgewezen vanwege de zeer grote maatschappelijke en financiële gevolgen.
- **Openbaarheid van bestuur:**
 - a. De Raad van Europa heeft een verdrag opengesteld getiteld 'toegang tot officiële documenten', welke het recht op overheidsinformatie uitwerkt. Het kabinet streeft er naar voor eind 2010 te besluiten over ondertekening van het Verdrag (toezegging aan Kamer).
 - b. De Wob vormt de basis voor een groot aantal af te handelen Wob-verzoeken. Toegezegd is dat voor eind 2010 de Kamer geïnformeerd wordt over de mogelijkheden voor het opnemen van een bepaling in de Wob om misbruik tegen te gaan.
 - c. Openbaarheid van overheidsinformatie wordt gezien als een belangrijk element bij de bevordering van burgerparticipatie. Meer actieve openbaarheid van overheidsinformatie en het vastleggen van het recht op overheidsinformatie zijn activiteiten die passen bij een grote ambitie op het terrein van openbaarheid.
- **De 'staat van de grondrechten':** een nieuw overzicht waarin de beleidsambities van het kabinet ten aanzien van de grond/mensenrechten zijn geformuleerd, alsmede alle lopende activiteiten op dit terrein.
- **Privacy:** Herijken privacybeleid. Er is een benadering nodig die enerzijds recht doet aan het belang van de privacy en anderzijds privacy niet presenteert als een hinderpaal voor vooruitgang, technische ontwikkeling en veiligheidsbelang.

Aandachtspunten

Er moet voldoende ambtelijke capaciteit worden vrijgemaakt om bovenstaande doelen te kunnen realiseren.

3.14 Binnenlands Bestuur en Europa

Inleiding

Binnen het overkoepelende thema Binnenlands Bestuur en Europa wordt gewerkt aan een versterking van de positie van de medeoverheden in Europa. Ook wordt zorg gedragen voor de (inter)bestuurlijke organisatie van het binnenlands bestuur (rijk-provincies-gemeenten) waar er sprake is van een Europees/ internationale component.

Stand van Zaken

Decentrale Overheden

Decentrale overheden spelen een centrale rol bij de implementatie van Europese regelgeving. Circa 70% van de Europese regelgeving wordt door decentrale overheden geïmplementeerd:

- Met IPO en VNG zijn procesafspraken gemaakt over de samenwerking rond EU regelgeving met gevolgen voor decentraal bestuur.
- De gevolgen van het nieuwe verdrag van Lissabon op de interbestuurlijke verhoudingen worden uitgewerkt.
- BZK voert samen met de andere lidstaten, in het kader van het 'high level network on governance', overleg met de Europese Commissie over het versterken van de positie in de EU-beleidscyclus.

Grensoverschrijdende Samenwerking (GROS).

Aan onze directe grenzen met de buurlanden bestaan veel belemmeringen die door Nederland, België en Duitsland alleen gezamenlijk kunnen worden opgelost. In gestructureerd bestuurlijk overleg met de grensregio's en buurlanden wordt de grensoverschrijdende samenwerking verbeterd.

Verbeteren toepassing Europese staatssteunregels

Bevorderen dat de Europese staatssteunregels door decentrale overheden correct worden nageleefd ('staatssteun-proof' beleid). Tegelijk voorkomen dat decentrale overheden bij de uitvoering van de staatssteunregels onevenredig hoge juridische, administratieve en financiële lasten dragen.

Raad van Europa en versterking binnenlandse bestuurskracht in Europees verband

Het Europees Handvest van de Raad van Europa inzake lokale autonomie biedt een belangrijk aanknopingspunt voor vragen inzake de doorwerking van EU-regelgeving op de decentrale overheden. Actueel is de focus onder meer gericht op de impact van de financiële/economische crisis op het lokaal en regionaal bestuur.

Aandachtspunten

De inbedding van Europa binnen het binnenlands bestuur in brede zin.

Nadere besluitvorming

Op korte termijn ontvangt u een nota met een verdere uitwerking van de stand van zaken richting Tweede Kamer en medeoverheden.

3.15 Evaluatie Hoofdstuk 7 Grondwet

Inleiding

Er heeft een evaluatie plaatsgevonden van Hoofdstuk 7 van de Grondwet. Dit hoofdstuk regelt hoofdzaken omtrent de inrichting en werking van provincies, gemeenten, waterschappen en andere openbare lichamen. Naar aanleiding van het onderzoek zal worden bezien of herzieningen wenselijk of noodzakelijk zijn. Daarnaast kunnen zich in de toekomst ontwikkelingen voordoen op het terrein van bestuurlijke en staatkundige vernieuwing die grondwetswijziging vereisen.

Kernpunten:

- de betekenis van het hoofdschap van de raad in de duale verhoudingen
- de mogelijkheid en betekenis van tussentijdse raadsontbinding
- de positie van de waterschappen

Stand van zaken

Op 8 juni 2010 is aan de Tweede en Eerste Kamer het rapport “Constitutionele normen en decentralisatie. Een evaluatie van Hoofdstuk 7 Grondwet” aangeboden. In de aanbiedingsbrief is vermeld, dat het gelet op de aard en strekking van het onderzoek, het aan een volgend kabinet is om hierover een standpunt in te nemen.

De belangrijkste actoren naast BZK:

- Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG)
- Interprovinciaal Overleg (IPO)
- Unie van Waterschappen (UvW)
- Raad van State
- Ambtelijk AZ (ministerie van Algemene Zaken)

Aandachtspunten

Aan de Tweede Kamer is een notitie toegezegd over verschillende modellen voor het mogelijk maken van tussentijdse raadsontbinding; de Grondwet staat dit thans niet toe.

Er is een apart voorstel tot wijziging van de Grondwet in verband met de positie van de BES-eilanden in voorbereiding. De positie van de BES-eilanden zal worden vastgelegd in Hoofdstuk 7, na de bepalingen over gemeenten en provincies. Het voorstel is thans in consultatie.

Nadere besluitvorming

De notitie over tussentijdse raadsontbinding is in voorbereiding en zal ter bespreking worden geagendeerd voor een periodiek overleg. De kabinetsreactie op het onderzoek naar Hoofdstuk 7 Grondwet vergt meer voorbereiding en is deels afhankelijk van andere ontwikkelingen in de bestuurlijke en financiële verhouding en de discussies over de bestuurlijke inrichting en democratische vernieuwing. Wel zal het onderzoek worden geagendeerd voor een periodiek overleg, zodat u kennis kunt nemen van de inhoud.

3.16 Verkiezingsproces

Inleiding

Naar aanleiding van de discussies in 2006 over de betrouwbaarheid van de stemmachines heeft het kabinet besloten de inrichting van het verkiezingsproces (organisatie verkiezingen en actief kiesrecht) te hervormen. Het kabinet heeft daarbij in grote lijnen het advies gevolgd van de Adviescommissie inrichting verkiezingsproces (Commissie Korthals Altes).

Stand van zaken

Sinds de verkiezing van de leden van het Europees Parlement wordt in Nederland weer met papieren stembiljetten gestemd die handmatig worden geteld. De Kieswet kent geen andere vorm van stemmen en tellen (meer). Een deel van de aanbevelingen van de Commissie Korthals Altes is inmiddels in de Kieswet verwerkt (stemmen in willekeurig stemlokaal, identificatieplicht, kopie id-bewijs bij stemmen per volmacht, % stembureaus moet toegankelijk zijn voor kiezers met beperkingen, enz.).

Er is gewerkt aan een nieuwe wet (Wet inrichting verkiezingsproces: Wivp) waar de meer fundamentele aanbevelingen van de Commissie Korthals Altes in werden geregeld (bijvoorbeeld regie door BZK). Door een zeer negatief advies van de Raad van State is wetsvoorstel niet meer ingediend bij de Tweede Kamer. In plaats hiervan wordt nu een wijziging van de Kieswet voorbereid. Planning daarvoor is dat de wijziging van de Kieswet in werking moet zijn getreden voor de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2014. Verder is aan de Kiesraad advies gevraagd over een integrale aanpassing van de delen van de Kieswet die betrekking hebben op het passieve kiesrecht.

Afgezien van deze wetgevingstrajecten is er veel tijd en energie gestoken en dat wordt bij de volgende verkiezingen gecontinueerd (november 2010 gemeenteraadsverkiezingen in circa 30 gemeenten en de verkiezingen voor Provinciale Staten in maart 2011) in de instructies voor gemeente-ambtenaren en stembureauleden. Gebleken is dat dit zeer nodig is om fouten te voorkomen. Elke verkiezing wordt geëvalueerd door het ministerie van BZK.

Aandachtspunten

De Tweede Kamer moet nog worden ingelicht over het negatieve advies van de Raad van State over het Wivp en de nu voorziene wijziging van de Kieswet. Verder is er een sterke lobby bij de gemeenten (met name de burgemeesters) om weer stemmachines te introduceren. Daar is tot nu toe weerstand tegen geboden (met steun van de Tweede Kamer). Aan Tweede Kamer is toegezegd dat er een onderzoek wordt gedaan naar een nieuw model voor het stembiljet en dat daarbij gekeken wordt naar de mogelijkheden om het stembiljet met elektronische hulpmiddelen te tellen.

Nadere besluitvorming

Evaluatie verkiezing leden Tweede Kamer: september 2010

Formeel besluit over niet indienen Wivp: september 2010

Aanpassing Kiesbesluit en modellenregeling in verband met verkiezing Eerste Kamer: september/oktober 2010

3.17 Wet op de lijkbezorging

Inleiding

BZK is eerstverantwoordelijke voor de Wet op de lijkbezorging (Wlb); die verantwoordelijkheid dateert nog uit het midden van de 19de eeuw, toen BZK als moederdepartement een veel bredere taakopdracht had. Tegenwoordig zijn Justitie en VWS tweede respectievelijk derde ondertekenaar van de wet. De wet geeft regels over het vaststellen van overlijden, begraven en cremen en enkele bijzondere onderwerpen.

Stand van zaken

Op 1 januari 2010 is – na een aanloop van vele jaren – een omvangrijke wijziging van de Wlb gedeeltelijk in werking getreden. De wijziging betrof maatregelen in de sfeer van het begraafplaatsbeheer, een speciale procedure rond het onverklaard overlijden van minderjarigen en het terugdringen van administratieve lasten. Vanuit de Tweede Kamer is dit traject intensief gevolgd; alle partijen hechtten veel waarde aan dit onderwerp. Het Besluit op de lijkbezorging dient nog wel gewijzigd te worden. Ook dienen er nog enkele maatregelen in de sfeer van de uitvoering te worden genomen, zoals het beschikbaar stellen van handreikingen inzake beheerskwesties. Hierover vindt overleg plaats met onder andere de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Landelijke Organisatie van Begraafplaatsen.

Aandachtspunten

Aan de Tweede Kamer zijn toezeggingen gedaan ten aanzien van het ruimen van graven. Alle partijen vinden dat dit zorgvuldig moet gebeuren en wensen dat de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Landelijke Organisatie van Begraafplaatsen samen regels stellen, zo niet, dan dient de regering deze regels bij algemene maatregel van bestuur te stellen. Begin 2011 dient u de Tweede Kamer te informeren over de stand van zaken.

Daarnaast is er vanuit de Tweede Kamer veel druk op het spoedig in werking kunnen treden van de procedure voor nader onderzoek bij het onverklaard overlijden van minderjarigen. Dat deel van de wet is inhoudelijk aan Justitie en VWS, die hierover overleggen met de medische beroepsgroepen. Inwerkingtreding valt vermoedelijk pas in 2011 te verwachten. Verdere vertraging straalt echter tevens op de minister van BZK af als coördinerend bewindspersoon. Grote uitvaartorganisaties doen momenteel onderzoek naar andere wijzen van lijkbezorging dan begraven en cremen. Met name de techniek van het vriesdrogen wordt hierbij genoemd. Als het bedrijfsleven daartoe de wens uit en hier maatschappelijk draagvlak voor is, ligt het in de rede dat de wet – na zorgvuldige afweging en eigen onderzoek – gewijzigd wordt om dit mogelijk te maken.

Nadere besluitvorming

De wijziging van het Besluit op de lijkbezorging zal dit najaar aan u worden voorgelegd.

Tevens zult u dit najaar worden geïnformeerd over de regels inzake het ruimen van graven die de Vereniging van Nederlandse Gemeenten en de Landelijke Organisatie van Begraafplaatsen thans samen opstellen.

3.18 Nieuwe online raadpleegbare reisdocumentenadministratie (ORRA)

Inleiding

De thans decentrale reisdocumentenadministraties (circa 700) moeten worden omgezet in één centrale reisdocumentenadministratie die online (7x24 uur) raadpleegbaar is. De Paspoortwet is vorig jaar gewijzigd om dit mogelijk te maken. De wetwijziging had in de Tweede Kamer en de Eerste Kamer brede steun (CDA, VVD, PvdA, CU, PVV). D66, GroenLinks en SP waren tegen.

De ORRA is nodig om:

- Het aanvraag- en uitgifteproces betrouwbaarder te maken doordat alle uitgevende instanties de reisdocumentenadministratie kunnen raadplegen bij aanvragen en uitgeven. Nu kan men alleen de eigen administratie raadplegen. Dat is vooral voor de buitenlandse posten en de Koninklijke Marechaussee een probleem.
- Plaatsonafhankelijke aanvraag en uitgifte van de reisdocumenten mogelijk te maken. Dit in het kader van een betere dienstverlening aan de burger.

Stand van zaken

Bij deze wijziging is ook geregeld dat de vingerafdrukken, die vanaf juni 2009 worden opgenomen bij het aanvragen van een reisdocument, worden opgeslagen in de reisdocumentenadministratie. Er worden 4 vingerafdrukken opgenomen waarvan er 2 conform de Europese regelgeving worden opgeslagen in de chip van het reisdocument. De bepalingen in de Paspoortwet die betrekking hebben op de nieuwe reisdocumentenadministratie zijn nog niet in werking getreden. De bepalingen over de opslag van de vingerafdrukken wel.

Aandachtspunten

Er is maatschappelijk verzet tegen met name de opslag van de vingerafdrukken in de reisdocumentenadministratie en de mogelijke verstrekking daarvan voor de opsporing van strafbare feiten. Een aantal organisaties (Privacy First en Vrijbit) spannen zich in om langs juridische weg aan te tonen dat de Paspoortwet op dit onderdeel in strijd zou zijn met het Europese Verdrag voor de Rechten van de Mens. Er lopen thans enkele rechtszaken hierover.

Nadere besluitvorming

In het najaar zal besluitvorming moeten plaatsvinden over de aanbesteding van de bouw van de ORRA.

3.19 Geldigheidsduur paspoort en Nederlandse identiteitskaart

Inleiding

Al enige tijd leeft er (bij sommige politieke) partijen de wens om de geldigheidsduur van de reisdocumenten te vergroten naar bijvoorbeeld tien jaar. De achtergrond daarvan is “administratieve lastenverlichting” voor de burger.

Stand van zaken

Het paspoort en de Nederlandse identiteitskaart zijn nu vijf jaar geldig. Een burger hoeft dus maar eens per vijf jaar een reisdocument aan te vragen.

De geldigheidsduur van deze reisdocumenten is geregeld in de Paspoortwet. Wijziging van de geldigheidsduur kan dus alleen worden doorgevoerd na een wijziging van de Paspoortwet.

Het kabinet heeft (ook in de Tweede Kamer) vooralsnog een langere geldigheidsduur van de Nederlandse reisdocumenten afgewezen. De belangrijkste reden daarvoor is de beveiliging van de reisdocumenten en met name het elektronische deel daarvan (de chip).

De duurzaamheid van de materialen waaruit de huidige Nederlandse reisdocumenten (model 2001) zijn samengesteld is dusdanig dat het document bij normaal gebruik gedurende vijf jaar intact blijft en de elektronische componenten – de chip en de antenne – blijven functioneren.

Naast de duurzaamheid is de betrouwbaarheid van de veiligheidskenmerken cruciaal. Er is een voortdurende “rat-race” gaande tussen de ontwikkelaars van veiligheidskenmerken en personen die deze veiligheidskenmerken proberen te kraken. De (technologische) ontwikkelingen gaan zo snel dat er rekening mee moet worden gehouden dat steeds meer partijen zich zullen inspannen om de betrouwbaarheid van de veiligheidskenmerken in de reisdocumenten aan te tasten.

Bedacht moet worden dat eenmaal uitgegeven documenten niet meer aangepast kunnen worden. Bij een geldigheidsduur van tien jaar betekent dit dat een “onveilig” geworden document heel lang in het veld blijft terwijl de betrouwbaarheid daarvan niet meer gegarandeerd kan worden.

Aandachtspunten

Het contract voor de productie van de Nederlandse reisdocumenten is recent weer Europees aanbesteed en op 11 mei 2010 gegund voor de looptijd van zeven jaar (met een optie voor een verlenging met nog drie jaar).

Nadere besluitvorming

Niet van toepassing.

4 Programma Dienstverlening, Regeldruk en Informatiebeleid (DRI)

4.1 Regeldruk en Administratieve Lastenvermindering

Inleiding

Het programma Regeldruk en Administratieve Lastenvermindering (REAL) werkt aan het verminderen van de regeldruk van burgers, professionals in de publieke sector en medeoverheden. Met deze aanpak is een belangrijke bijdrage geleverd aan een efficiëntere en effectievere overheid, waarbij een betere dienstverlening voorop staat. Zo leidt het verminderen van regeldruk bij professionals bijvoorbeeld tot meer blauw op straat, meer handen aan het bed en meer uren voor de klas. Gemeenten kunnen hierdoor efficiënter werken en daardoor kosten besparen. Hier valt in de komende jaren nog veel te winnen te behalen.

Stand van zaken

De doelstelling was dat de regeldruk voor burgers en medeoverheden met 25% wordt teruggedrongen. Voor de professionals moest de regeldruk substantieel en merkbaar zijn verminderd. Om tot merkbare resultaten te luisteren wij naar onze doelgroepen. De belangrijkste knelpunten voor burgers samengebracht in een top 10, waarvoor een verbeterprogramma is opgestart.

In deze aanpak heeft BZK een coördinerende rol ten opzichte van ministeries en medeoverheden. De vermindering van regeldruk bij het rijk en gemeenten voor burgers ligt op schema. De vermindering van interbestuurlijke lasten met 25% zal in 2011 gerealiseerd worden. Het wegnemen van knelpunten van professionals is wel gestart maar zal de komende jaren nog veel aandacht vragen.

Om bij gemeenten de regeldruk te verminderen en de dienstverlening te verbeteren loopt vanuit BZK de campagne 5 beloften aan de burger. Gemeenten worden met deze campagne via een gepersonaliseerde checklist dienstverlening en een website (www.5beloften.nl) gestimuleerd om de 40 punten van de checklist in te voeren. Deze zomer en najaar zullen in dit kader nog de verschillende activiteiten worden uitgevoerd.

Het programma REAL, dat gericht is op burgers zal in zijn huidige vorm per 1 januari 2011 ophouden te bestaan. Het terugdringen van de regeldruk van burgers zal afgerond moeten zijn. Voor professionals en interbestuurlijk is in 2011 nog wel budget beschikbaar en is voortzetten van activiteiten voorzien.

Aandachtspunten

De regeldruk in Nederland blijft fors en kostbaar. De professionals en de medeoverheden willen meer ruimte en vertrouwen van de (Rijks)overheid. Dit betekent een investering in kwaliteit van eenvoudige regelgeving, een toets op de noodzaak van regelgeving, het vereenvoudigen van bestaande regelgeving en het oplossen van de belangrijkste knelpunten.

Tot op heden verliep de samenwerking op het terrein van professionals met andere ministeries stroef. Het SGO heeft voorgesteld om de tot nu toe versplinterde aanpak (BZK, Financiën en EZ) in één programma onder te brengen bij één bewindspersoon. Daarbij zal tevens meer aandacht moeten zijn voor dienstverlening, bezuinigingskansen, beheersing van regeldruk, versterken en verbeteren van het wetgevingsproces en selectief toezicht.

Nadere besluitvorming

- Doorzetting ministeriële stuurgroep regeldruk en Toekomst van Adviescollege Toetsing Administratieve Lasten (ACTAL).
- Toekomst regeldrukprogramma en voortzetting campagne 5 beloften aan de burger.

4.2 Beheer e-overheidsvoorzieningen

Inleiding

De afgelopen jaren is een aantal voorzieningen gebouwd die gebruikt moeten c.q. kunnen worden om de dienstverlening en het informatiebeheer van de gehele overheid te verbeteren. BZK is verantwoordelijk voor het beheer van een aantal van deze voorzieningen.

Stand van zaken

Er zijn de afgelopen jaren vele voorzieningen ontwikkeld en in beheer genomen (DigiD, PKI-overheid, Digikoppeling, BSN enz); doorontwikkeling en aanpassing aan nieuwe maatschappelijke wensen is en blijft nodig. Normaliter is dit geregeld, zowel financieel als formatief, bij de overdracht aan het beheer. Voor een paar voorzieningen is het ontwikkelingstraject nog niet afgerond. Het Register niet-ingezetenen en de elektronische authenticatie op de Nederlandse Identiteitskaart (de eNIK) zijn hier het meest het vermelden waard.

De overige voorzieningen zijn in beheer of zullen daar voor eind 2011 in komen. Het beheer is ondergebracht bij de beheerorganisaties BRP of Logius of zal daar voor eind 2011 worden ondergebracht.

Aandachtspunten

Politiek/Bestuurlijke aandacht vragen in ieder geval nog de BZK-voorzieningen Register niet-ingezetenen en elektronische authenticatie op de Identiteitskaart: hiervoor zijn wetgeving en financiering nog niet geregeld. Verder zal de sturing op de samenhang van de verschillende basisregisters naar verwachting regelmatig besluitvorming op politiek/bestuurlijk niveau vragen.

Daarnaast zal aandacht nodig zijn voor de samenhang met voorzieningen die door andere ministeries worden ontwikkeld, zoals e-Herkenning van EZ (elektronische authenticatie voor bedrijven) en voor de uitwerking van het principe van budgetfinanciering voor de basisregisters Handelsregister (EZ), Kadaster (VROM) en GBA (BZK).

Nadere besluitvorming

Register niet-ingezetenen: besluitvorming over wetgeving en financiering zal in het najaar van 2010 worden voorgelegd ter voorbereiding van besluitvorming in de ministerraad. De RNI vormt samen met de GBA de basisregistratie personen.

Voor de elektronische authenticatie op de Nederlandse Identiteitskaart (die reeds is aanbesteed in de nieuwe generatie reisdocumenten) zal in het najaar een plan voor aanpak ontwikkeld zijn (incl. de financiële aspecten) dat aan de minister zal worden voorgelegd. De eNIK verschaft de burger het hoogste niveau van digitale identificatie en authenticatie.

4.3 Identiteit- en persoonsinformatiebeleid

Inleiding

De overheid verschaft burgers een administratieve identiteit via inschrijving in de GBA (Gemeentelijke Basisadministratie persoonsgegevens) en geeft burgers vervolgens de mogelijkheid om met deze identiteit in het maatschappelijke verkeer te functioneren, onder andere door het verschaffen van een identiteitskaart, paspoort. BZK verzorgt de digitale identiteiten van burgers (DigiD). BZK is ook verantwoordelijk voor het gebruik van de persoonsgegevens vanuit de GBA aan de andere overheidsorganisatie, het gebruik van het BSN (burgerservicenummer). Misbruik van en fouten met identiteiten en persoonsgegevens moet worden tegengegaan. Voor identiteitsfraude heeft BZK een meldpunt opgericht. Bij dit alles blijft privacy een aandachtspunt.

Stand van zaken

GBA vormt samen met de RNI (Register Niet-Ingezetenen) de Basisregistratie Personen; de GBA bevat de in Nederland wonende burgers, de RNI de in het buitenland wonende burgers met een relatie met de Nederlandse overheid (AOW, uitkeringen, Nederlanderschap – verkiezingen, onroerend goed bezit of ander bezit in Nederland – Belastingen e.d.). De RNI wordt momenteel tot stand gebracht; een wetsvoorstel Basisregistratie Personen zal eind 2010 naar de Kamer gaan.

De door de overheid geregistreerde persoonsgegevens worden in alle overheidsprocessen gebruikt via koppelingen aan de GBA/RNI. Dit wordt geregeld via het stelsel van basisregistraties. Het Burgerservicenummer (BSN) dient als 'koppelnummer'. Het vormt ook de basis van DigiD, de digitale authenticatie waarmee burgers diensten van alle overheidsorganen kunnen afnemen. DigiD wordt herbouwd, waardoor er meer mogelijkheden komen (onder meer DigiD voor in het buitenland wonende Nederlanders). Er is behoefte aan een zwaardere vorm van digitale identiteit (bijvoorbeeld voor financiële transacties met de overheid); dit kan door middel van een voorziening op de Nederlandse Identiteitskaart.

De identiteitsketen blijft zeer belangrijk. Bij het CMI kunnen burgers zich melden bij misbruik van hun identiteit; een ketenregisseur bij het CMI pakt deze meldingen op en tracht een oplossing te vinden.

Het programma VIPS (Versterking Identiteitsketen Publieke Sector) is een ambtelijk programma van BZK, Justitie, VenW, politie, Koninklijke Marechaussee, IND, Openbaar Ministerie en de NVVB waarin een samenhangend pakket aan activiteiten wordt uitgevoerd om fraude en fouten met identiteiten te bestrijden en voorkomen. Het programma zal eind 2011 worden afgerond en geëvalueerd, waarna eventuele vervolgactiviteiten in de lijn worden belegd bij de betrokken organisaties.

Aandachtspunten

Privacy is een steeds vaker terugkerend onderwerp: Privacy by design, privacy Impact Analyses zijn instrumenten waarmee de overheid aan de slag moet. Er is behoefte aan een beleidskader voor identiteitsmanagement waarin het bovenstaande wordt meegenomen; daaraan wordt momenteel gewerkt. De Tweede Kamer is recent geïnformeerd over de voortgang rond DigiD en dringt regelmatig aan op het gebruik van DigiD vanuit het buitenland.

Nadere besluitvorming

Besluitvorming of de e-NIK, de hoogste mate van digitale identificatie, zal worden ingevoerd. De financiering maakt uiteraard onderdeel uit van deze besluitvorming (begin 2011). De coördinatie en politieke sturing ten aanzien van het thema 'identiteitsfraude en- misbruik' is tot op heden beperkt en versnipperd, waardoor de aanpak van ketenproblematiek moeizaam is. U kunt overwegen om hierin meer regie voor de publieke sector naar u toe te trekken, zodat de burgers terecht vertrouwen kunnen houden in de middelen die BZK verschaft en die burgers en de publieke sector moeten gebruiken.

5 Programma Krachtig Bestuur (PKB)

5.1 Herziening Interbestuurlijk Toezicht

Inleiding

In 2008 heeft het kabinet-Balkenende IV besloten het Interbestuurlijk Toezicht (het toezicht dat de ene overheidslaag op de andere houdt) te vereenvoudigen. Uitgangspunt daarvoor was het advies van de commissie Oosting. De herziening van het interbestuurlijk toezicht is in een interbestuurlijk uitvoeringsprogramma met IPO en VNG opgepakt (mei 2009) en staat sinds eind 2009 onder leiding van James van Lidth de Jeude, oud-burgemeester van Deventer. Doel is het interbestuurlijk toezicht te verminderen, te vereenvoudigen en te verbeteren. Uitgangspunt is gelijkwaardigheid en vertrouwen tussen overheidslagen.

Stand van zaken

1. Het wetsvoorstel voor afschaffing van het specifiek toezicht en de revitalisering (=opfrissen en vernieuwen) van het generiek toezicht ligt in de Tweede Kamer (Kamerstukken II 2009/10, 31 389, nr. 2). Dit najaar gaan ook de beleidskaders voor indeplaatsstelling en schorsing en vernietiging naar de Kamer. Geplande inwerkingtreding van dit nieuwe stelsel is 1 juli 2011.
2. De VNG werkt samen met toezichthouders (provincies, ministeries, inspecties) en BZK aan de versterking van de horizontale verantwoording. Dat geeft de gemeenteraden middelen om hun horizontale verantwoordingstaak beter te kunnen invullen. Tevens zullen er in 2010/2011 bestuurlijke afspraken worden gemaakt tussen VNG en de toezichthouders over welke informatie de toezichthouder van de gemeenten krijgt en op welke manier.
3. De overdracht van Rijkstaken naar de provincies, speelt met name voor de VROM-taken. In het wetsvoorstel revitalisering generiek toezicht (RGT) is opgenomen dat de VROM-toezichtstaken uiterlijk per 1-1-2012 overgaan naar de provincies. Daarbij is afgesproken om in 2011 te kijken (evaluatie) of de voorbereidingen van de provincies voor de overdracht op schema liggen zodat eventueel bijgestuurd kan worden.
4. In 2010 wordt een Rijkskader voor informatiearrangementen gemaakt waarin is opgenomen welke onder welke voorwaarden en met welke periodiciteit de toezichthouder informatie mag opvragen. Begin 2011 wordt het kader bestuurlijk vastgesteld (ministerraad). Tevens wordt in 2010 via een quick win onderzoek bekeken hoe de huidige toezichtlasten flink kunnen worden verminderd door het schrappen van onnodige informatie.

Aandachtspunten

- Ad 3. De overdracht van de VROM-taken naar de provincies is complex onder meer door de samenloop met het Wabo- en Mans-traject.
- Ad 4. Belangrijk is dat niet alleen het toezichtinstrumentarium wordt verminderd (afschaffen specifiek toezicht) maar ook dat de praktijk vereenvoudigt.

Nadere besluitvorming

In de periodieke overleggen zullen wij u steeds informeren over de voortgang en de benodigde bestuurlijke besluitvorming voorbespreken.

5.2 Bestuurskracht Rijk

Inleiding

BZK bevordert dat overheden zichzelf regelmatig te spiegel voorhouden om te zien hoe zij ervoor staan en waar verbeterpunten voor het eigen functioneren liggen. Een goed middel daarvoor is het zogenaamde bestuurskracht-onderzoek. Ongeveer de helft van de gemeenten heeft al eens de eigen bestuurskracht laten meten en ook de helft van de provincies. Inmiddels hebben ook enkele waterschappen hier ervaring mee opgedaan. In 2010 heeft BZK samen met VNG/KING, IPO en UvW een handreiking met adviezen voor een goede bestuurskrachtmeting uitgebracht. Ook voor het Rijk is het belangrijk om het eigen functioneren met enige regelmaat te evalueren om te kijken hoe de eigen bestuurskracht verder versterkt kan worden. Daarom heeft de vorige staatssecretaris aangegeven dat zij ook een bestuurskrachtonderzoek voor het Rijk zou willen houden.

Stand van zaken

BZK (programmadirectie Krachtig Bestuur) heeft samen met de andere directies/DG's van BZK en in ambtelijke afstemming met minAZ en minFinancien een eerste opzet gemaakt voor hoe zo'n bestuurskrachtonderzoek op Rijksniveau goed uitgevoerd zou kunnen worden.

Er is nog geen definitief bestuurlijk besluit genomen over het houden van een bestuurskrachtmeting van het Rijk. Ambtelijk zijn de voorbereidingen getroffen in afstemming met de demissionair staatssecretaris. Het is aan de nieuwe bewindspersonen/het nieuwe Kabinet om hiervoor een opdracht te verstrekken.

Aandachtspunten

Bij gemeenten, provincies en waterschappen geeft het algemeen bestuur (raad, staten) meestal de opdracht en wordt het uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van het dagelijks bestuur (college). Vanwege de politieke gevoeligheid adviseren wij om bij het Rijk te kiezen voor de vorm dat het Kabinet de opdracht geeft het dat het SGO verantwoordelijk is voor de uitvoering. Daarmee wordt het wat minder zwaar en minder politiek gemaakt.

Nadere besluitvorming

In een periodiek overleg zal de opzet en richting worden besproken.

5.3 Intergemeentelijke samenwerking

Inleiding

Intergemeentelijke samenwerking is een van de instrumenten voor gemeenten om hun bestuurskracht op een bepaald beleidsdomein te versterken. Het merendeel van de intergemeentelijke samenwerking vindt vrijwillig plaats; samenwerking in het kader van de veiligheidsregio's, de regionale uitvoeringsdiensten en de WGR-plus zijn de belangrijkste voorbeelden van verplichte intergemeentelijke samenwerking.

Stand van zaken

Ten aanzien van intergemeentelijke samenwerking is het volgende van belang:

1. Om het te faciliteren dat gemeenten profiteren van elkaars ervaringen is vanuit het Programma Krachtig Bestuur in 2009 het Kennisplatform Intergemeentelijke Samenwerking opgericht. Dit platform wordt gedragen door partners als de VNG, VGS, P10, Platform Middelgrote Gemeenten, maar ook door kennisinstututen als NICIS en NIROV. Er is een inhoudelijke agenda ontwikkeld aan de hand waarvan kennis wordt ontwikkeld, gebundeld en gedeeld. Hiervoor worden bijeenkomsten georganiseerd, maar is ook een site gelanceerd.
2. De praktijk van intergemeentelijke samenwerking leert dat de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) niet optimaal functioneert als publiekrechtelijke basis. Op dit moment wordt ambtelijk een wijziging van de Wgr voorbereid die tot een gebruiksvriendelijke, bij de praktijk aansluitende wet resulteert.
3. Speciale categorie van intergemeentelijke samenwerking is de verplichte samenwerking in de WGR-plus. Momenteel loopt vanuit BZK een evaluatie van de WGR-plus. Vanuit de decentrale overheden wordt gepleit voor handhaving van de WGR-plus; politiek wordt regelmatig kritiek geuit, met name vanuit het oogpunt van bestuurlijke drukte.
4. Intergemeentelijke samenwerking op grond van de Wgr heeft het karakter van 'verlengd lokaal bestuur'. Dit betekent dat de deelnemende gemeenten in principe aan het roer blijven staan. In de praktijk wordt dit niet altijd waargemaakt, onder andere doordat gemeenteraden vaak op grote afstand staan en weinig invloed uitoefenen op de wijze waarop de eigen gemeente in het samenwerkingsverband opereert. Versterking van de democratische legitimatie van samenwerkingsverbanden is een thema dat steeds pregnanter op de agenda komt. Momenteel worden – in dialoog met gemeenten, raadsleden en griffiers – gewerkt aan voorstellen om de democratische borging van samenwerkingsverbanden te vergroten.

5.4 Gemeentelijke herindeling

Inleiding

De rol van de regering als medewetgever bij gemeentelijke herindeling volgt uit artikel 123 Grondwet: opheffing en instelling van gemeenten (en provincies) geschiedt bij wet. De Wet algemene regels herindeling (Wet arhi) geeft algemene regels en voorschriften voor de verschillende fasen van een herindelingsproces.

Het herindelingsbeleid is vastgelegd in het op 9 april 2009 vastgestelde (vernieuwde) Beleidskader gemeentelijke herindeling (Kamerstukken II, 2008/09, 28 750, nr. 5). Uitgangspunt in het Beleidskader is dat gemeentelijke herindeling “van onderop” plaats vindt.

Stand van zaken

1. De Raad voor het openbaar is advies gevraagd over “schaal en nabijheid” in relatie tot meerkernige (heringedeelde) gemeenten, als onderdeel van een bredere adviesaanvraag over de inrichting van het openbaar bestuur. Het advies van de Raad, getiteld “Het einde van het blauwdruk-denken”, is inmiddels uitgebracht.
2. De ervaringen in de praktijk met de Wet algemene regels herindeling worden thans geëvalueerd. De uitkomsten van de evaluatie worden in het najaar van 2010 verwacht.
3. De Tweede Kamer heeft drie wetsvoorstellen tot gemeentelijke herindeling controversieel verklaard, omdat er geen sprake was van unaniem lokaal bestuurlijk draagvlak. Het betreft wetsvoorstellen tot samenvoeging van de gemeenten:
 - Bergen, Gennep en Mook en Middellaar;
 - Woudenberg, Renswoude, Scherpenzeel;
 - Bussum, Naarden, Muiden en Weesp.
4. Er is een gemeentelijk herindelingsadvies ontvangen tot samenvoeging van de gemeenten Anna Paulowna, Niedorp, Wieringermeer en Wieringen. De voorgestelde naam van de nieuw te vormen gemeente is Hollands Kroon. De beoogde herindelingsdatum is 1 januari 2012. Dat heeft als (mogelijk) bezwaar dat er drie raadsverkiezingen binnen vier jaar worden gehouden (in maart 2010, november 2011 en maart 2014). Tegen deze achtergrond heeft de staatssecretaris van Binnenlandse Zaken de Raad voor het openbaar bestuur en de Kiesraad om advies gevraagd over de zittingstermijn van de nieuw gekozen gemeenteraad. Beide adviesorganen geven aan geen bezwaren te zien in het uitstellen van de reguliere raadsverkiezingen in maart 2014, zodat de zittingsduur van de in november 2011 gekozen gemeenteraad wordt verlengd tot zes jaar en drie maanden (tot maart 2018).

Nadere besluitvorming

1. De drie controversieel verklaarde wetsvoorstellen tot gemeentelijke herindeling.
2. Kabinetsstandpunt naar aanleiding van adviezen Raad voor het openbaar bestuur en de Kiesraad over verlenging zittingsduur gemeenteraden.
3. Kabinetsstandpunt naar aanleiding van advies Raad voor het openbaar bestuur, “Het einde van het blauwdruk-denken”.
4. Naar aanleiding van de evaluatie van de werking van de Wet arhi in de praktijk, moet worden besloten of en zo ja op welke wijze de wet wordt gewijzigd.

5.5 Financiële instrumenten

Inleiding

Binnen het Programma Krachtig Bestuur (PKB) wordt een aantal financiële instrumenten uitgevoerd:

1. onderzoeken en adviezen bij gemeenten die een beroep doen op artikel 12 van de Financiële-verhoudingswet (aanvraag extra uitkering uit het Gemeentefonds).
2. begrotingsscans bij gemeenten (dient als voorportaal van artikel 12; geeft gemeenten inzicht in mogelijkheden van ombuigingen en knelpunten in het financieel beleid).
3. herindelingscans (een scan ten behoeve van mogelijke fusiepartners die hen inzicht geeft in de eigen financiële situatie en de kwaliteit van de financiële functie en een overzicht biedt van de belangrijkste financiële effecten die zich specifiek voordoen bij een herindeling).

Naast bovengenoemde instrumenten is BZK ook verantwoordelijk voor het financieel toezicht op de provincies en gemeenschappelijke regelingen waaraan provincies deelnemen. De provincies houden op hun beurt financieel toezicht op gemeenten en gemeenschappelijke regelingen waaraan gemeenten deelnemen.

Stand van zaken

Artikel 12: in 2010 hebben vier gemeenten een artikel 12-uitkering (Loppersum, Boarnsterhim, Boskoop, Lelystad). Ten aanzien van het financieel toezicht op de provincies geldt dat meer aandacht nodig is voor Flevoland, Groningen en Drenthe aangezien deze provincies tekorten hadden op hun meerjarenraming. Verder is er veel aandacht geweest voor de uitzettingen van gemeenten en provincies bij banken die failliet dreigden te gaan (IJslandse banken en DSB). Recent is een brief aan de Tweede Kamer gezonden over alle gemeenschappelijke regelingen die vallen onder het toezicht van BZK doorgelicht op de toereikendheid van hun treasurybepalingen.

Aandachtspunten

- In 2012 worden er grote financiële problemen verwacht bij gemeenten die niet tijdig en krachtig genoeg bezuinigingen. Dit kan tot een sterke stijging van het beroep op artikel 12 en scans leiden.
- Meer herindelingscans als gevolg van meer druk op gemeenten (mede door decentralisaties)

Nadere besluitvorming

Zie memo over financieel toezichtbeleid van OBD (modernisering financieel toezicht en artikel 12).

C. Dossiers ABD

Algemene Bestuursdienst (ABD)

Diensten en producten van Bureau ABD

Bureau ABD heeft een volwaardig management development diensten- en productenpakket. Hieronder volgt een korte beschrijving van een aantal diensten. Naast deze heeft Bureau ABD nog de volgende diensten en producten: loopbaanbegeleiding, coachingsadvies, opleidingsadvies, intercollegiale consultatie, leiderschapstrainingen, Masterclass Europa, introductieprogramma voor DG's en TMG's, ABD-bijeenkomsten, publicaties en Top Management Forum.

Rijksbrede management development functie

Bureau ABD werkt samen met management development professionals binnen de ministeries. Uitwisseling van kennis en ervaring draagt ertoe bij dat de professionele ondersteuning die geboden kan worden toeneemt en dat er een duidelijke, herkenbare lijn ontstaat in de diverse MD-programma's op rijksniveau. Op deze wijze krijgt de MD-functie rijksbreed vorm.

Samenwerking met partners buiten het Rijk

Bureau ABD onderhoudt goede contacten met decentrale overheden, zelfstandige bestuursorganen en internationale instellingen. Bij deze laatste instellingen konden zo diverse Nederlanders voorgedragen worden voor belangrijke posten.

Bureau ABD in Brussel

De EU wordt voor de overheid steeds belangrijker. Bureau ABD in Brussel (de Coördinator EU-benoemingen op de PV-EU) speelt daarop in door de aanwezigheid van Nederlanders in de EU-instellingen te bevorderen. Het betreft dan zowel de benoeming van Nederlanders op hoge, strategische posities als de instroom van jonge academici in de Europese instellingen. De genderbalans is daarbij een apart aandachtspunt. Verder stimuleert de Coördinator dat de rijksoverheid nog beter gebruik maakt van het Nederlandse netwerk in de EU, zoals nu al het geval is, en dat de bekendheid met de Brusselse praktijk in Den Haag zo breed mogelijk wordt.

De ABD-schouw

Aan de basis van de activiteiten van Bureau ABD staat de ABD-schouw. Jaarlijks bespreekt de DGABD met de afzonderlijke secretarissen-generaal van de ministeries de ontwikkeling van de leidinggevenden tegen de achtergrond van de knelpunten, ambities en politieke opdrachten binnen het ministerie en de gehele rijksdienst. Zo ontstaat een goed zicht op de behoefte van de organisatie en het rijksbrede potentieel aan managers. Dit vormt de basis voor afgewogen beslissingen op persoons- en functieniveau.

ABD-Interim

ABD-Interim levert interim-managers voor projecten, programma's of vervangingen. Het bestand van ABD-Interim bestaat uit ABD-leden die parttime of fulltime willen werken aan tijdelijke opdrachten met een verantwoordelijkheid vanaf schaal 16. Het terugdringen van externe inhuur en het behoud van kennis binnen de rijksdienst waren redenen voor de instelling van deze eigen pool van interim-managers op topniveau: ABD-Interim. Tegelijkertijd biedt deze pool ook een goede gelegenheid om ABD-managers extra praktijkervaring te laten opdoen. Het gaat in alle gevallen om specifieke opdrachten met een duidelijke inkadering van onder meer tijd, doel en omvang.

Er is een vaste en een virtuele pool. De leden van de vaste pool zijn in dienst bij Bureau ABD. De leden van de virtuele pool blijven in dienst bij hun ministerie.

ABD-TMG-flex

ABD-TMG-flex is er voor de flexibele inzet van de ABD-Topmanagementgroep. Inzet van TMG-leden op tijdelijke, complexe opdrachten biedt een meerwaarde voor de rijksdienst, maar mogelijk ook daarbuiten bij andere publiek-rechtelijke organisaties. Ministeries behoren de DGABD te consulteren over TMG inzet bij dit soort opdrachten.

Programma Diversiteit

Een divers samengesteld personeelsbestand is belangrijk voor de kwaliteit van de overheid en haar dienstverlening. Voorwaarde hiervoor is het creëren van een cultuur van diversiteit en inclusiviteit.

ABD

De ABD kent op dit moment 5 biculturele ABD-leden en 25,8% vrouwelijke ABD-leden. Ambitie voor de komende tijd is dat de Algemene Bestuursdienst ultimo 2014 voor 35% uit vrouwen en 2% uit managers met een biculturele achtergrond bestaat.

Binnen de leiderschapontwikkeling voor de top van de rijksoverheid en de politietop wordt expliciet aandacht besteed aan het bewust waarderen en benutten van verschillen tussen medewerkers.

Politietop

Alle korpsbeheerders en korpschefs hebben september 2007 streefcijfers afgesproken met de minister om diversiteit in de top te realiseren. De resultaten moeten worden behaald van september 2007 tot 1 januari 2011. In deze periode worden vrouwen en/of allochtonen benoemd in:

- 50 % van de kroonbenoemingen in de korpsleiding, waarvan minimaal 5% ingevuld dient te worden door biculturelen en,
- 30% van de kroonbenoemingen (tweede echelon, vanaf schaal 15), waarvan minimaal 3% ingevuld dient te worden door biculturelen.
- De resultaten liggen voor wat betreft het aantal vrouwen op schema.

Academie voor hoger publiek management

In opdracht van het SGO is een voorstel gemaakt tot inrichting van een Academie voor hoger publiek management. De Academie voor hoger publiek management is bedoeld voor het actualiseren en versterken van de professionaliteit van de ambtelijke top op schaal 17 en hoger. Allereerst is een feasibility-study verricht, die in essentie gericht is op een verkenning van de leerbehoefte van de doelgroep. Vervolgens is op verzoek van het SGO een ondernemingsplan opgesteld, op basis waarvan een go/no go-besluit zal worden genomen.

ABD-Kandidatenprogramma - Een gericht programma voor talenten

Het ABD-Kandidatenprogramma is bedoeld voor talenten met uitzicht op toekomstige ABD-functies binnen het Rijk en bestaat inmiddels negen jaar. Het programma is opgezet vanuit het belang ook op langere termijn voldoende goede managementkwaliteit te waarborgen. Daarnaast beoogt het Kandidatenprogramma een rol te spelen in het oplossen van een deel van de vervangingsbehoefte van topmanagers als gevolg van uitstroom. Het perspectief van de kandidaat is dat hij/zij na het succesvol doorlopen van het Kandidatenprogramma een directeursfunctie gaat vervullen.

De deelnemers aan het Kandidatenprogramma worden voorgedragen door de ministeries. Het programma heeft een looptijd van maximaal vier jaar. Het ABD-Kandidatenprogramma bestaat uit drie componenten: een collectief deel, een individueel deel en contextverandering (verandering van werkplek gedurende het programma).

Managementleerlijnen

Dit programma is opgestart eind 2007 en loopt tot eind 2010. De hoofddoelen van het Programma Managementleerlijnen zijn het realiseren van een sterkere focus op concern MD binnen het Rijk en het realiseren van meer samenhang in de leerlijnen en loopbanen die het Rijk te bieden heeft aan individuele medewerkers. Met het Programma Managementleerlijnen beïnvloedt Bureau ABD feitelijk de aanwas van de eigen doelgroep: de kwaliteit van sub-ABD'ers en de professionals tussen schaal 11 en 14 en de loopbaaninfrastructuur die zij nodig hebben en kunnen gebruiken om hun kwaliteiten optimaal te ontwikkelen en te blijven benutten. Daartoe ontplooit Bureau ABD interventies gericht op verschillende doelgroepen binnen het Rijk: de medewerkers vanaf schaal 11, leidinggevend, departementale MD-adviseurs en loopbaanadviseurs.

Programma Leiderschap voor Externe Instroom (ABD-PLEX)

Externe instroom is nodig om op korte termijn op sub ABD niveau diversiteit in managementteams te vergroten en hiermee de innovatiekracht van het Rijk te versterken. Doelstelling van het Programma Leiderschap voor Externe Instroom is om ervaren managers die van buiten het Rijk instromen in korte tijd alle benodigde kennis en kunde van de ambtelijke professie bij te brengen om goed te kunnen functioneren in hun managementfunctie. Tegelijkertijd willen wij de 'blik van buiten' effectief inzetten. Om dat te bereiken zal het programma zich richten op het versterken van de kwaliteit van de instromende manager én van het team waarin de manager gaat functioneren.

Wetgeving

Totaallijst lopende zaken wetgeving BZK

Soort wetgeving	Fase	Titel + nummer Kamerstuk + inhoud	Geplande datum inwerkingtreding
Formele wet	Departementale voorbereiding	Aanpassingswet revitalisering generiek instrumentarium schrappen specifiek instrumentarium in bijzondere wetten	01-07-2011
Formele wet	Departementale voorbereiding	Wet houdende aanpassing van de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers (Appa) ten aanzien van leden van de Tweede Kamer in verband met verhoging van de AOW-leeftijd Aanpassing van de Appa in verband met de verhoging van de AOW-gerechtigde leeftijd van 65 naar 67 jaar. Deze wet is een zogeheten 2/3-wet en heeft alleen betrekking op leden Tweede Kamer. Overige aanpassingen Appa lopen mee in parallelle aanpassingswet van SZW.	n.n.b.
Formele wet	Departementale voorbereiding	Wet tot wijziging van de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers en enkele andere wetten in verband met aanpassingen in het nabestaandenpensioen, vergoedingen leden Eerste Kamer en enkele technische wijzigingen Wijziging van de Appa naar aanleiding van een aantal toezeggingen aan zowel Eerste als Tweede Kamer op het terrein van nabestaandenpensioen, vergoeding deelname internationale parlementaire assemblée en enkele andere technische wijzigingen.	01-07-2011
Formele wet	Departementale voorbereiding	Wijziging Paspoortwet ivm het vervallen van de mogelijkheid tot bijschrijving van kinderen Aangezien als gevolg van de EU-verordening over reisdocumenten de mogelijkheid tot bijschrijven vanaf juni 2012 niet langer mogelijk maakt, wordt deze mogelijkheid uit de Paspoortwet geschrapt.	15-06-2012
Formele wet	Departementale voorbereiding	Wijziging van de Paspoortwet in verband met het schrappen van de aangifteplicht bij vermissing van reisdocumenten De bestaande verplichting tot het doen van aangifte bij verlies of diefstal wordt vervangen door de mogelijkheid om de aanvrager te verplichten aangifte te doen indien er sprake is van een vermoeden van misbruik van reisdocumenten. Daarmee worden de administratieve lasten verminderd.	01-07-2011
Formele wet	Departementale voorbereiding	Wijziging van de wet No ivm het advies- en verwijspunt en het meldpunt. Het doel van het wetsvoorstel is om zowel het advies- en verwijspunt als het meldpunt wettelijk te verankeren en onder te brengen bij de No. De taken van het advies- en verwijspunt zullen daarbij nog nader moeten worden uitgewerkt. Ook moet worden bekeken welke bevoegdheden de No in het kader van het meldpunt nodig heeft	02-07-2012
Formele wet	Departementale voorbereiding	Wet op de Kiesraad Regeling van o.m. de instelling, de aanstellingswijze, de inrichting en taken van de Kiesraad en het toezicht daarop	01-07-2012
Formele wet	Departementale voorbereiding	Wijziging Politiewet 1993 ivm bestelonthankelijke wijzigingen grondslag boeien en blinddoeken, regeling voorfase Bopz, grondslag DSI, verruimen mogelijkheid betrouwbaarheidsonderzoeken politieambtenaren te doen, regeling rijksrecherche, wettelijke status vrijwillig etc	01-06-2011

Soort wetgeving	Fase	Titel + nummer Kamerstuk + inhoud	Geplande datum inwerkingtreding
Formele wet	Departementale voorbereiding	Wijziging van de Wet openbaarheid van bestuur inzake gebruik intellectuele eigendomsrechten overheid en kosten voor verstrekking van informatie In de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) vastleggen dat a) de overheid geen intellectuele eigendomsrechten (zoals auteursrecht, databankenrecht) zal voorbehouden op informatie die op grond van deze wet moet worden verstrekt, b) bepalen dat voor het verstrekken van informatie op grond van deze wet enkel de verstrekkingskosten in rekening mogen worden gebracht.	01-07-2013
Formele wet	Departementale voorbereiding	Wijziging Wet veiligheidsregio's i.v.m. de oprichting van de Ondersteuningsorganisatie Fysieke Veiligheid (OFV) De OFV krijgt wettelijke taken opgedragen op het gebied van brandweer- en GHOR-onderwijs, examinering, kennis- en expertisewisseling, beheer van landelijk rampbestrijdingsmaterieel, documentbeheer, personeelsbeleid en informatie- en communicatievoorzieningen. Alle taken worden ondergebracht in een zelfstandige organisatie, die bij wet wordt ingesteld en waarvan het Veiligheidsberaad het bestuur vormt.	01-01-2012
Formele wet	Departementale voorbereiding, consultatiefase	Verklaring dat er grond bestaat een voorstel in overweging te nemen tot verandering in de Grondwet, strekkende tot het opnemen van bepalingen inzake Bonaire, Sint Eustatius en Saba Wijziging Grondwet vanwege toetreding Bonaire, Sint Eustatius en Saba tot Nederland	01-01-2017
Formele wet	Departementale voorbereiding, consultatiefase	Wet basisregistratie personen (Wbpr) Nieuwe wet ter opvolging van de Wet GBA in verband met: 1. Technische modernisering van de basisadministratie: - vervallen van verwijsgeschieds- en gerelateerde gegevens - nieuwe positionering van de verstrekkingsvoorziening + binnengemeentelijke toegang - nieuwe regeling opgeschorte persoonslijsten - afnemersindicaties schrappen als GBA-gegevens 2. Nieuwe registratie niet-ingezetenen (RNI) 3. evt wijzigingen in de regeling omtrent gegevensverstrekking 4. wijziging ivm de inschrijving van geprivilegieerden, enkele technische wijzigingen (verzamelwet)	01-01-2012
Formele wet	In adviesprocedure Raad van State	Evaluatiewet BIBOB Aanpassing van de Wet BIBOB n.a.v. de uitgevoerde evaluatie	01-07-2011
Formele wet	Advies Raad van State ontvangen, nader rapport nog uitbrengen	Samenvoeging van de politieregio's Gooi en Vechtstreek en Flevoland Samenvoeging van de politieregio's Gooi en Vechtstreek en Flevoland en oprichting nieuwe politieregio Gooi en Flevoland	01-01-2011
Formele wet	Advies Raad van State ontvangen, nader rapport nog uitbrengen	Wet financiering politieke partijen Regels over de subsidiëring van landelijke politieke partijen, over maximering en openbaarheid van giften aan deze partijen en over toezicht op de naleving van de regels	01-01-2012
Formele wet	Advies Raad van State ontvangen, nader rapport nog uitbrengen	Wet normering en openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens Invoering maximering en normering topsalarissen semi-publieke sector	01-07-2011
Formele wet	Advies Raad van State ontvangen, nader rapport nog uitbrengen	Wijziging en modernisering Kieswet ter implementatie van adviezen Commissie Inrichting verkiezingsproces Met deze wijziging en modernisering van de Kieswet worden de adviezen van de Commissie Korthals Altes in wetgeving omgezet. Hierbij wordt meteen een nieuwe opzet van de Kieswet doorgevoerd.	01-01-2012
Formele wet	Advies Raad van State ontvangen, nader rapport nog uitbrengen	Wijziging van de Wet politiekegegevens en de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens i.v.m. de implementatie van het kaderbesluit van de Raad van de Europese Unie 2008/977/JBZ Nadere regels in verband met de bescherming van persoonsgegevens die worden verwerkt in het kader van de justitiële en politieke samenwerking in strafzaken.	01-07-2011

Soort wetgeving	Fase	Titel + nummer Kamerstuk + inhoud	Geplande datum inwerkingtreding
Formele wet	Advies Raad van State ontvangen, nader rapport nog uitbrengen	Integratiewet Algemene wet gelijke behandeling (Awgb) integratie Wgb m/v (mannen en vrouwen), Wgbl (leeftijd) en Wgbh/cz (handicap) in Awgb	01-01-2020
Formele wet	Advies Raad van State ontvangen, nader rapport nog uitbrengen	Wet duurzaam financieel evenwicht provincies en gemeenten Versterken van de verantwoordelijkheid van provinciale staten en van de gemeenteraad voor het financiële beleid op middellange termijn en de regeling van het financiële toezicht daaraan aan te passen, alsmede om nadere regels te stellen over het financiële toezicht op recent heringedeelde gemeenten	Geen
Formele wet	Advies Raad van State ontvangen, nader rapport nog uitbrengen	Wet schadevergoeding bij rechtmatig en onrechtmatig overheidshandelen vereenvoudiging van de rechtsgang en competentieverdeling bij schadevergoeding wegens onrechtmatige besluiten; uniformering van het nadeelcompensatierecht (codificatie van het égalitébeginsel)	01-01-2012
Formele wet	Bij TK ingediend, verslag TK nog uitbrengen	Derde Aanpassingswet BES Deze wet bevat wijzigingen van Nederlandse wetgeving en oorspronkelijk Nederlands-Antilliaanse wetgeving op de volgende terreinen: rechtspositie en pensioenen ambtenaren, pensioenen, Rijksvertegenwoordiger onder Appa, bloedproeven.	01-01-2011
Formele wet	Bij TK ingediend, verslag TK nog uitbrengen	Wet revitalisering generiek toezicht 32 389 aanpassen Provinciewet en Gemeentewet en verschillende bijzondere wetten naar aanleiding van kabinetsreactie Oosting	01-07-2011
Formele wet	Bij TK ingediend, verslag TK nog uitbrengen	Wijziging Gemeentewet i.v.m. verankering regio's t.a.v. lokale veiligheidsbeleid 32 459 Invoeren van de verplichting voor gemeenten tot het vaststellen van een integraal veiligheidsplan	01-07-2011
Formele wet	Bij TK ingediend, verslag TK nog uitbrengen	Wijziging van de Algemene wet gelijke behandeling, het Burgerlijk Wetboek, de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte, de Wet gelijke behandeling op grond van leeftijd bij de arbeid en de Wet gelijke behandeling van mannen en vrouwen (aanpassing definities van direct en indirect onderscheid aan richtlijnterminologie) 31 832 Wijziging van de Algemene wet gelijke behandeling, de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte, de Wet gelijke behandeling op grond van leeftijd bij de arbeid en de Wet gelijke behandeling van mannen en vrouwen, ter nadere implementatie van Richtlijn nr. 2000/78/EG van de Raad van de Europese Unie van 27 november 1999 tot instelling van een algemeen kader voor gelijke behandeling in arbeid en beroep en enkele andere richtlijnen	01-01-2011
Formele wet	Bij TK ingediend, verslag TK nog uitbrengen	Reparatiewet BZK 2010 32456 Herstel van wets technische gebreken en leemten alsmede aanbrenging van andere wijzigingen van ondergeschikte aard in diverse wetsbepalingen op het terrein van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Defensie, Justitie, Sociale Zaken en Werkgelegenheid, Volksgezondheid, Wezijn en Sport.	01-01-2011
Formele wet	Bij TK ingediend, verslag TK nog uitbrengen	Wet aanpassing bestuursprocesrecht Diverse aanpassingen en verbeteringen in het bestuursprocesrecht, zoals de invoering van een relativiteitsvereiste, verbreding van artikel 6:22, hogerberoepsregels in de Awb, invoering van een AG in het bestuursrecht, etc.)	01-01-2011
Formele wet	Bij TK ingediend, verslag TK nog uitbrengen	Wet samenvoeging gemeente Bussum, Muiden, Naarden en Weesp 32280 herindeling	15-09-2011
Formele wet	Bij TK ingediend, verslag TK nog uitbrengen	Wetsvoorstel inzake het opnemen van een bepaling over de Nederlandse taal in de Grondwet Eerste lezing van een herziening van de Grondwet inzake het opnemen van de Nederlandse taal in de Grondwet	01-02-2012
Formele wet	Bij TK ingediend, verslag TK nog uitbrengen	Wijziging Ambtenarenwet 32416 Om het mogelijk te maken om stukken zoals loonstroken niet meer per post maar digitaal aan ambtenaren te zenden, wordt die mogelijkheid daartoe in de Ambtenarenwet gecreëerd	01-07-2011

Soort wetgeving	Fase	Titel + nummer Kamerstuk + inhoud	Geplande datum inwerkingtreding
Formele wet	Verslag TK uitgebracht, nota nav verslag TK nog uitbrengen	Tweede Aanpassingswet BES B 32419 Aanpassingen in Nederlands en oorspronkelijk Nederlands-Antilliaanse wetgeving op het terrein van OCW	01-01-2011
Formele wet	Verslag TK uitgebracht, nota nav verslag TK nog uitbrengen	Wijziging van de Wet rechtspositie ministers en staatssecretarissen, de Wet schadeloosstelling, uitkering en pensioen leden Europees Parlement, de Provinciewet, de Gemeentewet, de Waterschapswet en de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers in verband met de rechtstreekse betaling van vergoedingen aan politieke ambtsdragers 32 221 Wijziging van enkele wetten er toe strekkende cessie van rechten op vergoedingen van politieke ambtsdragers onmogelijk te maken.	01-07-2010
Formele wet	Verslag TK uitgebracht, nota nav verslag TK nog uitbrengen	Wijziging van de Wet schadeloosstelling leden Tweede Kamer, de Wet vergoedingen leden Eerste Kamer en de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers in verband met de rechtstreekse betaling van vergoedingen aan politieke ambtsdragers 32 220 Wijziging van enkele wetten er toe strekkende cessie van rechten op vergoedingen van politieke ambtsdragers (leden Eerste en Tweede Kamer) onmogelijk te maken. De Staten Generaal zal wellicht oordelen dat op grond van art. 63 Grondwet tweede meerderheid is vereist. Daarom heeft de minister besloten de wetgeving te splitsen.	01-07-2010
Formele wet	Verslag TK uitgebracht, nota nav verslag TK nog uitbrengen	Samenvoeging gemeenten Bergen, Gennep en Mook en Middelaar 32240 herindeling	15-09-2011
Formele wet	Verslag TK uitgebracht, nota nav verslag TK nog uitbrengen	Samenvoeging Renswoude Scherpenzeel en Woudenberg 32241 herindeling	15-09-2011
Formele wet	Verslag TK uitgebracht, nota nav verslag TK nog uitbrengen	Wetsvoorstel tot oprichting van het Nationaal Instituut voor de Rechten van de Mens 32 467 Met dit wetsvoorstel wordt het NIRM geïntegreerd met de Commissie gelijke behandeling. De wettelijke taken die nu aan de Cgb zijn toegekend blijven in stand en gaan over naar het geïntegreerde NIRM-Cgb. De NIRM-taken worden daar aan toegevoegd.	01-07-2011
Formele wet	Verslag TK uitgebracht, nota nav verslag TK nog uitbrengen	Wijziging van de Provinciewet, Gemeentewet en de Waterschapswet ivm de verruiming van kwijtscheldingsmogelijkheden 32315 In de wetten wordt het mogelijk gemaakt dat raden etc besluiten tot ruimere kwijtschelding door middel van aanhaken bij de bijstandsnorm, ook voor ondernemers en aanhaken bij de vermogensnorm van de Wet werk en bijstand ook voor ondernemers	01-01-2011
Formele wet	Nota nav verslag TK uitgebracht, nader verslag TK nog uitbrengen	Tweede Aanpassingswet BES A 32368 Aanpassingen in Nederlandse en oorspronkelijk Nederlands-Antilliaanse regelgeving op de volgende terreinen: politiekegevens, taal op de BES, bestuursrecht, overgangsvoorziening 10.10.10, erkenning homo-huwelijk, vestiging bedrijven.	01-01-2011
Formele wet	Nota nav verslag TK uitgebracht, nader verslag TK nog uitbrengen	Wet Naleving Europese regelgeving publieke entiteiten 32157 Invoering van enkele toezichtsinstrumenten gericht op de naleving door decentrale overheden van recht van de Europese Unie	01-01-2011
Formele wet	Nota nav verslag TK uitgebracht, nader verslag TK nog uitbrengen	Wet regulering prostitutie en bestrijding misstanden seksbranche 32211 Dit wetsvoorstel strekt ertoe de seksbranche (prostitutie en seksbedrijven) te reguleren	01-07-2011
Formele wet	Nota nav verslag TK uitgebracht, nader verslag TK nog uitbrengen	Wijziging van de Drank- en Horecawet 32 022 Voorschriften t.b.v. het terugdringen van alcoholgebruik onder met name jongeren, overdracht van het toezicht van VWA naar gemeenten, overdracht bevoegdheden van B&W naar burgemeester, strafbaarstelling van het bij zich hebben van alcohol door jongeren.	01-01-2011

Soort wetgeving	Fase	Titel + nummer Kamerstuk + inhoud	Geplande datum inwerkingtreding
Formele wet	Nota nav verslag TK uitgebracht, nader verslag TK nog uitbrengen	Wijziging van de Wet subsidiëring politieke partijen met het oog op vermindering van de subsidies 31906 Als uitvoerend van het coalitieakkoord, aangevuld met een taakstelling in de miljoenennota 2008 wordt gekort op subsidies, waaronder de subsidies voor politieke partijen.	01-01-2013
Formele wet	Gereed voor plenaire behandeling in TK	Wet tot wijziging van de Gemeentewet en de Provinciewet ivm het mogelijk maken van een tijdelijke vervanging van wethouders en gedeputeerden wegens zwangerschap en bevalling of ziekte 32209 De wijziging strekt tot het mogelijk maken van een tijdelijke vervanging van wethouders en gedeputeerden in verband met zwangerschap en bevalling of ziekte	01-01-2011
Formele wet	Bij EK ingediend, voorlopig verslag EK nog uitbrengen	Veiligheidswet BES 32207 Deze wet regelt de politie, de brandweerzorg, de rampenbestrijding en de crisisbeheersing op Bonaire, Sint Eustatius en Saba	10-10-2010
Formele wet	Bij EK ingediend, voorlopig verslag EK nog uitbrengen	Wijziging Paspootwet ivm de mogelijkheid om de verstreking van een reisdocument te weigeren in geval van onttrekking aan strafvervolging of tenuitvoerlegging van een straf in het buitenland en in verband met een wijziging in de differentiatiemogelijkheden van de gemeentelijke tarieven. 32309 Het opnemen van weigeringsgronden om reisdocumenten te kunnen weigeren of vervallen te verklaren bij onttrekking aan strafvervolging in het buitenland. Daarnaast wordt een kleine wijziging van artikel 7 voorgesteld om de gemeentelijke tarieven te kunnen differentiëren indien de aanvrager woonachtig is buiten Nederland.	01-01-2011
Formele wet	Bij EK ingediend, voorlopig verslag EK nog uitbrengen	Wijziging van de Kieswet houdende verhoging van de voorkeurdrempel, vervroeging van de dag van kandidaatstelling in verband met het aangaan van lijstcombinaties alsmede vaststelling van het tijdstip van de stemming voor de verkiezing van de leden van de Eerste Kamer 32191 Verhoging van de voorkeurdrempel, vervroeging van de dag van kandidaatstelling in verband met het aangaan van lijstcombinaties alsmede vaststelling van het tijdstip van de stemming voor de verkiezing van de leden van de Eerste Kamer.	01-12-2010
Formele wet	Voorlopig verslag EK uitgebracht, memorie van antwoord EK nog uitbrengen	Wijziging van de Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002 in verband met de verbetering van de mogelijkheden van de inlichtingen- en veiligheidsdiensten om onderzoek te doen naar en maatregelen te nemen tegen terroristische en andere gevaaren met betrekking tot de nationale veiligheid alsmede andere wijzigingen (post-Madrid wetsvoorstel) 30 553 In dit wetsvoorstel is een aantal voorstellen tot wijziging van de Wiv 2002 opgenomen die de diensten beter in staat moeten stellen hun taken uit te voeren. De belangrijkste voorstellen zijn: - de mogelijkheid om bij AMvB bestuursorganen, financiële dienstverleners en vervoerders aan te wijzen die verplicht zijn gegevens, waaronder begrepen geautomatiseerde gegevensbestanden, te verstrekken aan de diensten; - een uitbreiding van de verplichting tot gegevensverstrekking voor telecommunicatie aanbieders naar aanbieders van communicatiediensten; - de mogelijkheid voor de diensten tot het bevorderen of treffen van maatregelen wordt losgekoppeld van de inzet van een agent van een dienst.	Geen
Formele wet	Eindverslag EK uitgebracht, nota nav eindverslag EK nog uitbrengen	Wet bestuurlijke maatregelen nationale veiligheid 30566 Bevoegdheid voor de Minister van BZK, in overeenstemming met de Minister van Justitie, om aan personen die een (potentieel) gevaar vormen voor de nationale veiligheid, vrijheidsbeperkende maatregelen op te leggen (gebiedsverbod, persoonsverbod, meldingsplicht).	31-12-2030
Formele wet	Aangenomen door EK, nog plaatsen in Staatsblad	Regels met betrekking tot de financiële functie van de openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba, hun bevoegdheid tot het heffen van belastingen en hun financiële verhouding met het Rijk (Wet financiën openbare lichamen Bonaire, Sint Eustatius en Saba) 31 958 De wet zal regels bevatten met betrekking tot de financiële besluitvorming bij de openbare lichamen Bonaire, St. Eustatius en Saba en het financieel beheer, de bevoegdheid tot het heffen van belastingen en bepalingen over de wijze van heffen en invorderen van die belastingen, en de financiële verhouding tot het Rijk.	10-10-2010

Soort wetgeving	Fase	Titel + nummer Kamerstuk + inhoud	Geplande datum inwerkingtreding
Formele wet	Aangenomen door EK, nog plaatsen in Staatsblad	Reglement voor de Gouverneur van Curaçao 32178 Vaststellen van de taken en bevoegdheden van de Gouverneur. MinJus is eerste ondertekenaar.	10-10-2010
Formele wet	Aangenomen door EK, nog plaatsen in Staatsblad	Reglement voor de Gouverneur van Sint Maarten 32179 Vaststellen van de taken en bevoegdheden van de Gouverneur. MinJus is eerste ondertekenaar	10-10-2010
Formele wet	Aangenomen door EK, nog plaatsen in Staatsblad	Rijkswet aanpassing rijkswetten aan de oprichting van de nieuwe landen 32186 In de rijksbrede aanpassingsrijkswet zullen alle geldende rijkswetten worden aangepast aan de nieuwe staatkundige verhoudingen. Daarin krijgen Curaçao en Sint Maarten de status van land binnen het Koninkrijk en zullen Bonaire, Sint Eustatius en Saba - die de status van openbaar lichaam krijgen - onderdeel uitmaken van Nederland.	10-10-2010
Formele wet	Aangenomen door EK, nog plaatsen in Staatsblad	Rijkswet politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba 32019 Regeling van de inrichting, de organisatie, het gezag en het beheer van de politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba en de onderlinge samenwerking tussen de politie van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba	10-10-2010
Formele wet	Aangenomen door EK, nog plaatsen in Staatsblad	Rijkswet Raad voor de rechtshandhaving 32020 Regeling van de instelling, taken en bevoegdheden van de Raad voor de rechtshandhaving van Curaçao, van Sint Maarten en van Bonaire, Sint Eustatius en Saba	10-10-2010
Formele wet	Aangenomen door EK, nog plaatsen in Staatsblad	Vaststelling van een zeegrens tussen Curaçao en Bonaire, en tussen Sint Maarten en Saba 32041 Vaststelling van een zeegrens tussen Curaçao en Bonaire, en tussen Sint Maarten en Saba	10-10-2010
Formele wet	Aangenomen door EK, nog plaatsen in Staatsblad	Wet tot instelling van de openbare lichamen Bonaire, St. Eustatius en Saba 31954 Instelling van de openbare lichamen Bonaire, St. Eustatius en Saba en de overgangsregelgeving in verband met deze instelling	10-10-2010
Formele wet	Aangenomen door EK, nog plaatsen in Staatsblad	Wijziging van de Kieswet in verband met de nieuwe staatsrechtelijke positie van Bonaire, Sint Eustatius en Saba als openbaar lichaam binnen Nederland 31956 Mogelijk maken dat Nederlandse ingezetenen van Bonaire, St. Eustatius en Saba onder dezelfde voorwaarden als de overige Nederlandse ingezetenen het kiesrecht voor de Tweede Kamer en Europees Parlement kunnen uitoefenen, het regelen van deelname aan de verkiezing van de Eerste Kamer, het regelen van de eilandsraadverkiezingen en enige andere wijzigingen in verband met de opheffing van het Land Nederlandse Antillen.	10-10-2010
Initiatief wet	Ambtelijke voorbereiding	Initiatiefwetsvoorstel wijziging van de aanstellingswijze en ontslagprocedure van ambtenaren (1) Het doel van het initiatiefwetsvoorstel is de wijze van aanstelling en ontslag voor een bepaalde groep ambtenaren te wijzigen. Voor deze ambtenaren moeten dezelfde regels gelden als voor "gewone" werknemers: een tweezijdige arbeidsovereenkomst, alsmede een "gewone" ontslagprocedure, met het doel meer diversiteit, innovatie en flexibiliteit. Het is dus de bedoeling om een groep ambtenaren te definiëren die werkzaam is in openbare dienst en met wie een arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht is gesloten. Rechterlijke ambtenaren, politie en de topmanagementgroep worden hierbij buitengesloten. Verder moet worden uitgezocht welke rechtsonderdelen zaken zijn verbonden aan ambtenarenrechtspolitie: voor bijvoorbeeld TK-leden wordt soms een link gelegd met de rechtspositie voor burgerlijke ambtenaren. Die wetten en regelingen moeten mogelijk ook worden aangepast.	02-01-2012
Initiatief wet	Ambtelijke voorbereiding	Initiatiefwetsvoorstel Van Raak (3) Politieke ambtsdragers gelijkstellen met personeel in de sector Rijk wat betreft financiële aanspraken bij werkloosheid, ziekte en arbeidsongeschiktheid	31-12-2030
Initiatief wet	Ambtelijke voorbereiding	Wijziging van de Kieswet in verband met de invoering van een lijststelsel Overnemen van het advies van het Burgerforum in de Kieswet	01-01-2009

Soort wetgeving	Fase	Titel + nummer Kamerstuk + inhoud	Geplande datum inwerkingtreding
Initiatief wet	Bij TK aanhangig, in adviesprocedure Raad van State	Voorstel van wet van het lid Van der Ham houdende verklaring dat er grond bestaat een voorstel in overweging te nemen tot verandering in de Grondwet, strekkende tot aanvulling van artikel 1 met de grond hetero- of homoseksuele gerichtheid 32411 Aanvulling van artikel 1 Grondwet met de grond hetero- of homoseksuele gerichtheid	31-12-2030
Initiatief wet	Bij TK aanhangig, in adviesprocedure Raad van State	Voorstel van wet van het lid Van der Ham houdende wijziging van de Algemene wet gelijke behandeling 32476 Wijziging van de artikelen 5, tweede lid en 7, tweede lid, Awgb (enkele-feitconstructie)	31-12-2030
Initiatief wet	Verslag TK uitgebracht, nota nav verslag nog uitbrengen	Wet raadplegend referendum toetreding Turkije 30309 Regeling van een ad hoc referendum over de toetreding van Turkije tot de Europese Unie	01-01-2012
Initiatief wet	Behandeling in Ministerraad voor plenaire vergadering TK	Wet correctief raadgevend referendum 30372 Deze wet strekt tot invoering van het niet bindende wetgevingsreferendum	01-12-2010
Initiatief wet	Behandeling in Ministerraad voor plenaire vergadering TK	Wijziging van de Grondwet houdende invoering van het correctief raadgevend referendum 30174 Invoering van het bindende wetgevingsreferendum	01-12-2010
Initiatief wet	Aangenomen door EK, nog plaats in Staatsblad	wijziging van de Wet nationale ombudsman in verband met de instelling van een kinderombudsman 31831 initiatief van het lid Arib tot instelling van een kinderombudsman	01-01-2011

Bron: BZK/CZW, Explorer, 27-09-2010

Afkortingenlijst

ABD	Algemene Bestuursdienst
ABP	Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds
ACTAL	Adviescollege Toetsing Administratieve Lasten
AFA	Anti-Fascistische Aktie
AIVD	Algemene Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
AMvB	algemene maatregel van bestuur
ANPR	Automatische Nummerplaat herkenning (Automatic Number Plate Recognition)
AO	Algemeen Overleg
APS	(Directie) Arbeidszaken Publieke Sector
AWBZ	Algemene wet bijzondere ziektekosten
AZ	Algemene Zaken
BBRA	Bezoldigingsbesluit Burgerlijke Rijksambtenaren (1984)
BDUR	Besluit Doeluitkering bestrijding van rampen en zware ongevallen
BES	Bonaire, Sint Eustatius en Saba
Bofv	Bestuurlijk overleg financiële verhoudingen
BOT	Bewindspersonen Overleg Terrorisme
BPO	Bewindspersonenoverleg
BPR	Basisadministratie Persoonsgegevens en Reisdocumenten
BSN	burgerservicenummer
BVA	Beveiligingsambtenaar
BVH	Basisvoorziening Handhaving
BVS	budgetverdeelsysteem
BZ	Bestuurszaken
BZ	Buitenlandse Zaken
BZK	Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CAO	Collectieve arbeidsovereenkomst
CAS	Centrale Archief Selectiedienst
CCV	Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid
CDA	Christen Democratisch Appel
CdK	Commissaris der Koning(in)
CHRM	Centraal Human Resource Management
CIO	Chief Information Officer
CIVD	Commissie voor de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten van de Tweede Kamer
CMI	Centraal Meld- en Informatiepunt Identiteitsfraude en –fouten
COTER	Comité Terrorisme
CPB	Centraal Planbureau
CPB	College bescherming persoonsgegevens
CTIVD	Commissie van Toezicht betreffende de Inlichtingen- en Veiligheidsdiensten
CZW	Constitutionele Zaken en Wetgeving
D66	Politieke Partij Democraten 66
dBO	directeur Bestuursondersteuning
DCB	Dienst Concernstaf en Bedrijfsvoering
dg	directeur-generaal
DG	Directoraat-Generaal
DG-RVD	directeur-generaal Rijksvoorlichtingsdienst
DGBK	Directoraat-Generaal Bestuur en Koninkrijksrelaties
DGOBR	Directoraat-Generaal Organisatie en Bedrijfsvoering
DGV	Directoraat-Generaal Veiligheid

DIPP	Dekkings Issue Prioritering Procedure
DJI	Dienst Justitiële Inrichtingen
DRI	(Programma) Dienstverlening, Regeldruk en Informatiebeleid
DWR	Digitale Werkomgeving Rijk
EBF	Elektronisch bestellen en factureren
EC	Europese Commissie
ERD-WW	eigenrisicodragers voor WW-uitkeringen
ERP	enterprise resource planning
EU	Europese Unie
EVRM	Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens
EZ	Economische Zaken
FASAM	Facilitaire Samenwerking
FEZ	Financieel-Economische Zaken
FHIR	(Directie) Faciliteiten, Huisvesting en Inkoopbeleid
Fobo	frontoffice/backoffice
FRA	Fundamental Rights Agency
fte	fulltime equivalent
Fvw	Financiële-verhoudingswet
G4	vier grootste steden van Nederland (Amsterdam, Den Haag, Rotterdam en Utrecht)
GBA	gemeentelijke basisadministratie
GHOR	geneeskundige hulp bij ongevallen en rampen
GROS	Grensoverschrijdende Samenwerking
GVP	Gemeenschappelijke Voorziening Politie
HEC	Het Expertise Centrum
hbo	hoger beroepsonderwijs
ICBR	Interdepartementale Commissie Bedrijfsvoering Rijksdienst
ICCb	Interdepartementale Commissie Crisisbeheersing
ICOP	interdepartementale commissie organisatie en personeel
ICT	informatie- en communicatietechnologie
ICTU	Stichting ICT Uitvoeringsorganisatie
ILO	incidentele loonontwikkeling
IND	Immigratie- en Naturalisatiedienst
IPO	Interprovinciaal Overleg
IR	(Directie) Informatiseringsbeleid Rijk
JenG	Jeugd en Gezin
JUSTIS	Uitvoeringsdienst van het ministerie van Justitie
KBB	Korpsbeheerdersberaad
KING	Kwaliteits Instituut Nederlandse Gemeenten
KLPD	Korps landelijke politiediensten
KMar	Koninklijke Marechaussee
KOV	Directie Kennisontwikkeling voor openbaar bestuur en veiligheid
KR	(Directie) Koninkrijksrelaties
LBB	Landelijke Bijzondere Bijstand
LFR	Landelijke Faciliteit en Rampenbestrijding
LIEC	Landelijk Informatie en Expertisecentrum
LNV	Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
Mans	Commissie-Mans
mbo	middelbaar beroepsonderwijs
MBT	Ministerieel Beleidsteam
MCCb	Ministeriële Commissie Crisisbeheersing
MCS	Management Control Systeem
MD	Management Development
MIR	management informatie rapportage
MIVD	Militaire Inlichtingen- en Veiligheidsdienst
Nbbe	Nederlands bureau brandweerexamens

NBV	Nationaal Bureau voor Verbindingsbeveiliging
NCTb	Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding
NGB	Nederlands Genootschap van Burgemeesters
NIFV	Nederlands Instituut voor Fysieke Veiligheid
NIK	Nederlandse Identiteitskaart
NIROV	Nederlands Instituut voor Ruimtelijke Ontwikkeling en Volkshuisvesting
NUP	Nationaal uitvoeringsprogramma dienstverlening en e-overheid
NVVB	Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken
NVVB	Nederlandse Vereniging voor Burgerzaken
OB	Openbaar Bestuur
OBD	(Directie) Openbaar Bestuur en Democratie
OCW	Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
OFV	Ondersteuningsorganisatie Fysieke Veiligheid
OM	Openbaar Ministerie
OOV	Openbare Orde en Veiligheid
OPR	(Directie) Organisatie- en Personeelsbeleid Rijk
P&O	Personeel & Organisatie
PA	(Cluster) Politieke Ambtsdragers
PDC	Politie Diensten Centrum
PIA	Privacy Impact Assessment
PKB	Programma Krachtig Bestuur
PNJB	Projectdirectie Nieuwbouw Justitie en Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
PRIO	(Directie) Personeel, Regie, ICT en Organisatie
PSC	Political and Security Committee
PV-EU	Permanente Vertegenwoordiging bij de EU
PVV	Partij voor de Vrijheid
RAD	Rijksaccountantsdienst
RCN	Rijksdienst Caribisch Nederland
REAL	Regeldruk & Administratieve lastenverlichting
RFID	radio frequency identification
Rfv	Raad voor de financiële verhoudingen
RID	Regionale Inlichtingendiensten
RIEC	Regionaal Informatie en Expertise Centrum
RKC	Raad van Korpschefs
RNI	Register Niet-Ingezetenen
Rob	Raad voor het openbaar bestuur
RST	Recherche Samenwerkings Team
RTC	Ronde Tafel Conferentie
RWT	rechtspersoon met een wettelijke taak
SBV	Strategisch Beraad Veiligheid
SCO	Samenwerkende Centrales Overheidspersoneel
SER	Sociaal-Economische Raad
SG	Secretaris-generaal
SGO	Secretarissen-generaal Overleg
SGP	Staatkundig Gereformeerde Partij
SiSa	Single information/Single audit
SitCent	Joint Situation Center
SP	Socialistische Partij
SSO	shared services organisaties
SZW	Sociale Zaken en Werkgelegenheid
TMG	Top Managementgroep
UvW	Unie van Waterschappen
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen
VenW	Verkeer en Waterstaat
VGS	Vereniging van Gemeentesecretarissen

VIPS	Versterking Identiteitsketen Publieke Sector
VN	Verenigde Naties
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VPT	Veilige Publieke Taak
VRD	Vernieuwing Rijksdienst
VRDM	Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer
VSO	Stichting Verbond Sectorwerkgevers Overheid
vtSPN	voorziening tot samenwerking Politie Nederland
VVD	Volkspartij voor Vrijheid en Democratie
VVV	Vereniging voor Vreemelingenverkeer
VWS	Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Wabo	Wet algemene bepalingen omgevingsrecht
Wajong	Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening jonggehandicapten
Wbp	Wet bescherming persoonsgegevens
Wet arhi	Wet algemene regels herindeling
Wet BIBOB	Wet bevordering integriteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur
WGR	Wet gemeenschappelijke regelingen
WGT	Working Group on Terrorism
WIV 2002	Wet op de inlichtingen- en veiligheidsdiensten 2002
Wivp	Wet inrichting verkiezingsproces
Wlb	Wet op de lijkbezorging
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
WNT	Wet Normering uit publieke middelen bekostigde bezoldiging topfunctionarissen
Wob	Wet openbaarheid van bestuur
Wob	Wet openbaarheid van bestuur
Wopt	Wet openbaarmaking uit publieke middelen gefinancierde topinkomens
WRR	Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid
WSW	Wet sociale werkvoorziening
Wvo	Wet veiligheidsonderzoeken
WW	Werkloosheidswet
WWI	Wonen, Werken en Integratie
ZBO	zelfstandig bestuursorgaan

Dit is een uitgave van:

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
www.rijksoverheid.nl

© B-3546